

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑ 1978

Η ψηφιοποίηση έγινε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Βασιλείος Κασιούλης
«1978»

Φ
110
06

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

Με απόφαση της Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὰ δι-
δακτικά βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ, Γυμνασίου καὶ Λυ-
κείου τυπώνονται ἀπὸ τὸν Ὀργανισμό Ἐκδόσεως
Διδακτικῶν Βιβλίων καὶ μοιράζονται ΔΩΡΕΑΝ.

ΤΕΛΕΡΑΦΙΑ
ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

Τό βιβλίο από γλωσσική άποψη τό έπιμελήθηκε
ή φιλόλογος ΜΠΑΜΝΙΟΥ ΜΑΡΙΑΝΘΗ

A. ΖΑΜΑΝΗ

Έντ. Υφηγέτρια Φυσ. Γεωγραφ. Παν/μίου
Αθηνών.

Γ. ΛΕΙΒΑΔΙΤΗΣ

Επιμελητής Έργ. Φυσ. Γεωγραφ. Παν/μίου
Αθηνών.

Β. ΣΑΜΠΩ

Βοηθός Έργ. Φυσ. Γεωγραφίας Παν/μίου
Αθηνών.

42325

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

Α' ΚΑΙ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑ 1978

Ψηλότερη θήκη από το Ισότηρον Ελλαδική και Σελανίτη

Στή φετεινή χρονιά, μέ τή βοήθεια καί του καθηγητή σας, θά κάνουμε ένα μακρινό ταξίδι διασχίζοντας όλες σχεδόν τίς ήπείρους καί τίς θάλασσες του πλανήτη μας.

Πρίν όμως γνωρίσουμε τίς χώρες καί τούς λαούς πού κατοικούν πάνω σ' αυτόν, είναι χρήσιμο ν' αποκτήσουμε λίγες γνώσεις γι' αυτή τήν Ίδια τή γή μας καί τό έσωτερικό της, τή θέση της στό ήλιακό μας σύστημα, τίς εποχές, τούς άνέμους κι' ό,τι άλλο είναι άπαραίτητο γιά τή γνώση τής Γεωγραφίας.

Ύστερα από μιά σύντομη επίσκεψη στίς παγωμένες εκτάσεις τών πόλων, πρώτος σταθμός του ταξιδιού μας θά είναι ή 'Ασία μέ τήν άπεραντοσύνη της, τή γοητεία τής 'Ανατολής καί τούς πανάρχαιους πολιτισμούς τών λαών της.

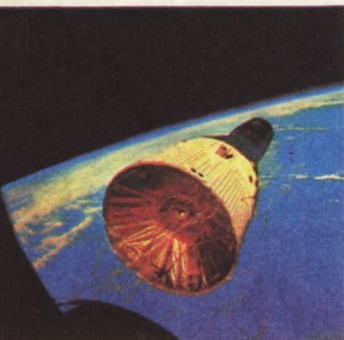
Θά γνωρίσουμε μετά τίς άπέραντες έρήμους καί τίς πυκνές ζούγκλες τής 'Αφρικής καί άφού περάσουμε ένα μεγάλο ώκεανό θά βρεθούμε στήν 'Αμερική, τήν ήπειρο πού φτάνει σχεδόν από τό θόρειο στό νότιο πόλο, τήν ήπειρο πού τό θόρειο τμήμα της είναι ή πιό άναπτυγμένη οικονομικά καί τεχνολογικά περιοχή τής γής.

Τελευταίος μας σταθμός, ή πιό άπόμακρη γιά μάς γωνιά του πλανήτη μας, ή Αύστραλία, ή πιό καινούρια καί άραιοκατοικημένη ήπειρος.

Έξω από τό ταξίδι μας θά αφήσουμε μόνο τόν παλιό κόσμο, τήν Εύρώπη. Αυτή θά τή γνωρίσουμε μέ πιό πολλές λεπτομέρειες τόν επόμενο χρόνο.

Άς ξεκινήσουμε λοιπόν μέ κέφι τό ταξίδι μας, γιά ν' αποκτήσουμε καινούριες έμπειρίες.

Ο ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΜΑΣ

Τό διαστημόπλοιο Τζέμινι ενώ περιστρέφεται γύρω από τή Γῆ σέ ὕψος 300 χμ.

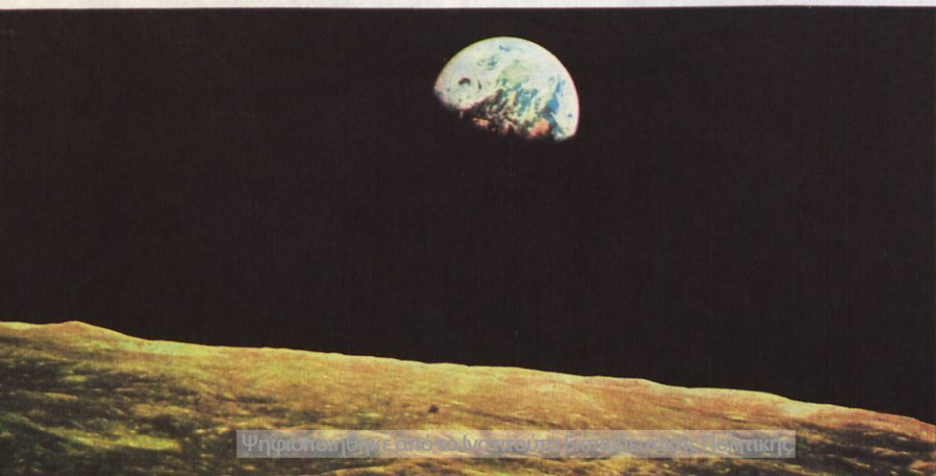
Ἀποψη τῆς Γῆς ἀπό τή Σελήνη. Παρατηρήστε τόν πλανήτη μας, πού σκεπάζεται σχεδόν ἀπό σύννεφα, καί τή γυμνή ἐπιφάνεια τῆς Σελήνης. Οἱ τεράστιοι κρατήρες ἔχουν δημιουργηθεῖ ἀπό συγκρούσεις μέ μετεωρίτες, πού φτάνουν στήν ἐπιφάνειά της.

Μετεωρίτες εἶναι στερεά οὐράνια σώματα πού βρίσκονται στό διάστημα καί προέρχονται μάλλον ἀπό τή διάσπαση πλανητικού σώματος.

Ἡ Γῆ εἶναι ἓνας πλανήτης, πού περιστρέφεται γύρω ἀπό τόν ἥλιο. Ἄν μπορούσαμε νά βρεθοῦμε στήν ἐπιφάνεια τῆς Σελήνης, θά βλέπαμε τή Γῆ ἀπό ἀπόσταση 348.000 χμ. σάν μιᾷ μεγάλη γαλάζια σφαῖρα. Στήν ἐπιφάνεια θά φαίνονταν πολλές ἄσπρες κυκλικές ταινίες, πού δέν εἶναι παρά μεγάλες μάζες ἀπό σύννεφα. Ἀπό τόσο μακριά δέν εἶναι δυνατό νά δοῦμε τό ἀνάγλυφο. Βλέπουμε μόνο ὅτι ἡ Γῆ περιβάλλεται ἀπό **ἀτμόσφαιρα**, δηλ. ἓνα στρώμα ἀπό ἀέρα, πού ἔχει **πάχος** 100 χμ.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

- 1957 Ἐκτοξεύεται ὁ πρῶτος τεχνιτός δορυφόρος τῆς Γῆς (Σπούτνικ).
- 1961 Ὁ Ρώσος Γιούρι Γκαγκάριν κάνει τό πρῶτο ταξίδι στό διάστημα.
- 1966 Τό Σοβιετικό διαστημόπλοιο Λούνα 9 προσελκνώνεται (χωρίς ἀστροναῦτες).
- 1969 Οἱ Ἀμερικανοί κοσμοναῦτες Ἄλντριν καί Ἄρμστρογκ βαδίζουν στή Σελήνη.
- 1974 Ἀμερικανικό διαστημόπλοιο (χωρίς ἀστροναῦτες) περιστρέφεται γύρω ἀπό τόν Ἄρη.

ΟΙ ΠΛΑΝΗΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΥΡΑΝΙΑ ΣΩΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΑΠΟ ΤΑ ΑΣΤΡΑ

Τή νύχτα, όταν ο ουρανός είναι καθαρός, μπορούμε να δούμε τή Σελήνη καθώς επίσης και χιλιάδες άλλα φωτεινά σημεία: **τά άστρα**.

Τά άστρα είναι σάν τεράστιες ατομικές βόμβες, πού βρίσκονται σέ κατάσταση έκρηξης έδώ και έκατομμύρια χρόνια. Ή θερμοκρασία τους, πού όφειλεται στά θερμοατομικά φαινόμενα, είναι πάρα πολύ μεγάλη, γι' αυτό άκτινοβολοϋν **θερμότητα** και **φώς**. Ό Ήλιος είναι **ένα άστρο μεσαίου μεγέθους**. Υπάρχουν άστρα 400 φορές μεγαλύτερα από αυτόν.

Οί πλανήτες δέν έχουν δικό τους φώς, αλλά φωτίζονται και θερμαίνονται από τόν Ήλιο, γύρω από τόν όποιο περιστρέφονται.

Οί πλανήτες είναι δορυφόροι του Ήλιου και σχηματίζουν μαζί μέ αυτόν τό **Ήλιακό σύστημα**.

Και ή γή έχει ένα δορυφόρο, τή Σελήνη, πού γυρίζει γύρω της και είναι 50 φορές **μικρότερη** από αυτήν.

Η ΓΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΠΛΑΝΗΤΕΣ

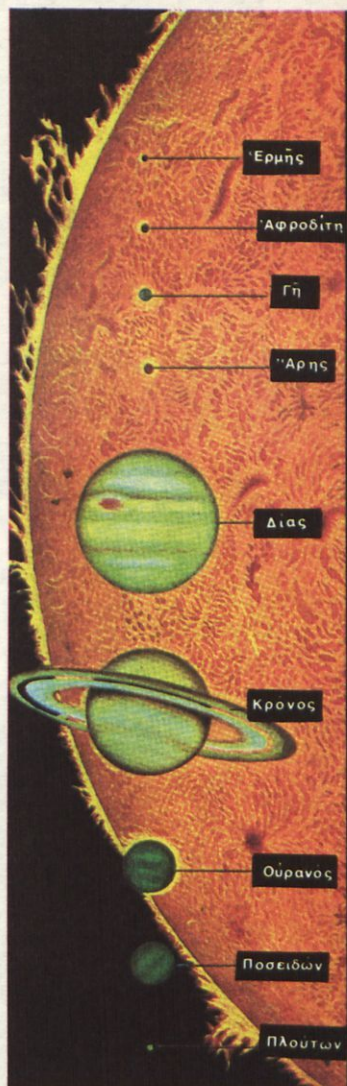
Ή γή δέν είναι ούτε ό πίο μεγάλος ούτε ό πίο μικρός πλανήτης. Ό **Δίας** είναι 1295 φορές **μεγαλύτερος** ένw ό **Έρμής** είναι 17 φορές **μικρότερος** από τή γή.

Ή γή δέν είναι ό πίο μακρινός πλανήτης από τόν Ήλιο. Απέχει 150 εκ. χμ., ένw ή απόσταση του Πλούτωνα από τόν Ήλιο είναι 40 φορές μεγαλύτερη.

Μερικοί πλανήτες (Κρόνος, Ποσειδώνας, Ουρανός) δέν είναι παρά σφαίρες αερίων, ένw ή Γή, όπως επίσης ή Άφροδίτη, ό Έρμής και ό Άρης είναι στερεοί.

Τό μέγεθος τών διαφόρων πλανητών σέ σχέση μέ τόν Ήλιο.

Στήν επιφάνεια του Ήλιου φαίνονται μεγάλες κηλίδες, πού είναι τεράστια ρεύματα (στρόβιλοι) και προεξοχές, οι όποιες είναι φλόγες μέ ύψος 200.000 χμ.

Γιατί ή Γή είναι ό μόνος πλανήτης πού έχει ζωή; —————→

α) 3^ο Χ¹ Η ΖΩΗ ΣΤΗ ΓΗ

ΟΙ ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΖΩΗΣ, ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΠΛΑΝΗΤΕΣ, ΔΕΝ ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΓΗ.

Οι πλανήτες, οι πιο μακρινοί από τον Ήλιο, έχουν πολύ μικρή θερμοκρασία. Ο Ουρανός και ο Ποσειδώνας έχουν θερμοκρασία 200° κάτω από το 0°. Άλλα και στους πιο κοντινούς πλανήτες (Έρμης, Αφροδίτη) οι συνθήκες δεν είναι καλύτερες. Οι πλανήτες αυτοί παρουσιάζουν πάντα την ίδια πλευρά στις ήλιακές ακτίνες και, ενώ τό ένα ήμισφαίριο πυρακτώνεται, τό άλλο πού είναι διαρκώς στή σκιά είναι πάντοτε παγωμένο.

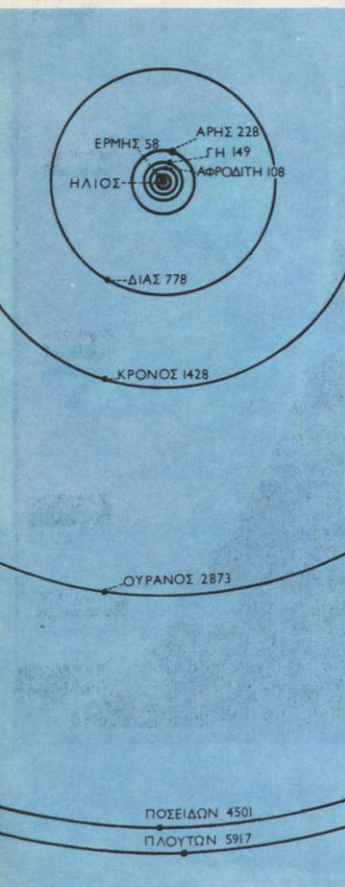
Ο Έρμης και ή Σελήνη δεν έχουν ατμόσφαιρα και έτσι στήν επιφάνειά τους πέφτουν πολλοί μετεωρίτες. Η Γή προστατεύεται απ' αυτό τό φοβερό βομβαρδισμό, γιατί οι περισσότεροι μετεωρίτες πυρακτώνονται και διαλύονται, όταν φτάσουν στή γήινη ατμόσφαιρα. Η ατμόσφαιρα μās προστατεύει επίσης από τό βλαβερό μέρος τής ήλιακής ακτινοβολίας, πού θά σκότωνε κάθε μορφή ζωής.

ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΜΦΑΝΙΣΤΗΚΕ Η ΖΩΗ ΣΤΗ ΓΗ;

Οι έπιστήμονες πιστεύουν ότι οι πρώτες μορφές ζωής έμφανίστηκαν πάρα πολύ παλιά στους ώκεανούς από την ανάμειξη χημικών ουσιών και μέ τή δράση τής ακτινοβολίας του Ήλιου. Άλλά τό σοβαρό αυτό πρόβλημα τής γέννησης τής ζωής βρίσκεται ακόμη μακριά από τή λύση του.

Πρώτοι ζωικοί οργανισμοί ήταν τά βακτήρια και οι ιοί, πολύ αργότερα έμφανίστηκαν τά μικρόβια και κατόπιν τά φύκια. Τά φύκια άρχισαν νά έμφανίζονται στή Γή έδω και **ένα δισεκατομμύριο χρόνια**. Τά ψάρια έμφανίστηκαν έδω και 500 έκατ. χρόνια. Τά θηλαστικά πρίν από 100 έκατ. χρόνια. Ο άνθρωπος μέ τή σημερινή μορφή του (Homo Sapiens) έχει ήλικία περίπου 40.000 έτών, ενώ ή ήλικία τής γής ύπολογίζεται σέ 4,5 δισεκατομμύρια χρόνια.

Οι πλανήτες περιστρέφονται γύρω από τον Ήλιο σέ πολύ μεγάλες απόστάσεις. (Οι απόστάσεις αυτές σημειώνονται σέ έκατ. χμ.)

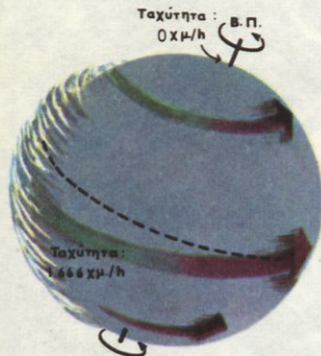
Φωτογραφία της Γης από
τό διαστημόπλοιο « Απώ-
λων 11»

Τό διαστημόπλοιο απέχει
182.000 χ μ. από την έπι-
φάνεια της Γης. Φαίνεται
καθαρά ή Αφρικανική Ή-
πειρος και ή χερσόνησος
της Αραβίας. Οι ερημικές
περιοχές φαίνονται πολύ
καθαρά γιατί δέν είναι κα-
λυμμένες από σύννεφα.
Στό βόρειο μέρος ή Με-
σόγειος θάλασσα (μέσα σέ
κύκλο ή θέση της Έλλά-
δας) Στό δεξιό μέρος της
γήινης σφαίρας έχει ήδη
σκοτεινιάσει. Ή νύχτα
φτάνει σχεδόν μέχρι ή
δυτική Αφρική.

Η ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΓΗΣ

Η ΗΜΕΡΑ ΚΑΙ Η ΝΥΧΤΑ. ΟΙ ΕΠΟΧΕΣ

Η ΓΗ ΠΕΡΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΗΣ ΣΕ 24 ΩΡΕΣ

Η Γη περιστρέφεται από άριστερά προς τα δεξιά, κάνει δηλαδή μία κίνηση αντίθετη από τους δείκτες του ρολογιού. Η περιστροφή γίνεται γύρω από ένα άξονα, που περνάει από δύο όρισμένα σημεία, που λέγονται **πόλοι**.

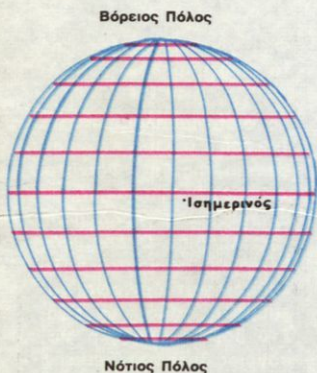
Η γραμμή στην επιφάνεια της Γήινης σφαίρας, που απέχει τό ίδιο από τό Β και Ν πόλο, ονομάζεται **Ίσημερινός** και χωρίζει τή σφαίρα σέ δύο ίσα μέρη, τά **ήμισφαίρια**.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΟΙ

Μερικές φορές είναι άπαραίτητο νά γνωρίζουμε άκριβώς τή θέση ενός σημείου στην επιφάνεια τής Γής, σέ σχέση μέ σταθερά σημεία, όπως είναι οί πόλοι καί ό Ίσημερινός. Αυτό είναι πολύ χρήσιμο γιά τούς ναυτικούς ή τούς πιλότους άεροπλάνων, γιατί έτσι καθορίζουν τήν πορεία του σκάφους τους. Γιά τό λόγο αυτό οί έπιστήμονες σκέφτηκαν νά χωρίσουν τή Γη μέ ένα φανταστικό δίκτυο γραμμών, που νά διασταυρώνονται κανονικά μεταξύ τους. Έτσι στην επιφάνεια του κάθε ήμισφαίριου χάραξαν 90 γραμμές, που απέχουν τό ίδιο μεταξύ τους καί σχηματίζουν κύκλους παράλληλους προς τόν Ίσημερινό καί γι' αυτό οί κύκλοι αυτοί ονομάζονται **παράλληλοι**.

Ο μεγαλύτερος από τούς παράλληλους είναι ό Ίσημερινός καί διαδοχικά γίνονται μικρότεροι, ώστε στους πόλους νά μήν είναι παρά ένα σημείο. Καί στά δύο λοιπόν ήμισφαίρια υπάρχουν 180 παράλληλοι, που απέχουν μεταξύ τους 111 χμ. Κατά τή διεύθυνση από Β προς Ν έχαραξαν 180 ήμικύκλια, που περνούν όλα από τούς πόλους καί έχουν μήκος 20.000 χμ. τό καθένα. Τά ήμικύκλια αυτά ονομάζονται **μεσημβρινοί**. Στόν Ίσημερινό οί μεσημβρινοί απέχουν μεταξύ τους 111 χμ.

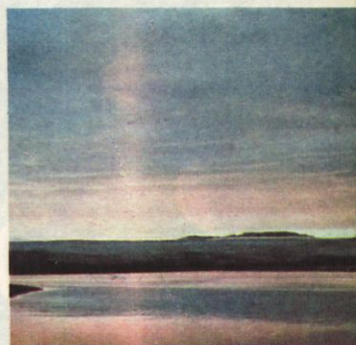
Γιά νά μάθουμε λοιπόν τή θέση ενός σημείου στην επιφάνεια τής Γής, άρκει νά ύπολογίσουμε μέ ειδικά όργανα σέ ποιο μεσημβρινό καί σέ ποιο παράλληλο βρίσκεται τό σημείο αυτό.

Η ΕΝΑΛΛΑΓΗ ΗΜΕΡΑΣ ΚΑΙ ΝΥΧΤΑΣ

Ο ήλιος φωτίζει τη μιά πλευρά της Γης, ενώ η άλλη είναι στη σκιά. Έτσι, επειδή η Γη περιστρέφεται, κάθε σημείο της επιφάνειάς της περνάει διαδοχικά από τη σκιά στο φως του ήλιου. Κάθε μέρα ο ήλιος **ανάτέλλει** από την Ανατολή, ανεβαίνει στον ούρανό και **δύει** προς τη Δύση πίσω από τον ορίζοντα. Τά παλιά χρόνια οι άνθρωποι, για να υπολογίσουν την ώρα, παρατηρούσαν τη θέση του Ήλιου. Τό μεσημέρι είναι ή στιγμή, πού ο Ήλιος βρίσκεται ψηλά στον ούρανό. "Αν κοιτάξουμε τόν Ήλιο τη στιγμή αυτή και χαμηλώσουμε τά μάτια μας προς τόν ορίζοντα, τότε τό βλέμμα μας κατευθύνεται προς τό Νότο. Αυτό, φυσικά, ισχύει για μās, πού βρισκόμαστε στό β. ήμισφαίριο.

Όταν σέ ένα σημείο της Γης είναι μεσημέρι, στό αντίθετο διαμετρικό σημείο, **στούς αντίποδες**, είναι μεσά-νυχτα.

Ο ήλιος του μεσονυκτίου. Στις πολικές περιοχές κατά τούς 6 καλοκαιρινούς μήνες ο ήλιος δέ δύει ποτέ.

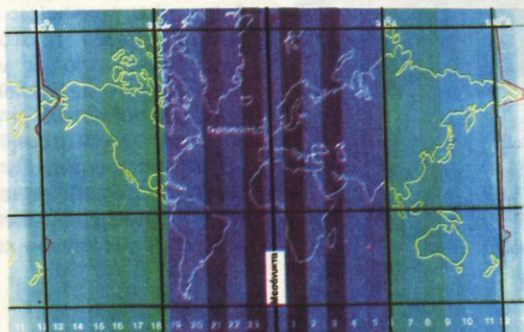
Ο ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

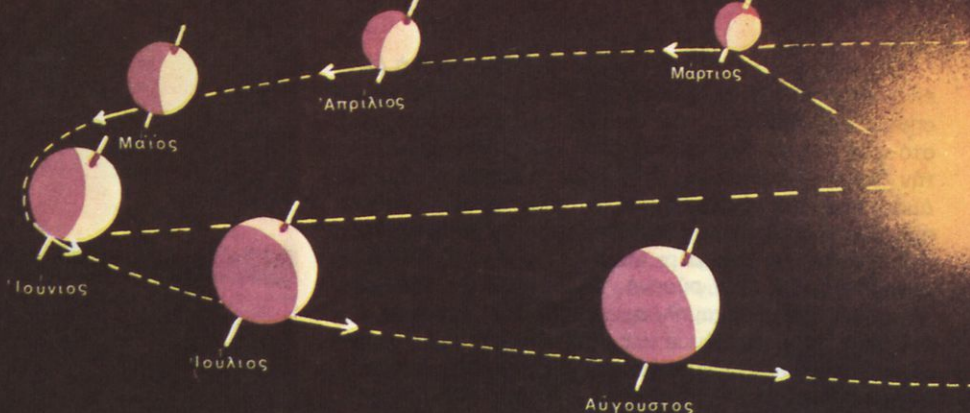
Όλο τό έτος οι ήμέρες διαδέχονται τίς νύχτες, αλλά, εκτός από τίς περιοχές τού Ίσημερινού, ή διάρκειά τους δέν είναι πάντοτε ή ίδια. Τό καλοκαίρι οι ήμέρες είναι αρκετά μεγαλύτερες από τίς νύχτες και τό αντίθετο συμβαίνει τό χειμώνα. Στις περιοχές πού βρίσκονται κοντά στούς πόλους τό καλοκαίρι οι ήμέρες γίνονται τόσο μεγάλες, πού ο Ήλιος δέ δύει. Στις πολικές περιοχές ή ημέρα διαρκεί έξι μήνες τό καλοκαίρι και ή νύχτα έξι μήνες τό χειμώνα.

Συμβαίνουν όμως και άλλα φαινόμενα ακόμη πιό περίεργα από αυτά. Όταν τό Β. ήμισφαίριο έχει καλοκαίρι, τό Ν. ήμισφαίριο έχει χειμώνα.

Στή χώρα μας τά Χριστούγεννα κάνει κρύο και οι νύχτες είναι μεγάλες. Άλλά την ίδια στιγμή στό Ν. ήμισφαίριο γιορτάζουν τά Χριστούγεννα στήν καρδιά τού καλοκαιριού.

Οι λουρίδες μέ διαφορετικό χρώμα αντιπροσωπεύουν τίς ωριαίες ατράκτους στίς όποιες είναι χωρισμένη ή επιφάνεια της Γης.

Οι διαφορετικές θέσεις της Γης γύρω από τον Ήλιο κατά τη διάρκεια ενός χρόνου.

Ο ΑΞΟΝΑΣ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗΣ-ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Η Γη περιστρέφεται γύρω από τον εαυτό της αλλά και διαγράφει μέσα σέ ένα χρόνο ένα τεράστιο κύκλο γύρω από τον Ήλιο. Η Γη λοιπόν κάνει δύο κινήσεις συγχρόνως, **περιστροφή** γύρω από τον εαυτό της, κατά τον άξονα των πόλων, και **περιφορά** γύρω από τον Ήλιο.

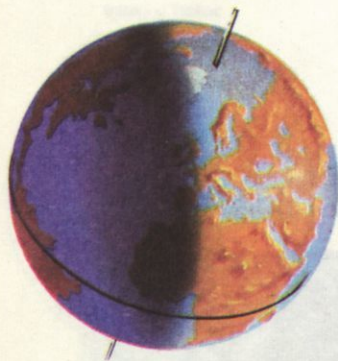
Συμβαίνει όμως ο άξονας περιστροφής να μην είναι κάθετος πάνω στο επίπεδο περιφοράς της Γης γύρω από τον Ήλιο, αλλά να είναι κεκλιμένος κατά 66° .

Η κλίση αυτή του άξονα περιστροφής έχει ως αποτέλεσμα την αλλαγή και τη διαδοχή των εποχών.

ΙΣΗΜΕΡΙΕΣ

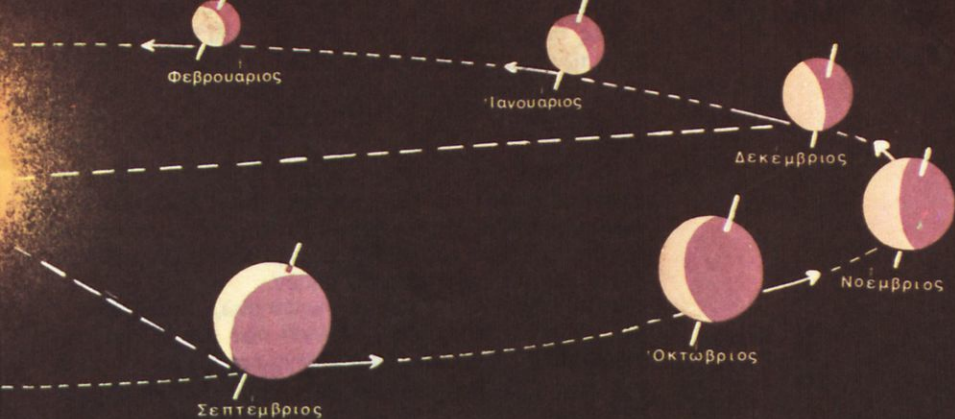
21 Μαρτίου

23 Σεπτεμβρίου

21 Ιουνίου: Θερινό ηλιοστάσιο στο Β. Πόλο και στίς γύρω περιοχές ο ήλιος δέ δύνει ποτέ, ενώ στο Ν. Πόλο έχουμε τη μεγάλη πολική νύχτα.

Μέσα στο εξάμηνο, από 21 Μαρτίου μέχρι 23 Σεπτεμβρίου, το **Β. ημισφαίριο** φωτίζεται περισσότερο από το **Ν. ημισφαίριο**. Τότε στο Β. ημισφαίριο οι ημέρες είναι πιο μεγάλες από τις νύχτες και είναι η εποχή της άνοιξης και του καλοκαιριού. Από 21 Μαρτίου η ημέρα προοδευτικά μεγαλώνει μέχρι 21 Ιουνίου που είναι και η μεγαλύτερη ημέρα. Στη συνέχεια οι ημέρες αρχίζουν να μικραίνουν μέχρι τις 23 Σεπτεμβρίου, που είναι η χειμερινή Ισημερία. Στο Ν. ημισφαίριο αντίθετα οι νύχτες είναι μεγαλύτερες από τις ημέρες και επικρατεί φθινόπωρο και χειμώνας. Στο Β. πόλο όλο

αυτό τό εξάμηνο έχουνε μέρα, ενώ στό Ν. πόλο υπάρχει συνέχεια νύχτα.

Τό αντίθετο ακριβώς συμβαίνει κατά τό άλλο εξάμηνο από 23 Σεπτεμβρίου μέχρι 21 Μαρτίου όποτε στό Β. ήμισφαίριο είναι φθινόπωρο καί χειμώνας, ενώ στό Ν. ήμισφαίριο άνοιξη καί καλοκαίρι. Ό Ν. πόλος δέχεται τότε συνέχεια τίς ήλιακές άκτίνες (μέρα), ενώ ό Β. πόλος βρίσκεται συνέχεια στή σκιά (νύχτα).

Ή 23^η Σεπτεμβρίου καί 21^η Μαρτίου είναι οι ήμερομηνίες τών ισημεριών. Κατά τίς ήμέρες αυτές σέ όλόκληρη τή Γή ή διάρκεια τής ήμέρας είναι ίδια μέ τή διάρκεια τής νύχτας.

Αυτό συμβαίνει γιά όλους τούς τόπους τής Γής μόνο δύο φορές τό χρόνο, ενώ στόν Ίσημερινό όλο τό χρόνο οι ήμέρες έχουν τήν ίδια διάρκεια μέ τίς νύχτες.

ΗΛΙΟΣΤΑΣΙΑ

21 Ίουνίου
21 Δεκεμβρίου

Στό Β. ήμισφαίριο ή 21^η Ίουνίου είναι ή πιό μεγάλη ήμέρα του χρόνου. Είναι ή ήμερομηνία του **θερινού Ήλιοστασίου**. Στήν Άθήνα ή νύχτα διαρκεί μόνο 9 ώρες καί 12 λεπτά. Αντίθετα στίς 21 Δεκεμβρίου, ήμερομηνία του **χειμερινού Ήλιοστασίου**, έχουμε τή μεγαλύτερη νύχτα στή διάρκεια του έτους. Τό αντίθετο συμβαίνει γιά τό Ν. ήμισφαίριο.

21 Δεκεμβρίου: Χειμερινό ήλιοστασίο. Στό Β. Πόλο καί στίς γύρω περιοχές έχουμε τώρα τή μεγάλη πολική νύχτα, ενώ στό Ν. Πόλο ό ήλιος δέ δύνει ποτέ.

ΟΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ

Στήν επιφάνεια της Γης παρατηρούνται μεγάλες διαφορές θερμοκρασίας. Στις περιοχές που βρίσκονται μεταξύ των δύο τροπικών κύκλων όλο το χρόνο κάνει ζέστη και η θερμοκρασία δεν κατεβαίνει σχεδόν ποτέ κάτω από τους $25-27^{\circ}\text{C}$, ενώ τις πιο θερμές μέρες αυτή φτάνει στους 50°C .

Αντίθετα στις πολικές περιοχές η θερμοκρασία είναι χαμηλή. Ακόμη και το καλοκαίρι, που ο ήλιος δέ δύνει ποτέ, υπάρχει πάγος και χιόνι. Τό χειμώνα ή νύχτα διαρκεί αρκετούς μήνες και το θερμόμετρο φτάνει καμιά φορά μέχρι και 70° κάτω από το μηδέν.

**Γιατί οι πολικές περιοχές είναι ψυχρές;
Γιατί οι τροπικές περιοχές είναι τόσο θερμές;**

Ο ήλιος είναι πηγή ενέργειας (θερμότητας) για τον πλανήτη μας. Το κλίμα των διαφόρων περιοχών της γης και τα διάφορα μετεωρολογικά φαινόμενα έχουν ως αίτια τους τον ήλιο, γιατί αυτός μοιράζει τη θερμότητα διαφορετικά στα διάφορα γεωγραφικά πλάτη. Αυτό πάλι οφείλεται στην κλίση των ηλιακών ακτίνων, που είναι μεγάλη στους πόλους και μικρή στις τροπικές περιοχές. Έτσι, ενώ οι ακτίνες μεταφέρουν παντού την ίδια θερμότητα (ένέργεια), αυτή μοιράζεται σε μεγαλύτερη επιφάνεια (Α) στους πόλους απ' εκείνη στον ισημερινό (Β), με αποτέλεσμα η θερμοκρασία της ίδιας επιφάνειας στις τροπικές περιοχές να είναι πιο μεγάλη και στις πολικές πιο μικρή. Στα ενδιάμεσα γεωγραφικά πλάτη η θερμότητα έχει ενδιάμεσες τιμές.

Καθώς οι ακτίνες περνούν μέσα από την ατμόσφαιρα, ο αέρας απορροφά λίγη θερμότητα απ' αυτές (25%). Το πιο μεγάλο όμως ποσό θερμότητας φτάνει στην επιφάνεια της Γης και τη ζεσταίνει. Η επιφάνεια της Γης με τη σειρά της ζεσταίνει τον αέρα, που βρίσκεται πάνω απ' αυτήν. Γι' αυτό κι' ο αέρας στις τροπικές περιοχές είναι πιο ζεστός από τον αέρα των πολικών περιοχών.

Παρατηρήστε πώς φτάνουν στη γη οι ακτίνες του ήλιου. Στους πόλους φτάνουν με μεγάλη κλίση καλύπτοντας τη μεγαλύτερη επιφάνεια ενώ στους τροπικούς πέφτουν σχεδόν κάθετα.

1. ΠΟΛΙΚΗ Ή ΨΥΧΡΗ ΖΩΝΗ

Η πολική ζώνη καλύπτει τις περιοχές γύρω από τους πόλους και φτάνει μέχρι τους πολικούς κύκλους.

Η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι γύρω από το 0°C . Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες η θερμοκρασία φτάνει περίπου τους 5° ή 10°C , αλλά το χειμώνα οι θερμοκρασίες είναι εξαιρετικά χαμηλές: χαμηλότερες από 30°C κάτω από το μηδέν.

2. ΕΥΚΡΑΤΗ ΖΩΝΗ

Η Εύκρατη ζώνη καλύπτει περιοχές της Γης που βρίσκονται μεταξύ των πολικών και τροπικών κύκλων, και, όπως βλέπουμε στο σχήμα, οι περιοχές αυτές αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της γήινης σφαίρας.

Η ζώνη αυτή χαρακτηρίζεται από μέσες ετήσιες θερμοκρασίες μεταξύ 10° ως 20°C . Οι χειμώνες, σε μερικές περιοχές της εύκρατης ζώνης, μπορεί να είναι πολύ ψυχροί, αλλά τα καλοκαίρια είναι πάντοτε θερμά.

3. ΤΡΟΠΙΚΗ ΖΩΝΗ

Η τροπική ζώνη βρίσκεται μεταξύ των δύο τροπικών κύκλων. Η θερμοκρασία είναι μεγαλύτερη από 25°C όλο το χρόνο. Σε μερικές περιοχές, όπου οι βροχοπτώσεις είναι λίγες, οι θερμοκρασίες φτάνουν τους 30° - 40°C . Τα καλοκαίρια είναι πάντοτε πολύ ζεστά.

ΠΟΛΙΚΗ Ή ΨΥΧΡΗ ΖΩΝΗ

Τό χειμώνα όλο τό 24ωρο είναι νύχτα καί κάνει πολύ κρύο.

Τό καλοκαίρι αντίθετα ή ημέρα διαρκεί όλο τό 24ωρο. Δέν κάνει ζέστη, διότι οι ήλιακές ακτίνες είναι πολύ πλάγιες.

ΕΥΚΡΑΤΗ ΖΩΝΗ

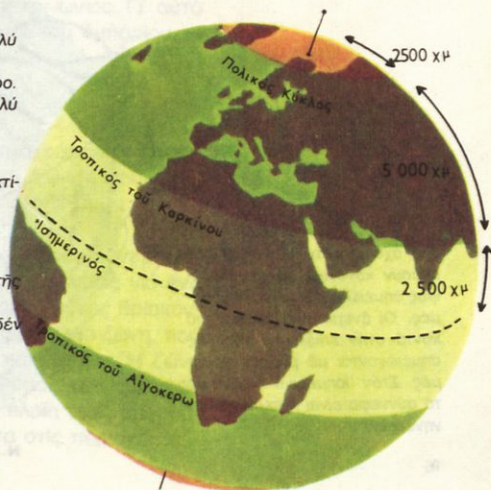
Τό χειμώνα οι ήμερες είναι μικρές. Οι ήλιακές ακτίνες είναι πλάγιες καί κάνει κρύο.

Τό καλοκαίρι οι ήμερες είναι μεγάλες καί ζεστές.

ΤΡΟΠΙΚΗ ΖΩΝΗ

Δέν υπάρχουν μεγάλες διαφορές στή διάρκεια της ημέρας μεταξύ του χειμώνα καί του καλοκαιριού.

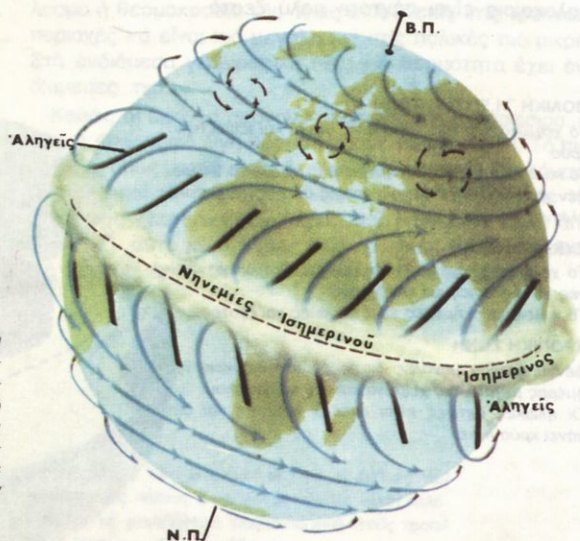
Οι ήλιακές ακτίνες είναι σχεδόν κάθετες καί δέν κάνει κρύο ποτέ.

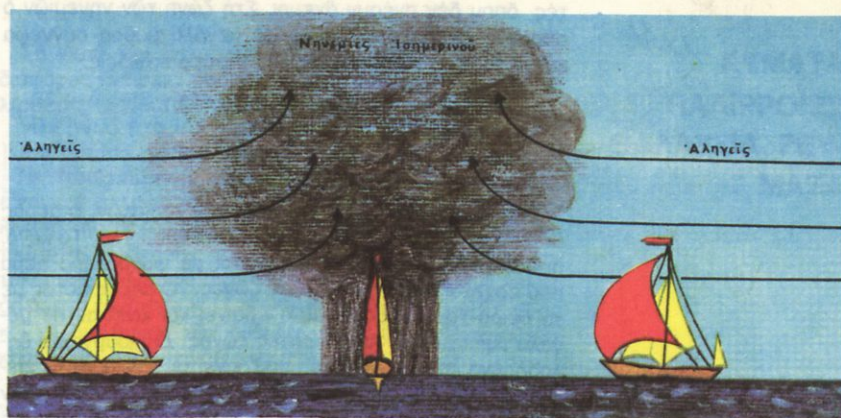
Είναι πολύ λογικό νά σκεφτούμε ότι ανάμεσα στις κλιματικές ζώνες δέν είναι δυνατό νά υπάρχουν σύνορα, δέν είναι δυνατό νά υπάρχουν φράγματα. Ὡς πάροουμε γιά παράδειγμα τό κλίμα τῆς Ἑλλάδας, πού βρίσκεται στήν Εὐκρατή ζώνη. Τό κρύο τοῦ χειμῶνα προκαλεῖται ἀπό τοὺς βόρειους ψυχροὺς ἀνέμους, πού φτάνουν ἀπό ψυχρές περιοχές, ἐνῶ οἱ μεγάλες θερμοκρασίες τοῦ καλοκαιριοῦ ὀφείλονται στοὺς νότιους ἀνέμους, πού ἔρχονται ἀπό τροπικές θερμές περιοχές. Βλέπουμε λοιπόν ὅτι ὑπάρχει ἓνας μηχανισμός, οἱ ἀνεμοί, πού κάνει μία ὁμαλότερη κατανομή τῶν θερμοκρασιῶν. Ἄν δέν ὑπῆρχαν οἱ ἀνεμοί, στίς πολικές περιοχές θά ἔκανε περισσότερο κρύο, ἐνῶ στίς τροπικές περισσότερη ζέστη. Στήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς ἀναπτύσσονται πολλοί ἀνεμοί μέ διαφορετικές διευθύνσεις. Ἀλλά ὑπάρχουν καί σταθεροί ἀνεμοί, πού πνέουν σέ μεγάλα χρονικά διαστήματα καί σέ ὁρισμένες περιοχές μέ τήν ἴδια πάντοτε διεύθυνση.

ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΝΤΕΣ ΔΥΤΙΚΟΙ ΑΝΕΜΟΙ ΚΑΙ ΑΛΗΓΕΙΣ

Στίς πολικές καί εὐκρατες ζώνες τοῦ Β. καί Ν. ἡμισφαίου πνέουν ἀνεμοί ἀπό διάφορες διευθύνσεις, ἀλλά οἱ ἐπικρατέστεροι ἀνεμοί εἶναι δυνατόι καί σταθεροί, πού πνέουν ἀπό τή Δύση πρὸς τήν Ἀνατολή καί ὀνομάζονται ἐπικρατοῦντες Δυτικοί ἀνεμοί. Οἱ ἀνεμοί αὐτοί

Στό σχέδιο αὐτό οἱ ἀνεμοί πού πνέουν κανονικά σέ μεγάλο ὕψος σημειώνονται μέ μπλε γραμμές. Οἱ ἀνεμοί πού πνέουν πιο κοντά στήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς σημειώνονται μέ μαύρες γραμμές. Στόν Ἰσημερινό ἡ ζώνη μέ τά σύννεφα εἶναι ἡ περιοχή τῶν νηνεμιῶν.

είναι ισχυροί και πνέουν σέ ένα ύψος ανάμεσα στά 5.000 καί 15.000 μέτρα.

Στίς περιοχές πού βρίσκονται μεταξύ τῶν τροπικῶν κύκλων πνέουν άνεμοι, πού διευθύνονται ἀπό **τούς τροπικούς κύκλους πρὸς τόν Ἰσημερινό**. Οἱ άνεμοι αὐτοὶ ὀνομάζονται **Ἀληγεῖς**.

Στό Β. ἡμισφαίριο οἱ Ἀληγεῖς πνέουν ἀπὸ Β πρὸς ΝΔ, ἐνῶ στό Ν. ἡμισφαίριο ἀπὸ Ν πρὸς ΒΔ.

Βλέπουμε λοιπόν ὅτι στίς εὐκρατες ζῶνες ἐπικρατοῦν άνεμοι δυτικοί, ἐνῶ στίς τροπικές ζῶνες ἀνατολικοὶ άνεμοι. Οἱ άνεμοι αὐτοὶ ἦταν γνωστοὶ ἀπὸ πολὺ παλιά καὶ τούς χρησιμοποιοῦσαν οἱ ναυτικοί, ὅταν οἱ συγκοινωνίες μὲ ἱστιοφόρα ἦταν ὁ μόνος τρόπος ἐπικοινωνίας. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἀληγεῖς άνεμοι λέγονταν άνεμοι τοῦ ἐμπορίου.

Ἡ κίνηση τῶν Ἀληγῶν ἀνέμων μεταξύ τῶν δύο τροπικῶν.

ΝΗΝΕΜΙΕΣ ΤΩΝ ΙΣΗΜΕΡΙΝΩΝ

Οἱ άνεμοι πού πνέουν σ' ὁλόκληρη σχεδόν τήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς εἶναι ἄλλοτε ισχυροὶ καὶ ἄλλοτε ἀσθενεῖς. Ἐπίσης μπορεῖ νά εἶναι κανονικοὶ μὲ σταθερὴ διευθύνση ἢ παροδικοὶ διαφόρων διευθύνσεων.

Υπάρχουν ὅμως περιοχές τῆς Γῆς, ὅπου οἱ άνεμοι εἶναι πάρα πολὺ ἀσθενεῖς ἢ ἀπουσιάζουν τελείως γιὰ ἓνα μεγάλο διάστημα τοῦ ἔτους. Οἱ περιοχές αὐτές βρίσκονται κοντά στόν Ἰσημερινό καὶ σχηματίζουν μιά ζώνη, πού ὀνομάζεται **ζώνη τῶν ἰσημερινῶν νηνεμιῶν**. Ἡ ζώνη αὐτὴ ἦταν ἄλλοτε ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν ναυτικῶν πού ταξίδευαν μὲ ἱστιοφόρα, γιατί τά πλοῖα τουςμποροῦσαν νά μείνουν γιὰ βδομάδες ἀκίνητα στίς περιοχές αὐ-

τές, όπου δέν πνέουν άνεμοι. Στή ζώνη τών νηνεμιών ο ούρανός σκεπάζεται συχνά μέ μεγάλα μαύρα σύννεφα καί οι βροχές είναι πολλές καί καταρρακτώδεις.

“Ας εξετάσουμε τώρα, γιατί στήν Εύκρατη ζώνη επικρατοῦν Δυτικοί άνεμοι καί στή ζώνη τών τροπικῶν Ἀνατολικοί άνεμοι, καθώς επίσης καί γιατί στόν Ἰσημερινό ἔχουμε νηνεμίες.

Στίς θερμές περιοχές, μεταξύ τών τροπικῶν, ὁ ἀέρας θερμαίνεται, γίνεται ἐλαφρότερος καί άνεβαίνει. Τό κενό, πού δημιουργεῖται, ἀναπληρώνεται μέ ψυχρότερο ἀέρα πού ἔρχεται ἀπό τίς εὐκρατες ζώνες. Ὁ ἀέρας αὐτός μέ τή σειρά του θερμαίνεται, άνεβαίνει καί κινεῖται, σέ μεγάλο ὕψος, πρὸς τίς εὐκρατες ζώνες. Δημιουργεῖται δηλαδή ἓνα κυκλικό ρεῦμα, πού κινεῖται κοντά στήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς ἀπό τίς εὐκρατες περιοχές πρὸς τόν ἰσημερινό καί σέ μεγάλο ὕψος ἀπό τόν ἰσημερινό πρὸς τίς εὐκρατες περιοχές.

Ἄν ἡ Γῆ ἦταν ἀκίνητη τά ρεύματα αὐτά θά εἶχαν μία διεύθυνση Βορρᾶ-Νότου (δηλαδή τή διεύθυνση τών μεσημβρινῶν). Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Γῆ περιστρέφεται, τά ρεύματα αὐτά **ἀποκλίνουν** ἀπό τή διεύθυνσή τους. Ὁ ἀέρας πού βρίσκεται ἐπάνω ἀπό τόν Ἰσημερινό, παρακολουθώντας τήν περιστροφή τῆς Γῆς, κινεῖται μέ τήν ἴδια πολύ μεγάλη ταχύτητά της (40.000 χμ. τὸ 24ωρο ἢ 1.666 χμ. τήν ὥρα). Οἱ ταχύτητες περιστροφῆς τῆς ἐπιφάνειας τῆς Γῆς γίνονται μικρότερες, ὅσο πλησιάζουμε τοὺς πόλους, καί ἀκριβῶς πάνω ἀπὸ αὐτοὺς ἡ ταχύτητα περιστροφῆς εἶναι 0 χμ./ὥρα. Ὅταν λοιπόν ὁ ἀέρας τών ἰσημερινῶν περιοχῶν, πού περιστρέφεται γρήγορα, φτάσει στίς εὐκρατες ζώνες, ὅπου ἡ ταχύτητα περιστροφῆς εἶναι μικρότερη, ἔχει ἀκόμη μεγάλη ταχύτητα καί κινεῖται πρὸς τήν Ἀνατολή πιό γρήγορα ἀπὸ τήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς καί ἔτσι ὁ άνεμος πνέει ἀπὸ τή Δύση πρὸς τήν Ἀνατολή (εἶναι οἱ επικρατοῦντες δυτικοί άνεμοι). Ἀντίστροφα, ὅταν ὁ ἀέρας ἀπὸ τίς εὐκρατες ζώνες, πού περιστρέφονται ἀργά, φτάσει στόν ἰσημερινό, ὅπου ἡ ταχύτητα περιστροφῆς τῆς Γῆς εἶναι πολύ πιό μεγάλη, ἐξακολουθεῖ νὰ κινεῖται πιό ἀργά ἀπὸ τήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς καί ἔτσι ὁ άνεμος πνέει ἀπὸ τήν Ἀνατολή πρὸς τή Δύση. Αὐτοὶ οἱ άνεμοι εἶναι οἱ Ἀληγεῖς.

Ὅσο γιά τίς νηνεμίες τοῦ Ἰσημερινοῦ, αὐτές δημιουργοῦνται, ἐπειδὴ στίς περιοχές αὐτές συναντιοῦνται οἱ Ἀληγεῖς τοῦ Βορρᾶ μέ τοὺς Ἀληγεῖς τοῦ Νότου καί ὁ θερμός ἀέρας άνεβαίνει πρὸς τὰ ἑπάνω. Ἐπομένως στίς περιοχές αὐτές δέν ἔχουμε ὀριζόντια ρεύματα, πού θά ἔδιναν άνέμους, ἀλλὰ μόνο κατακόρυφα άνερχόμενα ρεύματα.

ΑΣ ΕΞΕΛΞΙΣΘΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Στήν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς διακρίνουμε πολλές κλιματικές ζώνες:

● Μεταξύ τών πόλων καί τών πολικῶν κύκλων τήν ψυχρή ἢ πολική ζώνη.

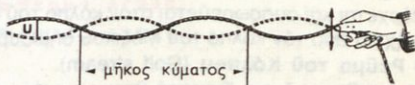
● Μεταξύ τών πολικῶν καί τών τροπικῶν κύκλων τήν Εὐκρατη ζώνη μέ ψυχροὺς χειμῶνες καί ζεστά καλοκαίρια. Εἶναι ἡ περιοχή τών επικρατούντων Δυτικῶν άνέμων.

● Μεταξύ τών δύο τροπικῶν τῇ θερμῇ τροπικῇ ζώνη, ὅπου δέν κάνει ποτέ κρύο. Εἶναι ἡ περιοχή τών Ἀληγῶν άνέμων, πού πνέουν ἀπὸ τήν Ἀνατολή πρὸς τήν περιοχή τών Ἰσημερινῶν νηνεμιῶν.

Τό νερό τῶν θαλασσῶν δέ μένει ἀκίνητο, ἀλλά κάνει διάφορες κινήσεις, πού ὀφείλονται: στά **κύματα**, στίς **παλίρροιες** καί στά **θαλάσσια ρεύματα**.

Τά κύματα, πού δημιουργοῦνται ἀπό τούς ἀνέμους, εἶναι μιά ἀλλαγὴ τῆς μορφῆς τοῦ ὕδατος καί ὄχι μετακίνηση τῆς μάζας του, ὅπως μᾶς φαίνεται. Στὴν πραγματικότητα, οἱ κινήσεις τῶν ἐπιφανειακῶν ὑδάτων εἶναι κατακόρυφες κινήσεις, πού γίνονται κατὰ περιόδους καί μέ ὀρισμένη ταχύτητα καί διεύθυνση, ἀνάλογα μέ τὴν ἔνταση καί τὴ διεύθυνση τῶν ἀνέμων, ὅπως π.χ. προχωροῦν οἱ κυματισμοὶ ἐνός κινούμενου σκοινιοῦ.

Τό κύμα, ὅπως βλέπουμε καί στό σχῆμα, χαρακτηρίζεται ἀπό τὸ ὕψος, τὸ μήκος καί τὴν ταχύτητά του. Τό ὕψος τοῦ κύματος, πού ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ σφοδρότητα τοῦ ἀνέμου, μπορεῖ νά εἶναι λίγα ἑκατοστὰ μέχρι πολλὰ μέτρα. Στίς ἀνοιχτές θάλασσες, ὅπου οἱ ἀνεμοὶ εἶναι πολλές φορές πολὺ δυνατοί, τὸ ὕψος τοῦ κύματος φτάνει τὰ 15-20 μ. Ἐκτός ἀπὸ τούς ἀνέμους, μεγάλα κύματα δημιουργοῦνται καί ἀπὸ ὑποθαλάσσιους σεισμούς ἢ ἐκρήξεις ἠφαιστειῶν.

$u = \text{ὑψος κύματος}$

Οἱ παλίρροιες ὀφείλονται στὴν ἔλξη τῆς Σελήνης καί τοῦ Ἡλίου. Τό νερό τῆς θάλασσας ἀνεβαίνει καί κατεβαίνει περιοδικὰ σέ 12 περίπου ὥρες. Τό ἀνέβασμα τῆς στάθμης τῶν νερῶν τὸ ὀνομάζουμε **πλημμυρίδα** καί τὸ κατέβασμα **ἀμπωτή**.

Τό εὖρος τῆς παλίρροιας, δηλ. ἡ ὑψομετρικὴ διαφορά μεταξύ πλημμυρίδας καί ἀμπωτῆς δέν εἶναι τὸ ἴδιο γιὰ ὅλες τίς θάλασσες τοῦ κόσμου. Ἄλλου τὸ εὖρος εἶναι πολὺ μικρὸ, ἐνῶ σέ ἄλλες περιοχές φτάνει τὰ 15-20 μ.; ὅπως στίς ἀκτές τοῦ Καναδᾶ (ὄρμος Φάντυ) καί στίς γαλλικὲς ἀκτές τοῦ Ἀτλαντικοῦ (Γκράνβιλ).

Τό θουνό Σαιν-Μισέλ, στίς δυτικές Γαλλικὲς ἀκτές. Ὅταν ἀνεβαίνει ἡ θάλασσα γίνεται νησί, ἐνῶ ὅταν χαμηλώνουν τὰ νερά τὸ «νησί» γίνεται πάλι ἓνα κομμάτι τῆς ἡπειρωτικῆς ξηρᾶς.

Ναὶ ΚΥΜΑΤΑ ΠΑΛΙΡΡΟΙΕΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΡΕΥ- ΜΑΤΑ

Πλημμυρίδα

Ἀμπωτή

Τά θαλάσσια ρεύματα μοιάζουν με μεγάλους ποταμούς, που διασχίζουν τις θάλασσες.

Τά νερά των ρευμάτων έχουν διαφορετική θερμοκρασία και διαφορετική αλμυρότητα από τά νερά των θαλασσών, που διασχίζουν. Τά θαλάσσια ρεύματα παρατηρούνται σε όλους τούς ωκεανούς και μεταφέρουν ποσότητες ύδατος σε μεγάλες αποστάσεις. Ή δημιουργία τους όφειλεται στις διαφορές **θερμοκρασίας** και **αλμυρότητας**, που παρατηρούνται στα διάφορα βάθη και πλάτη των ωκεανών καθώς επίσης και στην κίνηση των σταθερών ανέμων (άληγών).

Έπειδή οι άληγεις άνεμοι φυσάνε όλο τό χρόνο προς την ίδια κατεύθυνση, παρασύρουν τά επιφανειακά στρώματα των νερών των ωκεανών σε μία κίνηση από την Άνατολή προς τή Δύση. Άς δούμε σάν παράδειγμα τί συμβαίνει στον Άτλαντικό ωκεανό. Στο ύψος του ίσημερινού, λόγω των άληγών ανέμων, σχηματίζεται ένα ρεύμα, που διευθύνεται από τίς άκτές τής Άφρικής προς τίς άκτές τής Ν. Άμερικής. Είναι ένα ρεύμα θερμό, επιφανειακό, που ονομάζεται Ίσημερινό ρεύμα.

Τό ρεύμα αυτό, όταν φτάσει τίς άκτές τής Ν. Άμερικής, προσκρούει στο άκρωτήριο Σάο Ρόκ, τίς άκτές τής Βραζιλίας, αλλάζει πορεία και κατευθύνεται προς βορρά και εισέρχεται και συσσωρεύεται στον κόλπο του Μεξικού. Σε συνέχεια από τόν κόλπο του Μεξικού δημιουργείται τό θερμό **Ρεύμα του Κόλπου** (Golf stream).

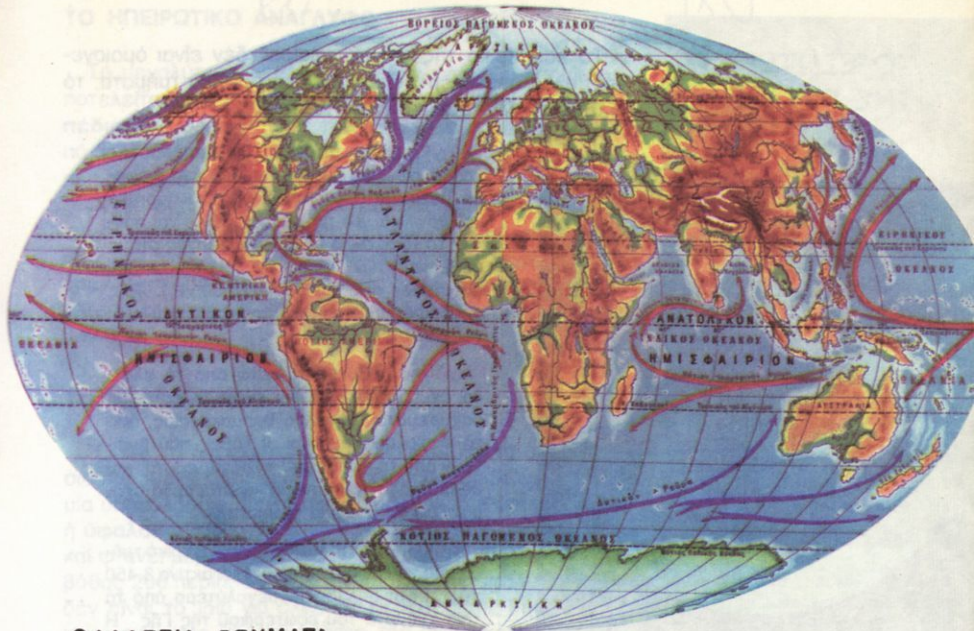
Αυτό όφειλεται ή στη διαφορά θερμοκρασίας και αλμυρότητας ή στη διαφορά στάθμης μεταξύ του κόλπου του Μεξικού και του Άτλαντικού ωκεανού (17,5 έκατοστά).

Τό θερμό αυτό ρεύμα εξέρχεται από τόν κόλπο του Μεξικού από τό στενό μεταξύ Κούβας και Φλόριντας και διασχίζει τόν Άτλαντικό ωκεανό με κατεύθυνση τά παράλια τής Άγγλίας και τής Δ. Εύρώπης. Οί βόρειοι κλάδοι του ρεύματος του κόλπου φτάνουν μέχρι τή Νορβηγική θάλασσα και άκόμα μέχρι τόν Άρκτικό Ωκεανό.

Οί νότιοι κλάδοι του ρεύματος φτάνουν τίς άκτές τής Ίβηρικής χερσονήσου και κινούνται προς νότο, δηλ. προς τή ζώνη των άληγών ανέμων, όπου συναντούν τό ίσημερινό ρεύμα και έτσι συμπληρώνεται ή κυκλοφορία του.

Τό θερμό ρεύμα του κόλπου επιδρά στο κλίμα τής βόρειας κυρίως Εύρώπης, που γίνεται πιό ήπιο.

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΥΜΑΤΑ

➔ θερμό ρεύμα

➔ ψυχρό ρεύμα

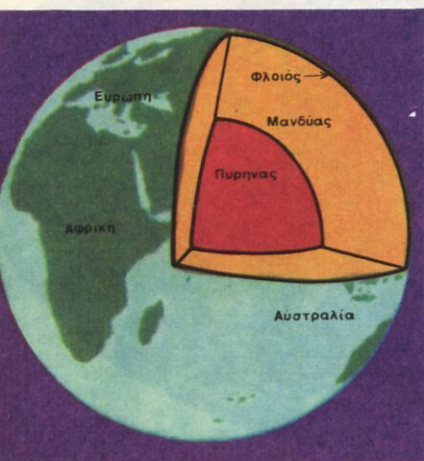
Τό σκάφος «Ταϊ-Κί» τόν 'Ιού-
νιο τοῦ 1947 διέπλευσε τόν Εἰρη-
νικό ὠκεανό ἀπό τήν Κίνα μέχρι
τήν Ἀμερική ἐκμεταλλεύμενο
τά θαλάσσια ρεύματα.

α) Οχι

ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ ΓΗΣ

Τό έσωτερικό τής γήινης σφαίρας δέν είναι όμοιογενές, αλλά αποτελείται από τρία διαφορετικά τμήματα: τό **Φλοιό**, τό **Μανδύα** καί τόν **Πυρήνα**.

Φλοιός: Είναι τό έξωτερικό τμήμα τής γήινης σφαίρας καί αποτελείται από διάφορα πετρώματα, κυρίως όμως από πυριτικά καί άργιλικά. Τό πάχος του δέν είναι παντού τό ίδιο, αλλά είναι πολύ λεπτός στούς πυθμένες τών Ώκεανών (8-15 χμ.) καί παχύτερος στίς ήπειρους (20-50 χμ.). Στίς όροσειρές είναι ακόμα παχύτερος καί φτάνει τά 70 χμ.

Μανδύας: Βρίσκεται κάτω από τό φλοιό καί έχει πάχος 2.900 χμ. Είναι ένα στρώμα παχύρρεστο μεγάλης θερμοκρασίας, από τό όποιο προέρχονται οι λάβες πού βγαίνουν από τά ήφαιστεια. Ή παχύρρεστη καί θερμή μάζα του μανδύα κινείται άργά σχηματίζοντας ύπόγεια ρεύματα.

Πυρήνας: Καταλαμβάνει τό κεντρικό τμήμα τής γήινης σφαίρας καί έχει άκτίνα 3.450 χμ., είναι δηλαδή τό μεγαλύτερο από τά τρία τμήματα του έσωτερικού τής Γής. Ή θερμοκρασία του είναι πάρα πολύ μεγάλη καί αποτελείται, τό πιθανότερο, κυρίως από σίδηρο.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΞΗΡΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

Τό μεγαλύτερο μέρος τής επιφάνειας τής Γής καλύπτεται από νερό. Οι Ώκεανοί καταλαμβάνουν τά 3/4 τής Γής καί ό πιό μεγάλος ώκεανός, ό Ειρηνικός, καλύπτει μόνος του τό 1/3 αυτής.

Τό 82% του νότιου ήμισφαίριου είναι θάλασσα, αλλά καί στο βόρειο ήμισφαίριο, πού κυρίως βρίσκονται οι ήπειροι, τό 60% καλύπτεται από νερό.

Ή μεγαλύτερη από τίς ήπειρους, ή Ή Άσία, είναι ένωμένη μέ τήν **Ευρώπη**, μέ τήν όποία σχηματίζει μία ένιαία ήπειρο, πού όνομάζεται **Ευρασία**. Ή **Αφρική** βρίσκεται πολύ κοντά σ΄ αυτή τή μεγάλη μάζα τής Ευρασίας καί αποτελεί μέ αυτήν τό λεγόμενο **παλιό κόσμο**, πού αντιτοίχει περίπου στό μισό τής ξηράς τής Γής (57%).

Οί άλλες ήπειροι βρίσκονται απομονωμένες στή μέση μεγάλων ώκεανών. Ή **Άμερική**, πού είναι μεγάλη σχεδόν όσο καί ή Άσία, βρίσκεται ανάμεσα στόν Ειρηνικό καί Άτλαντικό Ώκεανό.

Ή **Αυστραλία** καί ή **Ανταρκτική** περιβάλλονται επίσης από μεγάλες θαλάσσιες εκτάσεις.

ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ

(σέ έκ.τ. τετρ. χμ.)

Γή	510
Ώκεανοί	364
Άσία	44
Άμερική	42
Αφρική	30
Ανταρκτική	12
Ευρώπη	10
Αυστραλία	8

ΤΟ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΑΝΑΓΛΥΦΟ

Τό μεγαλύτερο μέρος της επιφάνειας των ηπείρων αποτελείται από τεράστιες **πεδιάδες** και από πλατιά **όροπέδια**. Οι μορφές αυτές του ανάγλυφου διακόπτονται από κοιλάδες ποταμών, πού μπορεί νά είναι λιγότερο ή περισσότερο βαθιές και πλατιές.

Οι πίο έντυπωσιακές όμως μορφές του ανάγλυφου είναι οι **μεγάλες όροσειρές**. Τό σχήμα τους είναι συνήθως επίμηκες και έχουν πολύ απότομες πλαγιές. Ή πίο επιβλητική όροσειρά, τά Ίμαλάια στην Άσία, έχει τήν ψηλότερη κορυφή του κόσμου, τό Έβερεστ, πού έχει ύψος 8.848 μ.

ΤΟ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΟ ΑΝΑΓΛΥΦΟ

Όπως τό ηπειρωτικό ανάγλυφο έτσι και τό υποθαλάσσιο παρουσιάζει άνωμαλίες. Οι ηπειροι περιβάλλονται από μία υποθαλάσσια όμαλή περιοχή μέ μικρή κλίση, πού είναι ή **ύφαλοκρηπίδα**. Ή ύφαλοκρηπίδα αρχίζει από τήν ακτή και φτάνει μέχρι εκεί, πού ό πυθμένας της θάλασσας έχει βάθος 200 περίπου μέτρα. Τό πλάτος της ύφαλοκρηπίδας δέν είναι τό ίδιο γιά όλες τίς περιοχές της Γής. Ύπάρχουν περιοχές πού τό πλάτος της ύφαλοκρηπίδας είναι πολύ μεγάλο (στίς άκτές της Σιβηρίας τό πλάτος είναι 1.700 χμ.) και περιοχές μέ πολύ στενή ύφαλοκρηπίδα (στήν Άφρική τό πλάτος είναι μόνο 10 χμ.). Τό μέσο πλάτος της ύφαλοκρηπίδας γιά όλόκληρη τή Γή είναι 65-75 χμ.

Ή ύφαλοκρηπίδα τελειώνει στην **ηπειρωτική κατωφέρεια**, μία ζώνη μέ μεγάλη κλίση, πού είναι τό φυσικό όριο μεταξύ της ύφαλοκρηπίδας και των **θαλάσσιων λεκανών**. Οι μεγάλες και βαθιές ώκεάνειες λεκάνες είναι άνωμαλες και παρουσιάζουν συχνά **υποθαλάσσιες όροσειρές**, όπως αύτή πού βρίσκεται στή μέση του Άτλαντικού Ώκεανού μέ διεύθυνση από βορρά πρός νότο. Οι ώκεάνειες λεκάνες διακόπτονται επίσης από **τάφρους**, πού είναι στενές, έχουν μεγάλο μήκος και συχνά είναι πολύ βαθιές, όπως π.χ. οι τάφροι του Ειρηνικού Ώκεανού, πού περιβάλλουν τή ΝΑ Άσία και έχουν βάθος 10.000 μ.

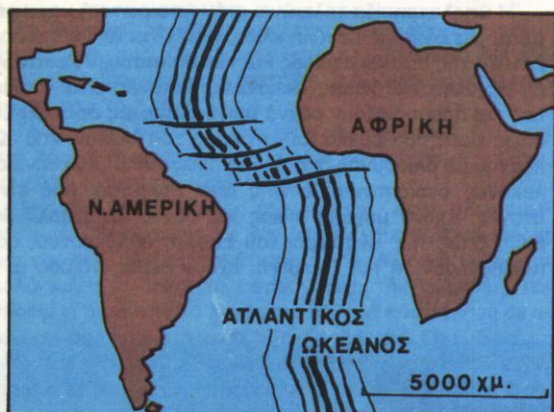
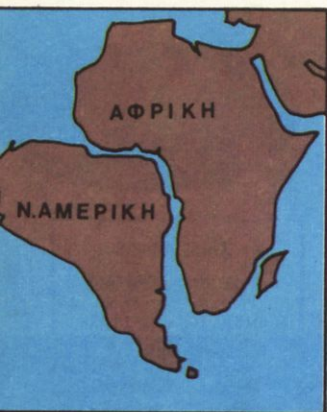

Οι επιστήμονες έρευνούν τούς βυθούς των Ώκεανών μέ ειδικά βαθυσκάφη.

Ἡ μορφή τῶν Ἡπείρων δέν ἦταν πάντοτε ὅπως ἐμφανίζεται σήμερα. Μερικοὶ ἐπιστήμονες πιστεύουν ὅτι οἱ Ἡπειροὶ δέν ἦταν ἀπομονωμένες, ἀλλὰ σχηματίζαν πρὶν ἀπὸ ἑκατοντάδες ἑκατ. χρόνια ἓνα ἐνιαῖο σύνολο, μιά καὶ μόνη Ἡπειρο, τὴν **Παγγαία**. Ἡ Παγγαία ἄρχισε σιγά-σιγά νά "σπάει" καὶ νά χωρίζεται σέ μεγάλα κομμάτια, τὰ ὁποῖα μετακινήθηκαν καὶ ἀπομακρύνθηκαν τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ ἔτσι πῆραν τὴ μορφή πού ἔχουν σήμερα οἱ Ἡπειροὶ. Ἀκόμη καὶ σήμερα οἱ ἀποστάσεις μεταξὺ τους δέν εἶναι σταθερές, ἀλλὰ μεταβάλλονται. Οἱ μεταβολές αὐτές εἶναι πάρα πολὺ μικρές, μερικά ἑκατοστά τὸ χρόνο, ἀλλὰ πάντως ὑπάρχουν καὶ ἀποδεικνύουν τὴ σχετικὴ κίνηση τῶν Ἡπείρων.

Ἄν κοιτάξουμε σέ ἓνα παγκόσμιο χάρτη τίς ἀκτές τῶν Ἡπείρων, θά δοῦμε ὅτι παρουσιάζουν **μὴν ἀναλογία στὴ μορφή τους**. Τὸ πῶς χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἐμφανίζεται μεταξὺ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς Ν. Ἀμερικῆς, πού παρουσιάζουν τέτοια ἀναλογία στὴ μορφή τους, ὥστε, ἂν ὑποθέσουμε ὅτι οἱ δύο Ἡπειροὶ πλησιάζουν ἢ μιά τὴν ἄλλη, οἱ δύο ἀκτές τους θά ἐφαρμόσουν τέλεια. Οἱ ἐπιστήμονες ἀνακάλυψαν πρόσφατα ὅτι ἡ ἐπιμήκης ὑποθαλάσσια ὀροσειρά, πού βρίσκεται κατὰ μῆκος τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ μεταξὺ τῶν δύο ἡπείρων, δέν εἶναι παρὰ ἓνα εἶδος "σχισμῆς" στό φλοιό τῆς Γῆς, πού ἐξακολουθεῖ νά διευρύνεται ἐδῶ καὶ ἑκατομμύρια χρόνια.

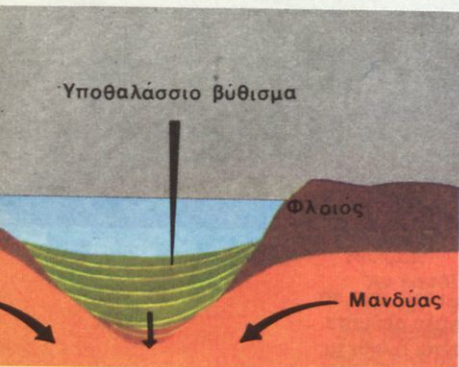
Γιατί όμως μεγαλώνει αὐτὴ ἡ σχισμὴ; —————→

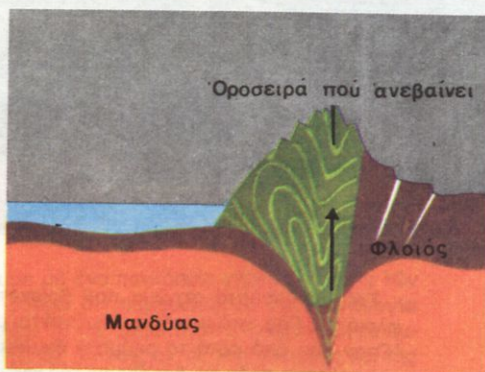
Στό παχύρευστο στρώμα πού βρίσκεται κάτω από τό φλοιό τής Γῆς, στό **μανδύα**, παράγονται μεγάλα ρεύματα. Όταν δύο από αυτά-τά ρεύματα διευθύνονται αντίθετα, παρασύρουν πρὸς τή διεύθυνση τῆς κινήσεώς τους καί τό γήινο φλοιό καί ἔτσι δημιουργοῦνται σ' αὐτόν χάσματα, πού ὀνομάζονται **ρῆγματα**. Ἀπό τά ρῆγματα αὐτά ἀνεβαίνει διάπυρο ὑλικό, **οἱ ἡφαιστειακές λάβες**, πού ψύχεται καί στερεοποιεῖται. Ἡ κίνηση ὁμως τῶν ρευμάτων συνεχίζεται καί ἔτσι ἡ οὐλή συνέχεια διευρύνεται σέ πλάτος. Μέ τόν τρόπο αὐτό γίνεται ἡ προοδευτική ἀπομάκρυνση τῶν δύο ἡπείρων. Σύγχρονες μετρήσεις πού ἔγιναν μεταξύ δύο σταθμῶν παρατηρήσεως, πού ὁ ἕνας τους βρίσκεται στήν Ἀμερική καί ὁ ἄλλος στήν Εὐρώπη, ἀπέδειξαν ὅτι ἡ μεταξύ τους ἀπόσταση μεγαλώνει κατά 1 ἑκατοστό περίπου τό χρόνο. Οἱ δύο ἡπείροι ἀπομακρύνονται σάν νά εἶναι δύο μεγάλες "σχεδίες", πού πλέουν σέ μιά παχύρευστη καί διάπυρη "θάλασσα", τό μανδύα τῆς Γῆς.

αρχι

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΟΡΟΣΕΙΡΩΝ

Οι ποταμοί διαβρώνουν την ξηρά και μεταφέρουν τα υλικά της διαβρώσεως σέ υπόθαλασσα βυθίσματα.

Τα υλικά της διάβρωσης (ιζήματα)τά οποία έχουν παρα-
συρθεί σέ βάθος από τά υπόγεια ρεύματα ανεβαίνουν
στην επιφάνεια όταν σταματήσουν τά ρεύματα, γιατί
είναι πιό έλαφρά από τά πετρώματα του μανδύα πού
τά περιβάλλουν.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

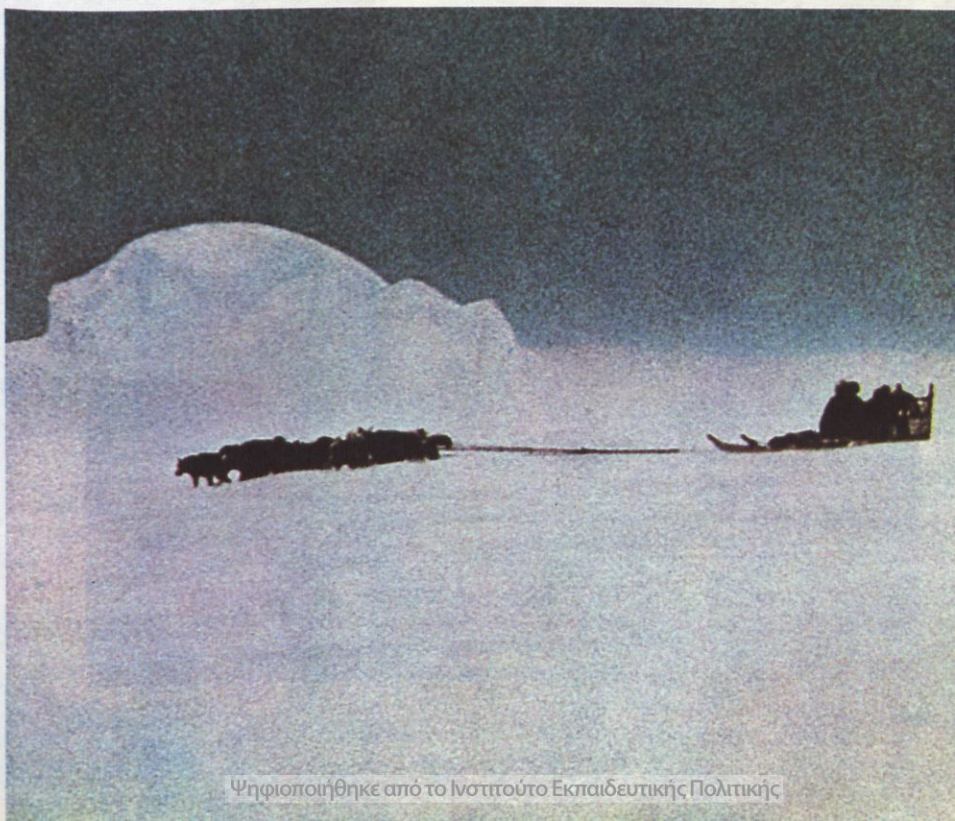
● Οι Ώκεανοί καλύπτουν σχεδόν τά 3/4 τής επιφάνειας τής Γης.

● Τρείς ήπειροι: Άσία, Εύρωπη και Άφρική, σχηματίζουν τή μάζα του Παλαιού Κόσμου. Ή Άμερική, ή Αύστραλία και ή Άνταρκτική βρίσκονται στή μέση των Ώκεανών και έχουν μετακινηθεί από τήν έποχή πού διαμελίστηκε ή άρχική ήπειρος, ή Παγγαία.

● Οι μεγάλες όροσειρές δημιουργήθηκαν στή θέση πού άλλοτε υπήρχε θάλασσο βύθισμα, τό οποίο γέμισε μέ υλικά διαβρώσεως.

Όπως είπαμε στό προηγούμενο κεφάλαιο, στό μανδύα πού βρίσκεται κάτω από τό φλοιό τής Γης, παράγονται μεγάλα ρεύματα. Όταν δύο ρεύματα διευθύνονται τό ένα πρós τό άλλο, τότε δέν προκαλείται πιά άπομάκρυνση των τμημάτων του φλοιού, αλλά αντίθετα πλησιάζουν τό ένα τό άλλο. Καθώς τά ρεύματα αυτά, πού συναντιούνται, κατεβαίνουν πρós τό έσωτερικό τής Γης, δημιουργείται ένα **υπόθαλάσσιο βύθισμα**, μέσα στό όποιο παρασύρονται και κατεβαίνουν τά υλικά τής διαβρώσεως του φλοιού τής Γης. Τά υλικά αυτά, έπειδή ό χώρος μέσα στό θά-
λάσσιο βύθισμα, πού συνεχώς κατεβαίνει, γίνεται διαρκώς στενότερος, **πτυχώνονται**, όπως άκριβώς συμβαίνει σέ ένα ύφασμα, πού πιέζεται πλευρικά. Στή συνέχεια όταν τά ρεύματα του μανδύα, πού προκαλούν αυτό τό βύθισμα, σταματήσουν γιά λόγους πού άκόμα είναι άγνωστοι, τότε τά υλικά του φλοιού, πού έχουν πτυχωθεί, ανεβαίνουν στην επιφάνεια, γιατί είναι πιό έλαφρά από τά πετρώματα του μανδύα πού τά περιβάλλουν, και έτσι στή θέση, πού βρισκόταν τό υπόθαλάσσιο βύθισμα, σχηματίζεται προο-
δευτικά (σέ μερικά έκατομμύρια χρόνια) μιά όροσειρά.

α. Θ. ΠΟΛΙΚΕΣ
ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΠΟΛΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

υ0χι

Οι πολικές περιοχές καλύπτουν τό 1/7 περίπου της επιφάνειας της Γης καί βρίσκονται μεταξύ των πόλων καί των πολικῶν κύκλων. Οι θερμοκρασίες εἶναι πολύ χαμηλές, ιδίως κατά τήν περίοδο τῆς μεγάλης πολικῆς νύχτας, πού διαρκεῖ τούς 6 χειμερινούς μήνες (βλ. κλιματικές ζώνες). Οι πολικές περιοχές τοῦ βόρειου ἡμισφαίριου λέγονται **ἀρκτικές** καί τοῦ νότιου **Ἀνταρκτικές**.

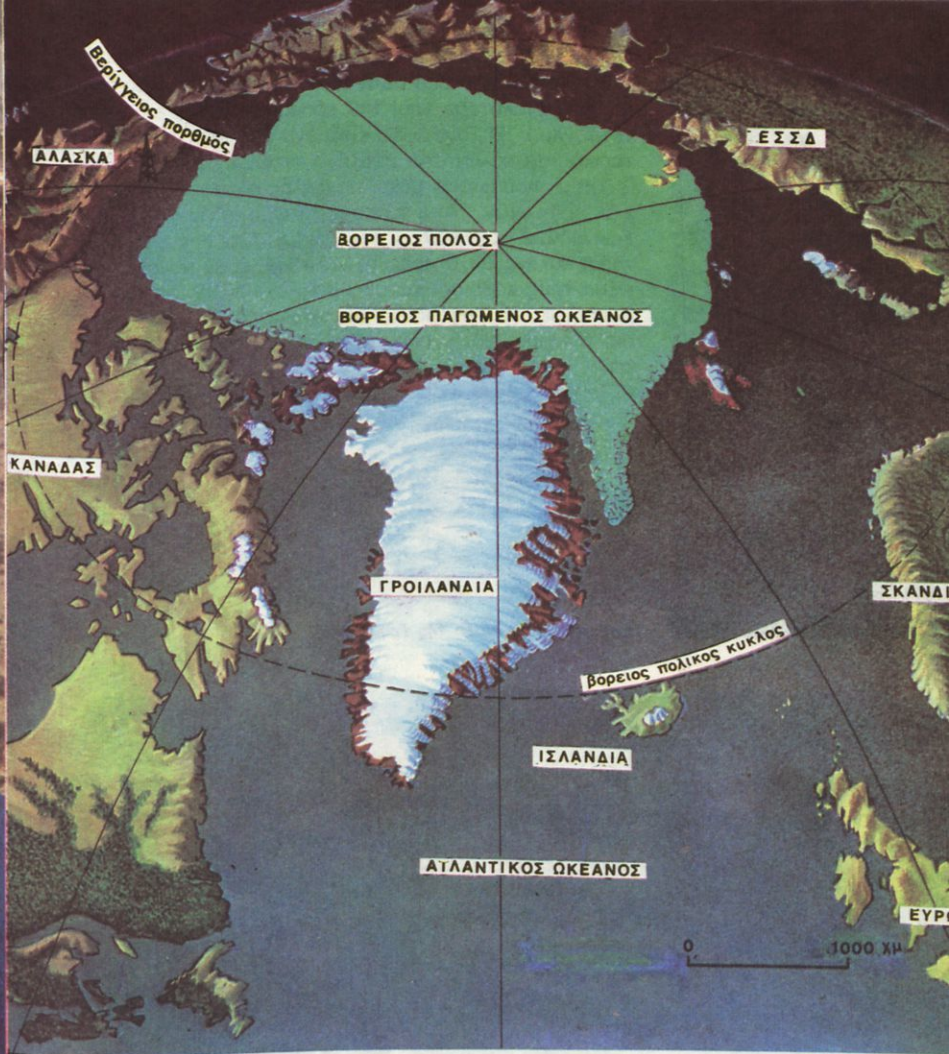
ΑΡΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Στό κάτω μέρος τῆς εἰκόνας βλέπουμε τόν θαλάσσιο πάγο πού σχηματίζεται ἀπό τό νερό τῆς θάλασσας. Στό βάθος διακρίνουμε τόν πάγο πού καλύπτει τήν ξηρά ἀπό τόν ὁποῖο σχηματίζονται οἱ παγετώνες καί τά παγόβουνα.

Τό μεγαλύτερο τμήμα τῶν περιοχῶν αὐτῶν καλύπτεται ἀπό ἓνα μεγάλο καί βαθύ ὠκεανό, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐπιφάνεια εἶναι παγωμένη, τόν **Ἀρκτικό ἢ Βόρειο παγωμένο ὠκεανό**.

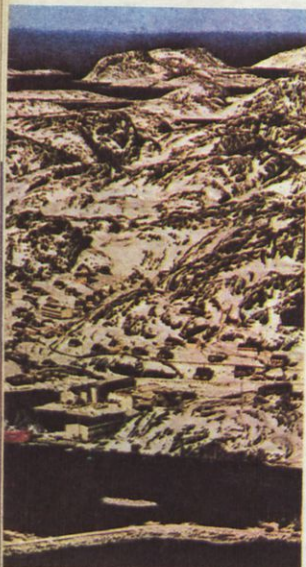
Τό στρώμα τοῦ θαλάσσιου πάγου, πού πλέει στόν ὠκεανό, ἔχει πάχος μόνο μερικῶν μέτρων. Ἐτσι τό πυρηνικό ὑποβρύχιο "Ναυτίλος" (ΗΠΑ), τό 1958, κατάφερε νά διασχίσει, κάτω ἀπό τούς πάγους, ὁλόκληρο τόν παγω-

μένο ωκεανό (1800 μίλια). Επίσης τό 1977 τό άτομικό παγοθραυστικό «Άρκтика» (Σοβιετική Ένωση) έφτασε, σπάζοντας τό θαλάσσιο πάγο, στό Βόρειο Πόλο πού βρίσκεται στή μέση του Άρκτικού ωκεανού.

Οί άρκτικές περιοχές περιλαμβάνουν, όπως βλέπουμε στό χάρτη, τμήματα τής Ασίας, Εύρώπης καί Β. Αμερικής, καθώς καί ένα μεγάλο άριθμό νησιών.

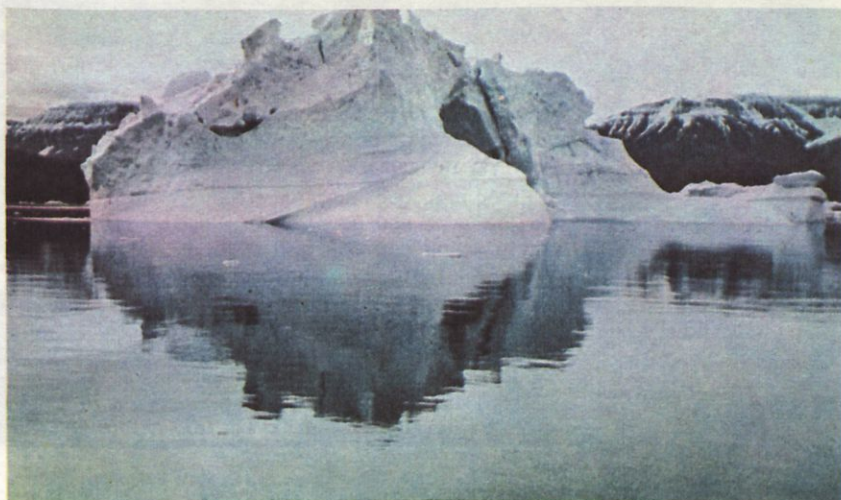

Τό μεγαλύτερο από αυτά είναι ή Γροιλανδία, πού είναι καί τό μεγαλύτερο νησί τοῦ κόσμου (ἐκταση 2.175.600 τετρ. χλμ.). Ἡ Γροιλανδία είναι ἓνα ὀρεινό νησί. Τό ἐσωτερικό τοῦ καλύπτεται ἀπό ἓνα στρώμα πάγου, πάχους 3.000 μ., πού φτάνει μέχρι τίς ψηλές κορυφές τῶν παραλιακῶν βουνῶν. Ἀπό τό παχύ αὐτό στρώμα τοῦ πάγου ξεκινοῦν οἱ **παγετώνες**, πού σάν μεγάλοι παγωμένοι ποταμοί κυλᾶνε ἀργά πρὸς τή θάλασσα, ὅπου μεγάλα κομμάτια τοῦς κόβονται καί σχηματίζουν παγόβουνα. Ὅπως βλέπουμε, τά παγόβουνα δέ σχηματίζονται ἀπό θαλάσσιο (ἄλμυρό) πάγο, ἀλλά προέρχονται ἀπό ὁ ἠπειρωτικό πάγο", πού γίνεται ἀπό γλυκό νερό.

Τά παγόβουνα, πού είναι ἐπικίνδυνα γιά τή ναυσιπλοΐα, παρασύρονται ἀπό τά θαλάσσια ρεύματα πρὸς τά νότια καί λιώνουν σιγά-σιγά.

Ἐνα χωριό στίς ἀκτές τῆς Γροιλανδίας.

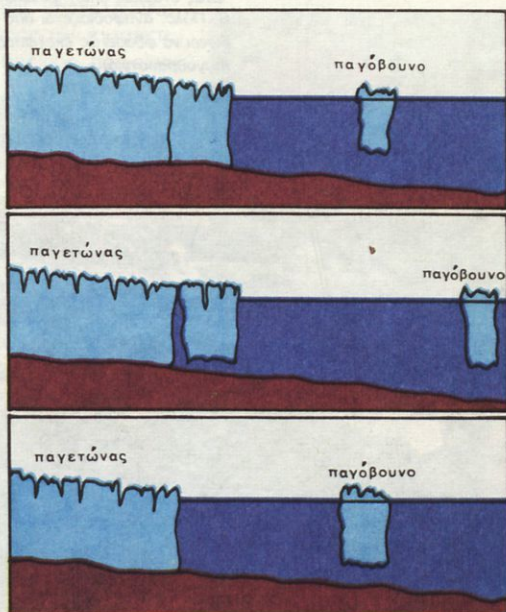
ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

← Ένας παγετώνας, πού τό πλάτος του ξεπερνάει τά 10 χμ. κινείται άργά πρós τή θάλασσα.

→ Έκεί μεγάλα κομμάτια πάγου κόβονται και σχηματίζουν τά παγόβουνα. Τά παγόβουνα θυθίζονται στή θάλασσα κατά τό 9/10 τού όγκου τους καί μόνο τό 1/10 θρίσκειται πάνω άπό τήν έπίφάνεια.

Οί διαστάσεις τους είναι καμιά φορά έντυπωσιακές.

Υπάρχουν παγόβουνα πού τό μήκος τους φθάνει τά 55 χμ. καί τό πλάτος 35 χμ.

Ἡ Γροιλανδία ἀνήκει στή Δανία καί ἔχει πληθυσμό 47.000 κατοίκους. Οἱ περισσότεροι εἶναι Ἑσκιμῶι καί εἶναι προσαρμοσμένοι στίς καιρικές συνθήκες πού ἐπικρατοῦν. Ἡ προέλευσή τους εἶναι μογγολική, ἔχουν μικρό ἀνάστημα, σκοτεινό κίτρινο χρώμα καί ἴσια μαῦρα μαλλιά. Ἀσχολοῦνται μέ τό κυνήγι τῆς φάλαινας, καθώσ καί ζῶν γιά τήν πολύτιμη γούνα τους (πολικοί ἄρκτοι).

Ἐκτός ἀπό τούς Ἑσκιμῶους ζοῦν καί λίγοι Εὐρωπαῖοι, κυρίως Δανοί, πού ἀσχολοῦνται μέ τό ἐμπόριο καί τήν ἐκμετάλλευση τοῦ ὀρυκτοῦ πλοῦτου: λιθάνθρακες καί κρυόλιθοι, ὀρυκτό πού χρησιμοποιεῖται γιά τήν κατασκευή σμάλτου.

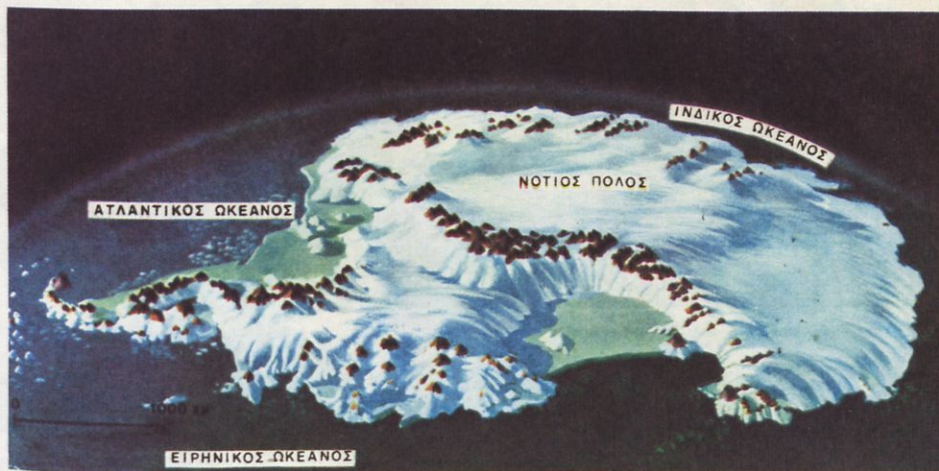
Ἄλλα νησιά τοῦ Β. Παγωμένου ὠκεανοῦ εἶναι τά νησιά τῆς Σπιτοβέργης, τῆς Νέας Ζέμλιας, τῆς Νέας Σιβηρίας καί μερικά ἄλλα.

Ὁ Β. Παγωμένος ὠκεανός ἐπικοινωνεῖ μέ τόν Εἰρηνικό μέ τό **Βερίγγειο πορθμό**.

Οἱ κάτοικοι τῆς Γροιλανδίας χρειάζονται ζεστά ρούχα γιά νά ἀντιμετωπίσουν τό κρύο. Στή φωτογραφία ἓνα παιδάκι μπροστά στό σχολεῖο του.

Ἐνας σταθμός ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων στό Β. Πόλο, ἀναφοδιάζεται ἀπό εἰδικό πλοῖο πού κατορθώνει νά φθάσει ὡς ἐκεῖ σπάζοντας τό θαλάσσιο πάγο (παγοθραυστικό).

90x1

ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Αντίθετα με τις άρκτικές περιοχές, που αποτελούνται κυρίως από θάλασσα, το μεγαλύτερο μέρος των ανταρκτικών περιοχών καταλαμβάνει μία μεγάλη ηπειρος, που είναι αρκετά μεγαλύτερη από την Εύρωπη, ή **Ανταρκτική**.

Οι άκτές και το ανάγλυφο της Ανταρκτικής διακρίνονται δύσκολα γιατί είναι σκεπασμένες, σχεδόν **ολόκληρη**, από ένα τεράστιο στρώμα πάγου πάχους μερικών χιλιομέτρων. Μόνο οι πολύ ψηλές κορυφές των βουνών, που έχουν πάνω από 4.000 μ. ύψος, εξέχουν από το παχύ αυτό στρώμα του πάγου. Η θάλασσα γύρω από την Ανταρκτική είναι σκεπασμένη με θαλάσσιο πάγο, πάχους 2-3 μέτρα.

Τά ανταρκτικά παγόβουνα, που σχηματίζονται από το παχύ στρώμα του έσωτερικού πάγου είναι τεράστια, πολύ μεγαλύτερα από τα άρκτικά.

Το κλίμα της Ανταρκτικής είναι τόσο ψυχρό, που η ζωή είναι αδύνατη. Οι μόνοι κάτοικοι είναι οι έπιστήμονες που ζουν σε σταθμούς παρατηρήσεων, ειδικά κατασκευασμένους για να αντιμετωπίζονται τόσο χαμηλές θερμοκρασίες.

Στό έσωτερικό της Ανταρκτικής δέν υπάρχει κανένα ζώο, στις άκτές όμως ζουν φώκιες, φάλαινες και θαλάσσια πουλιά (κυρίως πιγκουίνοι).

mm

Ένα παγοθραυστικό έχει φθάσει στις άκτές της Ανταρκτικής με έφοδια για τις έπιστημονικές αποστολές.

Συντάχθηκε από το Γραφείο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΣΙΑ

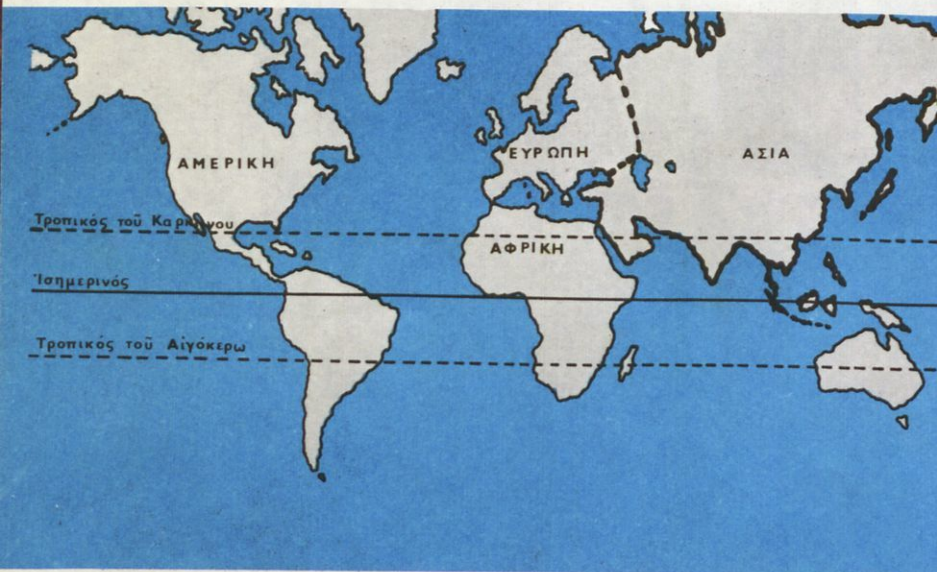
Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ

Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀπὸ ὅλες τὶς ἡπείρουσ ἀφοῦ ἔχει ἔκταση 44 ἑκατ. τετρ. χμ., πού ἀντιστοιχοῦ στὸ 1/3 τῆς συνολικῆς ἔκτασεως τῶν ἡπείρων. Τεράστιες ἀποστάσεις χωρίζουν τὰ ἀκραῖα σημεῖα τῆς: 9.000 χμ. ἀπὸ τὸ Βορρὰ ὡς τὸ Νότο, 17.000 χμ. ἀπὸ τὴν Ἀνατολή ὡς τὴ Δύση.

Ἐχει πρὸς τὰ Ἀνατολικά τὸν Εἰρηνικὸ Ὠκεανό, πρὸς Βορρὰ τὸ Β. Παγωμένο Ὠκεανό, πρὸς Νότο τὸν Ἰνδικὸ καὶ Εἰρηνικὸ Ὠκεανό. Πρὸς τὰ Δυτικά συνορεύει μὲ τὴν Εὐρώπη καὶ βρέχεται ἀπὸ τὴν Ἀνατολική Μεσόγειο, τὸ Αἰγαῖο πέλαγος, τὸν Ἑλλήσποντο, τὴν Προποντίδα, τὸ Βόσπορο καὶ τὸν Εὐξείνιο Πόντο.

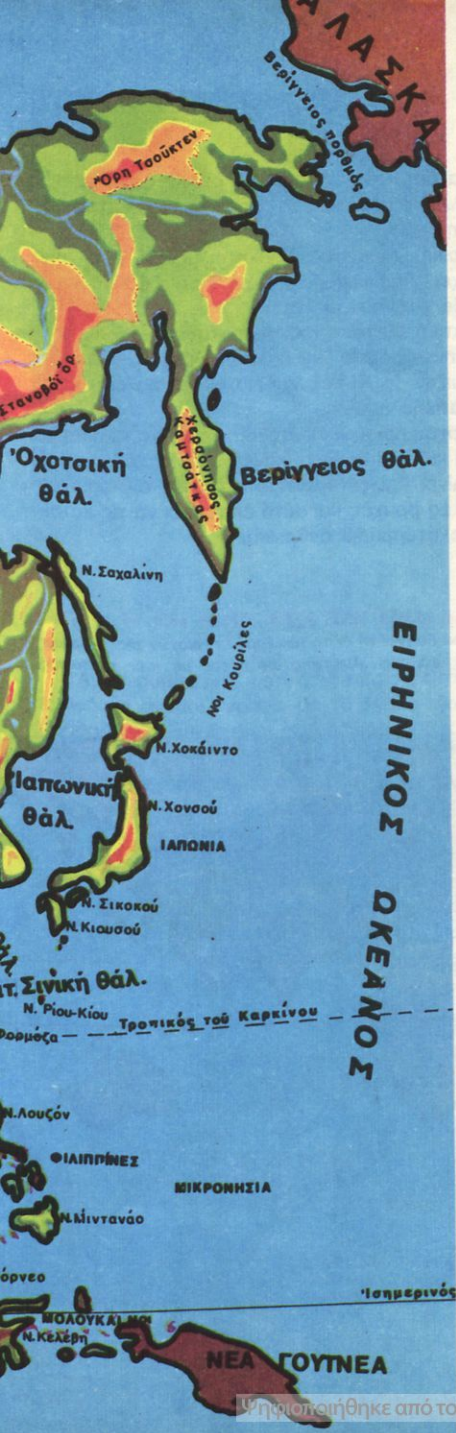
Τὰ σύνορα μὲ τὴν Εὐρώπη, πού εἶναι συνέχεια τῆς Ἀσίας, δέν εἶναι σαφῆ. Ὁρίζονται ἀπὸ τὰ Οὐράλια ὄρη, τὸν Οὐράλη ποταμὸ, τὴν Κασπία θάλασσα καὶ τὴν ὄροσειρὰ τοῦ Καυκάσου. Ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴ χωρίζεται μὲ τὴν Ἑρυθρὰ θάλασσα καὶ τὴ διώρυγα τοῦ Σουέζ.

Χάρτης πού δείχνει τὰ ὅρια τῆς Ἀσιατικῆς ἡπείρου.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Ἡ Ἀσία εἶναι μιά ἐνιαία ἥπειρος, πού οἱ ἀκτές της δέν παρουσιάζουν μεγάλο διαμελισμό. Στό Νότο σχηματίζονται τρεῖς μεγάλες χερσόνησοι: τῆς Ἀραβίας, τῶν Ἰνδῶν καί τῆς Ἰνδοκίνας. Στήν Ἀνατολή ἔχει πολλά ἡφαιστειογενή νησιά: τήν Ἰνδονησία, τίς Φιλιππίνες καί τήν Ἰαπωνία.

Ἡ Ἀσιατική ἥπειρος διασχίζεται ἀπό πολλές ὄροσειρές, μέ ψηλότερα τά Ἰμαλία ὄρη (Ἐβερεστ 8.848 μ.). Ἐχει ἐπίσης πολλά ὄροπέδια. Στό Βορρά εἶναι τό ὄροπέδιο τῆς Σιβηρίας. Στό κέντρο εἶναι τά ὄροπέδια τῆς Μογγολίας καί τοῦ Θιβέτ, πού ξεπερνᾶ τά 4.000 μ. ὕψος καί νοτιότερα τά χαμηλότερα ὄροπέδια τῆς Ἀραβίας καί τοῦ Ντεκάν.

Ἀρκετοί μεγάλοι ποταμοί υπάρχουν στήν Ἀσία. Οἱ σπουδαιότεροι ἀπό αὐτούς, πού εἶναι ὁ Ἰνδός, ὁ Γάγγης, ὁ Βραχμαπούτρας, ὁ Μεκόγκ, ὁ Γιάνγκ-τσε-Κιάνγκ, ὁ Χόανγκ-Χό, ἔχουν σχηματίσει μεγάλες καί εὐφορες προσχώσι-γενεῖς πεδιάδες.

ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ Η ΒΛΑΣΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Ναι

Ἡ Ἀσία ἐκτείνεται ἀπὸ τὴν Ἀρκτική ζώνη ὡς τὸν Ἰσημερινό, ἀλλὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς βρίσκεται στὴν Εὐκρατη ζώνη.

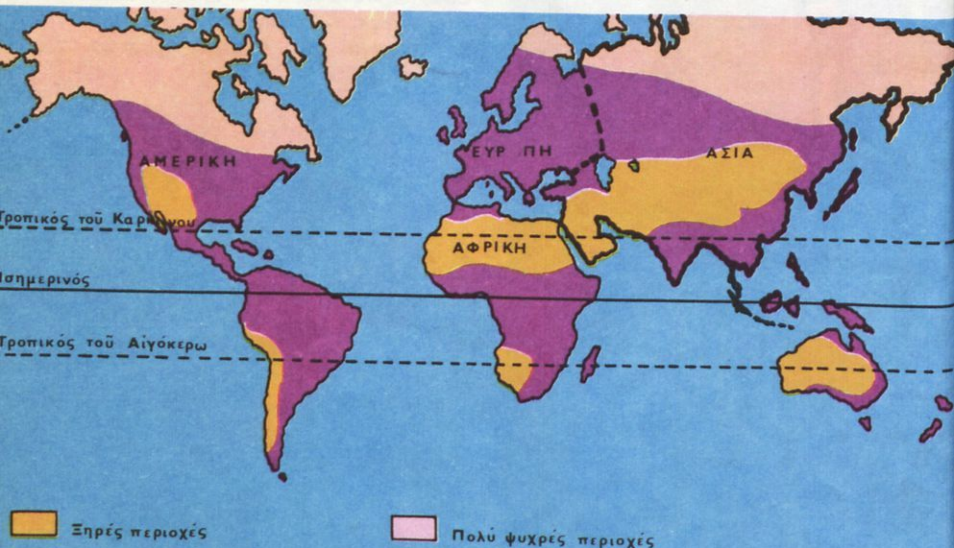
Ἡ Κεντρικὴ Ἀσία ποὺ βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ τοὺς Ὠκεανούς ἔχει κλίμα ψυχρὸ καὶ ξηρὸ, γιὰ τοὺς θαλάσσιους ὑγροὶ ἀνεμοὶ δὲ φτάνουν ὡς ἐκεῖ.

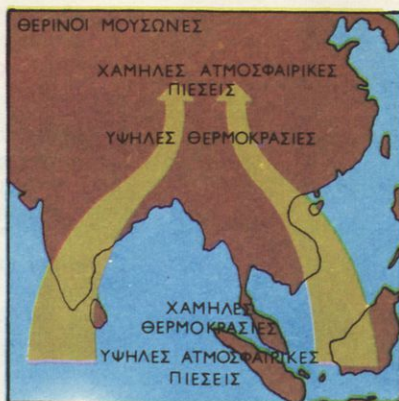
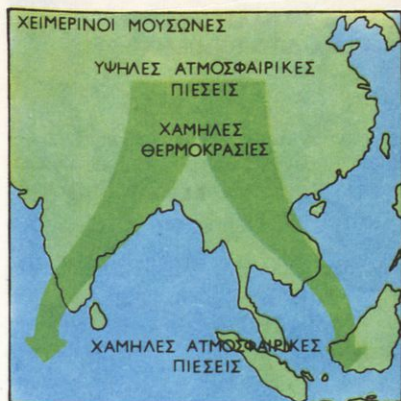
Μία προσεκτικὴ ἐξέταση τοῦ πάρα κάτω χάρτη μᾶς ἐπιτρέπει νὰ διαπιστώσουμε ἓνα πολὺ περίεργο φαινόμενο, ποὺ χαρακτηρίζει τὶς Νότιες καὶ Νοτιοανατολικές περιοχές τῆς Ἀσιατικῆς ἡπείρου. Αὐτές οἱ περιοχές βρίσκονται στὸ ἴδιο γεωγραφικὸ πλάτος μὲ τὴ Σαχάρα καὶ θὰ περίμενε κανεὶς νὰ εἶναι ἐξαιρετικὰ ξηρές. Συμβαίνει ὅμως τὸ ἀντίθετο. Αὐτές οἱ περιοχές δέχονται πολλὰ βροχές καὶ αὐτὸ ἐπιτρέπει νὰ τὶς κατοικοῦν ἓνα δισεκατομμύριο ἄνθρωποι.

Στὴν Ἀσία συναντᾶμε μερικὲς ἀπὸ τὶς πρὶ ψυχρὲς ἀλλὰ καὶ μερικὲς ἀπὸ τὶς πρὶ ζεστὲς περιοχές τοῦ κόσμου.

Γύρω ἀπὸ τὸν Περσικὸ κόλπο βρίσκονται περιοχές ἀπὸ τὶς πρὶ θερμὲς τῆς γῆς.

Χάρτης ποὺ δείχνει τὴ θέση τῶν ξηρῶν περιοχῶν τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς, σὲ σχέση μὲ τοὺς τροπικοὺς.

ΓΙΑΤΙ Η Ν. ΚΑΙ Η ΝΑ. ΑΣΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΡΗΜΟΣ:

Αυτό συμβαίνει, γιατί στις περιοχές αυτές φυσούν περιοδικοί άνεμοι γνωστοί με το όνομα **Μουσσώνες**. Οι Μουσσώνες είναι άνεμοι, που δημιουργούνται μεταξύ του 'Ινδικού 'Ωκεανού και της 'Ασιατικής 'Ηπείρου λόγω της διαφοράς θερμοκρασίας στην ξηρά και τη θάλασσα. Έτσι το καλοκαίρι έχουμε τους **θερινούς** Μουσσώνες, που φυσούν από τον 'ωκεανό προς την ξηρά, ενώ το χειμώνα η κίνηση είναι αντίθετη, από την ξηρά προς τη θάλασσα, και έχουμε τους **χειμερινούς** Μουσσώνες.

Οι θερινοί αυτοί Μουσσώνες μεταφέρουν από τη θάλασσα μεγάλες μάζες ύδατος και έτσι στις περιοχές αυτές το καλοκαίρι πέφτουν πολλές βροχές, με αποτέλεσμα να μην παραμένουν ξηρές.

Συμβαίνει όμως μερικές φορές οι θερινοί Μουσσώνες να αλλάζουν κατεύθυνση, πριν προλάβουν να φέρουν πάνω στη διψασμένη γη την εύεργετική βροχή τους, και έτσι η χώρα παραμένει ξηρή όλο το καλοκαίρι και καταστρέφεται κάθε ίχνος βλάστησης.

Οι Μουσσώνες όμως δεν μπορούν να επηρεάσουν το κλίμα της Κεντρικής 'Ασίας, γιατί εμποδίζονται από τις μεγάλες όροσειρές.

Από την όμαλή περιοδικότητα των Μουσσώνων εξαρτάται η τύχη εκατομμυρίων ανθρώπων που ζούν και καλλιεργούν τις περιοχές αυτές.

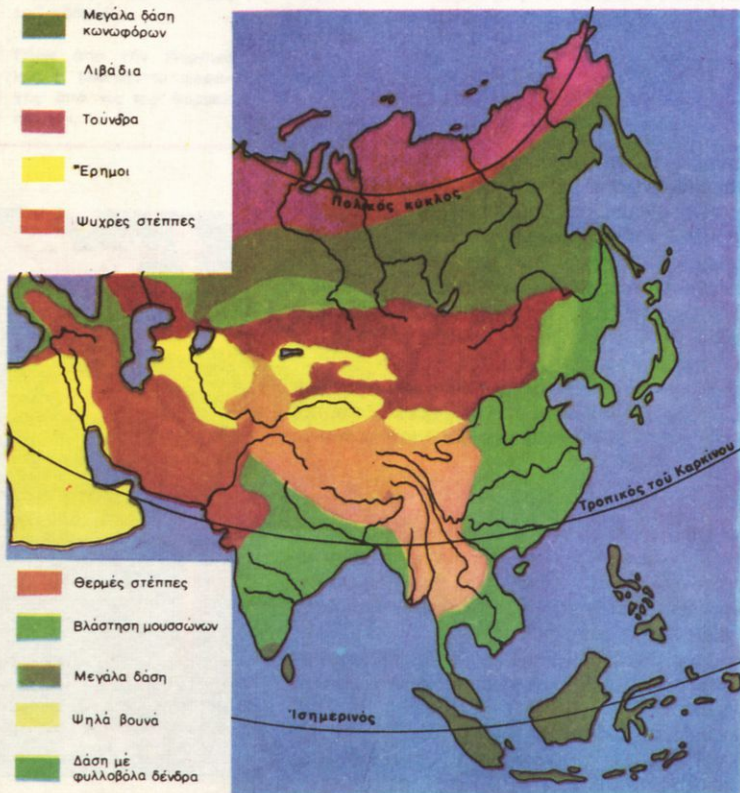
Handwritten signature

Ναι

ΑΣ ΕΞΕΤΑΣΟΥΜΕ ΤΩΡΑ ΤΗ ΒΛΑΣΤΗΣΗ, ΠΟΥ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΟΧΗΣ:

Στά βόρεια, πρὸς τὸν παγωμένο ὠκεανό, οἱ χειμῶνες εἶναι ψυχροὶ καὶ διαρκοῦν πολὺ. Τό ἔδαφος εἶναι παγωμένο καὶ ὑπάρχει μόνο φτωγὴ βλάστηση ἀπὸ βρύα καὶ λειχήνες. Αὕτὴ εἶναι ἡ ζώνη τῆς **Τούνδρας**.

Νοτιότερα ἓνα μεγάλο μέρος τῆς Ἀσίας εἶναι σκεπασμένο ἀπὸ μεγάλα δάση μὲ κωνοφόρα δέντρα: εἶναι ἡ ζώνη τῶν δασῶν ἢ **Τάϊγκα**. Ἀκόμα νοτιότερα ὑπάρχουν μεγάλα λιβάδια μὲ μαῦρο εὐφορο ἔδαφος καὶ ψηλὴ χλόη.

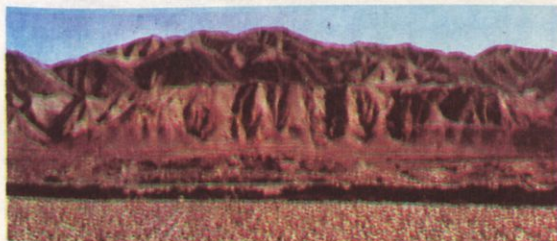

Στό έσωτερικό τής 'Ασίας, εκεί όπου ή ξηρασία είναι μεγάλη, τά λιβάδια διαδέχονται οί **στέππες**. Οί στέππες έκτείνονται σέ όροπέδια, όπου τό κλίμα είναι ψυχρό, αλλά και σέ περιοχές θερμότερες πού έχουν όμως ξηρασία όλο τό χρόνο. Στίς στέππες και τά λιβάδια αναπτύσσεται ή κτηνοτροφία. Στίς έρήμους τής ΝΔ. 'Ασίας ή βλάστηση περιορίζεται μόνο στίς **όάσεις**. Στίς περιοχές τών μουσσώνων υπάρχουν δάση από φυλλοβόλα δέντρα. 'Επειδή όμως οί περιοχές αυτές είναι πολύ πυκνοκατοικημένες, τά δάση αυτά σέ πολλά σημεία έχουν καταστραφεί γιά νά γίνουν καλλιεργήσιμες έκτάσεις.

Τέλος, οί περιοχές τής Ν. 'Ασίας πού βρίσκονται στην τροπική ζώνη, σκεπάζονταν άλλοτε από πυκνά δάση. Σήμερα όμως τό μεγαλύτερο μέρος τους έχει γίνει καλλιεργήσιμη γή.

Άχανείς έρημικές έκτάσεις στή Βορειοανατολική Κίνα

Ό έρχομός τών μουσσώνων σέ μία περιοχή τών 'Ινδών.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Οί περιοχές πού βρίσκονται στό έσωτερικό τής 'Ασίας είναι ξηρές και τό χειμώνα πολύ κρύες, έπειδή είναι πολύ απομακρυσμένες από τή θάλασσα.

- Οί μουσσώνες προκαλούν τό καλοκαίρι μεγάλες βροχές στή Ν και ΝΑ 'Ασία, πού χωρίς αυτές θά ήταν περιοχές πολύ ξηρές.

- Νοτιότερα από τίς τούνδρες και τά μεγάλα δάση τών κωνοφόρων, πού καλύπτουν όλη τή Β 'Ασία, άπλώνονται μεγάλα λιβάδια και στέππες μέσα σέ περιοχές πιά ξηρές.

- Τό μεγαλύτερο μέρος τών δασών τής Ν και ΝΑ 'Ασίας έχει καταστραφεί, από τόν άνθρωπο, γιά νά δημιουργηθούν καλλιεργήσιμες έκτάσεις.

Ναι

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΜΕΓΑΛΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΑΡΑΙΟΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΕΣ

Τεράστιες περιοχές της 'Ασίας είναι πάρα πολύ άραιο-κατοικημένες. Αυτές οι περιοχές αποτελούν περίπου τὰ 2/3 τῆς συνολικῆς ἐπιφάνειας τῆς ἡπείρου. Πρόκειται κυρίως γιὰ περιοχές στὶς ὁποῖες, λόγω κλιματικῶν συνθηκῶν, ἡ καλλιέργεια εἶναι ἀδύνατη ἢ γίνεται σὲ πολὺ μικρὴ ἔκταση.

2 ΔΙΣΕΚ. ΟΜΩΣ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

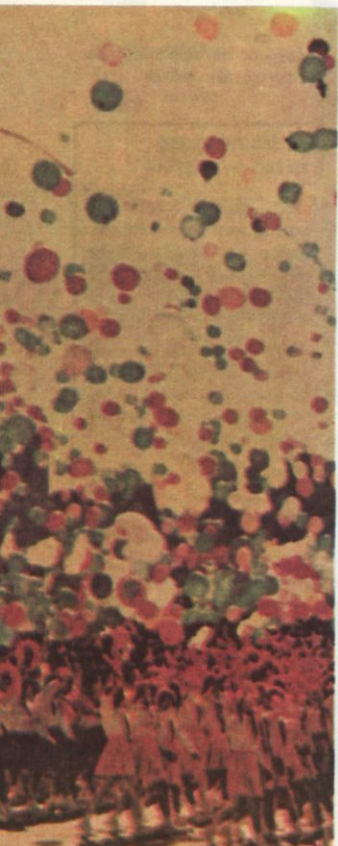
ΕΧΟΥΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΕΙ ΣΤΙΣ ΠΕΔΙΑΔΕΣ

Περὶ περισσότερο ἀπὸ τὸ μισό τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀσιατικῶν χωρῶν ἀποτελεῖται ἀπὸ νέους. Στὴ φωτογραφία μιὰ ομάδα ἀπὸ νέους καὶ νέες στὴν Κίνα.

Παρά τίς ἀπέραντες ἀκατοίκητες περιοχές τῆς ἡ 'Ασία εἶναι ἡ πρὶο πυκνοκατοικημένη ἡπείρος. Ἡ Εὐρώπη ἔχει 700 ἑκατ. κατοίκους, ἡ 'Αμερική 500 ἑκατ. καὶ ἡ 'Αφρική μόνο 350 ἑκατομμύρια.

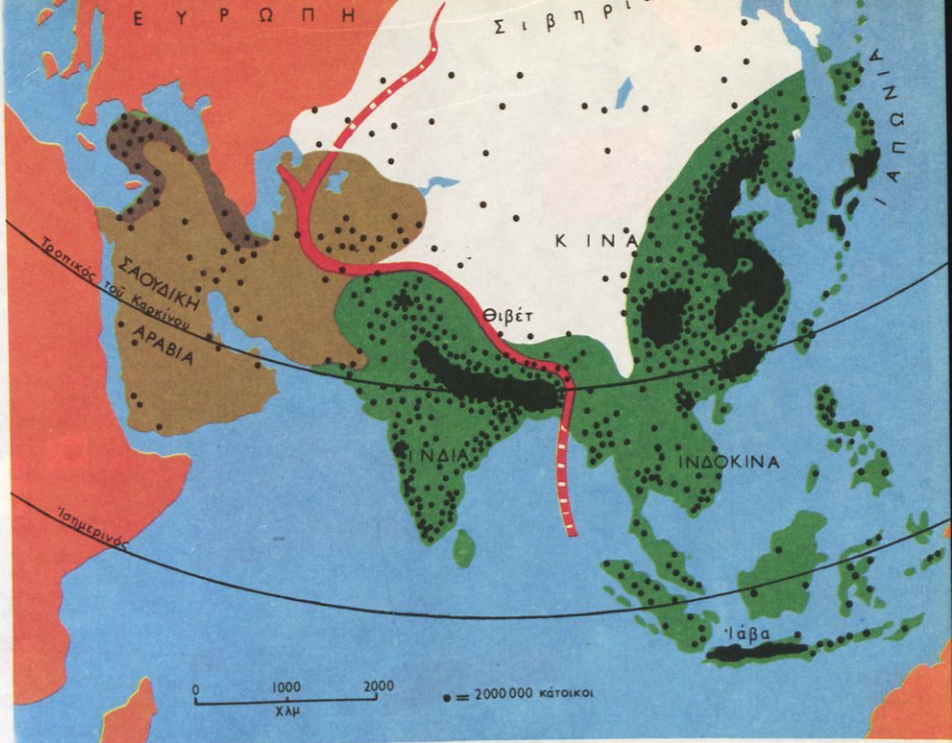
Μόνη τῆς ἡ 'Ασία συγκεντρώνει πάνω ἀπὸ τὸ μισό τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς.

Αὐτές οἱ μεγάλες ἀνθρώπινες μάζες βρίσκονται στὸ Α καὶ στὸ Ν μέρος τῆς 'Ασίας, στὴν 'Ιαπωνία, στὴν 'Ιάβα καὶ κυρίως μέσα στὶς πεδιάδες τῆς Κίνας καὶ τῆς 'Ινδίας.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΡΑΤΗ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ

'Αφγανιστάν:	18,8	Μαλαισία:	11,8
Βιετνάμ:	42,5	Μογγολία:	1,4
Βιρμανία:	29,9	Μπάγκλα-ντές:	72
'Ιαπωνία:	110	Μπουτάν:	1,034
'Ινδία:	580	Νεπάλ:	11,6
'Ινδονησία:	133	Νότια 'Υεμένη:	1,6
'Ιορδανία:	2,6	Πακιστάν:	62,3
'Ιράκ:	10,8	Σαουδ. 'Αραβία:	8,4
'Ιράν:	32,3	Σιγκαπούρη:	2,3
'Ισραήλ:	3,2	Σρί-Λάνκα:	13,3
Καμπότζη:	7,3	Συρία:	7,2
Κίνα:	800	Ταϊλάνδη:	39,5
Κορέα Βορ.:	15,1	Τουρκία:	40
Κορέα Νοτ.:	34,1	'Υεμένη:	6,2
Κουβέιτ:	0,9	Φιλιππίνες:	40,3
Λάος:	3,2	Φορμόζα:	15,1
Λίβανος:	3	Χόγκ-Κόγκ:	4,2

Γιατί αυτές οι ασιατικές πεδιάδες είναι τόσο πυκνοκατοικημένες;

Αντίθετα με την Ευρώπη και τη Β. Αμερική, πού τό πιο μεγάλο μέρος του πληθυσμού ζει στις πόλεις καί ασχολείται μέ τό εμπόριο καί τή βιομηχανία, ὁ πληθυσμός τῆς Ἀσίας εἶναι κυρίως ἀγροτικός.

Αὐτό ἔχει σάν συνέπεια τή συγκέντρωση τοῦ πληθυσμοῦ στίς περιοχές ἐκεῖνες, πού προσφέρονται γιά καλλιέργεια. Ἡ πυκνότητα τοῦ πληθυσμοῦ σ' αὐτές τίς περιοχές εἶναι πολύ μεγάλη καί μπορεῖ νά φτάσει πάνω ἀπό 1.000 κατοίκους σέ κάθε τετραγωνικό χιλιόμετρο, ὅπως στή Ν.Κίνα. Γιά νά μπορέσουν νά ζήσουν οἱ κάτοικοι αὐτῶν τῶν περιοχῶν, καλλιεργοῦν ἐντατικά τή γῆ, γιά νά ἔχουν μεγαλύτερη σοδειά.

Στίς περισσότερες ἀπό αὐτές τίς πυκνοκατοικημένες περιοχές καλλιεργεῖται κυρίως τό **ρύζι**, πού ἐπιτρέπει τήν ἐπιβίωση ἑνός τόσο μεγάλου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων.

Ἡ κατανομή τοῦ πληθυσμοῦ στήν Ἀσία:

Οἱ λευκές ἐπιφάνειες εἶναι αὐτές ὅπου τό μεγάλο ψύχος ἐπικρατεῖ κατά μιά μεγάλη περίοδο τοῦ χρόνου. Τό μπέζ χρώμα δείχνει τίς θερμές καί ξηρές περιοχές. Τό καφέ τίς περιοχές πού εἶναι πολύ ξηρές τό καλοκαίρι, ἀλλά δέχονται ἀφθονες βροχές τό χειμῶνα. Τό πράσινο ἀντιστοιχεῖ στίς περιοχές τῶν Μουσσώνων. Αὐτές οἱ περιοχές εἶναι καί οἱ πιο πυκνοκατοικημένες.

Τά κράτη της 'Ασίας: όσο μεγαλύτερος είναι ό πληθυσμός, τόσο μεγαλύτερες είναι και οι σημαίες.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΑΥΞΑΝΕΙ ΠΟΛΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

Γιά πολλά χρόνια ό αριθμός τών γεννήσεων στίς χώρες της 'Ασίας ήταν λίγο μεγαλύτερος από τόν αριθμό τών θανάτων. Έτσι ό πληθυσμός της 'Ασίας αύξανόταν κατά τη διάρκεια πολλών αιώων σιγά-σιγά.

"Όμως εδώ και είκοσι χρόνια, οι πρόοδοι της Ιατρικής περιόρισαν πολύ τη θνησιμότητα. Έπειδή όμως η γεννητικότητα εξακολουθεί να είναι μεγάλη, ο πληθυσμός αυξάνει τώρα πολύ γρήγορα. Η Ασία που είχε πληθυσμό 1 δισεκατομμύριο κατοίκους το 1920, έχει σήμερα πάνω από 2 δισεκατομμύρια και υπολογίζεται ότι οι Ασιάτες θα διπλασιαστούν στα επόμενα 25 χρόνια.

Τα τελευταία 50-60 χρόνια ο πληθυσμός της Ασίας διπλασιάστηκε.

ΟΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΥΠΟΑΝΑΠΤΥΚΤΕΣ

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι περισσότερες χώρες της Ασίας είναι πλούσιες σε πρώτες ύλες. Αλλά η έλλειψη της τεχνολογικής ανάπτυξης δεν τους επιτρέπει την εκμετάλλευση. Έτσι η εκμετάλλευση αυτών των πόρων γίνεται από τις αναπτυγμένες χώρες με ζημιά βέβαια των χωρών της Ασίας.

Υπάρχουν χώρες, όπως η Περσία, το Ιράκ και άλλες, που ενώ είναι πλουσιότερες, το βιοτικό επίπεδο του λαού τους είναι χαμηλό. Από την άλλη μεριά η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού, που είναι χαρακτηριστικό όλων των υποανάπτυκτων χωρών, κάνει πιο μεγάλο το πρόβλημα, γιατί η αύξηση του πληθυσμού γίνεται γρηγορότερα από την αύξηση των αγαθών.

Η μόνη χώρα της Ασίας, όπου η παραγωγή αγαθών γίνεται πιο γρήγορα από την αύξηση του πληθυσμού της είναι η Ιαπωνία.

Μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο υπογράφηκαν συνθήκες μεταξύ των κρατών της Ασίας καθώς και των κρατών άλλων ηπείρων. Οι συνθήκες αυτές έχουν σκοπό την οικονομική ανάπτυξη των λαών, την πολιτική συνεργασία και γενικότερα την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων για τη διατήρηση της ειρήνης.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1 Δείτε στο χάρτη τη θέση και τα όρια της Ασιατικής Ήπείρου.
- 2 Δείτε στο χάρτη τις όροσειρές, τα μεγάλα όρηπέδια, καθώς και τους ποταμούς της Ασίας.
- 3 Πώς σχηματίζονται οι Μουσώνες και ποιά η σημασία τους για τις χώρες στις οποίες φυσούν;
- 4 Ποιές είναι οι πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές της Ασίας;
- 5 Ποιό οφείλεται η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού και τι προβλέψεις υπάρχουν για το μέλλον;
- 6 Γιατί, παρ' όλη την άφθονία των πρώτων υλών, οι περισσότερες Ασιατικές χώρες είναι υποανάπτυκτες;

Handwritten signature

FE

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Παρά την έκταση των ψυχρών ή πολύ ψυχρών περιοχών που είναι άραια κατοικημένες, η Ασία έχει 2 δισεκατομ. κατοίκους, δηλ. πάνω από τη μισή ανθρωπότητα. Είναι συσσωρευμένοι κυρίως στις προσχωσιγενείς πεδιάδες, κοιλάδες και τα Δέλτα των μεγάλων ποταμών, όπου είναι δυνατή μία πολύ έντακτη καλλιέργεια.

● Εκτός από την Ιαπωνία, τα κράτη της Ασίας οικονομικά βρίσκονται σήμερα σε κατάσταση υποανάπτυξης, ενώ ο πληθυσμός αυξάνει με μεγάλη ταχύτητα.

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

Μέση Ανατολή ονομάζεται τό ΝΔ τμήμα της Άσίας, πού καταλήγει πρός Ν στήν Άραβική χερσόνησο. Σ' αὐτήν ἀνήκουν κράτη μέ πληθυσμό κυρίως ἀραβικό, ὅπως τά κράτη τῆς Άραβικῆς χερσονήσου, ὁ Λίβανος, ἡ Συρία, τό Ἰράκ καί ἡ Ἰορδανία, καθὼς καί κράτη, πού ὁ πληθυσμός τους δέν εἶναι ἀραβικός, ὅπως ἡ Τουρκία, τό Ἀφγανιστάν καί τό Ἰσραήλ.

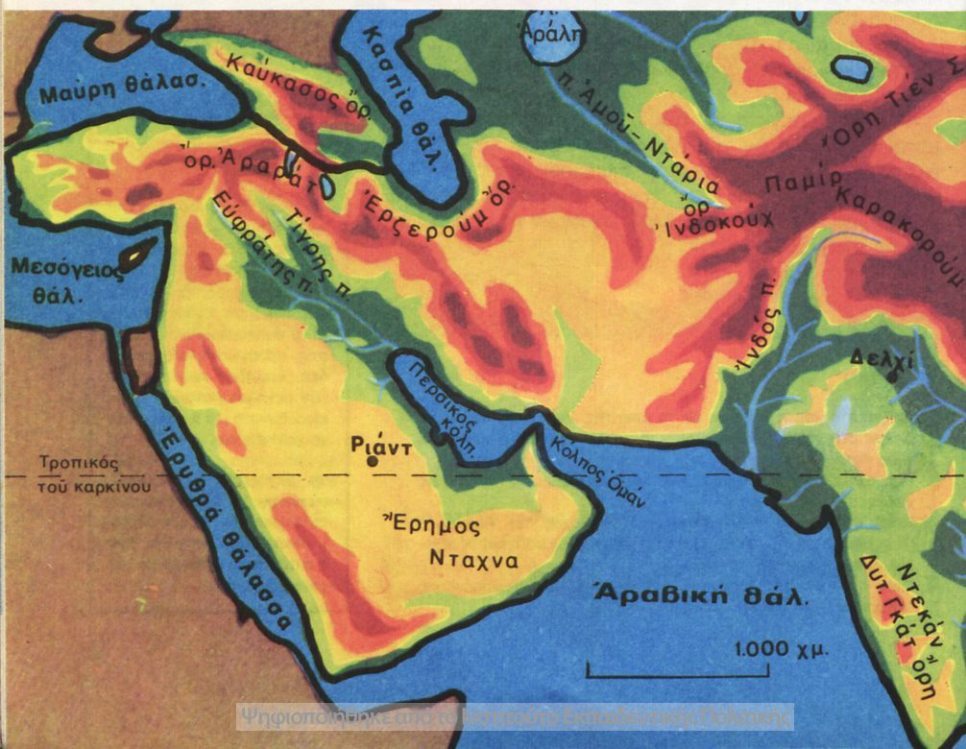
Τό ἐδαφος τῆς Άραβικῆς χερσονήσου ἀποτελεῖται κυρίως ἀπό ἐρήμους, πού εἶναι συνέχεια τῆς Σαχάρας. Ὁπως συμβαίνει στήν ἐρημο τῆς Ἀφρικῆς, ἐτσι καί ἐδῶ ὑπάρχουν ἐκτεταμένες περιοχές, ἀλλοῦ μέ χαλίκια καί ἄλλου μέ ἄμμο, καθὼς καί λόφοι καί βουνά. Τό κλίμα εἶναι πολύ ξηρό καί ἡ καλλιέργεια περιορίζεται μόνο στίς ὁάσεις.

Στά ΝΔ τῆς χερσονήσου, στά ψηλά βουνά τῆς Ὑμένης, πέφτουν τροπικές βροχές. Ἡ περιοχή αὐτή ἔχει εὐφορία ἐδάφη, ὅπου εὐδοκιμεῖ ἡ καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν καί τοῦ «καφεόδεντρου».

Τό κύριο ὅμως χαρακτηριστικό τῆς Άραβικῆς χερσονήσου, ἀλλά καί γενικότερα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, εἶναι ὅτι ἡ περιοχή αὐτή ἔχει τά μεγαλύτερα κοιτάσματα πετρελαίου τοῦ κόσμου.

Στήν Άραβική χερσόνησο βρίσκονται τά μεγαλύτερα ἀποθέματα πετρελαίου στόν κόσμο.

Ἡ Αἴγυπτος, πού ἀνήκει στήν Ἀφρική, θεωρεῖται ἐπίσης χώρα τῆς Μ. Ἀνατολῆς.

υδχι

ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ Μ. ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΟΥΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ

ΙΡΑΚ

Τό μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ζει στις όχθες του Τίγρη και του Εύφρατη ποταμού, καθώς και στα βουνά που βρίσκονται στο ανατολικό τμήμα της χώρας. Σ' αυτά τα βουνά κατοικεί ένα μέρος της φυλής των Κούρδων, που ανήκουν στη λευκή φυλή.

Η εύφορη περιοχή ανάμεσα στους ποταμούς Τίγρη και Εύφρατη λέγεται Μεσοποταμία και γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη στην αρχαιότητα και αργότερα στην εποχή της άκμης των Αράβων.

Τό Ιράκ, που έχει έκταση περίπου 3 1/2 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα, είναι γεωργική χώρα. Έδω παράγονται κυρίως χουρμάδες, ζαχαροκάλαμο και βαμβάκι.

Κύρια πλουτοπαραγωγική πηγή της χώρας είναι τό πετρέλαιο, που ή έκμετάλλευσή του γίνεται από Αμερικάνικες, Άγγλικές και Γαλλικές εταιρείες σέ βάρος της έθνικς της οικονομίας.

Στήν πρωτεύουσα Βαγδάτη (1.500.000) σώζονται πολλά μνημεία Άραβικής τεχνοτροπίας.

Άποψη τής Βαγδάτης.

Σ' αυτό το χάρτη φαίνονται τα όρια του παλαιού κράτους των Κούρδων (Κουρδιστάν).

Μιά άποψη της πρωτεύουσας του Κουβέιτ.

ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ

Είναι περίπου 17 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα, έχει πολλές έρημους και οι κάτοικοί της είναι κυρίως νομάδες κτηνοτρόφοι. Η πρωτεύουσα Ριάντ βρίσκεται στο κέντρο της έρημου. Τά Δ παράλια είναι όρεινά και στην περιοχή αυτή βρίσκεται η Μέκκα, πού είναι η ιερή πόλη των Μουσουλμάνων.

Στά Α της χώρας, προς τόν Περσικό κόλπο, βρίσκονται οι κυριότερες πετρελαιοπηγές.

ΚΟΥΒΕΪΤ

Είναι ένα μικρό κράτος, όπου επίσης υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου. Τό άφθονο χρήμα, πού τούς δίνει τό πετρέλαιο, επέτρεψε στους λίγους σχετικά κατοίκους νά έχουν ύψηλό βιοτικό επίπεδο.

Επίσης μεγάλη παραγωγή πετρελαίου έχουν τά Άραβικά Σειχάτα Κατάρ και Μπαχρέιν στόν Περσικό Κόλπο.

ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ
8,4 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ριάντ.

ΚΟΥΒΕΪΤ
960.000 κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κουβέιτ.

ΚΑΤΑΡ
100.000 κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ντόχα.

ΜΠΑΧΡΕΪΝ
200.000 κάτοικοι.
Πρωτ. Άλ Μανάμα.

Θίνες στήν έρημο τής Σαουδικής Άραβιας.

ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ Μ. ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΑΡΑΓΟΥΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ

ΚΟΝΤΑ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

ΙΟΡΔΑΝΙΑ

ΙΟΡΔΑΝΙΑ
2,6 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Άμμάν.

ΛΙΒΑΝΟΣ

ΛΙΒΑΝΟΣ
3 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Βηρυτός.

ΣΥΡΙΑ

ΣΥΡΙΑ
7,2 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Δαμασκός.

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΙΝΔΙΚΟ ΩΚΕΑΝΟ

YEMENH

YEMENH
6,2 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Σάνα.

Τό μεγαλύτερο μέρος τής χώρας είναι έρημος. Ή πιό εύφορη περιοχή βρίσκεται στήν κοιλάδα του Ίορδάνη ποταμού. Πρωτεύουσα είναι τό Άμμάν. Περίπου τό 1/3 του πληθυσμού είναι Παλαιστίνιοι πρόσφυγες, πού κατέφυγαν εκεί, όταν δημιουργήθηκε τό κράτος του Ίσραήλ.

Ή Ίορδανία δέν έχει διέξοδο στή Μεσόγειο. Μοναδικό λιμάνι της είναι ή Άκαμπα στήν Έρυθρά θάλασσα.

Έκτείνεται κατά μήκος τής Μεσογείου καί διασχίζεται από δύο βουνά, τό Λίβανο καί τόν Άντιλίβανο. Άνάμεσα στά βουνά υπάρχει μία εύφορη πεδιάδα. Οί κάτοικοι είναι κυρίως Άραβες. Υπάρχουν άκόμα Δροϋσοι, Άρμένιοι καί Εϋρωπαίοι.

Τό 61% του πληθυσμού είναι Χριστιανοί, ένώ τό υπόλοιπο είναι Μουσουλμάνοι καί λίγοι Έβραίοι.

Έχει έκταση λίγο μεγαλύτερη από τήν Ελλάδα, αλλά καταλαμβάνεται κυρίως από έρήμους. Στα άνατολικά υπάρχει ή εύφορη πεδιάδα του Εϋφράτη ποταμού, όπου είναι δυνατή ή καλλιέργεια. Τό μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ζει στίς άκτές καί στίς όάσεις, σέ μία από τίς όποιες βρίσκεται καί ή πρωτεύουσα Δαμασκός.

Είναι μία όρεινή χώρα στά νοτιοδυτικά τής Άραβικής χερσονήσου. Έχει εύφορες κοιλάδες χάρη στίς άφθονες βροχές πού πέφτουν τό καλοκαίρι. Παράγει κυρίως καφέ, τό γνωστό καφέ τής Μόκα.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΥΕΜΕΝΗΣ

Δημιουργήθηκε σε περιοχές που ήταν πρώτα Άγγλικές αποικίες. Είναι φτωχή και έρημη χώρα.

ΔΗΜΟΚΡ. Ν. ΥΕΜΕΝΗΣ
1,6 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Άντεν.

ΟΜΑΝ

Έγινε ανεξάρτητο κράτος τό 1970, που τό αποτέλεσαν τά σουλτανάτα Όμάν και Μασκάτ.

ΟΜΑΝ
720.000 κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Μασκάτ.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ

Ύπό αιώνες οί Έβραίοι μαζί μέ τούς Άραβες κατοικοῦσαν τήν Παλαιστίνη. Ἀπό τό Β΄ παγκόσμιο πόλεμο ἄρχισαν νά συγκεντρώνονται ἐδῶ Έβραίοι ἀπό ὅλο τόν κόσμο, ἐπιθυμώντας νά ξαναδημιουργήσουν τό κράτος τοῦ Ἰσραήλ. Τό 1948 δημιουργήθηκε τό κράτος τοῦ Ἰσραήλ. Ένας μεγάλος ἀριθμός Παλαιστινίων Ἀράβων ἀναγκάστηκαν νά καταφύγουν σέ ἄλλες Ἀραβικές χώρες. Μέσα σέ εἴκοσι χρόνια οἱ Ἰσραηλινοί βοηθοῦμενοι ἀπό τούς Έβραίους τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς κατόρθωσαν νά δημιουργήσουν ἓνα σημαντικό κράτος μέ ἀναπτυγμένη γεωργία καί βιομηχανία.

Ἀλλά οἱ Ἀραβες, πού ἀναγκάστηκαν νά ἐγκαταλείψουν τήν Παλαιστίνη, ἤθελαν πάντα νά ἐπιστρέψουν στά μέρη, ἀπό ὅπου ἔφυγαν. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν συχνοί πόλεμοι καί συμπλοκές μεταξύ τῶν δύο λαῶν, πού συνεχίζονται ὡς σήμερα.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἰσραήλ, Ἰερουσαλήμ, θεωρεῖται ἡ Ἁγία Πόλη γιά τούς Χριστιανοῦς.

Ἀλλες πόλεις εἶναι ἡ Χάιφα, πού εἶναι τό σημαντικότερο λιμάνι καί τό Τέλ Ἀβίβ, πού εἶναι ἐνωμένο μέ τή Γιάφφα, τό μεγαλύτερο ἐμπορικό κέντρο καί ἐπίνειο τῆς Ἰερουσαλήμ.

mm

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Δεῖτε στό χάρτη τά σύνορα τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου καί τίς θάλασσες πού τή διαβρέχουν.
2. Πῶς εἶναι ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου;
3. Ποιές χώρες τῆς Μ. Ἀνατολῆς παράγουν πετρέλαιο καί ποιές εἶναι οἱ πρωτεύουσές τους;
4. Ποιές Ἀραβικές χώρες βρίσκονται κοντά στή Μεσόγειο καί ποιές εἶναι οἱ πρωτεύουσές τους;
5. Ποιές Ἀραβικές χώρες βρέχονται ἀπό τόν Ἰνδικό ὠκεανό καί ποιές εἶναι οἱ πρωτεύουσές τους;

Οἱ χώρες τῆς Μ. Ἀνατολῆς εἶχαν πάντοτε μεγάλη σημασία γιά ὅλο τόν κόσμο. Εἶναι τό «σταυροδρόμι» τῶν τριῶν ἡπείρων, τοῦ λεγόμενου παλαιοῦ κόσμου.

Ἀπ' ἐδῶ μποροῦσε κανεῖς νά περάσει στήν Ἀφρική ἢ στήν Εὐρώπη. Διά μέσου τῶν χωρῶν αὐτῶν ἔφθαναν τά ἐμπορεύματα ἀπό τήν Ἀπὼ Ἀνατολή στή Δύση.

Σ' αὐτές τίς χώρες ἐμφανίστηκαν τρεῖς θρησκείες, ὁ Ἰουδαϊσμός, ὁ Χριστιανισμός καί ὁ Μουσουλμανισμός, πού διαδόθηκαν κατόπιν-σ' ὅλο τόν κόσμο.

Ναυ

ΚΥΠΡΟΣ

Είναι τό τρίτο σέ έκταση νησί τής Μεσογείου, μετά τή Σικελία καί τή Σαρδηνία. Βρίσκεται στήν ανατολική λεκάνη τής Μεσογείου κοντά στά νότια παράλια τής Τουρκίας, άπό τά όποία απέχει 47 μίλια.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ-ΚΛΙΜΑ

Τό έδαφος είναι κυρίως όρεινό μέ δύο μεγάλες όροσειρές. Ή μεγαλύτερη είναι στά νότια καί λέγεται Όλυμπος, μέ ψηλότερη κορυφή τό όρος Τρόδος. Στά βόρεια είναι τό όρος Πενταδάκτυλο. Άνάμεσα σ' αυτές έκτείνεται ή πεδιάδα τής Μεσαορίας (ή Μεσαριάς). Στό ΒΑ τμήμα είναι ή στενή χερσόνησος τής Καρπασίας.

Τό κλίμα είναι ήπιο μέ θερμά καί ξηρά καλοκαίρια καί λίγες βροχές, πού πέφτουν μόνο τό χειμώνα.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Οί πρώτοι Έλληνες ήταν οί Άρκάδες, πού ίδρυσαν άποικία κατά τό 14ο αιώνα π. Χ. αλλά καί άργότερα, μέ πήν κάθοδο τών Δωριέων, ένισχύθηκε τό Έλληνικό στοιχείο. Ύ-

ΚΥΠΡΟΣ
639.000 κάτοικοι.
Πρωτ. Λευκωσία.

Μία άποψη της πρωτεύουσας,
της Λευκωσίας

πήρξε Ρωμαϊκή έπαρχία. Κατά τούς Βυζαντινούς χρόνους δέχτηκε πολλές επιθέσεις από τούς Άραβες. Τό 1192 μ.Χ. πήραν τό νησί οι Γάλλοι και άργότερα οι Ένετοί. Τό 1571 κατακτήθηκε από τούς Τούρκους. Κατά τήν Έλληνική έπανάσταση έγιναν πολλές εξέγέρσεις τών Κυπρίων, πού απέτυχαν. Τό 1878 παραχωρήθηκε στους Άγγλους και έγινε Άγγλική άποικία. Οι Κύπριοι προσπάθησαν μέ κάθε τρόπο νά άποτινάξουν τήν ξένη κυριαρχία, πού απέβλεπε στόν άφελληνισμό τους. Τό 1955 οι Έλληνοκύπριοι άρχισαν ένοπλο άγώνα κατά τών Άγγλων μέ έπικεφαλής τόν Άρχιεπίσκοπο και Έθνάρχη Μακάριο και μέ τήν καθοδήγηση της Ε.Ο.Κ.Α. της οποίας άρχηγός ήταν ό Διγενής (Γ. Γρίβας).

Ό άγώνας αυτός πού κράτησε 4 χρόνια όδήγησε τούς Κυπρίους στήν άνεξαρτησία τους. Τό Μάρτιο του 1959 οι πρωθυπουργοί Μ. Βρετανίας, Ελλάδας και Τουρκίας υπέγραψαν στό Λονδίνο συνθήκη άνεξαρτησίας του νησιού, πού προέβλεπε τή συμμετοχή τών Τουρκοκυπρίων στή Διοίκηση και καθιέρωνε σάν Έγγυήτριες Δυνάμεις τήν Ελλάδα, τή Μ. Βρετανία και τήν Τουρκία, καθώς επίσης τή διατήρηση τών έκει βρετανικών βάσεων. Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας εξέλεγή ό Άρχιεπίσκοπος και Έθνάρχης Μακάριος.

Τόν 'Ιούλιο του 1974 οι Τούρκοι αποβιβάστηκαν στο νησί και κατέλαβαν τα βόρεια τμήματα, που είναι και τα πιο εύφορα και παραγωγικά. Έδιωξαν από εκεί τους Έλληνες και υπάρχουν σήμερα στη Ν. Κύπρο πάνω από 200.000 πρόσφυγες Έλληνοκύπριοι, που υποφέρουν περιμένοντας να γυρίσουν στα σπίτια τους.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΗΕ (1971) ο πληθυσμός είναι 639.000. Το ποσοστό των Έλλήνων είναι 81% μαζί με λίγους κατοίκους άλλων εθνικοτήτων (π.χ. Αρμενίους), ενώ οι Τούρκοι είναι λιγότεροι από 20% του πληθυσμού. Το Έλληνικό στοιχείο είναι πολύ πιο μορφωμένο και προηγμένο.

ΓΕΩΡΓΙΑ-ΥΠΟΓΕΙΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

Η γεωργία είναι η βάση της οικονομίας. Είναι αναπτυγμένη στις περιοχές όπου υπάρχουν άρδευτικά έργα και κυρίως στην πεδιάδα της Μεσαριάς. Καλλιεργούνται κυρίως δημητριακά, επίσης καπνός, βαμβάκι, άμπέλια ελιές, έσπεριδοειδή και κηπευτικά.

Από τα όρυκτά υπάρχει κυρίως χαλκός (λιγότερο σήμερα από ό,τι παλαιότερα), επίσης υπάρχει άμιαντος, γύψος και σιδηρομετάλλευμα.

Η βιομηχανία στηρίζεται κυρίως στην έπεξεργασία εγχώριων αγροτικών προϊόντων. Με τον υπόγειο πλούτο που διαθέτει υπάρχουν πολλές δυνατότητες ανάπτυξεως ακόμη και βαριάς βιομηχανίας.

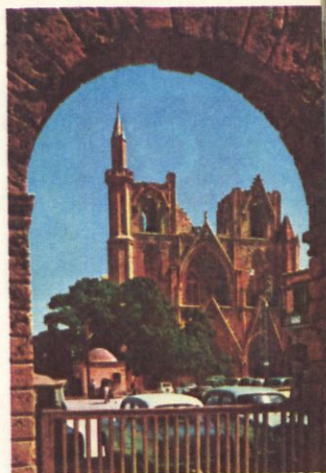
ΠΟΛΕΙΣ

Πρωτεύουσα είναι η Λευκωσία (114.000 κατ.). Άλλες πόλεις είναι: Λεμεσός, Λάρνακα, Κυρήνεια, Αμμόχωστος, Κτήμα.

Τό μεγαλύτερο ποσοστό του κυπριακού πληθυσμού είναι αγροτικό, αλλά στα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική μετακίνηση στις πόλεις.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιά η μορφολογία του εδάφους της Κύπρου;
2. Με ποίο τρόπο και πότε έγινε ανεξάρτητο κράτος;
3. Ποιά είναι η βάση της οικονομίας του νησιού;
4. Τι συνέβη τον 'Ιούλιο του 1974;
5. Δείξτε στο χάρτη τις σπουδαιότερες πόλεις;

Καθεδρικός Ναός 'Αγ. Νικολάου

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Η Κύπρος, 'Αγγλική από τό 1878, έγινε ανεξάρτητο κράτος τό 1959.

● Ο πληθυσμός δέν είναι όμοιογενής, όποτελείται κυρίως από Έλληνες όρθόδοξους και μία μειονότητα Τούρκων.

● Τό 1974 οι Τούρκοι κατέλαβαν αύθαίρετα τό βόρειο τμήμα του νησιού.

Νοι ΤΟΥΡΚΙΑ

ΤΟΥΡΚΙΑ
40 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Άγκυρα.

Ἡ Τουρκία βρίσκεται στό ΝΔ τμήμα τῆς Ἀσίας. Ἐνα τμήμα τῆς ὅμως ἀνήκει στήν Εὐρώπη καί ὀνομάζεται Εὐρωπαϊκή Τουρκία.

Ἡ Ἀσιατική Τουρκία ἢ Ἀνατολία περιλαμβάνει τή χερσόνησο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πού κατοικεῖται ἀπό Τούρκους, καί ἓνα τμήμα τῆς Ἀρμενίας πού ζοῦν Ἀρμένιοι καί Κοῦρδοι. Ἐπίσης στήν Τουρκία ἀνήκουν τά νησιά τοῦ Αἰγαίου, Ἰμβρος καί Τένεδος, καθώς καί τά νησιά τοῦ Μαρμαρά καί οἱ Πριγκηπόνησοι στήν Προποντιδα.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΕΔΑΦΟΥΣ

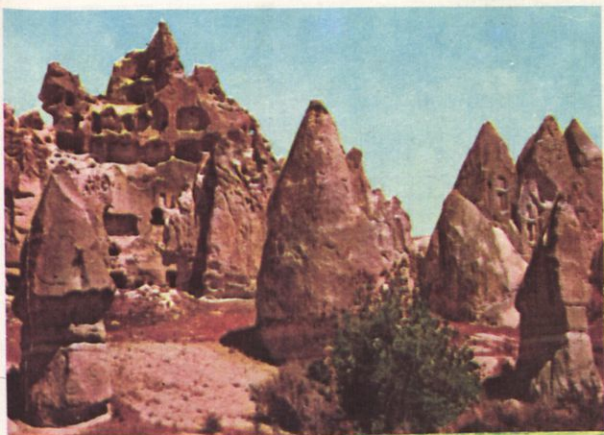
Στό κέντρο ὑπάρχει ἓνα ὀροπέδιο σέ ὕψος 1.000 μ. περίπου πού περιβάλλεται ἀπό ψηλά βουνά. Πρός Β εἶναι ἡ ὄροσειρά τοῦ Πόντου. Πρός Ν εἶναι οἱ ὄροσεῖρές Ταύρου καί Ἀντιταύρου, πού φτάνουν ἀνατολικά ὡς τά βουνά τῆς Ἀρμενίας. Ἐκεῖ βρίσκεται καί τό ὄρος Ἀραράτ. Δυτικά τά βουνά εἶναι ἀπόκρημνα καί σχηματίζουν ἀπότομες ἀκτές καί ἀκρωτήρια. Σέ πολλά σημεία ἀνάμεσα στά βουνά ὑπάρχουν περάσματα, πού διευκολύνουν τή συγκοινωνία, ὅπως οἱ περιφημες πύλες τῆς Κιλικίας ἀνάμεσα στά βουνά Ταῦρο καί Ἀντίταυρο.

ΣΤΕΠΠΕΣ ΚΑΙ ΕΥΦΟΡΕΣ ΠΕΔΙΑΔΕΣ

Μιά ἀποψη τῆς Κωνσταντινου-
πολεως.

Στό κεντρικό ὀροπέδιο τό κλίμα εἶναι πολύ ξηρό καί ὑπάρχουν στέππες καί ἔρημοι. Οἱ κάτοικοι στίς στέππες

τρέφουν κοπάδια από πρόβατα και καλλιεργούν κυρίως δημητριακά.

Τά βουνά δέχονται πολλές βροχές και είναι σκεπασμένα με δάση, ιδίως η όροσειρά του Πόντου. Οι άκτές, κυρίως προς τον Ευξεινο Πόντο και τη Μεσόγειο θάλασσα, έχουν ήπιο κλίμα, μεσογειακό, με άφθονες βροχές.

Έδω υπάρχουν εύφορες πεδιάδες, που διαρρέονται από μικρούς ποταμούς. Καλλιεργούνται όπωροφόρα δέντρα, αμπέλια, βαμβάκι, καπνός, ζαχαροκάλαμο.

Τό μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων της και οι περισσότερες πόλεις βρίσκονται στά παράλια.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Η Τουρκία είναι κυρίως χώρα γεωργική αλλά η γεωργία δέν έπαρκει γιά νά άπασχοληθεί ό πληθυσμός της πού φτάνει σήμερα τά 40 έκατομ. Γίνονται προσπάθειες νά άναπτυχθεί ή βιομηχανία, γιαντί υπάρχουν πολλά όρυκτά (χρώμιο, χαλκός) καθώς και γιανάνθρακες. Υπάρχουν έργοστάσια ύφαντουργίας και μεταλλουργίας στην Κωνσταντινούπολη, στην Άγκυρα και στις μεγάλες παραλιακές πόλεις.

Πρωτεύουσα είναι ή Άγκυρα (2,5 έκατομ. κατ.) πού βρίσκεται στό κέντρο του όροπεδίου της Ανατολίας. Η μεγαλύτερη όμως πόλη είναι ή Κωνσταντινούπολη (3,9 έκατ.) πού βρίσκεται στην Ευρωπαϊκή Τουρκία. Η Σμύρνη είναι τό πίο μεγάλο λιμάνι και τρίτη πόλη σέ πληθυσμό (1,6 έκατ.).

Άλλες πόλεις είναι ή Προύσα, τά Άδανα, ή Σαμψούντα, ή Τραπεζούντα κ. ά.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Η Τουρκία είναι ένα Άσιατικό κράτος, πού ένα μικρό τμήμα του έπεκτείνεται στην Ευρώπη.
- Έχει πολλά βουνά πού περιβάλλουν τό κεντρικό ξηρό όροπέδιο της Ανατολίας.
- Οι κάτοικοι ζούν κυρίως στά παράλια, αλλά ή πρωτεύουσα Άγκυρα βρίσκεται στό κεντρικό όροπέδιο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Δείξτε στό χάρτη τά σύνορα της Τουρκίας και τίς θάλασσες πού την περιβρέχουν.
2. Πώς είναι τό έδαφος της χώρας;
3. Ποιά είναι τά σπουδαιότερα γεωργικά προϊόντα και πού καλλιεργούνται;
4. Ποιές είναι οι άσχολίες των κατοίκων στις στεπνώδεις περιοχές;
5. Τι γνωρίζεται γιά ή βιομηχανία της;
6. Ποιές είναι οι σπουδαιότερες πόλεις;

ΑΛΛΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ Δ. ΑΣΙΑΣ

Τό 'Ιράν και τό 'Αφγανιστάν ανήκουν επίσης στή Μ. 'Ανατολή, αλλά οί κάτοικοι δέν είναι 'Αραβες.

ΙΡΑΝ (ΠΕΡΣΙΑ)

Συνορεύει μέ τήν Τουρκία και τό 'Ιράκ πρὸς τά Δυτικά, τή Σοβιετική 'Ενωση πρὸς Β, και στά 'Ανατολικά μέ τό 'Αφγανιστάν και τό Πακιστάν. Βρέχεται πρὸς Β ἀπό τήν Κασπία θάλασσα και πρὸς Ν ἀπό τόν Περσικό κόλπο και τήν 'Αραβική θάλασσα.

Στά Δ βρίσκεται ἡ ὄροσειρά Ζάγγρος και στά Β ὁ Περσικός Καύκασος. 'Η ὑπόλοιπη χώρα εἶναι στέππες και ἔρημοι. 'Η καλλιέργεια γίνεται στίς ὀάσεις, στίς κοιλάδες ἀνάμεσα στά ὄρη Ζάγγρος και στά Παράλια. Καλλιεργοῦν κυρίως δημητριακά, βαμβάκι, ὀπωροφόρα δέντρα, ἀμπέλια. Στά παράλια τῆς Κασπίας καλλιεργοῦν ρύζι και ζαχαροκάλαμο. Κυριότερος πλοῦτος ὁμως εἶναι τό πετρέλαιο.

ΙΡΑΝ
32,3 ἑκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Τεχεράνη.

Πετρελαιοπηγές στήν Περσία.

Τό 'Ιράν είναι από τις κυριότερες πετρελαιοπαραγωγικές χώρες της Μ. Ανατολής. Οί σπουδαιότερες πετρελαιοπηγές βρίσκονται στα Ν προς τόν Περσικό κόλπο και στα Δ προς τό 'Ιράκ.

Η Τεχεράνη είναι ή πρωτεύουσα, μιά σύγχρονη και πυκνοκατοικημένη πόλη (3,8 εκατ. κατ.)

Τό φύτεμα του ρυζιού σ' ένα όρυζώνα του 'Ιράν.

40χι

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

Βρίσκεται στα Ανατολικά του 'Ιράν. Είναι χώρα όρεινή, άγρονη και άπομονωμένη από τόν υπόλοιπο κόσμο. Οί κάτοικοι είναι κυρίως νομάδες κτηνοτρόφοι και λιγότερο γεωργοί στις δάσεις.

Είναι λαός πού ανήκει στη λευκή φυλή, αλλά έχει έρθει σέ έπιμειξία και μέ άλλες φυλές.

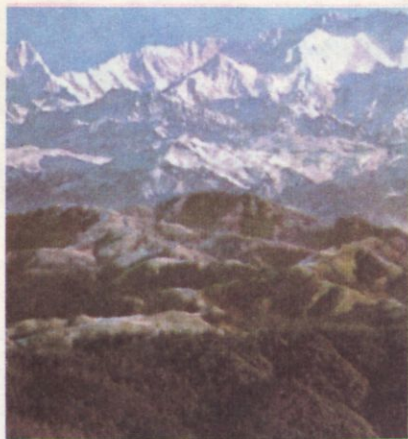

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

18,8 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Καμπούλ.

Ναι

ΙΝΔΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ (ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ)

Ίμαλαία: η πιο ψηλή όροσειρά
του κόσμου.

Ἡ Ἰνδική Χερσόνησος βρίσκεται στό Ν. τμήμα τῆς Ἀσίας καί χωρίζεται ἀπό τήν ὑπόλοιπη Ἀσία μέ τίς ὄροσειρές τῶν Ἱμαλαΐων. Τόσο στό ἔδαφος, στό κλίμα, ὅσο καί στόν πληθυσμό τῆς παρουσιάζει μεγάλες ἀνομοιομορφίες. Ὑπάρχει ἐδῶ ἡ ψηλότερη ὄροσειρά τῆς γῆς, ἀλλά καί μία ἀπό τίς πιο μονότονες πεδιάδες. Ὑπάρχουν περιοχές πού δέχονται ἀφθόνες βροχές καί ἄλλες πού εἶναι ἀνυδρες καί ἐρημικές.

ΟΡΕΙΝΟΙ ΟΓΚΟΙ, ΕΥΦΟΡΕΣ ΠΕΔΙΑΔΕΣ, ΠΟΤΑΜΟΙ

Στό βόρειο τμήμα τῆς χερσονήσου εἶναι οἱ πανύψηλες ὄροσειρές τῶν Ἱμαλαΐων, πού ξεπερνοῦν τά 7.000 μ., μέ ψηλότερη κορυφή τό Ἐβερεστ (8.848 μ.), τό ψηλότερο βουνό τῆς γῆς.

Στό νότιο ἄκρο ὑπάρχει τό ὀροπέδιο τοῦ Ντεκάν πού περιβάλλεται ἀπό βουνά, μέ κυριότερα τά Ἀνατολικά καί τά Δυτικά Γκάτ. Ἀνάμεσα στό ὀροπέδιο τοῦ Ντεκάν καί στίς ὄροσειρές τῶν Ἱμαλαΐων ἐκτείνεται μιᾷ πλατιά πεδιάδα, πού διαρρέεται ἀπό μεγάλους ποταμούς. Δυτικά εἶναι ὁ Ἰνδός, πού πηγάζει ἀπό τό Θιβέτ. Στό κεντρικό καί ἀνατολικό τμήμα εἶναι ὁ Γάγγης. Στίς ἐκβολές του, στήν περιοχή τῆς Βεγγάλης, ὁ Γάγγης ἐνώνεται μέ ἕναν ἄλλο μεγάλο ποταμό, τό Βραχμαπούτρα καί σχηματίζουν ἕνα εὐφορο Δέλτα. Ὁ Γάγγης εἶναι ὁ πιο μέγας ποταμός

Στό Δέλτα τοῦ Γάγγη πέφτουν οἱ πιο πολλές βροχές ἀπ' ὅλο τόν κόσμο.

τῶν Ἰνδῶν, ἱερός γιὰ τοὺς Ἰνδοῖστές, καὶ ἀκόμη διευκολύνει τὴ συγκοινωνία, γιὰτὶ εἶναι πλωτός.

ΚΛΙΜΑ-ΒΛΑΣΤΗΣΗ

Τό κλίμα διαμορφώνεται κυρίως ἀπό τοὺς Μουσσῶνες, μέ πολλές βροχές τό καλοκαίρι, ὅταν φυσοῦν οἱ θερινοὶ Μουσσῶνες, καὶ μεγάλη ξηρασία τὴν ἐποχὴ τῶν χειμερινῶν Μουσσῶνων.

Ἔτσι τό κλίμα ἐμφανίζεται μέ ποικίλες μορφές. Οἱ Ἰνδῆς εἶναι μία ἀπό τίς θερμότερες χώρες τοῦ κόσμου. Ἡ μέση ἐτήσια θερμοκρασία φτάνει τοὺς 25°C (Ἀθήνα $17,5^{\circ}\text{C}$). Στά ὄρεινά ὅμως τμήματα οἱ θερμοκρασίες εἶναι χαμηλές, ἀλλά δέν πέφτουν ποτέ κάτω ἀπό 0°C .

Τέλος ἐκεῖ, πού δέ φτάνουν οἱ Μουσσῶνες, ὅπως στό ὄροπέδιο τοῦ Ντεκάν καὶ τό ΒΔ τμήμα τῆς χερσονήσου, ὑπάρχει μεγάλη ξηρασία, ὥστε νά δημιουργοῦνται ἀκόμη καὶ ἐρημοί, ὅπως ἡ ἐρημος τοῦ Θάβρ.

Ἡ βλάστηση εἶναι ἀνάλογη μέ τό κλίμα καὶ παρουσιάζει

μεγάλη ποικιλία ειδών. Έτσι, όπου οι βροχοπτώσεις είναι μεγάλες, υπάρχουν τὰ πυκνά τροπικά δάση με μπαμπού, φοίνικες καὶ διάφορα εἶδη ἀπὸ φύκους, πού δίνουν τὸ ἐλαστικό κόμι, κτλ.

Σ' αὐτὴ τὴ ζούγκλα ζοῦν πολλὰ ἄγρια ζῶα, τίγρεις, λεοπαρδάλεις, πάνθηρες κτλ., καθὼς καὶ πολλὰ δηλητηριώδη φίδια (κόμπρα). Ὑπάρχουν ἐπίσης τὰ ὑποτροπικά δάση με δρυς, καστανιές, κέδρους κτλ., πού δίνουν ξυλεία γιὰ ναυπήγηση.

Στὴν Ἰνδικὴ χερσόνησο ὑπάρχουν διάφοροι λαοὶ με διάφορες θρησκείες. Ἄλλοτε αὕτὴ ἡ χώρα ἦταν Ἀγγλικὴ ἀποικία.

Τὸ 1947 δημιουργήθηκαν δύο κράτη ἀνάλογα με τὴ θρησκεία τῶν κατοίκων. Οἱ Ἰνδοῖστές, Βραχμάνες, Βουδιστές ἀποτέλεσαν τὴ Δημοκρατία τῆς Ἰνδίας, ἐνῶ οἱ Μουσουλμάνοι τὸ πακιστάν, (Ἀνατολ. καὶ Δυτικὸ). Τὸ 1971 τὸ Ἀνατολικὸ Πακιστάν ἀποσχίστηκε καὶ ἀποτέλεσε ἀνεξάρτητο κράτος, τὸ Μπαγκλαντές.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Χερσονήσου φτάνει σήμερα τὰ 725 ἑκατομμύρια, εἶναι ὅμως ἄνισα μοιρασμένος. Οἱ περιοχὲς πού δέχονται πολλές βροχὲς εἶναι πυκνοκατοικημένες, ὅπως τὸ Δέλτα καὶ ἡ πεδιάδα τοῦ Γάγγη. Στὰ ΒΔ, ὅπου ἐπικρατεῖ ἀνομβρία, ἡ πυκνότητα τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι μικρή.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων στὶς Ἰνδίες εἶναι πολὺ μεγάλος, ἀλλὰ ὁ πληθυσμὸς δὲν αὐξάνει ἀντίστοιχα, γιὰτὶ ὑπάρχει μεγάλη θνησιμότητα. Ὁ ὑποσιτισμὸς καὶ οἱ ἐπιδημίες (τύφος, χολέρα, πανώλη κτλ.) θερίζουν κυριολεκτικὰ τὸν πληθυσμὸ καὶ κατεβάζουν τὸ μέσο ὄρο ζωῆς στὰ 35 χρόνια (Εὐρώπη 70 χρόνια). *μνη*

ΑΣ ΕΞΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Ἡ Ἰνδικὴ χερσόνησος περιλαμβάνει ἓνα μεγάλο ὄροπέδιο στὸ νότο, τὴν πεδιάδα τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Γάγγη, καὶ τίς ὄροσειρές τῶν Ἰμαλαίων.
- Οἱ κάτοικοι συγκεντρώνονται ἐκεῖ, ὅπου φυσοῦν οἱ Μουσσῶνες καὶ πέφτουν βροχές.

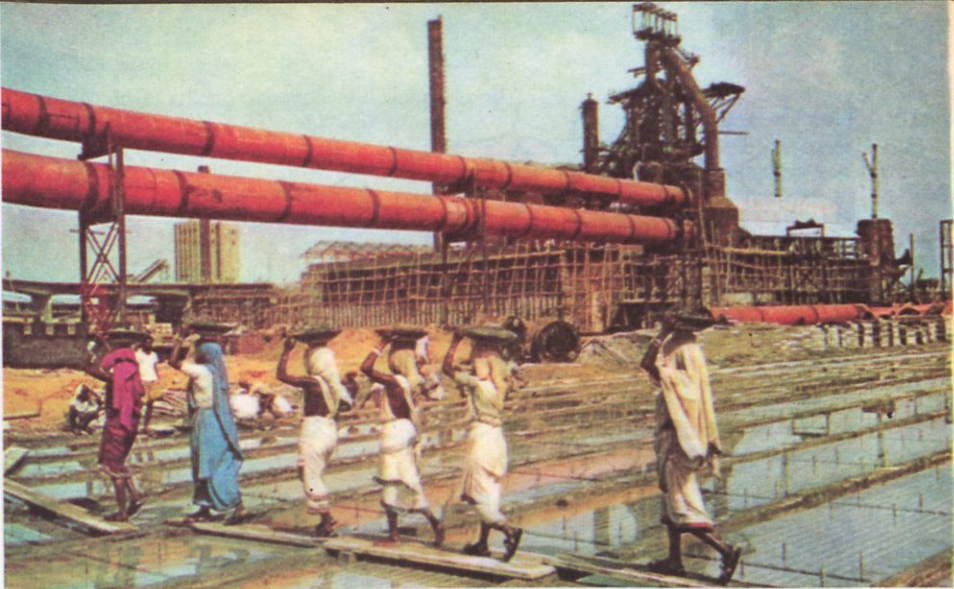

ΔΗΜΟΚΡ. ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ
580 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Νέο Δελχί.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ

ΦΥΛΕΣ, ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ, ΓΛΩΣΣΕΣ

Εἶναι ἡ δευτέρη σὲ πληθυσμὸ χώρα τοῦ κόσμου (580 ἑκατ.). Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν σὲ διάφορες φυλές. Τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ ἀνήκει στὴ λευκὴ φυλὴ. Ἐνας μικρὸς ἀριθμὸς κατοίκων πού ζεῖ ΒΑ, στὰ Ἰμαλαία, ἀνήκει στὴν

κίτρινη φυλή. Τέλος, στο όροπέδιο του Ντεκάν ζουν οι Δραβίδες (100.000 περίπου), που έχουν νεγροειδή χαρακτηριστικά, εξαιτίας της επίμειξιάς τους με τους ιθαγενείς, που σήμερα έχουν εξαφανιστεί.

Μιλούν διαφορετικές γλώσσες και διαλέκτους (850 περίπου). Υπάρχουν 14 επίσημες γλώσσες, η κυριότερη όμως είναι η «Χίντι», που τη μιλούν περίπου τα 60% του πληθυσμού, κυρίως στις περιοχές γύρω από το Νέο Δελχί.

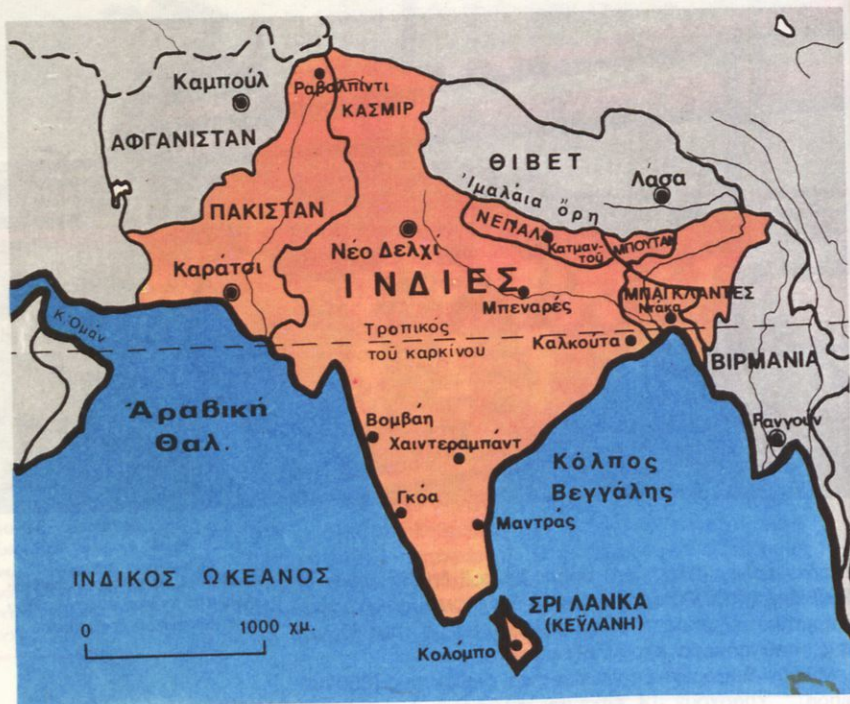
Κυριότερη θρησκεία είναι ο Ινδουϊσμός (82%). Υπάρχουν αρκετοί Μουσουλμάνοι (10%) επίσης Χριστιανοί, Βουδιστές κ.ά.

Η Δημοκρατία της Ινδίας είναι ομοσπονδιακή δημοκρατία και αποτελείται από 17 πολιτείες, που έχουν μία ομόσπονδη κυβέρνηση.

*Ινδές που μεταφέρουν άμμοκο-
νία για το χτίσιμο ενός μεγάλου
μεταλλουργικού εργοστασίου.*

ΓΕΩΡΓΙΑ-ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία. Στις περισσότερες υγρές περιοχές καλλιεργούν ρύζι, ενώ στις ξηρές περιοχές σιτηρά. Καλλιεργούν ακόμη βαμβάκι, γιούτα και τσάι, τα οποία και εξάγουν. Άν και υπάρχουν έκτεταμένες πεδιάδες, η γεωργική παραγωγή δεν είναι μεγάλη, διότι γίνεται με πρωτόγονα μέσα. Ένα από τα σοβαρότερα οικονομικά προβλήματα της χώρας είναι η αύξηση παραγωγής ειδών, που είναι απαραίτητα για τη διατροφή του πληθυσμού.

Ἡ κτηνοτροφία ἐπίσης δέν εἶναι ἀναπτυγμένη. Τρέφουν μεγάλα κοπάδια ἀπό βόδια καί βουβάλια κυρίως, ἀλλά δέν τὰ ἐκμεταλλεύονται καί δέν τὰ σκοτώνουν. Τά σέβονται καί ἡ ἀγελάδα θεωρεῖται ἱερό ζῷο.

Βασικό πρόβλημα ὅμως παραμένει ἡ ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας. Οἱ Ἰνδοὶ φημίζονταν ἄλλοτε γιά τὰ χειροποίητα εἶδη ποῦ κατασκεύαζαν κυρίως (ἀπό ξύλο καί ἐλεφαντόδοντο). Τελευταία γίνονται προσπάθειες ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας. Ὑπάρχουν κυρίως ἐργοστάσια κατασκευῆς βαμβακερῶν ὑφασμάτων. Ἐπίσης ὑπάρχουν χαλυβουργεῖα καθὼς καί ἐργοστάσια μεταλλουργίας.

Οἱ Ἰνδίες ἔχουν πολλά ὀρυκτά (σίδηρος, μαγγάνιο, βωξίτες), τὰ ὁποῖα ἐξάγουν σέ ἄλλες χώρες καί κυρίως στήν Ἰαπωνία.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Κύρια μέσα συγκοινωνίας εἶναι τὰ τραῖνα καί τὰ ποταμοί.

πλοια. Υπάρχει επίσης αεροπορική σύνδεση μεταξύ των πόλεων του έσωτερικού αλλά και με τό έξωτερικό. Τό όδι-κό δίκτυο δέν εἶναι ἀνάπτυγμένο.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΥΞΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Οἱ Ἰνδίες εἶναι μία ἀπό τίς πió φτωχές χῶρες. Μé τή μεγάλη αὐξηση τοῦ πληθυσμοῦ, πού ὑπολογίζεται σέ 15 ἑκατομμύρια τό χρόνο, οἱ κάτοικοι δέ βρίσκουν εὐκόλα ἐργασία. Οἱ συνθήκες διαβίωσης εἶναι πολὺ ἄσχημες καί τό βιοτικό ἐπίπεδο πάρα πολὺ χαμηλό.

ΠΟΛΕΙΣ

Πρωτεύουσα εἶναι τό Νέο Δελχί (3 ἑκατομ.). Μεγαλύτε-ρες σέ πληθυσμό πόλεις εἶναι ἡ Καλκούτα (7 ἑκατ.) καί ἡ Βομβάη (5 ἑκατ.) πού εἶναι καί τά κυριότερα λιμάνια. Ἄλ-λες μεγάλες πόλεις εἶναι τό Μαντράς (2 ἑκατ.), τό Ἄλλα-χαμπάντ καί ἡ Μπεναρές (560.000) στό Γάγγη ποταμό, πού εἶναι οἱ ιερές πόλεις τῶν Ἰνδῶν.

mm

Μ' αὐτές τίς ἀφίσσεις ἡ Ἰνδική Κυβέρνηση προσπαθεῖ νά περιορίσει τίς γεννήσεις.

Χαρακτηριστικός τύπος νεαροῦ Ἰνδοῦ.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Στίς Ἰνδίες οἱ κάτοικοι ἀνή-κουν σέ διαφορετικές φυλές, διαφορετικές θρησκείες, μι-λοῦν διαφορετικές γλῶσ-σες
- Ἡ γεωργική παραγωγή εἶναι μικρή, γιατί χρησιμοποιοῦν πρωτόγονα μέσα.
- Ἡ μικρή ἀνάπτυξη τῆς βιο-μηχανίας καί τῆς συγκοινωνί-ας καί ἡ μεγάλη αὐξηση τοῦ πληθυσμοῦ καθιστοῦν τήν Ἰν-δία μία ἀπό τίς χῶρες μέ τό χαμηλότερο βιοτικό ἐπίπεδο στόν κόσμο.

ΠΑΚΙΣΤΑΝ
62,3 έκατ. κάτοικοι
Πρωτεύουσα Ίσλαμαμπάντ

ΜΠΑΓΚΛΑ ΝΤΕΣ
72 έκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ντάκα.

ΝΕΠΑΛ
11,6 έκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κατμαντού.

Όρυζώνες σε αναβαθμίδες πάνω στις όρεινές πλαγιές του Μπαγκλα-Ντές

ΠΑΚΙΣΤΑΝ

Άραιοκατοικημένη χώρα έξαιτίας της μεγάλης ξηρασίας. Οί κάτοικοι είναι συγκεντρωμένοι στις όχθες του Ινδού και στην Πενταποταμία (Πεντζάμπ) στο βόρειο τμήμα. Πρωτεύουσα είναι τό Ίσλαμαμπάντ, πού είναι προάστιο της Ραβαλπίντι (455.000). Τό Καράτσι (3.650.000) είναι σημαντικό λιμάνι.

Τό ύπέδαφος του Πακιστάν είναι πλούσιο σε άσήμι, χρυσάφι καί πολύτιμες πέτρες.

ΜΠΑΓΚΛΑ ΝΤΕΣ

Άνεξάρτητο κράτος από τό 1971. Περιλαμβάνει τό εύφορο Δέλτα του Γάγγη καί είναι μία από τίς πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές της γής. Καλλιεργούν κυρίως ρύζι.

ΝΕΠΑΛ

Είναι ένα μικρό κράτος πού βρίσκεται στα Ίμαλάια καί έχει μοναρχικό πολίτευμα.

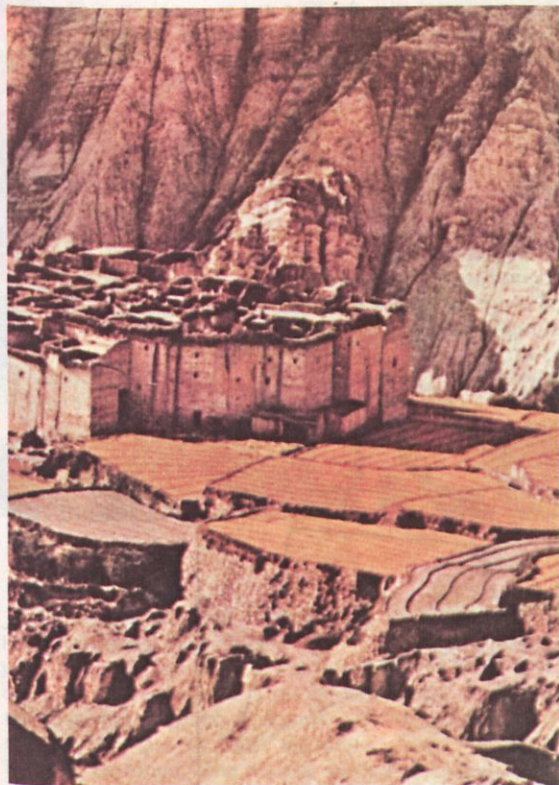
ΣΡΙ-ΛΑΝΚΑ (ΚΕΪΛΑΝΗ)

Είναι ένα νησί στά ΝΑ της Ίνδικης Χερσονήσου. Τό κλίμα είναι πολύ ύγρό καί θερμό. Καλλιεργοῦν φυτά πού δίνουν μπαχαρικά, έβεδένδρα καί κυρίως τσάι. Ἡ πρωτεύουσα, τό Κολόμπο (583.000), εἶναι σημαντικό λιμάνι.

ΜΠΟΥΤΑΝ

Ὅρεινό κρατίδιο στίς Ν πλαγιές τῶν Ἰμαλαίων. Οἱ κάτοικοι εἶναι βουδιστές. Διοικοῦνται ἀπό ἕνα πολιτικό καί ἕνα θρησκευτικό ἀρχηγό.

Ἡ πόλη Τετάνγκ στά Ἰμαλαία

ΣΡΙ-ΛΑΝΚΑ (ΚΕΪΛΑΝΗ)

13,3 ἑκατ. κάτοικοι.

Πρωτεύουσα Κολόμπο.

ΜΠΟΥΤΑΝ

1,1 ἑκατ. κάτοικοι

Πρωτεύουσα

Τσιτσιτόζονγκ (καλοκ.)

Πουναχά (χειμερ.).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιοί είναι οἱ ποταμοί τῆς Ἰνδικῆς χερσονήσου καί τί γνωρίζετε γι' αὐτούς;
2. Πού ὀφείλονται οἱ μεγάλες διαφορές πού παρουσιάζει τό κλίμα;
3. Ποιές περιοχές τῆς χερσονήσου εἶναι οἱ πιά πυκνοκατοικημένες;
4. Χαρακτηριστικά τῶν κατοίκων τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἰνδίας.
5. Ποιά εἶναι τά βασικά οικονομικά προβλήματα τῆς χώρας;
6. Πρωτεύουσα καί ἄλλες πόλεις τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἰνδίας.
7. Ποιά ἄλλα κράτη βρίσκονται στήν Ἰνδική χερσονήσο καί ποιές εἶναι οἱ πρωτεύουσές τους;

Στήν Κινέζικη γραφή αυτό σημαίνει «Κίνα».

ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Οι Κινέζοι (800 εκατομ.) αντιπροσωπεύουν το 1/5 περίπου του συνολικού πληθυσμού της γης και ζουν σέ επιφάνεια ίση περίπου μέ την έκταση της Εύρώπης. Ή Κίνα είναι τό μεγαλύτερο σέ πληθυσμό κράτος της γης καί τρίτη σέ έκταση μετά τή Σ. Ένωση καί τόν Καναδά.

Τό μεγαλύτερο μέρος τών κατοίκων συνωστιζεται στά ανατολικά, όπου βρίσκονται καί τά μεγαλύτερα άστικά καί βιομηχανικά κέντρα.

Οι μεγάλες διαφορές στήν πυκνότητα του πληθυσμού καί στή διαμόρφωση του έδάφους επιβάλλουν νά ξεετάσουμε χωριστά τήν Άν. Κίνα από τήν υπόλοιπη χώρα, πού περιλαμβάνει τό Θιβέτ, τό Παμίρ, τό Σινκιάνγκ καί τήν Έσωτερική Μογγολία.

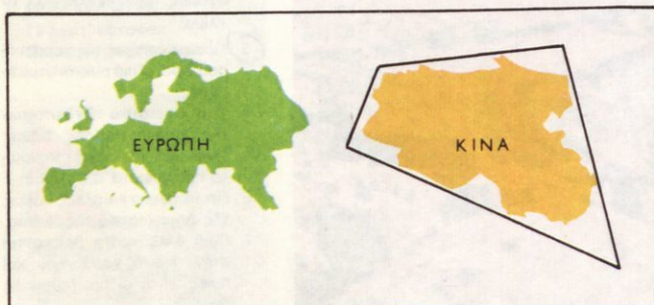

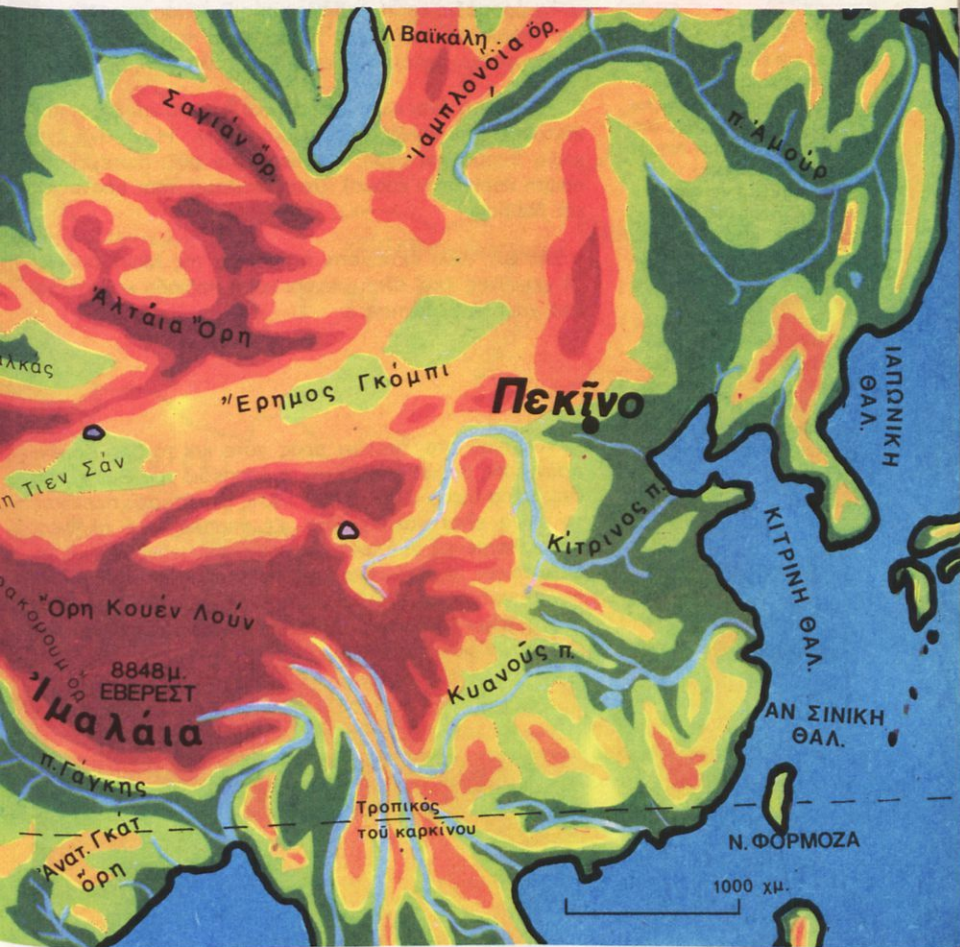
ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡ. ΚΙΝΑΣ
800 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Πεκίνο.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΙΝΑ

Σ' ατήν ανήκει ή **Κυρίως Κίνα**, πού είναι τό πιό πυκνοκατοικημένο τμήμα της. Ή όροσειρά Τσίν Λίνγκ τή χωρίζει σέ βόρεια καί νότια Κίνα. Τή βόρεια διαρρέει ένας μεγάλος ποταμός, ό Χόανγκ Χό (Κίτρινος ποταμός) καί τή νότια ό Γιάνγκ Τσέ Γιάνγκ (Γαλάζιος ποταμός), πού είναι ό μεγαλύτερος ποταμός της Άν. Άσίας.

Ή Κίνα έχει έκταση όση περίπου καί ή Εύρώπη.

Ο Χόανγκ Χό, πού πηγάζει από την όροσειρά του Κουέν-Λούν και χύνεται στην Κίτρινη θάλασσα, πλημμυρίζει συχνά και προκαλεί καταστροφές. Όταν όμως αποσύρονται τα νερά, μένει η κίτρινη λάσπη πού μεταφέρει και κάνει τούς άγρούς εύφορους. Ο Γιάνγκ Τσέ Γιάνγκ, πού πηγάζει από τό Θιβέτ και χύνεται στην Ανατολική Κινεζική Θάλασσα, είναι πλωτός και θεωρείται ο κυριότερος δρόμος επικοινωνίας μέ τό έσωτερικό της Κίνας.

Löss (΄Ασβεστούχος πηλός)

Τό Löss είναι πέτρωμα πού σχηματίζεται από λεπτή κίτρινη σκόνη καί δημιουργείται στις έρημικές περιοχές από τήν καταστροφή τών πετρωμάτων (άποσάθρωση).

΄Η σκόνη αὐτή μεταφέρεται μέ τόν άνεμο σέ μεγάλες ποσότητες καί άποστάσεις καί άποτίθεται έκεί όπου οί συνθήκες είναι εύνοϊκές (κυρίως ύγρασία).

Τό Löss, πού σκεπάζει όλες τίς πεδιάδες τής Β. Κίνας, μεταφέρθηκε μέ τούς χειμ. μουςσώνες από τίς έρημικές περιοχές τής Κ. Άσίας καί Μογγολίας καί είναι γνωστό μέ τό όνομα κίτρινη γή.

Τά όροπέδια καί οί πεδιάδες τής Β. Κίνας σκεπάζονται σέ μεγάλη έκταση από τό πέτρωμα του LÖSS (Λές) (άσβεστούχο πηλό), πού είναι ένα πολύ γόνιμο έδαφος.

΄Η Β. Κίνα έχει κλίμα ήπειρωτικό, ψυχρό καί ξηρό, πού επιτρέπει τήν καλλιέργεια τών σιτηρών. ΄Η Ν. Κίνα έχει κλίμα θερμό καί ύγρό. Καλλιεργείται ρύζι (κατέχει τήν πρώτη θέση στον κόσμο), ζαχαροκάλαμο, τσάι, μπανανιές καί βαμβάκι.

Στή ΒΑ. Κίνα εκτείνεται ή πεδιάδα τής Μαντζουρίας. Οί χειμώνες έκεί είναι ψυχροί καί ή πεδιάδα καλύπτεται από χαμηλή βλάστηση.

ΘΙΒΕΤ

΄Ανάμεσα στά ΄Ιμαλάια πρós νότο καί τά όρη Κουέν-Λούν πρós βορρά εκτείνεται τό όροπέδιο του Θιβέτ, πού έχει μέσο ύψος 4.000-5.000μ. Στίς ψηλότερες περιοχές τό κλίμα είναι πολύ ψυχρό. Σέ χαμηλότερες πλαγιές, προφυλαγμένες από τούς άνέμους, καλλιεργούν κριθάρι. Οί κάτοικοι, λίγοι σχετικά, άσχολούνται μέ τή γεωργία καί τήν κτηνοτροφία. Είναι βουδιστές καί ή πρωτεύουσα Λάσα ήταν ή έδρα του Δαλάι-Λάμα, έρρησκευτικού άρχηγού τών βουδιστών μοναχών Λάμα.

Καραβάνι μέ γιάκ από τό Θιβέτ.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΜΟΓΓΟΛΙΑ

Αποτελείται από όροπέδια, όπου υπάρχουν στεππώδεις εκτάσεις, κατάλληλες για την έκτροφη ζώων. Στις νότιες περιοχές εκτείνεται ή έρημος Γκόμπι.

ΣΙΝΚΙΑΓΚ

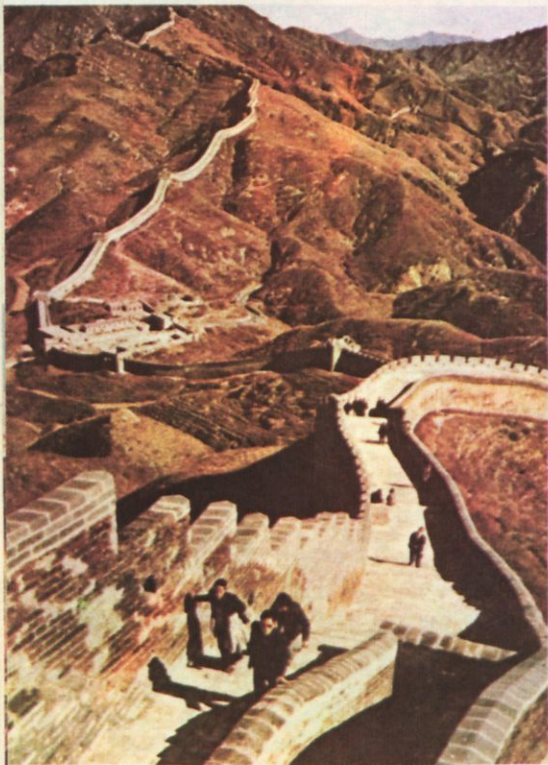
Είναι τό πρώην Κινεζικό Τουρκεστάν. Περιβάλλεται από ψηλά βουνά όπως τό Κουέν Λούν, τό Τιέν Σάν καί τό όροπέδιο του Παμίρ. Οί χειμώνες είναι πολύ ψυχροί καί τά καλοκαίρια θερμά καί ξηρά. Άνάμεσα στά βουνά υπάρχουν πολλές έρημοι.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ-ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ο πληθυσμός της Κίνας αποτελείται από τούς καθαυτό Κινέζους, τούς Χάν (94%) και από άλλες μειονότητες (Θιβετιανοί, Μογγόλοι), που ανήκουν στην κίτρινη φυλή.

Κυρίαρχες θρησκείες είναι ο Κομφουκιανισμός και ο Βουδισμός, σήμερα όμως έχει καθιερωθεί η άνεξιθρησκεία.

Η Ιστορία της Κίνας αρχίζει από τό 15ο π.Χ. αιώνα. Ο πολιτισμός τους είναι από τούς πιό παλιούς. Αύτοι πρώτοι γνώριζαν τή ναυτική πυξίδα και τήν πορσελάνη και ανέπτυξαν τήν καλλιέργεια του μεταξοσκώληκα. Είχαν ακόμη αναπτυγμένο εμπόριο. Γιά πολλούς αιώνες και σέ πολλούς τομείς είχαν τό προβάδισμα από τούς Ευρωπαίους.

Κατεβαίνοντας μέσα από τīs πεδιάδες, σκαρφαλώνοντας στους λόφους, τό μεγάλο Σινικό Τείχος έχει μήκος 3.000 χλμ. Χτίστηκε από Κινέζους Αυτοκράτορες, στά σύνορα τής θόρειας Κίνας, από τόν 3ο αιώνα π.Χ.

Συντηρήθηκε και ενισχύθηκε γιά 2.000 χρόνια, γιά νά φράξει τό δρόμο στους Μογγόλους που έρχονταν από τό Βορρά.

Δέν παρουσίασαν όμως την ίδια εξέλιξη στο σύγχρονο πολιτισμό. Από τα μέσα του 19ου αιώνα επικρατούσε στην Κίνα δυστυχία και анаρχία. Τό 1949 ή Κίνα, μετά την επικράτηση των κομμουνιστών μέ ηγέτη τό Μάο-Τσέ Τούνγκ, ανακηρύχθηκε σέ Λαϊκή Δημοκρατία. Ή νέα κυβέρνηση φρόντισε πρώτα γιά τήν ανασυγκρότηση τής χώρας και ύστερα γιά τήν ανάπτυξη τής γεωργίας και βιομηχανίας.

Νέοι και νέες στό Πεκίνο, σέ μιά διαδήλωση, κρατούν τό κόκκινο βιβλίο όπου είναι συγκεντρωμένες οι κυριότερες σκέψεις του Μάο Τσέ Τούνγκ.

ΓΕΩΡΓΙΑ

Οι Κινέζοι ήταν πάντοτε αγροτικός λαός. Μετά τό 1949 έγιναν αγροτικές μεταρρυθμίσεις μέ σκοπό τήν πιά αποδοτική καλλιέργεια τής γής. Επίσης έγιναν πολλά έργα αντιπλημμυρικά, άρδευτικά, αποστραγγιστικά γιά τή βελτίωση τής γεωργικής παραγωγής, αλλά και γιά τήν εξάλειψη τών επιδημιών, πού μάσπιζαν τή χώρα.

Σήμερα ή Κίνα είναι αυτόρκης σέ γεωργικά προϊόντα.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

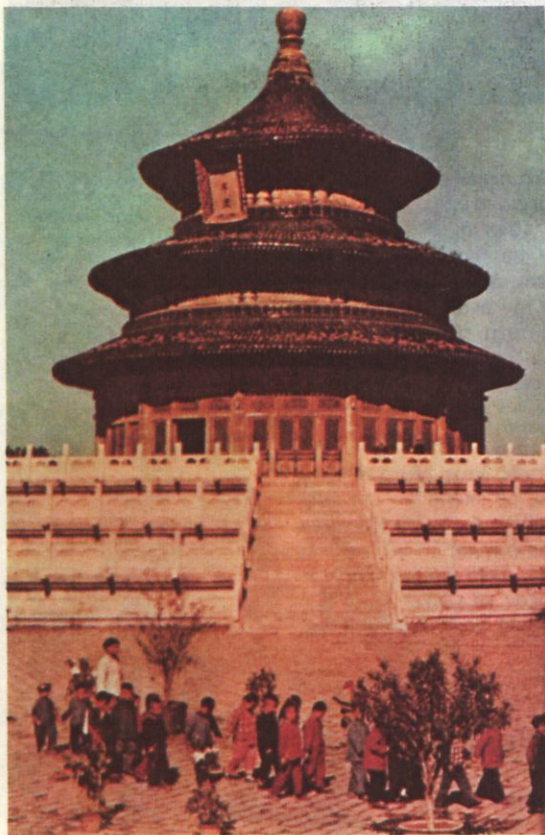
Οι Κινέζοι ήταν πάντοτε άριστοι τεχνίτες και κατασκεύαζαν διάφορα χειροποίητα είδη.

Ή χώρα διαθέτει άφθονες πρώτες ύλες, όπως μεταλλεύματα, γαιάνθρακες και λίγο πετρέλαιο. Τά άφθονα

έργατικά χέρια διευκόλυναν την ανάπτυξη της βιομηχανίας, ώστε η Κίνα νά εξελίσσεται σήμερα σε μία βιομηχανική δύναμη καί νά ανήκει στίς πυρηνικές δυνάμεις έχοντας κατασκευάσει άτομική βόμβα. Είναι ή τρίτη δύναμη μετά τίς ΗΠΑ καί τή Σ. Ένωση. Πέτυχε επίσης νά στείλει δορυφόρο, πού κινεΐται γύρω από τή γή.

ΠΟΛΕΙΣ

Πρωτεύουσα είναι τό Πεκίνο ή Πέι-Πίγκ (7.000.000) ή Σαγκάη (10.820.000) είναι ή μεγαλύτερη πόλη καί τό μεγαλύτερο λιμάνι τής Κίνας. Άλλες πόλεις είναι ή Καντόνα, ή Τίχβα στό Σινκιάγκ, ή Λάσα κ.ά.

Μαθητές του νηπιαγωγείου σε περίπατο στό Ναό του Ούρα-νου (Νότιο Πεκίνο).

ΚΡΑΤΗ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΑ

ΚΟΡΕΑ

Είναι μία χερσόνησος που βρέχεται από την 'Ιαπωνική και την Κίτρινη θάλασσα. Οι Κορεάτες ανήκουν στην Κίτρινη φυλή με έντονα τά Μογγολικά χαρακτηριστικά.

Η Κορεατική χερσόνησος είναι χωρισμένη σε δύο κράτη.

ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ Β. ΚΟΡΕΑΣ

Όρεινή χώρα με μικρές αγροτικές δυνατότητες. Είναι όμως πλούσια σε κάρβουνο και διάφορα μεταλλεύματα και έχει αναπτύξει τη βιομηχανία.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ Ν. ΚΟΡΕΑΣ

Είναι πιο πυκνοκατοικημένη και παράγει πολύ περισσότερο ρύζι, όμως δεν έχει πολλές βιομηχανίες.

ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡ. Β. ΚΟΡΕΑΣ
15. εκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Πιόγκ-Γιάγκ.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Ν. ΚΟΡΕΑΣ
34 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Σεούλ.

ΦΟΡΜΟΖΑ Η ΤΑΪΒΑΝ
15 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ταϊπέχ.

ΜΟΓΓΟΛΙΑ
1,4 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Ούλαν Μπάτορ.

ΦΟΡΜΟΖΑ Ή ΤΑΪΒΑΝ

Τό νησί Φορμόζα μαζί με τὰ νησιά Κεμού αποτέλεσαν τήν 'Εθνικιστική Κίνα μετά τήν ἐπικράτηση τοῦ κομμουνισμοῦ στήν Κίνα τό 1949.

ΜΟΓΓΟΛΙΑ

Βρίσκεται στά Β τῆς Κίνας. Εἶναι χώρα ὄρεινή μέ ὄρο-
πέδια καί στέππες. Εἶναι πολύ ἀραιοκατοικημένη. Οἱ κά-
τοικοι ἀνήκουν στήν Κίτρινη (Μογγολική) φυλή καί εἶναι
κυρίως νομάδες κτηνοτρόφοι. Εἶναι Λαϊκή Δημοκρατία
μέ πρωτεύουσα τήν Οὔλαν-Μπάτορ.

Μιά άποψη του Χόγκ-Κόγκ. Ύ-
πάρχει έδω τόσο στενότητα χώ-
ρου, ώστε ένας μεγάλος άριθ-
μός κατοίκων ζουν σέ χιλιάδες
θάρκες άραγμένες τή μιά δίπλα
στην άλλη.

ΧΟΓΚ - ΚΟΓΚ

Είναι Άγγλική άποικία στίς άκτές τής Ν. Κίνας. Οι κάτοικοι είναι κυρίως Κινέζοι. Ζουν σέ ένα μικρό νησί και σέ ένα τμήμα τής άπέναντι άκτής. Τό λιμάνι Χόγκ-Κόγκ είναι άπό τά μεγαλύτερα τής Άπω Άνατολής. Έχει 4,2 έκατ. κατοίκους (τό 1969).

ΜΑΚΑΟ

Πορτογαλική άποικία στά παράλια τής Ν. Κίνας στήν είσοδο του κόλπου τής Καντόνας. Ό πληθυσμός της είναι 330.000 και πρωτεύουσα τό Μακάο. *mmmm*

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- ① Πόση είναι ή έκταση και ό πληθυσμός τής Κίνας;
- ② Ποιές μεγάλες περιοχές διακρίνουμε στήν Κίνα;
- ③ Ποιοί είναι οι κυριότεροι ποταμοί τής Κίνας και ποιά είναι ή σημασία τους γιά τή χώρα;
- ④ Πού όφείλεται ή βιομηχανική ανάπτυξη τών τελευταίων έτών;
- ⑤ Ποιά είναι ή πρωτεύουσα και ποιές οι σπουδαιότερες πόλεις τής Κίνας;
- ⑥ Ποιά κράτη βρίσκονται γύρω άπό τήν Κίνα και ποιές είναι οι πρωτεύουσές τους;

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Ή Κίνα είναι μία άπέραντη χώρα πού έχει έκταση ίση περίπου μέ τήν Εύρώπη. Τό έδαφός της είναι στεππώδες στά βόρεια και έρημικό στά δυτικά. Στά ΝΔ ύψώνεται τό όροπέδιο του Θιβέτ και μεγάλες όροσειρές.
- Οι κάτοικοι είναι συγκεντρωμένοι κυρίως κατά μήκος του Ειρηνικού Ωκεανού και στίς εύφορες πεδιάδες πού διασχίζουν οι ποταμοί Χόανγκ-Χό και Γιάνγκ-Τσέ-Γιάνγκ.
- Τό αιτάρι είναι ή κύρια καλλιέργεια στή βόρεια Κίνα όπου οι χειμώνες είναι ψυχροί. Στίς νότιες περιοχές όπου τό κλίμα είναι θερμό και ύγρό καλλιεργείται ρύζι.
- Τά τελευταία χρόνια έγιναν άγροτικές μεταρρυθμίσεις πού όδήγησαν σέ μεγάλη ανάπτυξη τής γεωργίας. Ή βιομηχανία επίσης συνεχώς αναπτύσσεται χάρη στίς άφθονες πρώτες ύλες και ή Κίνα εξέλισσεται σέ μία μεγάλη βιομηχανική δύναμη.

40χι

ΚΡΑΤΗ ΣΤΗ Ν. ΚΑΙ ΝΑ. ΑΣΙΑ

ΙΝΔΟΚΙΝΑ

Βρίσκεται ανάμεσα στις Ίνδιες και την Κίνα. Στα βόρεια της χερσονήσου φτάνουν προεκτάσεις των Ίμαλαϊων. Νοτιότερα υπάρχουν πεδιάδες που διασχίζονται από μεγάλους ποταμούς, όπως ο Ίραουάντη, ο Σόγκ-Κόι (έρυθρος ποταμός) και ο Μεκόγκ. Περιλαμβάνει τα εξής κράτη:

4081
1. ΜΑΛΑΙΣΙΑ

ΜΑΛΑΙΣΙΑ

11,8 εκατ. κάτοικοι.

Πρωτ Κουάλα- Λουμπούρ.

2. ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ**ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ**

2,3 εκατ. κάτοικοι.

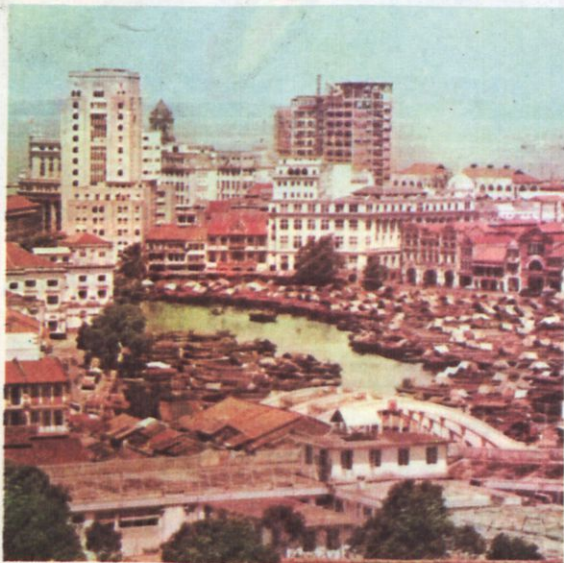
Πρωτεύουσα Σιγκαπούρη.

3. ΒΙΡΜΑΝΙΑ**ΒΙΡΜΑΝΙΑ**

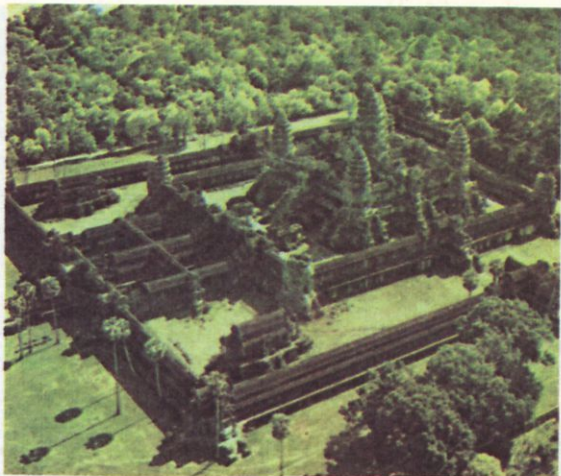
29,9 εκατ. κάτοικοι.

Πρωτεύουσα Ραγκούν.

Είναι κυρίως όρεινή και τα δάση της δίνουν πολύτιμη ξυλεία. Πρώην Άγγλική αποικία.

Μιά άποψη της Σιγκαπούρης.

Ένα μέρος από τούς περίφη-
μους ναούς του Άνγκόρ στην
Καμπότζη.

4. ΤΑΪΛΑΝΔΗ

Δέν υπήρξε ποτέ άποικία. Έδω καλλιεργείται κυρίως τό
ρύζι.

ΤΑΪΛΑΝΔΗ
39,5 έκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Μπανγκόκ.

5. ΚΑΜΠΟΤΖΗ

Πρώην Γαλλική άποικία. Υπάρχουν μεγάλες έκτάσεις
μέ έβεόδεντρα.

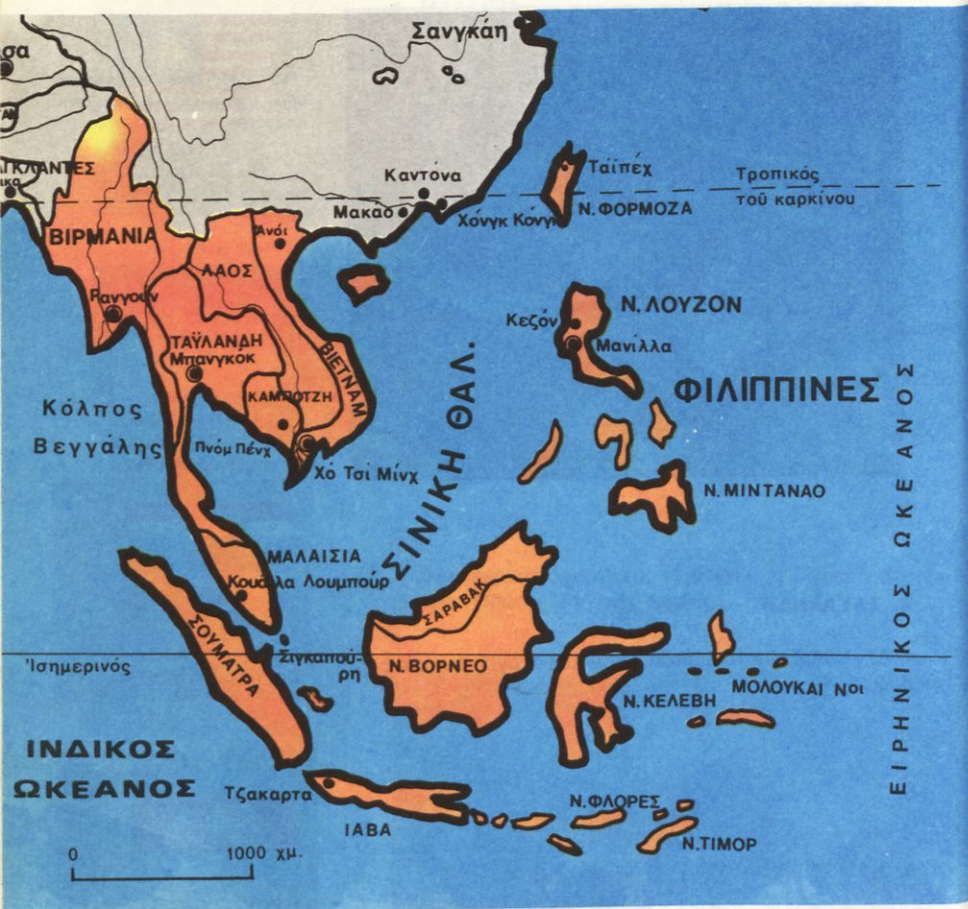
ΚΑΜΠΟΤΖΗ (ΧΜΕΡ)
7,3 έκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Πνόμ-Πένχ.

6. ΛΑΟΣ

Πρώην Γαλλική άποικία. Από χρόνια βρίσκεται σέ κατά-
σταση πολέμου. Πρωτεύουσα ή Βιέν-Τιάν στίς όχθες του
ποταμού Μεκόγκ καί ή Λουάγκ-Πραμπάγκ πού είναι ή έδρα
του βασιλιά.

ΛΑΟΣ
3,2 έκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Λουάγκ- Πραμπάγκ.

7. ΒΙΕΤΝΑΜ

Βρίσκεται στο Α. άκρο της χερσονήσου. Παλαιότερα χωριζόταν σε Β. και Ν. Βιετνάμ. Ύστερα από μακροχρόνιο πόλεμο έγινε, τό 1974, έναιο κράτος (Λαϊκή Δημοκρατία) με πρωτεύουσα τό Άνολι και δεύτερη μεγαλύτερη πόλη τή Χό-τσι-Μίνχ (πρώην Σαϊγκόν).

ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ

Αποτελείται από πληθος νησιά που έκτείνονται από τό Ν. άκρο τής 'Ινδοκίνας ως τήν Αύστραλία.

Τό μεγαλύτερο από τά νησιά είναι ή Βόρνεο, 6πλάσια από τήν 'Ελλάδα.

Άλλα νησιά: Σουμάτρα, 3πλάσια από τήν 'Ελλάδα, 'Ιάβα καί Κελέβη ίσες μέ τήν 'Ελλάδα. Στά νησιά αυτά υπάρχουν πολλά ένεργά καί σβησμένα ήφαιστεια. Πρίν από τό Β' παγκόσμιο πόλεμο ήταν 'Ολλανδική άποικία.

Παράγουν κυρίως ζάχαρη, καπνό, καφέ, κακάο, τσάι. Είναι ή δεύτερη χώρα στόν κόσμο σέ παραγωγή καουτσούκ καί πρώτη σέ κινίνο.

Τά 2/3 του πληθυσμού τής 'Ινδονησίας ζούν στήν 'Ιάβα, όπου υπάρχει καί ή πρωτεύουσα Τζακάρτα.

ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ
133 έκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Τζακάρτα.

ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ

Παλιά ήταν 'Ισπανική άποικία.

Μέχρι τό Β' παγκόσμιο πόλεμο ανήκαν στίς ΗΠΑ.

Αποτελούνται από πολλά νησιά, που τά μεγαλύτερα είναι ή Μιντανάο καί ή Λουζόν.

Πρωτεύουσα είναι ή Κεζόν αλλά ή μεγαλύτερη πόλη είναι ή Μανίλλα.

Στά ανατολικά τών Φιλιππίνων ό Ειρηνικός 'Ωκεανός παρουσιάζει τό μεγαλύτερο βάθος θάλασσας από όλο τόν κόσμο (11.022 μ.)

ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ
40,3 έκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κεζόν.

"Ενας 'Ινδονήσιος χαράζει μέ προσοχή τόν κορμό μιάς 'Εθέας γιά νά μαζέψει έλαστικό κόμμι.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Νά δείξετε στο χάρτη τά κράτη τής 'Ινδοκίνας καί τίς πρωτεύουσές τους.
2. Ποιά νησιά αποτελούν τήν 'Ινδονησία, ποιά είναι τό μεγαλύτερο καί ποιά είναι τό πιο πυκνοκατοικημένο;
3. Ποιά είναι ή πρωτεύουσα τής 'Ινδονησίας;
4. Ποιά είναι ή πρωτεύουσα τών Φιλιππίνων;

mm

ΙΑΠΩΝΙΑ

Nai

Στή Γαπωνέζικη γράφη αυτό σημαίνει «Ίαπωνία».

ΙΑΠΩΝΙΑ
110 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Τόκυο.

Ἡ Ἰαπωνία, πού πήρε τὸ ὄνομά της ἀπὸ τὴν Κινέζικη ὀνομασία «Ζί-πεν-Κούο» (Χώρα τοῦ ἀνατέλλοντος Ἡλίου), εἶναι τὸ πιὸ ἀκραῖο, πρὸς τὰ ἀνατολικά, κράτος τῆς Ἀσίας.

Ἡ χώρα αὐτὴ εἶναι ἓνα νησιωτικὸ συγκρότημα πού βρίσκεται στὶς ἀνατολικὲς ἀκτὲς τῆς βόρειας Κίνας καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἀπὼ Ἀνατολῆς.

Τὰ τέσσερα μεγαλύτερα νησιά πού ἀποτελοῦν τὸ συγκρότημα αὐτὸ εἶναι τὸ Χοκάιντο, στὰ βόρεια, τὸ Χονσού, στὸ κέντρο πού εἶναι καὶ τὸ μεγαλύτερο, τὸ Σικοκού καὶ τὸ Κιουσού στὸ νότο. Ἔχουν διάταξη τόξου κυρτοῦ πρὸς τὸν Εἰρηνικὸ Ὠκεανὸ καὶ χωρίζονται ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἀσία μὲ τὴν Ἰαπωνικὴ θάλασσα.

ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟΤΕΡΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΟΥ ΙΑΠΩΝΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

Ἡ Ἰαπωνία ἀνήκει στὸ λεγόμενο «πύρινο στέφανο», δηλ. στὶς περιοχὲς πού ἀπλώνονται κατὰ μῆκος τῶν παραλίων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ὅπου ὑπάρχουν πολλὰ ἡφαίστεια.

Τὸ πιὸ γνωστὸ τοπίο τῆς Ἰαπωνίας: Τὸ ἡφαίστειο Φούτζι-Γιάμα, πού εἶναι ἱερὸ βουνό γιὰ τοὺς Γαπωνέζους.

Όταν λέμε **ήφαιστειο** έννοούμε τό σημείο τής επιφάνειας τής γής, απ' όπου βγαίνει τό διάπυρο ύλικό πού βρίσκεται στά έγκατά της. Τά ήφαιστεια χωρίζονται:

1) **σέ ένεργά**, τά όποία έδρασαν στους ιστορικούς χρόνους, και

2) **σέ σβησμένα**, τών όποίων ή δράση δέν είναι γνωστή στους ιστορικούς χρόνους.

Έτσι ανάμεσα στα Ίαπωνικά βουνά αριθμούνται 160 ήφαιστεια. Από αυτά τά 50 περίπου είναι ένεργά. Τό γνωστότερο είναι τό Φούτζι-Γιάμα (3.774 μ.) στη μέση του νησιού Χονσού, κοντά στό Τόκυο.

Τά πολλά ήφαιστεια αποτελούν μόνιμο κίνδυνο γιά τήν Ίαπωνία, όπου οι έκρήξεις και οι σεισμοί είναι πολύ συχνοί, συνήθως όμως μικρής έντάσεως. Οι ισχυρότεροι σεισμοί προξενούν μεγάλες καταστροφές. Μεγάλος κίνδυνος γιά τίς παραλιακές πόλεις είναι οι πλημμύρες, πού δημιουργούνται από τούς ύποθαλάσσιους σεισμούς. Αυτοί προκαλούν μεγάλους ύψους σεισμικά κύματα, πού συνήθως μαζί μέ τούς τυφώνες πού τά συνοδεύουν «σαρώνουν» τίς παραλίες. Τό 1923 ένας τέτοιος σεισμός προκάλεσε μεγάλες καταστροφές στό Τόκυο μέ 246.000 νεκρούς και τραυματίες.

ΚΛΙΜΑ

Τό κλίμα έμφανίζει σημαντικές διαφορές. Στό βόρειο τμήμα τής Ίαπωνίας, πού δέχεται τήν επίδραση του ψυχρού θαλάσσιου ρεύματος Όγια-Σίβο, τό κλίμα είναι πολύ ψυχρό τό χειμώνα και δροσερό τό καλοκαίρι. Υπάρχουν περιοχές πού πέντε μήνες τό χρόνο καλύπτονται από χιόνια.

Στό νότο, λόγω τής επιδράσεως του θερμού θαλάσσιου ρεύματος Κούρο-Σίβο, τό κλίμα διαμορφώνεται σέ θερμό ύποτροπικό μέ πολλές καλοκαιρινές βροχές, πού όφειλονται στους θερινούς μουσώνες. Τό κεντρικό τμήμα είναι περιοχή μεταβατικού κλίματος από τίς ψυχρές βόρειες περιοχές πρός τίς νότιες. Γενικά, χωρίς μεγάλες ξηρασίες και παγετούς, τό κλίμα τής Ίαπωνίας ποικίλλει.

Οι συχνές βροχές δημιουργούν πολλούς και μικρού μήκους ποταμούς. Λόγω τής όρεινης μορφολογίας τής Ίαπωνίας οι ποταμοί είναι όρμητικοί. Από αυτούς παράγεται μεγάλη ποσότητα ύδροηλεκτρικής ενέργειας.

Τυφώνες καλούνται οι κυκλώνες, πού παρατηρούνται στά παράλια τής Κίνας και τής Ίαπωνίας. Οι κυκλώνες είναι τροπικές καταιγίδες, πού όφείλονται στη συνάντηση μαζών άέρα μέ μεγάλη διαφορά θερμοκρασίας.

Οι κυκλώνες έχουν τροχιά κυκλική και συγχρόνως κινούνται πρός τήν Άνατολή.

Οι τρομερές ταχύτητες άνέμου πού παρατηρούνται στους κυκλώνες προκαλούν τεράστιες ζημιές και καταστροφές.

ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ

Η χώρα είναι κυρίως όρεινη. Πάνω από τό 80% του 'Ιαπωνικού έδάφους είναι βουνά και μόνο τό 15% περίπου καλύπτεται από πεδιάδες. Γι' αυτό ο πληθυσμός συγκεντρώνεται στις παραλιακές και πεδινές περιοχές (2.000 κάτοικοι σέ κάθε τετρ. χιλιάμ.). Παρ' όλη τή μικρή καλλιέργισιμη έκταση οι 'Ιάπωνες κατορθώνουν νά παράγουν τό μεγαλύτερο μέρος των ειδών διατροφής πού χρειάζονται. Σέ καμιά άλλη χώρα δέν καλλιεργείται τόσο έντατικά ή γή, όσο στήν 'Ιαπωνία. Αυτό τό πέτυχαν μέ τά σύγχρονα τεχνικά μέσα, πού άρχισαν νά χρησιμοποιούν μετά τό Β' Παγκόσμιο πόλεμο, όπως είναι τά μηχανήματα γιά τήν καλλιέργεια και τήν άρδευση τής γής και ή χρησιμοποίηση λιπασμάτων, πού πολλές φορές προέρχονται από τήν έπεξεργασία των ψαριών και βοηθοούν στήν αύξηση τής παραγωγής των γεωργικών προϊόντων.

Τό κυριότερο γεωργικό προϊόν είναι τό ρύζι. Καλλιεργείται σέ όλες τις πεδιάδες και στις θερμότερες περιοχές παίρνουν δύο σοδειές τό χρόνο. Στις ψυχρές περιοχές ή καλλιέργεια του ρυζιού άντικαθίσταται μέ τό σιτάρι. Στα νότια καλλιεργούνται τσάι, ζαχαροκάλαμο, μπανάνες. Υπάρχουν μεγάλες καλλιέργειες από μouriές, πού τις χρησιμοποιούν γιά τήν έκτροφή του μεταξοσκώληκα και τήν παραγωγή μεταξιού.

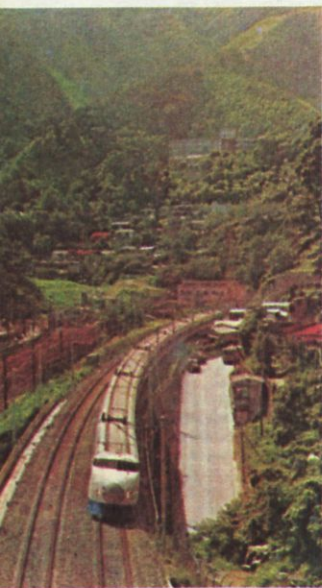
Αναπτυγμένη είναι επίσης ή καλλιέργεια των λουλουδιών, γι' αυτό και ή 'Ιαπωνία ονομάζεται «Χώρα των Χρυσανθέμων».

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ-ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Πρίν έκατό χρόνια οι συνθήκες ζωής στήν 'Ιαπωνία, συγκριτικά μέ τήν Εύρώπη, ήταν πολύ χαμηλές. Σήμερα όμως έχει ξεπεράσει τά Εύρωπαϊκά βιομηχανικά κράτη και είναι ή τρίτη δύναμη στον κόσμο σέ παραγωγή χάλυβα και ηλεκτρικής ενέργειας, ή δεύτερη στά πλαστικά, και ή βιομηχανία των αυτοκινήτων της έχει τή δεύτερη θέση στον κόσμο. Είναι πρώτη στή ναυπηγική και ακόμη έχει μεγάλη βιομηχανία από φωτογραφικές μηχανές, τηλεοράσεις, ραδιόφωνα, ποδήλατα ηλεκτρονικά μικροσκοπία κ.ά.

Παρ' όλο πού κατά τή διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου ή βιομηχανία της καταστράφηκε και ο όρυκτός πλούτος της είναι λιγοστός, ή βιομηχανία τής 'Ιαπωνίας

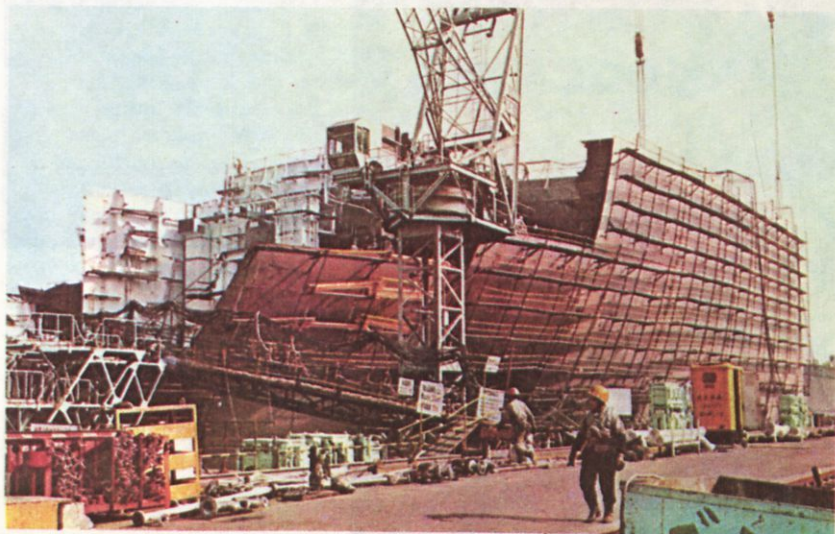
Τό ταχύτερο τραίνο του κόσμου
μεταξύ Τόκιο και Ναγκόγια.

Μιά αλυσίδα συναρμολογήσεως στα εργοστάσια «Χόντα».

Ἡ ναυπήγηση ενός γιγάντιου καραβιού.

ΙΑΠΩΝΙΚΑ ΡΕΚΟΡ

Έχει τό ταχύτερο τραίνο στον κόσμο, τη μεγαλύτερη ύψικάμινο του κόσμου, την έφημερίδα με τη μεγαλύτερη κυκλοφορία του κόσμου με 9.000.000 αντίτυπα.

Τό σπουδαιότερο όμως είναι ό ταχύς ρυθμός ανάπτυξεως.

ανάπτυχθηκε ταχύτατα. Αυτό όφείλεται στο μικρότερο κόστος των βιομηχανικών προϊόντων, πού βασικά επιτυγχάνεται χάρη στα χαμηλά σχετικώς ήμερομίσθια.

Όπως σέ όλες τις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες έτσι και στην Ίαπωνία, τό συγκοινωνιακό δίκτυο είναι πολύ αναπτυγμένο, τόσο από σιδηροδρομικές γραμμές, όσο και αυτοκινητόδρομους, παρά τις δυσκολίες πού παρουσιάζονται λόγω της όρεινης μορφής της χώρας.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ-ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Ή Ίαπωνία είναι από τά παλαιότερα κράτη. Οί αυτοκράτορες της μέχρι τό τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου είχαν τόν τίτλο του «Υιού του Ήλιου». Τό 98% των κατοίκων είναι Ίάπωνες, πού ανήκουν στην κίτρινη φυλή.

Υπάρχουν επίσης Κορεάτες, Κινέζοι και οί Αινώ, πού είναι οί μόνοι αυτόχθονες λευκοί. Κυριότερες θρησκείες είναι ό Σιντοϊσμός, και ό Βουδισμός.

Μπρούντζινοσ Βούδας του Βου αιώνα στη Νάρα της Ίαπωνίας.

Ένας ναός στο Κιότο, την αρχαία πρωτεύουσα της Ιαπωνικής Αυτοκρατορίας, χαρακτηριστικό δείγμα της γιαπωνέζικης αντίληψης για την αρχιτεκτονική. Έδω και 100 χρόνια η Ιαπωνία γνώρισε μεγάλες μεταβολές. Όμως οι Γιαπωνέζοι προσπαθούν να διατηρήσουν τα έθιμά τους και έρχονται να θαυμάσουν τα μνημεία που έχτισαν οι πρόγονοί τους.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Ἡ Ἰαπωνία εἶναι ἀπὸ τὶς πρὶς πολυάνθρωπες χώρες. Τὸ 12% μόνον τῶν κατοίκων εἶναι ἀγρότες. Τὰ 2/3 τῶν Ἰαπῶνων ἀσχολοῦνται μὲ τὴ βιομηχανία, τὸ ἐμπόριο, τὶς μεταφορές καὶ ζοῦν σὲ μεγάλες πόλεις. Ἡ πρωτεύουσα, τὸ Τόκυο, εἶναι ἡ μεγαλύτερη πόλη στὸν κόσμον μὲ 15 ἑκατ. κατ. Ἄλλες πόλεις εἶναι τὸ Κυότο καὶ ἡ Ὄζάκα, μεγάλα βιομηχανικά κέντρα. Ἡ Γιοκοχάμα εἶναι μεγάλο εἰσαγωγικό καὶ ἐξαγωγικό λιμάνι, πού βρίσκεται κοντά στοῦ Τόκυο καὶ συνδέεται μ' αὐτό μὲ διώρυγα.

Ἡ Χιροσίμα καὶ τὸ Ναγκασάκι πού καταστράφηκαν ἀπὸ τὶς δύο ἀτομικὲς βόμβες, τὶς ὁποῖες ἔρριξαν οἱ Ἀμερικάνοι στὸ Β' Παγκόσμιο πόλεμο. Τὰ χιλιάδες θύματα πού δημιουργήθηκαν ἀνάγκασαν τοὺς Ἰάπωνες νὰ συνθηκολογήσουν ἀνευ ὀρων.

mm H

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Τὸ ἔδαφος τῆς Ἰαπωνίας εἶναι ἠφαιστειογενὲς καὶ συχνὰ διαταράσσεται ἀπὸ σεισμούς.

- Ἡ Ἰαπωνία εἶναι σὲ πληθυσμὸ ἡ ἕκτη κατὰ σειρά χώρα μετὰ τὴν Κίνα, τὴν Ἰνδία, τὴν Ε.Σ.Σ.Δ., τὶς Η.Π.Α. καὶ τὴν Ἰνδονησία.

- Οἱ πεδινὲς περιοχὲς εἶναι πολὺ πυκνοκατοικημένες. Ἡ γεωργία εἶναι ἐντατική καὶ ἡ βιομηχανία πολὺ ἀναπτυγμένη. Εἶναι ἡ τρίτη δύναμη στὸν κόσμο.

- Τὸ Τόκυο (15 ἑκατομ. κατ.) εἶναι ἡ μεγαλύτερη πόλη στὸν κόσμο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Ποιὰ εἶναι τὰ μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ νησιά τῆς Ἰαπωνίας;
- 2) Τί εἶναι ἠφαιστεια καὶ σὲ ποιὲς κατηγορίες διακρίνονται;
- 3) Ποιὰ θαλάσσια ρεύματα ἐπηρεάζουν τὸ κλίμα τῆς Ἰαπωνίας;
- 4) Ποιοὶ κλάδοι τῆς βιομηχανίας εἶναι περισσότερο ἀναπτυγμένοι;
- 5) Ποιὲς εἶναι οἱ σπουδαιότερες πόλεις τῆς Ἰαπωνίας;

Μιά ἀποψη τοῦ Τόκυο.

H

αρχι

ΡΥΠΑΝΣΗ

Σήμερα η τεχνολογική πρόοδος έφερε την τεράστια ανάπτυξη της βιομηχανίας. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τη ρύπανση της ατμόσφαιρας και των υδάτων.

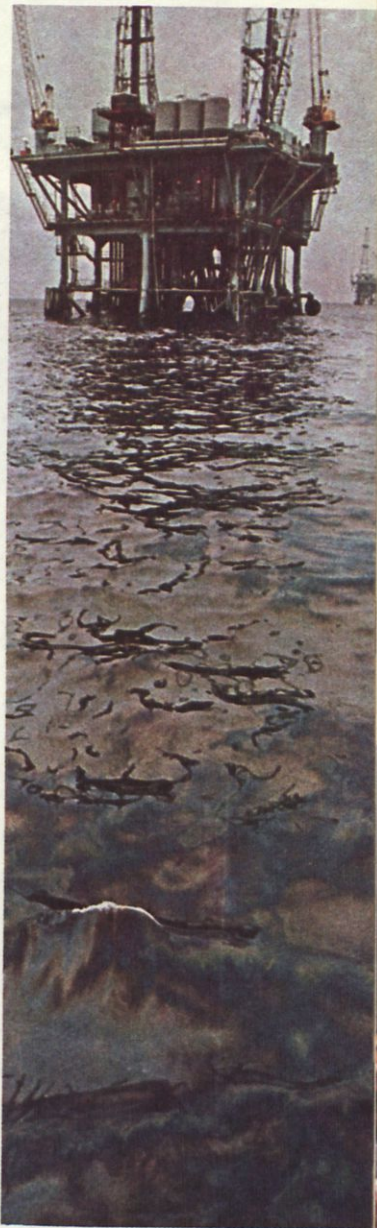
Στις μεγάλες βιομηχανικές πόλεις ή τεράστια ποσότητα των καυσαερίων, που σκορπίζουν στην ατμόσφαιρα οι καπνοδόχοι των εργοστασίων και των λεβητοστασίων, οι έκταμψεις των αυτοκινήτων κ.ά. Αύξάνουν το ποσοστό των βλαβερών αερίων στην ατμόσφαιρα και ο άερας είναι τόσο δηλητηριασμένος, ώστε τα μάτια να δακρύζουν και ο λαιμός πολλές φορές να καίει.

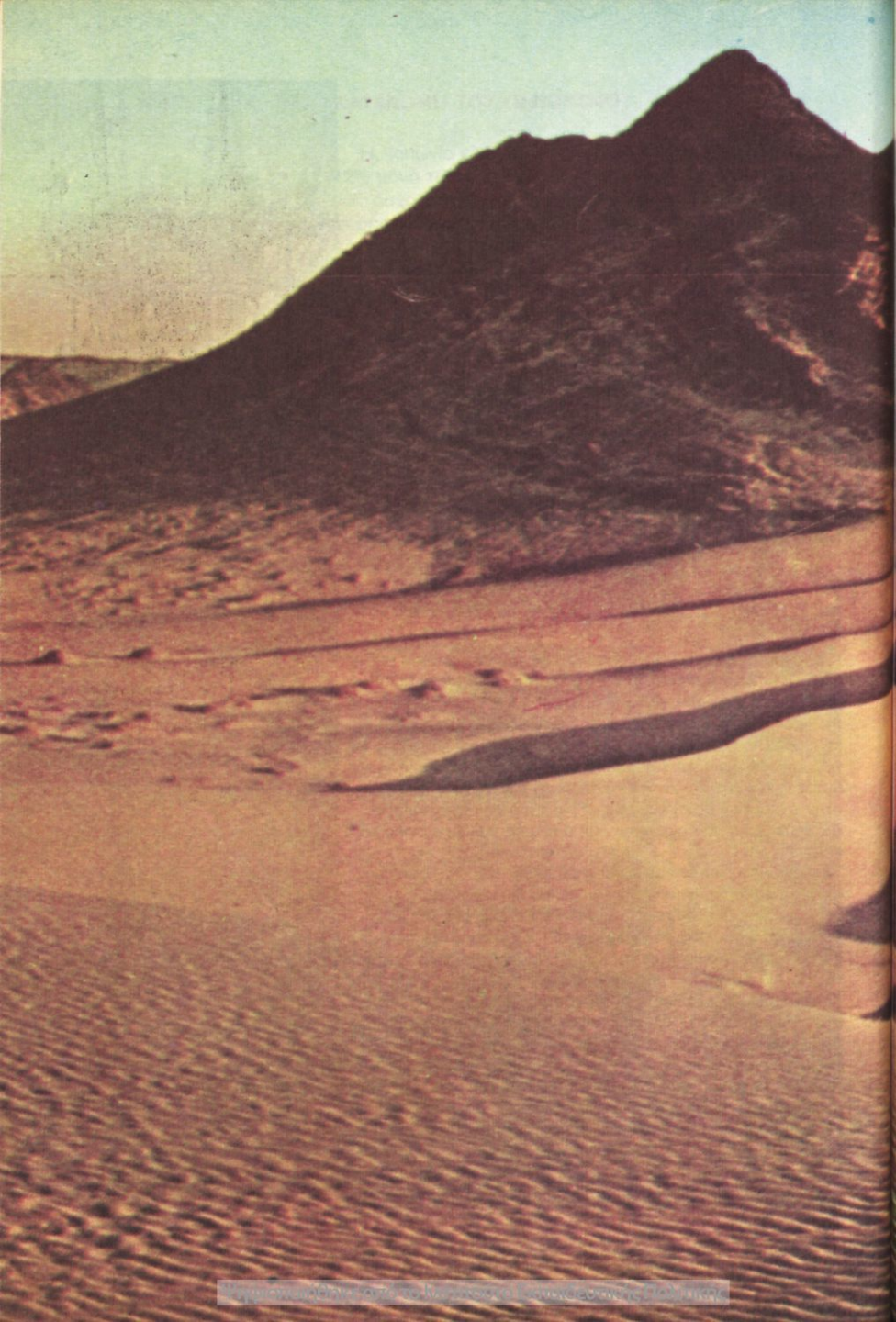
Τό φαινόμενο αυτό, που είναι ή ρύπανση της ατμόσφαιρας, είναι πολύ συνηθισμένο στην Ίαπωνία, όπου έχει πάρει άνησυχητικές διαστάσεις.

Στις μεγαλουπόλεις τά δηλητηριώδη καυσαέρια είναι τόσο πολλά, ώστε ή όμίχλη και ή χαμηλή όρατότητα παρουσιάζεται τής πιό πολλές μέρες τό χρόνο.

Τά άπορρίματα έξάλλου των εργοστασίων, που άδειάζονται στά ποτάμια ή στή θάλασσα, καταστρέφουν ένα μέρος των μικροοργανισμών, μέ τούς όποιους τρέφονται τά ψάρια, που όλο και λιγοστεύουν.

Άλλά ό κίνδυνος γιά τή μόλυνση των υδάτων είναι άκόμη μεγαλύτερος όταν μολυνθούν τά νερά που ύδρευουν πόλεις και χωριά, όποτε ύπάρχει κίνδυνος σοβαρός γιά τή δημόσια ύγεια. Ή ρύπανση του περιβάλλοντος είναι ένα μεγάλο πρόβλημα, που γιά τήν άντιμετώπισή του όλα τά προηγμένα κράτη παίρνουν έκτακτα μέτρα.

ΑΦΡΙΚΗ

Nail

Η ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ

Ἡ Ἀφρική μέ τά 30 ἑκατ. τετρ. χμ. τῆς ἐκτάσεώς της εἶναι ἡ τρίτη ἡπειρος τῆς Γῆς μετά τήν Ἀσία (44 ἑκατ. τετρ. χμ.) καί τήν Ἀμερική (42 ἑκατ. τετρ. χμ.). Θά πρέπει νά διασχίσει κανεῖς 8.000 χμ. γιά νά φτάσει ἀπό τή **Μπιζέρτα**, τό βορειότερο σημεῖο στή Μεσόγειο, στό **Ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἐλπίδας**, πού βρίσκεται στό νότιο ἄκρο τῆς Ἀφρικανικῆς ἡπείρου, καί 7.500 χμ. ἀπό τό **Πράσινο ἄκρωτήριο**, στόν Ἀτλαντικό ὠκεανό, γιά νά φτάσει στό Ἀκρωτήριο **Γκαρνταφούϊ**, στόν Ἰνδικό ὠκεανό.

Ἡ Ἀφρική βρίσκεται πολύ κοντά στήν Εὐρώπη, ἀπό τήν ὁποία τή χωρίζει ἡ Μεσόγειος θάλασσα πού ἔχει πλάτος 400-500 χμ. Ὁ πορθμός τοῦ Γιβραλτάρ, τό σημεῖο πού πλησιάζουν περισσότερο οἱ δύο ἡπειροι, ἔχει πλάτος μόνο 15 χμ. Ἀλλά ἡ Ἀφρικανική ἡπειρος βρίσκεται ἀκόμα πιό κοντά στήν Ἀσία, μέ τήν ὁποία ἦταν ἐνωμένη, προτοῦ ἀνοίξει ἡ διώρυγα τοῦ Σουέζ πού ἔνωσε τήν **Ερυθρά θάλασσα** μέ τή Μεσόγειο. Ἡ Ἐρυθρά θάλασσα εἶναι ἕνα στενό θαλάσσιο βύθισμα, μία «τάφος» πού τό πλάτος της δέν ξεπερνᾷ τά 150 χμ.

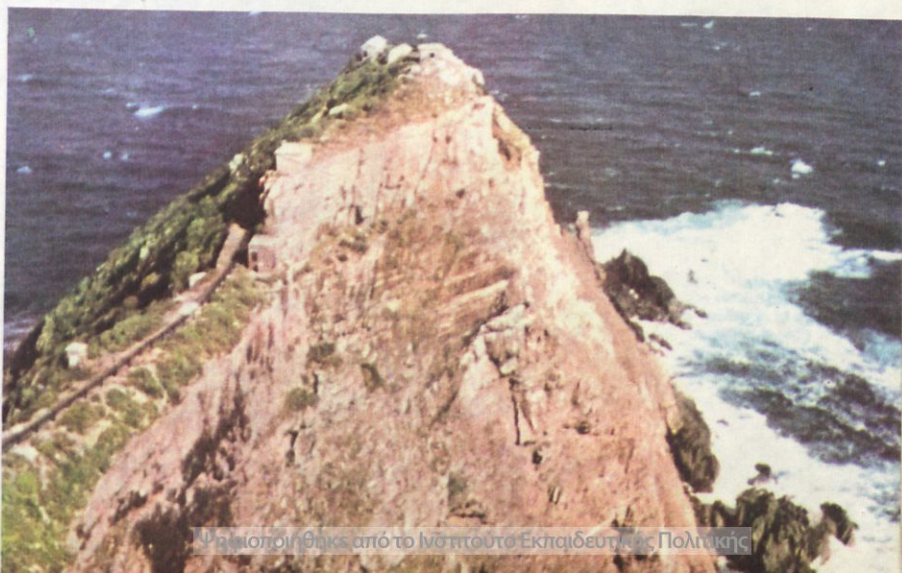
Τό Γιβραλτάρ ὅπως φαίνεται ἀπό τό διαστημόπλοιο Σκάιλαμ.

Ἡ διώρυγα τοῦ Σουέζ ἐνώνει
τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα μὲ τὴ Με-
σόγειο.

Ἡ φωτογράφιση ἀπὸ τὸ Σκά-
ιλαμπ, ἔχει γίνῃ μὲ ὑπέρυθρο
φίλμ γιὰ νὰ τονίζονται ὀρισε-
μένα σημεῖα, ὅπως γιὰ παράδειγ-
μα τὸ δέλτα τοῦ Νεῖλου ποὺ φαί-
νεται κόκκινο.

Ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἑλπίδας·
Τὸ νοτιότερο σημεῖο τῆς Ἀφρι-
κῆς.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

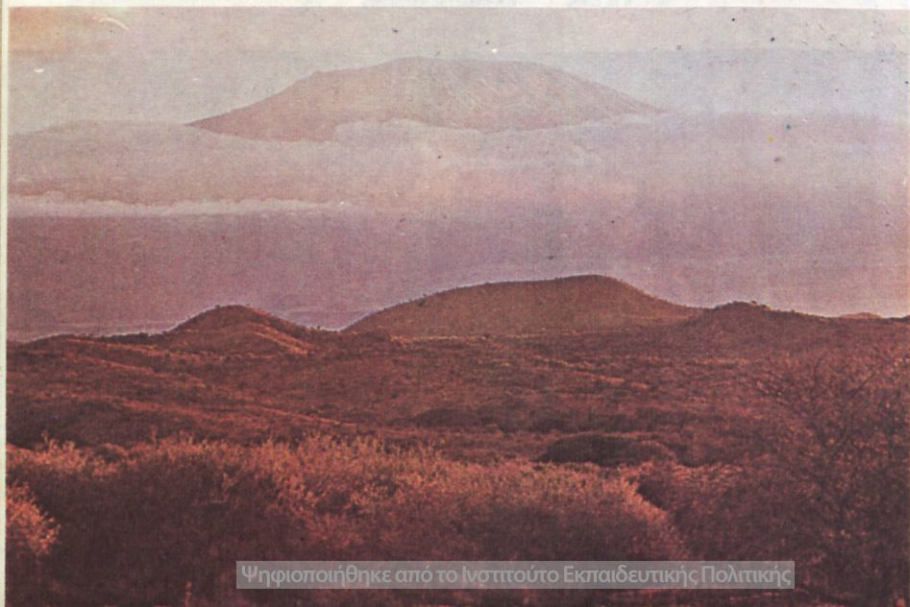
Ἡ ἀφρικανική ἡπειρος εἶναι ἓνα τεράστιο ὀροπέδιο μέ απόκρημνες ἀκτές καί λίγες παραθαλάσσιες πεδιάδες. Ὁ θαλάσσιος διαμελισμός της εἶναι πολύ μικρός. Οἱ ἀκτές δέ σχηματίζουν μεγάλες χερσονήσους οὔτε οἱ κόλποι εἰσχωροῦν βαθιά μέσα στήν ξηρά. Οἱ ἐλάχιστοι κόλποι πού ὑπάρχουν εἶναι ἀνοιχτοί, ὅπως ὁ τεράστιος σέ πλάτος κόλπος τῆς Γουϊνέας στόν Ἀτλαντικό καί οἱ κόλποι τῆς Μεγάλης καί Μικρῆς Σύρτης στή Μεσόγειο.

Ἐπίσης σέ κανένα σημεῖο τῶν ἀκτῶν της δέ σχηματίζεται φυσικό λιμάνι.

Ἡ ἴδια ὁμοιομορφία πού παρουσιάζεται στίς ἀκτές ἐμφανίζεται καί στό ἐσωτερικό τῆς ἡπείρου. Σέ ἑκατοντάδες χιλιόμετρα τό ἀφρικανικό ἀνάγλυφο παρουσιάζει τήν ἴδια μονότονη εἰκόνα ἀπό πλατειές πεδιάδες καί σχεδόν ἐπίπεδα ὀροπέδια. Οἱ κοιλάδες τῶν μεγάλων ποταμῶν σέ μερικά σημεῖα εἶναι κάπως στενές, ἀλλά στήν πιό μεγάλη τους ἔκταση εἶναι πολύ πλατειές καί δέν κατορθώνουν νά ἀλλάξουν τήν ἐπίπεδη μονοτονία τοῦ τοπίου. Τέτοιες μεγάλες ἐπίπεδες ἐκτάσεις, λεκανοπέδια, ὑπάρχουν πολλές στήν Ἀφρική, ὅπως τά λεκανοπέδια τοῦ ποταμοῦ Νίγηρα, τοῦ Τσαντ, τοῦ Κογκό, τοῦ ἄνω Νεῖλου, τοῦ Ζαμπέζη καί τῆς Καλαχάρι.

Σέ ἀντίθεση μέ τίς ἄλλες ἡπείρους ἡ Ἀφρική δέν ἔχει μεγάλες ὄροσειρές, ἐκτός ἀπό τήν ὄροσειρά τοῦ Ἀτλанта πού βρίσκεται βορειοδυτικά, ἀπέναντι ἀπό τήν Ἰβηρική χερσόνησο. Τά ὑπόλοιπα ὄρη τῆς Ἀφρικῆς δέ σχηματίζουν ὄροσειρές ἀλλά εἶναι ἀπομονωμένοι ὄρεινοί ὄγκοι,

Κιλιμάντζαρο (5.963 μ.): Τό ψηλότερο θουνό τῆς Ἀφρικῆς εἶναι ἓνας ἡφαιστειακός κῶνος.

ΛΙΜΝΕΣ ΠΟΤΑΜΟΙ

Ἡ Ἀφρική ἔχει μερικές ἀπὸ τίς πιὸ μεγάλες λίμνες τοῦ κόσμου, ὅπως ἡ λίμνη **Βικτόρια**, πού εἶναι ἡ δεῦτερη σέ ἔκταση μετὰ τή λίμνη Σουπήριор (Β. Ἀμερική).

Στήν ἀνατολική Ἀφρική, ἀνάμεσα στά ψηλά ἡφαιστειακά ὄρη, σχηματίζονται πολλές μεγάλες λίμνες, πού εἶναι ἔκτός ἀπὸ τή Βικτόρια, ἡ **Νυάσσα**, ἡ **Ταγκανίκα**, ἡ **λίμνη Ἀλβέρτου** καί ἡ **λίμνη Ροδόλφου**. Οἱ λίμνες αὐτές βρίσκονται σέ μεγάλο ὑψόμετρο καί εἶναι πολύ βαθεῖς.

Υπάρχουν ἐπίσης λίμνες καί σέ ἄλλα σημεῖα τῆς ἡπείρου, ὅπως ἡ Τσάντ (Β. Ἀφρική) καί ἡ Νγκάμι (Ν. Ἀφρική), ἀλλά τά νερά τους εἶναι ρηχά καί τήν ἐποχὴ τῆς ξηρασίας μεταβάλλονται σέ ἔλη.

Ἀνάμεσα στοὺς πιὸ μεγάλους ποταμούς τὸ «ρεκόρ» σέ μήκος ἀνήκει ὅπως ὁδηγοῦν στοῦ Νεῖλου, μέ τά 6.700 χμ., ἀπὸ τὸν Ἰσημερινό μέχρι τὴ Μεσόγειο. Ὁ Νεῖλος ἔχει καί ἓνα ἄλλο «ρεκόρ»: εἶναι ὁ ποταμός πού διασχίζει τὴ μεγαλύτερη ἔρημικὴ ἔκταση (περίπου 2.000 χμ.). Στὸ Νεῖλο ὅμως θὰ ἐπανεέλθουμε ὅταν θὰ ἐξετάσουμε τὴν Αἴγυπτο, γιὰ νὰ δοῦμε τὴ μεγάλη σημασία πού ἔχει γιὰ τίς περιοχές πού διασχίζει.

Ἄλλοι μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Ἀφρικῆς εἶναι ὁ **Νίγηρ**, πού διαγράφει ἓνα μεγάλο τόξο σέ μήκος, 4.200 χμ. στὴ δυτικὴ Ἀφρική καί χύνεται στὸν κόλπο τῆς Γουινέας, ὁ **Κόγκο** στὴν κεντρικὴ Ἀφρική, πού εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ τοὺς ἀφρικανικοὺς ποταμούς σέ ὄγκο νερῶν, ὁ **Ζαμπέζη**, ὁ σπουδαιότερος ποταμός τῆς νότιας Ἀφρικῆς καί ὁ **Σε-νεγάλης** πού χύνεται στὸν Ἀτλαντικὸ κοντὰ στοῦ Πράσινο Ἀκρωτήριο. Μερικοὶ ποταμοὶ δὲ χύνονται στὴ θάλασσα ἀλλὰ μέσα σέ μεγάλες λίμνες, ὅπως στὴ λίμνη Τσάντ καί Νγκάμι.

Τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῶν μεγάλων ἀφρικανικῶν ποταμῶν εἶναι ὅτι ὅλοι σχηματίζουν καταρράκτες, καί ἔτσι δὲν εἶναι πλωτοὶ σέ ὅλο τους τὸ μήκος. Οἱ σπουδαιότεροι καταρράκτες εἶναι τῆς Βικτόριας τοῦ ποταμοῦ Ζαμπέζη (110 μ. ὕψος).

Πελεκάνοι στὴ λίμνη Τσάντ. Στὶς λίμνες τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς συγκεντρώνονται πολλὰ πουλιὰ πού τρέφονται μέ ψάρια.

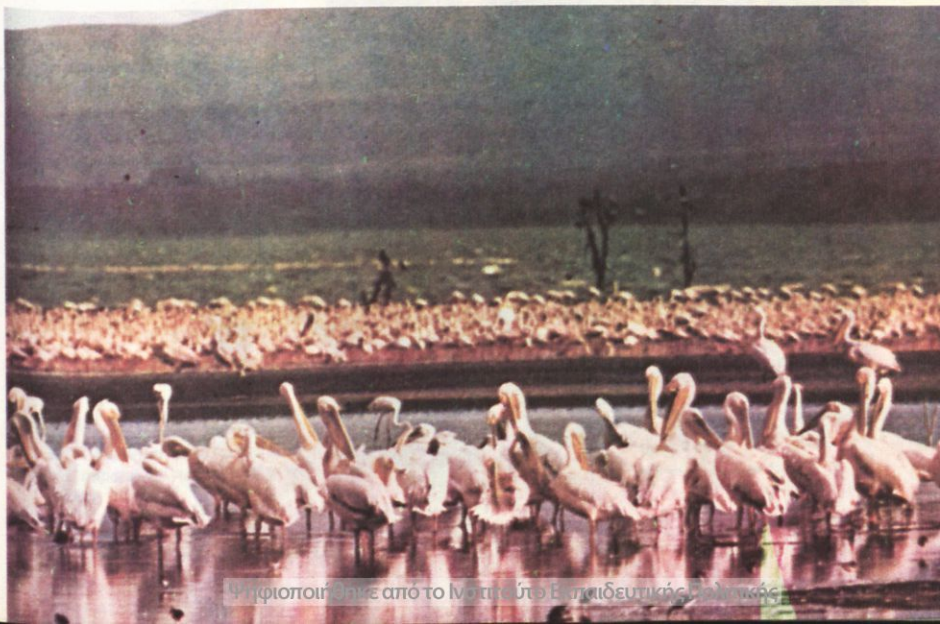
Ὁ καταρράκτης Βικτόρια τοῦ ποταμοῦ Ζαμπέζη.

MM

Το μεγαλύτερο τμήμα της αφρικανικής ηπείρου βρίσκεται μεταξύ των δύο τροπικών κύκλων, δηλαδή στη θερμή ζώνη. Τό χιόνι είναι άγνωστο γιά την 'Αφρική καί υπάρχει μόνο στά ψηλά βουνά, σ' αυτά πού περνούν τά 5.000 μ. ύψος. Στο ύψος αυτό τό κρύο πού επικρατεί έμποδίζει τά χιόνια νά λιώσουν καί έτσι οί κορυφές των βουνών είναι πάντα χιονισμένες, όπως συμβαίνει στό Κίλιμάντζαρο. Έκτός λοιπόν από αυτές τίς πολύ μικρές περιοχές, σέ όλη τήν άλλη έκταση τής 'Αφρικής τό κλίμα είναι γενικά θερμό.

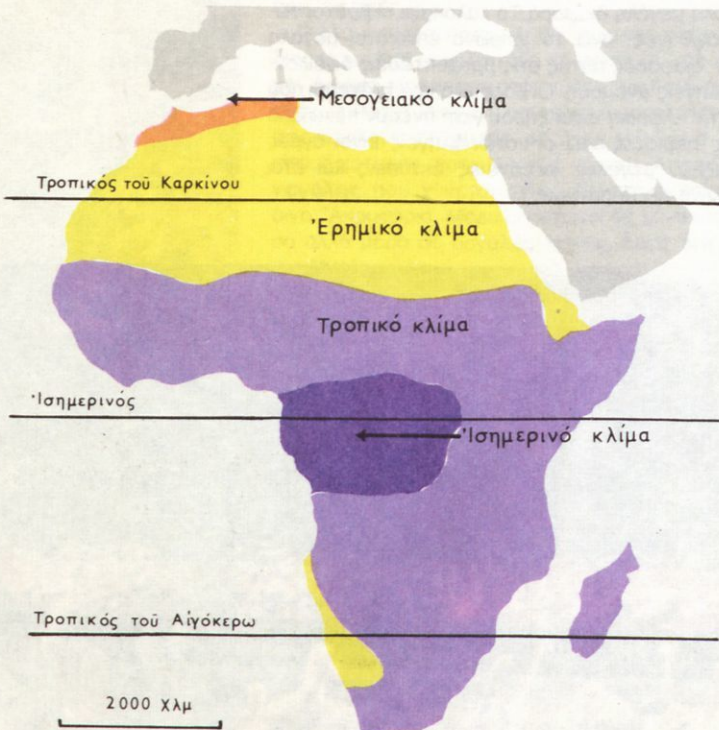
Στίς εϋκρατες περιοχές, όπως στήν Έλλάδα, οί άλλες τών εποχών προσδιορίζονται από τίς διαφορές τής θερμοκρασίας. Στίς θερμές όμως περιοχές οί διαφορές θερμοκρασίας είναι πολύ μικρές καί **ή αλλαγή των εποχών προσδιορίζεται από τίς βροχοπτώσεις.**

Έκτός από τίς περιοχές του ίσημερινού, όπου βρέχει σχεδόν τό ίδιο χειμώνα-καλοκαίρι, στίς άλλες περιοχές μεταξύ του ίσημερινού καί των τροπικών κύκλων παρουσιάζεται μία πολύ μεγάλη διαφορά. Τό καλοκαίρι οί βροχοπτώσεις είναι άφθονες, ενώ τό χειμώνα επικρατεί μεγάλη ξηρασία. Οί διαφορές αυτές στίς βροχοπτώσεις όφείλονται στους άληγεϊς άνεμους. Οί βόρειοι άληγεϊς άνεμοι πού φτάνουν στήν 'Αφρική είναι ξηροί, γιατί πνέουν πάνω από ήπειρωτικές περιοχές, ενώ οί νότιοι άληγεϊς είναι ύγροι, γιατί διασχίζουν μεγάλες ωκεάνειες έκτάσεις καί έτσι έμπλουτίζονται μέ ύδρατμούς.

Στόν Ίσημερινό, όπου συναντιούνται οι βόρειοι και οι νότιοι άλγηις, αλλάζουν κατεύθυνση και ανεβαίνουν ψηλότερα. Έκεϊ, επειδή οι θερμοκρασίες είναι χαμηλές, οι ύδατμοί, πού περιέχουν οι άλγηις, ύγροποιούνται και σχηματίζεται ή βροχή. Τά σημεία όμως πού συναντιούνται οι άλγηις άνεμοι και έπομένως έκει πού δημιουργείται ή ζώνη των βροχών,δέ βρίσκονται σέ όλη τή διάρκεια του έτους άκριβώς πάνω από τον Ίσημερινό, αλλά μετατοπίζονται πρós τά βόρεια του Ίσημερινού τό καλοκαίρι και πρós τά νότια τό χειμώνα.

Έξαιτίας αύτής τής μετατοπίσεως των άλγηων άνέμων ύπάρχουν περιοχές τής Άφρικής όπου κατά τούς έξι καλοκαιρινούς μήνες βρέχει συνεχώς, ενώ κατά τούς ύπόλοιπους έξι μήνες του χειμώνα έπικρατεί μεγάλη ξηρασία.

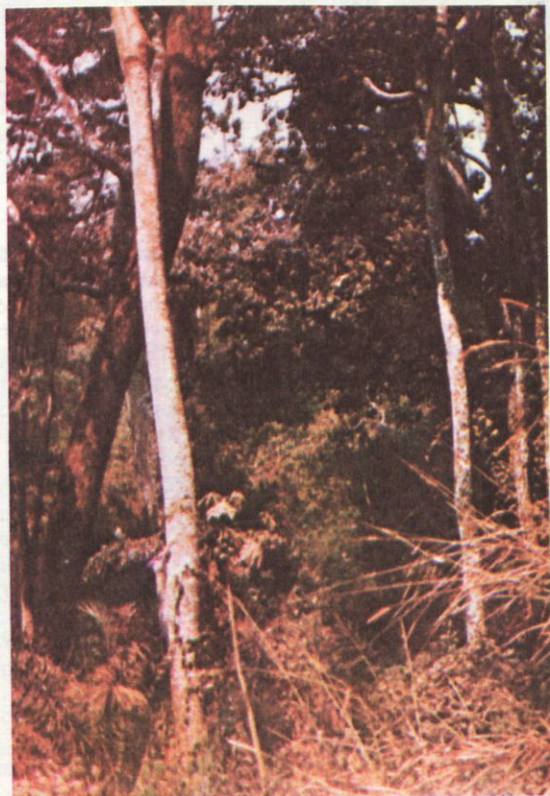
Ναι'

ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΒΛΑΣΤΗΣΗ

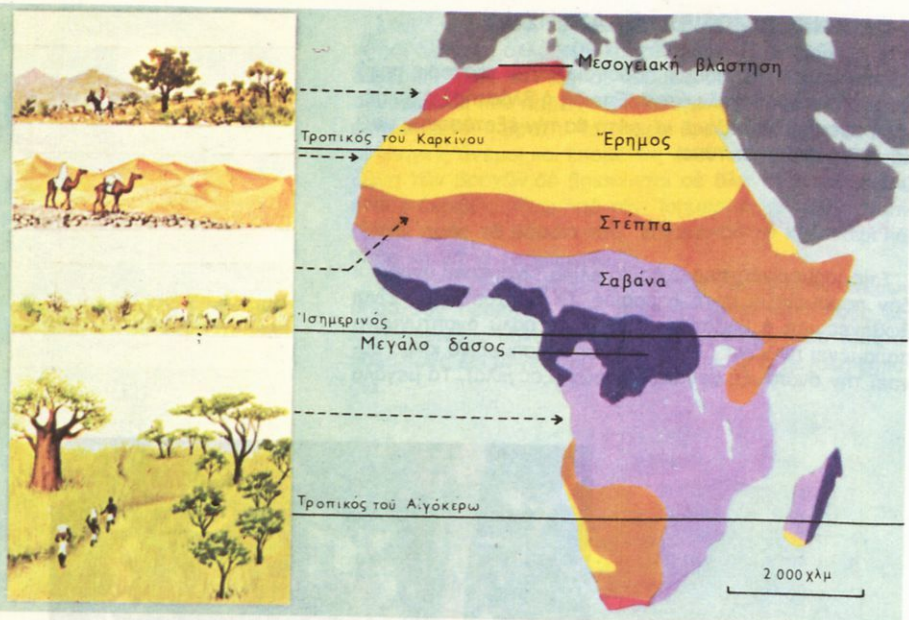
Στήν αφρικανική ήπειρο παρουσιάζονται τέσσερις πολύ διαφορετικοί τύποι κλιμάτων. Έπειδή η βλάστηση έχει μεγάλη σχέση με το κλίμα, γι' αυτό θα την εξετάσουμε μαζί με κάθε κλιματικό τύπο.

1. ΚΛΙΜΑ ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΥ (ΙΣΗΜΕΡΙΝΟ ΚΛΙΜΑ)

Στις ισημερινές περιοχές το κλίμα είναι πολύ υγρό και δεν παρουσιάζει ποτέ ξηρασίες. Οι βροχοπτώσεις είναι αφθονες και η βλάστηση, πού είναι πολύ αναπτυγμένη παραμένει πράσινη όλο το χρόνο. Το ισημερινό κλίμα ευνοεί την ανάπτυξη μεγάλων δασών (ζούγκλα). Τά μεγάλα

Στά μεγάλα δάση του ισημερινού η βλάστηση είναι πολύ πυκνή και παραμένει πράσινη όλο το χρόνο.

δάση σχηματίζονται από δέντρα με κορμό ευθύ και λείο, που αρχίζει να διακλαδώνεται σε ένα ύψος 30-40 μ. πάνω από την επιφάνεια του εδάφους. Στο ύψος αυτό τα κλαδιά των γειτονικών δέντρων ενώνονται έτσι, ώστε το άφθονο και πάντα πράσινο φύλλωμά τους σχηματίζει ένα φράγμα αδιαπέραστο από τις ακτίνες του ήλιου.

Σε όρισμένες θέσεις υπάρχουν δέντρα γίγαντες, που το ύψος τους ξεπερνά τα 60 μ.

Σήμερα οι περιοχές των μεγάλων δασών έχουν περιοριστεί και δεν καλύπτουν τόσο μεγάλες εκτάσεις όπως στο παρελθόν. Ο άνθρωπος καταστρέφει το μεγάλο δάσος, για να αυξήσει τις καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Έτσι, εκεί που άλλοτε υπήρχαν πανύψηλα δέντρα έχουν δημιουργηθεί φυτείες τροπικών φυτών, που άποτελούν την κύρια πηγή πλούτου για τους κατοίκους.

Τα προϊόντα είναι μπανάνες, καφές, κακάο, ανανάς, ζάχαρη, γλυκοπατάτες και ταπιόκα (τροπικό φρούτο).

Η ζωή στο μεγάλο δάσος έχει και αυτή αλλάξει εξαιτίας των φυτειών. Υπάρχουν ακόμα μεγάλα έρπετα, όπως ο βόας και ο κροκόδειλος στα ποτάμια. Οι ιπποπόταμοι δεν είναι πολλοί όπως άλλοτε. Οι μεγάλοι γορίλες είναι σπάνι-

οι, ενώ τὰ λιοντάρια καί οἱ λεοπαρδάλεις δέ ζοῦν πιά στό μεγάλο δάσος, γιατί δέ βρίσκουν τροφή. Ὁ μεγαλύτερος ὅμως κίνδυνος γιά τόν ἄνθρωπο δέν εἶναι τὰ μεγάλα ἄγρια ζῶα ἀλλά τὰ μικρά ἔντομα, τῶν ὁποίων τὰ τσιμπήματα προκαλοῦν σοβαρές ἀσθένειες. Ἡ ἀσθένεια τοῦ ὑπνου πού μεταδίδεται ἀπό τή μύγα τσε-τσέ καί ὁ κίτρινος πυρετός πού μεταδίδεται καί αὐτός ἀπό μιά ἄλλη μύγα, εἶναι οἱ σοβαρότερες. Οἱ ἀσθένειες αὐτές δέν εἶναι τόσο συχνές ὥς ἀλλοτε, γιατί σήμερα ἀντιμετωπίζονται ἀπό τήν ἱατρική.

2. ΤΡΟΠΙΚΟ ΚΛΙΜΑ

Οἱ περιοχές πού βρίσκονται μεταξύ τῶν ἐρήμων καί τῆς ἡμερινῆς ζώνης ἔχουν τροπικό κλίμα, πού χαρακτηρίζεται ἀπό πολύ ζεστούς καί ξηρούς χειμῶνες, καί καλοκαίρια ζεστά μέ μεγάλες βροχοπτώσεις.

Στίς περιοχές αὐτές ὑπάρχουν στέππες καί σαβάνες, οἱ ὁποῖες ἔχουν διαφορετικά εἶδη βλαστήσεως.

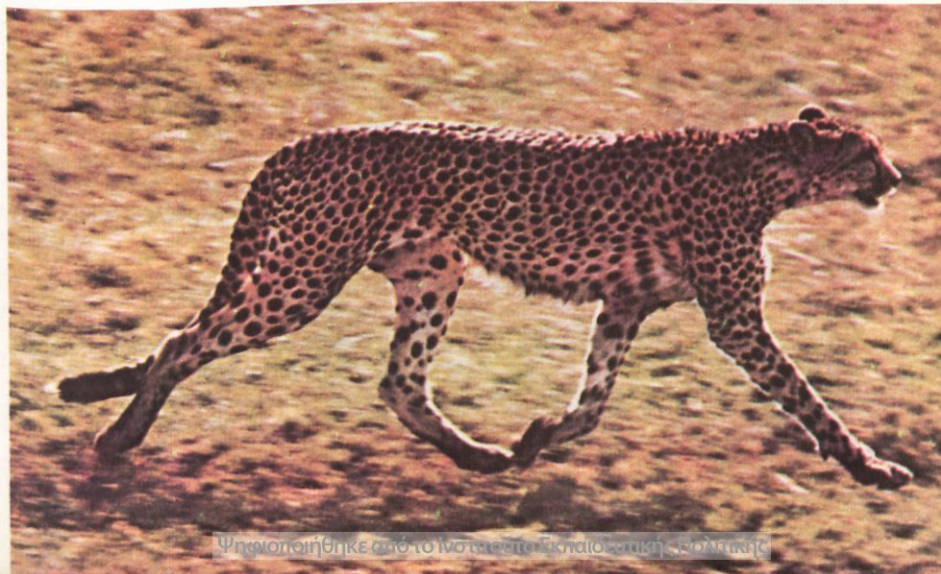
ΣΑΒΑΝΕΣ

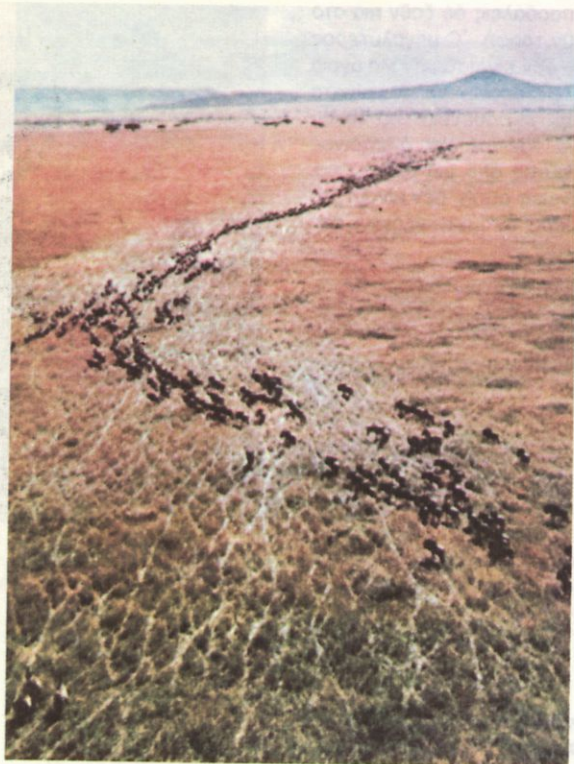
Εἶναι περιοχές μέ πολύ ψηλή χλόη, περίπου 2μ, καί ἀραιά μεγάλα δέντρα. Τήν ἐποχή πού ἡ χλόη ξεραίνεται, οἱ

Ἀντιλόπη

Τσιτάχ: Τό ταχύτερο ζῶο τῆς σαβάνας. Ἡ ταχύτητά του φτάνει τά 100 χμ. τήν ὥρα.

Στίς αφρικανικές σαβάνες με-
γάλα κοπάδια από γκνού (είδος
άντιλόπης) και ζέβρους μετανα-
στεύουν κάθε χρόνο σέ νέα βο-
σκοτόπια.

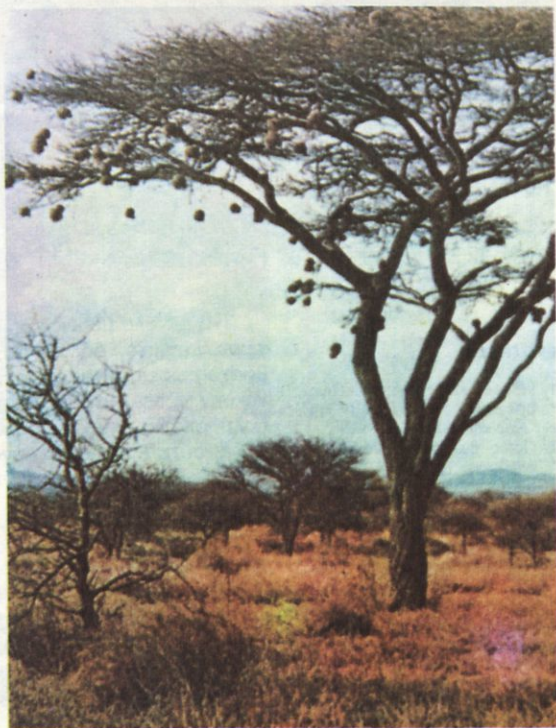
περιοχές αυτές είναι πολύ επικίνδυνες γιά πυρκαγιά. Ή πε-
ριοχή τής σαβάνας είναι κατάλληλη γιά καλλιέργειες (δημη-
τριακά, φυστίκια, βαμβάκι) και νιά κτηνοτροφία. Έξαιτίας τής
άφθονης χλόης στή σαβάνα ζούν πολλά άγρια ζώα φυτο-
φάγα και σαρκοφάγα, όπως καμηλοπαρδάλεις, ζέβρες,
έλέφαντες, πίθηκοι, λιοντάρια, λεοπαρδάλεις καθώς και
πολλά έρπετά.

ΣΤΕΠΠΕΣ

Στίς στέππες πού βρίσκονται κοντά στίς έρημικές περιο-
χές οι βροχοπτώσεις είναι λίγες, ή χλόη είναι χαμηλή και ύ
πάρχουν μόνο λίγα δέντρα πού άντέχουν στήν ξηρασία
(άραβικές άκακίες πού δίνουν τό άραβικό κόμμι).

Ζέβρος: Παρά τις έντονες ραβδώσεις του δέ διακρίνεται εύκολα όταν τρέχει με μεγάλη ταχύτητα.

Αραβικές άκακίες στις αφρικανικές στέπες.

Ἡ ἔρημος Καλαχάρι σπὴ νότια Ἀφρική.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1 Πόσοι καὶ ποιοὶ ὠκεανοὶ βρέχουν τὰ παράλια τῆς Ἀφρικής;
- 2 Ποιές θάλασσες ἐνώνουν ο πορθμός τοῦ Γιβραλτάρ, ἡ διώρυγα τοῦ Σουέζ καὶ ὁ πορθμός τοῦ Μπάμπ-ἐλ-Μαντέμπ (Ἄντεν);
- 3 Δειξτε στὸ χάρτη τὴ θέση τῶν μεγαλύτερων βουνῶν τῆς Ἀφρικής.
- 4 Παρατηρήστε σὲ ἓνα παγκόσμιο χάρτη τίς δυτικὲς ἀκτὲς τῆς Ἀφρικής καὶ τίς ἀνατολικὲς ἀκτὲς τῆς Νότιας Ἀμερικής. Ποιά σχέση ὑπάρχει στὸ σχῆμα τους καὶ γιατί;

3. ΕΡΗΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ

Ἕνα μεγάλο μέρος τῆς Ἀφρικής, ἰδίως τὸ βόρειο, ἔχει κλίμα ἐρημικό, δηλαδὴ ἐξαιρετικὰ ξηρὸ καὶ ζεστὸ. Οἱ βροχοπτώσεις εἶναι σπάνιες καὶ γιὰ πολλὰ χρόνια μπορεῖ νὰ μὴν πέσει οὔτε μιά σταγόνα νερό. Ἡ βλάστηση εἶναι πολὺ σπάνια. Μεγάλες ἐκτάσεις εἶναι τελείως γυμνές, χωρὶς οὔτε ἓνα φυτὸ. Μόνο στὶς ὁάσεις, ὅπως θὰ δοῦμε ἐξετάζοντας τὴ Σαχάρα, ὑπάρχουν μερικές συστάδες δέντρων.

4. ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΚΛΙΜΑ

Παρουσιάζεται μόνο στὸ βορειοδυτικὸ τμήμα τῆς Ἀφρικής ποὺ βρέχεται ἀπὸ τὴ Μεσόγειο θάλασσα καὶ εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὸ γνωστὸ μεσογειακὸ κλίμα τῆς χώρας μας. Ἡ βλάστηση εἶναι καὶ αὕτη, φυσικά, μεσογειακὴ (δημητριακὰ, ἐλιές, ὀπωροφόρα δέντρα, ἀμπέλια).

Ἡ ἐξερεύνηση τῆς Ἀφρικῆς ἀργῆσε πολύ, παρ' ὅλο πού ἡ ἡπειρος αὐτὴ βρίσκεται πολύ κοντὰ στὴν Εὐρώπη. Ἐκτός ἀπὸ τὶς μεσογειακές ἀκτές, πού ἦταν γνωστές ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα (αἰγυπτιακὸς πολιτισμός), τὸ ὑπόλοιπο τμῆμα τῆς ἡπείρου παρέμεινε γιὰ πολλοὺς αἰῶνες ἀγνωστον στόν ὑπόλοιπο κόσμον.

Ἡ ἀργοπορία αὐτὴ στὴν ἐξερεύνηση ὀφείλεται στὰ μεγάλα φυσικὰ ἐμπόδια πού παρουσιάζονται, ὅταν ἐπιχειρήσει κανεὶς νὰ προχωρήσει στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Ἀφρικῆς. Μεγάλες καὶ ἀφιλόξενες ἐρημικές ἐκτάσεις ὑπάρχουν σὲ πολλὰ σημεῖα (Σαχάρα-Ναμίμπ), πού δὲν ἐπιτρέπουν τὴν εἰσοδοὶ στὸ ἐσωτερικόν. Τὰ τροπικὰ ἀδιαπέραστα δάση τοῦ Ἰσημερινοῦ (ζούγκλα) φράζουν τὸ δρόμον γιὰ τὰ ἐσωτερικὰ ὁροπέδια. Τέλος οἱ ἀκτές, ὅπως εἶδαμε στὴ μορφολογία, εἶναι ἀπότομες καὶ οἱ μεγάλοι ποταμοὶ δὲν εἶναι πλωτοί, γιὰτὶ σχηματίζουν καταρράκτες.

Οἱ ἀκτές τῆς νότιας Ἀφρικῆς ἐγίναν γνωστές ἀπὸ τὸ Βάσκο ντὲ Γκάμα, πού ταξίδεψε τὸ 1497 ἀπὸ τὴν Εὐρώπη

Πολεμιστὲς τῆς φυλῆς Ζουλού.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΚΡΑΤΗ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ

Ἀγκόλα	66
Αἰγυπτος	36
Αἰθιοπία	27
Ἀκτή	
Ἐλεφαντόδοντος	4,7
Ἀλγερία	16
Ἄνω Βόλτα	5,7
Γκάμπια	0,4
Γκαμπόν	0,5
Γκάνα	9,4
Γουινέα	4,2
Δημοκρατία Ζαΐρ	24,4
Δημοκρατία	
Ν. Ἀφρικῆς	23,5
Δυτικὴ Σαχάρα	0,1
Ζάμπια	4,5
Καμερούν	6
Κένυα	12,5
Κεντροαφρικανικὴ	
Δημοκρατία	1,7
Λαϊκὴ Δημοκρατία	
Κογκό	1
Λιβερία	1,7
Λιβύη	2,2
Μαδαγασκάρη	7,2
Μαλαουί	4,8
Μαλί	5,4
Μαρόκο	17,3
Μαυριτανία	1,3
Μοζαμβίκη	8,4
Μπενίν (Δαχομέη)	2,9
Μποτσάνα	0,7
Μπουρούντι	3,8
Νίγηρ	4,4
Νιγηρία	70
Ουγκάντα	11
Ρωδесία	5,9
Ρουάντα	4,1
Σενεγάλη	4,4
Σιέρρα Λεόν	2,7
Σομαλία	3
Σουδάν	17
Τανζανία	14,5
Τόγκο	2,2
Τσάντ	3,4
Τυνησία	5,5

στις 'Ινδίες. Τό έσωτερικό όμως παρέμεινε άγνωστο μέχρι τά μέσα του 19ου αιώνα, όταν δύο τολμηροί έξερευνητές, ό "Άγγλος Λίβινγκστον και ό "Αμερικανός Στάνλεϋ, κατάφεραν νά είσχωρήσουν στήν Κεντρική "Αφρική. Από τότε οί Εύρωπαίοι άρχισαν νά δημιουργοϋν άποικίες στά έδάφη που έξερευνοϋσαν. Κατάλοιπα από τίς άποικίες αυτές ύπάρχουν μέχρι σήμερα.

Τά περισσότερα άφρικανικά κράτη είναι νεοσύστατα και οί κάτοικοί τους ήταν μέχρι πριν λίγα χρόνια πρωτόγονοι;

Τό μέγεθος τής σημαίας κάθε κράτους είναι ανάλογο μέ τόν πληθυσμό του

ΒΟΡΕΙΑ ΑΦΡΙΚΗ

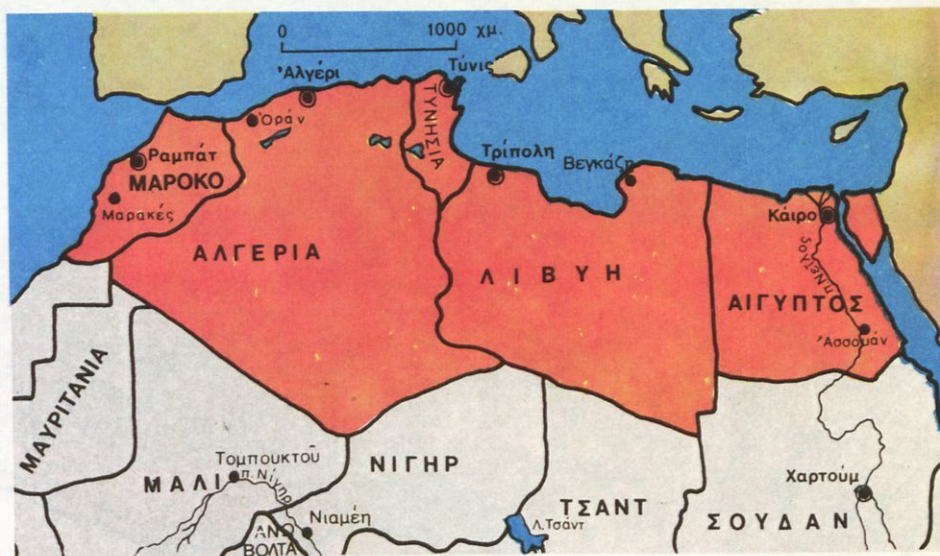
Τό βόρειο μέρος της αφρικανικής ηπείρου περιλαμβάνει τις χώρες που βρέχει η Μεσόγειος θάλασσα, δηλ. τό Μαρόκο, τήν Άλγερία, τήν Τυνησία, τήν Λιβύη, τήν Αίγυπτο. Τό μεγαλύτερο όμως τμήμα της τό καταλαμβάνει ή έρημος Σαχάρα.

Οι μόνες περιοχές που δέν είναι έρημικές είναι μία στενή λουριδα κατά μήκος της Μεσογείου καί ή κοιλάδα του Νείλου ποταμού. Ή Σαχάρα είναι ή μεγαλύτερη έρημος του κόσμου. Τό μήκος της, από τόν Άτλαντικό ωκεανό μέχρι τήν Έρυθρά θάλασσα, είναι 5.000 χμ. καί τό πλάτος της από τή Μεσόγειο μέχρι τόν Νίγηρα ποταμό καί τήν λίμνη Τζάντ, 1.500 χμ.

Έρημος Σαχάρα: Χαρακτηριστικό τοπίο μέ θίνες.

Τό κλίμα είναι πολύ θερμό καί τό κύριο χαρακτηριστικό του είναι ή μεγάλη διαφορά θερμοκρασίας μεταξύ μέρας

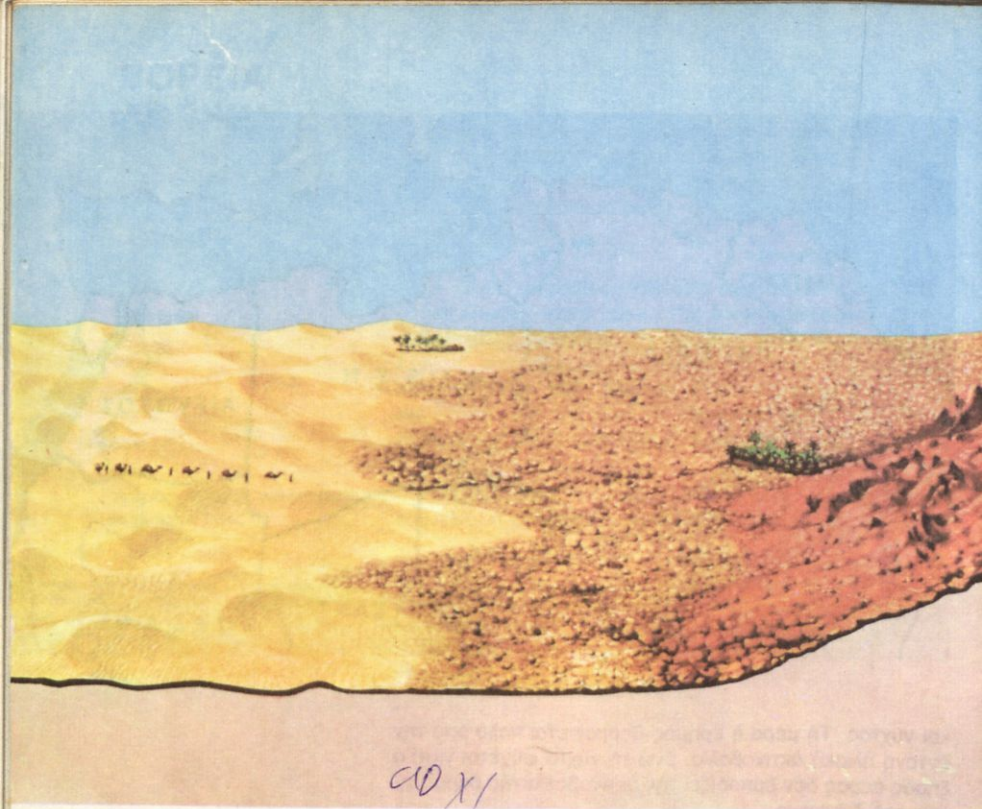

καί νύχτας. Τή μέρα ἡ ἔρημος θερμαίνεται πολύ ἀπό τήν ἐντονη ἡλιακή ἀκτινοβολία, ἐνῶ πῇ νύχτα ψύχεται γιατί ὁ ξηρός ἀέρας δέν ἐμποδίζει τήν ἀκτινοβολία τῆς θερμότη-
τας στοῦ διάστημα.

Οἱ βροχές εἶναι σπάνιες, ἀλλά ὅταν βρέχει, βρέχει καταρρακτωδῶς καί οἱ ξερές κοιλάδες τῶν ποταμῶν πλημ-
μυρίζουν, προκαλώντας καταστροφές.

**Ἡ Σαχάρα δέν εἶναι μιά μεγάλη ὁμοίμορφη ἔκ-
ταση σκεπασμένη μέ ἄμμο, ἀλλά ἀποτελεῖται ἀπό 4
τελείως διαφορετικές περιοχές.**

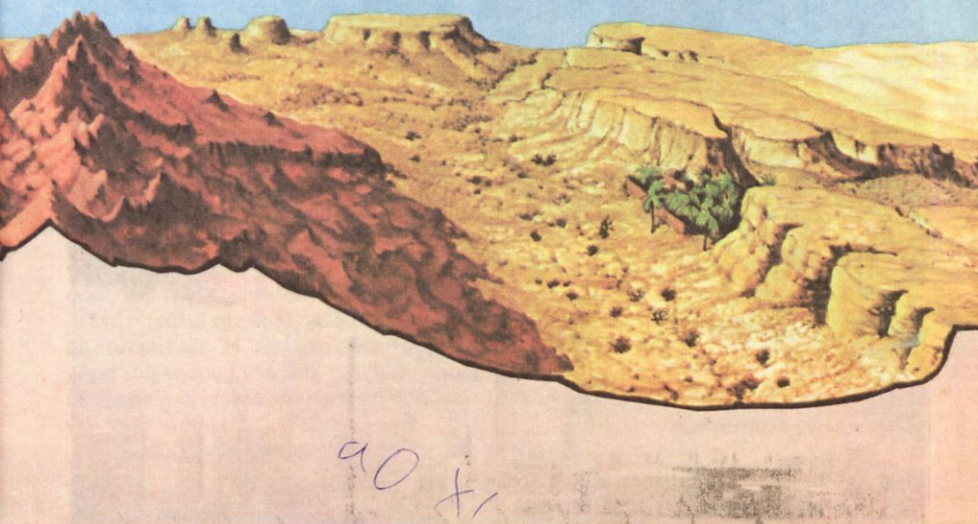
Άμώδης έρημος: είναι ή περιοχή πού σκεπάζεται από πολλούς άμμόλοφους, οι όποιοι μετακινούνται από τούς άνέμους (θίνες). Ή άμμος προέρχεται από τίς γειτονικές έρημικές περιοχές και έχει φτάσει μέχρι έδω καθώς παρأسύρεται από τούς άνέμους.

Παρ' όλο πού οι βροχοπτώσεις είναι σπάνιες, σέ μερικά σημεία τό νερό συγκεντρώνεται κάτω από τήν άμμο και έτσι μπορούν νά αναπτυχθούν συστάδες δέντρων, οι όάσεις.

Οι όάσεις είναι οι μόνες περιοχές πού κατοικούνται και ήταν σταθμοί τών καραβανιών, πού διέσχιζαν άλλοτε τή σαχάρα.

Βραχώδης έρημος: είναι μία σχεδόν επίπεδη περιοχή πού καλύπτεται από βράχους και χαλίκια. Τά ποτάμια πού ύπήρχαν παλιότερα, όταν τό κλίμα ήταν πιο ύγρό από σήμερα, έφερναν τά χαλίκια και τούς βράχους από τά γειτονικά βουνά άνακατεμένα μέ άμμο. Όταν τό κλίμα έγινε ξηρό, ό άνεμος μετέφερε τούς μικρούς και έλαφρούς κόκκους τής άμμου μακριά και άφησε τά βαρύτερα ύλικά (βράχους, χαλίκια) στή θέση τους.

Παλιότερα τά καραβάνια απέφευγαν νά διασχίσουν τίς περιοχές αυτές, γιατί είναι τελείως ξηρές και δέν υπάρχουν όάσεις. Τά σύγχρονα «καραβάνια» από αυτοκίνητα προτιμούν τίς περιοχές αυτές, γιατί δέν ύπάρχει άμμος πού δυσκολεύει τήν πορεία τους.

Βουνά με όδοντωτές κορυφές: Οι περιοχές αυτές βρίσκονται στη μέση της έρημου και αποτελούνται από ψηλά βουνά, όπως το Χογκάρ και Τιμπέστι. Οι κορυφές των βουνών είναι όδοντωτές, γιατί τα πετρώματα «σκάνε» στην κυριολεξία από τις μεγάλες διαφορές θερμοκρασίας που παρατηρούνται.

Τήν ημέρα ζεσταίνονται πάρα πολύ (μέχρι 70°) από τον ήλιο, αλλά τη νύχτα η θερμοκρασία πέφτει πολύ, ακόμα και κάτω από το 0° C.

Τό ελάχιστο νερό που υπάρχει, από την υγρασία της ατμόσφαιρας, παγώνει μέσα στους πόρους των πετρωμάτων, διαστέλλεται και τὰ κομματιάζει.

Όροπέδια με βαθιές κοιλάδες: Οι περιοχές αυτές βρίσκονται στην άκρη της έρημου προς τό έσωτερικό της Άφρικής.

Οι βαθιές κοιλάδες άνοιχτηκαν από τούς ποταμούς, που άλλοτε είχαν πολύ νερό αλλά σήμερα είναι κατάξεροι. Στο βάθος αυτών των κοιλάδων βρίσκεται καμιά φορά λίγο νερό, που έχει είσχωρήσει μέσα στην άμμο και έτσι υπάρχουν λίγες όάσεις, αλλά η επιφάνεια των όροπεδίων είναι πάρα πολύ ξηρή.

Διυλιστήρια πετρελαίου στην Άλγερια.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Η Σαχάρα δέν ήταν πάντα τόσο ξερή όσο σήμερα. Είχε ποτάμια που άνοιξαν βαθιές κοιλάδες στα βουνά και στα όροπέδια.
- Στις πιο χαμηλές περιοχές σχηματίζονται άμμώδεις έρημοι με θίνες.
- Στη μέση της Σαχάρας βρίσκονται τα βουνά Τιμπέσι και Χογκάρ.
- Τό υπέδαφός της είναι πλούσιο σε πετρέλαιο.

Η Σαχάρα ήταν μέχρι πριν λίγα χρόνια μία από τις πιο φτωχές περιοχές της Γής. Έκτός από μία στενή λουρίδα, κοντά στη Μεσόγειο, που καλλιεργούνται έσπεριοδοειδή, άμπέλια, δημητριακά, και τις όασις (χουρμάδες, όπως οροφόρα δέντρα), ή υπόλοιπη έκταση είναι άκαλλιέργητη και άκατοικήτη.

Τό υπέδαφος όμως της Σαχάρας είναι πλουσιότατο κυρίως σε πετρέλαιο,τό οποίο άρχισαν να εκμεταλλεύονται τις τελευταίες δεκαετίες, με αποτέλεσμα να αποτελεί σήμερα την πιο σημαντική πηγή πλούτου.

ΜΑΡΟΚΟ

Βρίσκεται στη βορειοδυτική άκρη της Αφρικής και βρέχεται από τον Ατλαντικό και τη Μεσόγειο. Άνεξάρτητο κράτος από το 1956, ήταν μέχρι τότε Γαλλική και Ισπανική αποικία.

Τό υπέδαφος έχει πλούσια φωσφορούχα κοιτάσματα. Καλλιεργούνται έσπεριδοειδή και γίνεται μεγάλη παραγωγή κονσερβών σαρδέλας.

ΜΑΡΟΚΟ
17,3 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ραμπάτ.

ΑΛΓΕΡΙΑ

Έκτείνεται από τη Μεσόγειο θάλασσα μέχρι και το βουνό Χογκάρ προς νότο.

Έγινε ανεξάρτητο κράτος το 1962 μετά από σκληρούς αγώνες. Μέχρι τότε ήταν Γαλλική αποικία.

Οι κάτοικοι της είναι Άραβες και Βερβερίνοι, υπάρχουν όμως και πολλοί Γάλλοι.

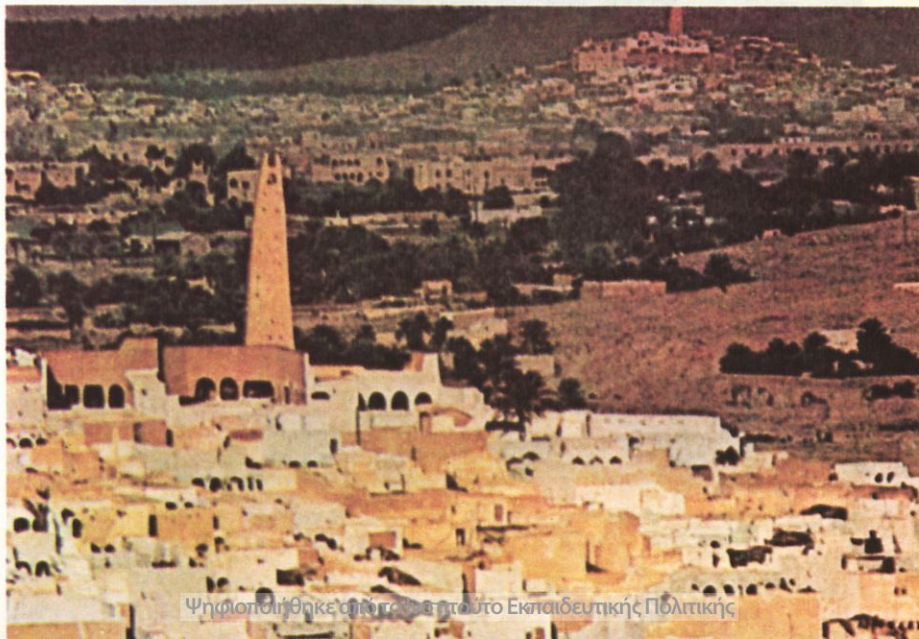
Στά παράλια της Μεσογείου καλλιεργούνται έσπεριδοειδή και άμπελια. Η Αλγερία είναι ή πέμπτη οίνοπαραγωγός χώρα του κόσμου,τό κρασί της όμως προορίζεται μόνο για εξαγωγή, γιατί ή Μουσουλμανική θρησκεία τό απαγορεύει για τούς ντόπιους.

Τό υπέδαφος είναι αρκετά πλούσιο σέ πετρέλαιο.

ΑΛΓΕΡΙΑ
16 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Άλγέρι.

Χαρακτηριστικό χωριό στο Μάροκο.

0071
ΤΥΝΗΣΙΑ

ΤΥΝΗΣΙΑ
5,5 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Τύνις.

Ἀνεξάρτητο κράτος ἀπὸ τὸ 1956. Μέχρι τότε ἦταν Γαλλικὸ προτεκτοράτο.

Ἡ γεωργία δὲν εἶναι ἀναπτυγμένη, γιατί τὸ ἔδαφος εἶναι ἄγονο καὶ ὀρεινὸ. Ἀντίθετα, ἔχει ἀναπτυχθεῖ ἡ ἄλιεία καὶ ἡ σπογγαλιεία.

Τὸν 8ο αἰῶνα π.Χ. οἱ Φοίνικες ἱδρυσαν στά παράλια τῆς Μεσογείου τὴν Καρχηδόνα, τὴν ὁποία ἀργότερα κατέστρεψαν οἱ Ρωμαῖοι καὶ ἐγκατεστάθηκαν στὴν Τύνιδα. Ἀργότερα ἡ χώρα δέχτηκε διάφορες ἐπιδρομές καὶ τελικὰ ἐγίνε ὀρμητήριο τῶν φοβερῶν Βερβερίνων πειρατῶν μέχρι τὴν ἐποχὴ πού κατακτῆθηκε ἀπὸ τοὺς Γάλλους.

Νομάδες Βερβερίνοι σὲ καταυλισμὸ τους στὴν περιοχὴ τοῦ μαροκινικοῦ Ἀτλαντα.

ΛΙΒΥΗ

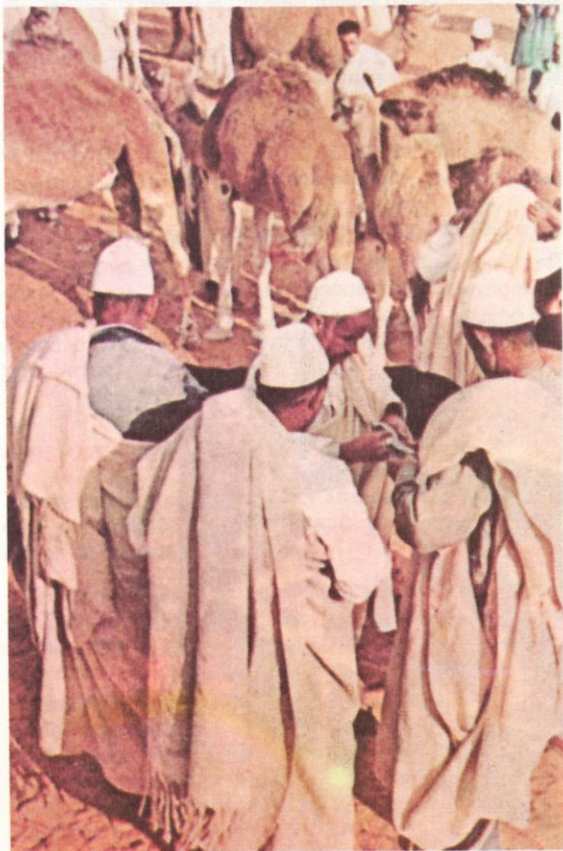
Πρώην ιταλική άποικία έγινε ανεξάρτητο κράτος τό 1952. Είναι χώρα έρημική, γιατί ή Σαχάρα προεκτείνεται μέχρι τίς άκτές τίς Μεσογείου.

Οί κάτοικοι είναι Βερβερίνοι, οί όποίοι ζοϋν κυρίως στήν παραλιακή ζώνη, όπου τό κλίμα είναι ήπιότερο. Ή Λιβύη ήταν τό φτωχότερο Άφρικανικό κράτος, γιατί δέν έχει ού-
σιαστικά καλλιεργήσιμες έκτάσεις.

Σήμερα, μετά τήν ανακάλυψη τών πλουσίων πετρελαιο-
φόρων κοιτασμάτων, είναι ένα από τά πλουσιότερα κράτη.

ΛΙΒΥΗ

2,2 έκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Τρίπολις.

Ύπαιθρια αγορά ζώων σέ ένα χωριό στή Λιβύη.

ΑΡΑΒΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Ἡ Αἴγυπτος βρέχεται ἀπὸ τὴ Μεσόγειο θάλασσα στὸ βορρᾶ καὶ ἀπὸ τὴν Ἑρυθρὰ θάλασσα στὰ ἀνατολικά. Στὸ νότο συνορεύει μὲ τὸ Σουδάν καὶ δυτικά μὲ τὴ Λιβύη. Ἔχει ἑκτασὴ 1 ἑκατομμύριο τετρ. χμ.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι μιὰ μεγάλη ἔρημος πού διασχίζεται ἀπὸ τὸ Νεῖλο ποταμό.

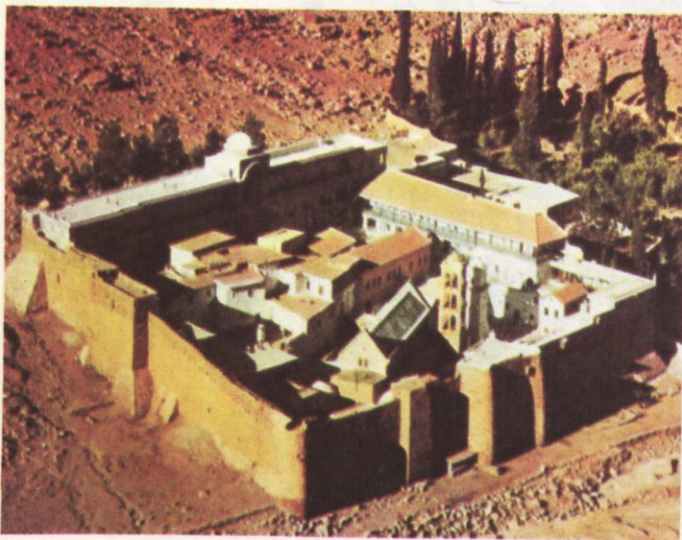
Δυτικά τοῦ Νεῖλου ἀπλώνεται ἡ μεγάλη Λιβυκὴ ἔρημος, ἀκατοίκητη καὶ ἀκαλλιέργητη ἑκτασὴ, ἐκτός ἀπὸ μερικές ὀάσεις, ὅπως εἶναι ἡ Χάργκα καὶ ἡ Φαγιούμ.

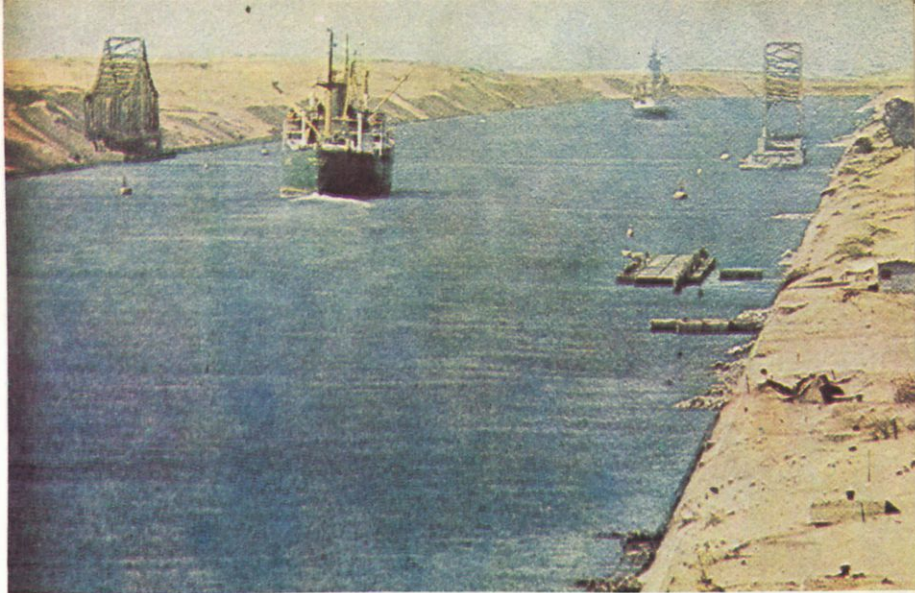
Ἀνατολικά ἡ ἔρημος συνεχίζεται μὲ ψηλά καὶ ἀπόκρημνα βουνά (Ντέλφα καὶ Σαρίμπ) μέχρι τὴν Ἑρυθρὰ θάλασσα. Βορειοανατολικά, ἀνάμεσα στοὺς κόλπους Σουέζ καὶ Ἀ-καμπα, ἐκτείνεται ἡ ἔρημος τῆς χερσονήσου τοῦ Σινᾶ, πού ἀνήκει γεωγραφικά στὴν Ἀσία.

Στὸ βουνό Σινᾶ (2.637 μ.) βρίσκεται ἡ περίφημη καὶ ὁμώνυμη Μονή, χτισμένη ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Ἰουστινιανό.

Τὸ 1967 οἱ Ἰσραηλινοὶ κατέλαβαν τὴ χερσόνησο τοῦ Σινᾶ.

Ἡ Μονὴ Σινᾶ.

Έκεί που ένώνεται ή χερσόνησος του Σινά μέ την Άφρική, στό στενότερο σημείο μεταξύ Πόρτ-Σάιντ καί Σουέζ, άνοιχτηκε τό 1869 ή διώρυγα του Σουέζ, πού έχει μήκος 168 χμ. Η οικονομική σημασία της διώρυγας είναι μεγάλη, γιατί ένώνοντας τή Μεσόγειο μέ την Έρυθρά θάλασσα, συντομεύει τήν απόσταση μεταξύ Εύρώπης καί Νότιας Άσίας.

Ένα τμήμα της διώρυγας του Σουέζ, κοντά στην Έρυθρά θάλασσα.

Ο ΝΕΙΛΟΣ ΕΙΝΑΙ Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Στήν αρχαιότητα οι Αιγύπτιοι λάτρευαν τό Νείλο σάν θεό, γιατί τούς έδινε κάθε καλοκαίρι ένα πραγματικά θείο δώρο: τίς πλημμύρες.

Τό καλοκαίρι, πού γιά τίς μεσογειακές περιοχές είναι ή πιό ξηρή έποχή, ό Νείλος έχει τά πιό πολλά νερά, γιατί πηγάζει από τίς τροπικές περιοχές της ανατολικής Άφρικής, όπου τό καλοκαίρι είναι ή έποχή των βροχών.

Έτσι ό Νείλος, έπειδή τροφοδοτείται μέ μεγάλες ποσότητες νερού, κατορθώνει όχι μόνο νά διασχίζει τήν πολύ ξερή έρημο, αλλά έπιπλέον νά πλημμυρίζει τήν κοιλάδα του. Στίς πηγές του ό Νείλος χωρίζεται σέ δύο κλάδους, τό **Λευκό Νείλο** πού πηγάζει από τή λίμνη Τάνα (ύψόμετρο 1.830 μ.) στην Αιθιοπία, καί τό **Γαλάζιο Νείλο**, πού έχει τίς πηγές του στίς λίμνες Βικτόρια (ύψόμετρο 1134 μ.) καί Άλβέρτου της Άνατολικής Άφρικής. Οι δύο

Τό δέλτα του Νείλου φωτογραφισμένο από το διαστημόπλοιο «Τζέμινι 4». Διακρίνεται η Έρυθρά θάλασσα, ή διώρυγα του Σουέζ και η χερσόνησος του Σινά.

Δέλτα είναι οι περιοχές που σχηματίζονται από τις προσχώσεις των ποταμών στη θάλασσα και ονομάζονται έτσι διεθνώς, γιατί τό σχήμα τους μοιάζει με τό κεφαλαίο ελληνικό γράμμα Δ.

μεγάλοι αυτοί κλάδοι ενώνονται στο έδαφος του Σουδάν και σχηματίζουν τό Νείλο ποταμό.

Τό τμήμα τής κοιλάδας του Νείλου πού βρίσκεται στήν Αίγυπτο έχει μήκος 1.500 χμ. και πλάτος από μερικά μέχρι και αρκετές δεκάδες χιλιόμετρα. Ή κοιλάδα αυτή είναι πολύ εύφορη, γιατί δέχεται τίς προσχώσεις πού φέρνει ό Νείλος από τά ήφαιστειακά αίθιοπικά ύψιπεδα. Ή γονιμότητα του εδάφους επιτρέπει στους Αίγυπτιους νά παίρνουν πολλές σοδειές τό χρόνο.

Στήν περιοχή των έκβολών του στή Μεσόγειο ό Νείλος χωρίζεται σέ πολλούς κλάδους και έτσι σχηματίζεται ένα πολύ μεγάλο και εύφορο Δέλτα.

Ό Νείλος, πού είναι πλωτός μέχρι τούς καταρράκτες

του Άσσουάν, όπου είναι και τό όμώνυμο φράγμα, διευκολύνει πολύ τή συγκοινωνία, πού έκτός από τήν περιοχή του Δέλτα δέν είναι αναπτυγμένη. Κατά μήκος τής κοιλάδας του Νείλου έχουν κατασκευαστεί άρδευτικά κανάλια, φράγματα και τεχνητές λίμνες, γιά νά άποφεύγονται οι πλημμύρες και νά ύπάρχει νερό κατά τίς έποχές πού ή στάθμη του Νείλου είναι χαμηλή.

Τό κλίμα τής Αιγύπτου είναι πολύ ξηρό και θερμό, και οι βροχές, ιδίως στή Ν. Αίγυπτο, είναι σπάνιες. Όταν φυσούν βόρειοι άνεμοι από τή Μεσόγειο, τό κλίμα είναι σχετικά ήπιο, όταν όμως φυσούν νότιοι άνεμοι (Χαμσίν ή Σιμούν), πού έρχονται από τήν έρημο, ή θερμοκρασία φτάνει συνήθως τούς 45-50°C. Συνήθως οι νότιοι άνεμοι προκαλούν άμμοθύελλες και τότε ή λεπτή άμμος μπαίνει παντού, δυσκολεύοντας ακόμα και τήν αναπνοή.

Nu

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Η Αίγυπτος ήταν άγγλικό προτεκτοράτο μέχρι τό 1922 πού άνακηρύχτηκε ανεξάρτητο βασίλειο. Οι Άγγλοι όμως έξασκολούθησαν νά έχουν, ούσιαστικά, κάτω από τήν έξουσία τους τήν Αίγυπτο μέχρι και μετά τό Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο.

Τό 1952, μετά από έπανάσταση, καταργείται ή βασιλεία και ή κηδεμονία τών Άγγλων και άνακηρύσσεται ή

Τό φράγμα του Άσσουάν στο Νείλο.

Τό Φράγμα του Άσσουάν, ένα από τά μεγαλύτερα φράγματα του κόσμου (μήκος 2.000 μ. και ύψος 45 μ.). Κατασκευάστηκε μέ τή βοήθεια τών Ρώσων (1958-70). Η οικονομική σημασία του γιά τήν Αίγυπτο είναι πολύ μεγάλη, γιατί αύξάνει τή καλλιέργειμες έκτάσεις και βοηθάει στόν έξηλεκτρισμό και εκβιομηχάνιση τής χώρας.

δημοκρατία. Τό 1956 ή κυβέρνηση τής Αιγύπτου ανακοινώνει τή διεθνοποίηση τής διώρυγας του Σουέζ και προκαλεί έτσι επέμβαση των στρατιωτικών δυνάμεων Ἀγγλίας-Γαλλίας-Ἰσραήλ. Ἡ κρίση του 1956 διευθετήθηκε ἀπό τόν Ο.Η.Ε. Τό 1958 ή Αἴγυπτος ἐνώνεται μέ τή Συρία σέ μία Ἐνωμένη Ἀραβική Δημοκρατία. Τό 1961 ή Συρία ἀποχωρεῖ ἀπό τήν ἐνωση. Τόν Ἰούνιο του 1967 ξεσπᾷ ὁ Ἀραβοῖσραηλινός πόλεμος μέ ἀφορμή τήν κυριαρχία του κόλπου Ἀκαμπα. Εἶναι ὁ πόλεμος των 6 ἡμερῶν, κατά τόν ὁποῖο νικήθηκαν οἱ Αἱγύπτιοι, τό Ἰσραήλ κατέλαβε τή χερσονήσο του Σινᾶ καί ή διώρυγα του Σουέζ ἀποκλείστηκε γιά τή ναυσιπλοΐα. Τό 1973 οἱ Αἱγύπτιοι κατέλαβαν ξανά τή ζώνη τής χερσονήσου του Σινᾶ, κατά μήκος τής διώρυγας, καί ἐτσι λειτούργησε καί πάλι (1974).

Ἀπό τό 1971 ή Αἴγυπτος ὀνομάζεται Ἀραβική Δημοκρατία τής Αἱγύπτου καί συμμετέχει στήν ὁμοσπονδία Ἀραβικῶν κρατῶν μαζί μέ τή Συρία καί τή Λιβύη. Μέχρι σήμερα οἱ διεκδικήσεις ἐδαφῶν μεταξύ Αἱγύπτου καί Ἰσραήλ συνεχίζονται καί γίνονται διαπραγματεύσεις μέσω Ο.Η.Ε.

(ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ)

Ἡ νεκρόπολι των Θηβών.

Οἱ κάτοικοι τής Αἱγύπτου ἀνήκουν στή λευκή φυλή. Εἶναι

ένας αρχαίος λαός, πού έχει όμως έρθει σέ μεγάλη έπι-
μειξία μέ "Αραβες καί Νέγρους.

Οί περισσότεροι Αίγύπτιοι είναι γεωργοί (φελάχοι), μου-
σουλμάνοι στό θρήσκευμα, υπάρχουν όμως καί αρκετοί
κόπτες (Χριστιανοί μονοφισίτες). Κοντά στίς έρημικές
περιοχές ζούν λίγοι νομάδες Βεδουίνοι, πού ασχολούνται
μέ τήν κτηνοτροφία. Στήν Αίγυπτο ζούν καί αρκετοί
Εύρωπαίοι, πού έχουν δημιουργήσει παροικίες. Οί μεγαλύ-
τερες είναι ή ελληνική καί ή ιταλική.

Έπειδή ένα μεγάλο τμήμα τής χώρας είναι έρημος,
οί κάτοικοι συγκεντρώνονται κυρίως στήν κοιλάδα του
Νείλου, πού είναι μιά από τίς πιό πυκνοκατοικημένες πε-
ριοχές του κόσμου.

ΠΟΛΕΙΣ

Πρωτεύουσα είναι τό Κάιρο (5 εκατ. κάτ.), πού είναι
χτισμένο στίς όχθες του Νείλου, λίγο βορειότερα από τήν
άρχαία Μέμφιδα. Είναι ή μεγαλύτερη πόλη τής 'Αφρικής
καί συγχρόνως πολιτικό, οικονομικό καί πνευματικό κέντρο
όλου του 'Αραβικού κόσμου. Τό πανεπιστήμιο "Αλ 'Αζχάρ
είναι τό πιό σπουδαίο ισλαμικό πνευματικό κέντρο καί τό
μουσείο του Καΐρου τό πλουσιότερο σέ θησαυρούς σ' όλο-
κληρο τόν κόσμο.

Η 'Αλεξάνδρεια (2' εκατομ. κάτοικοι) χτίστηκε από τό
Μέγα 'Αλέξανδρο, τό 332 π.Χ. στή δυτική άκρη του
Δέλτα, στή Μεσόγειο θάλασσα. Είναι τό πρώτο λιμάνι τής
χώρας καί μιά από τίς πιό όμορφες πόλεις τής Αιγύπτου,
μέ σύγχρονα κτίρια καί φαρδιές λεωφόρους.

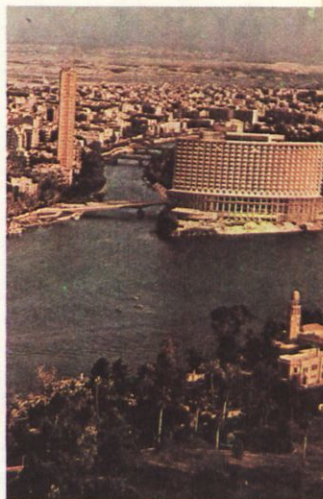
"Άλλες πόλεις είναι : τό Πόρτ-Σάιντ (350.000), πού
είναι λιμάνι στή βόρεια είσοδο τής διώρυγας, δηλ. στή
Μεσόγειο, ή 'Ισμαΐλεια (157.000), τό Σουέζ (200.000),
στό μυχό τής Έρυθράς θάλασσας, τό 'Ασσουάν (125.000),
τό Λουξόρ (31.000), πού είναι τουριστικό κέντρο, χτισμένο
στήν περιοχή των αρχαίων Θηβών.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η γεωργία βασίζεται κυρίως στίς δύο βιομηχανοποιημέ-
νες καλλιέργειες του βαμβακιού καί του ζαχαροκάλαμου,
καθώς έπίσης καί στα δημητριακά, πού είναι ή βασική
διατροφή του πληθυσμού.

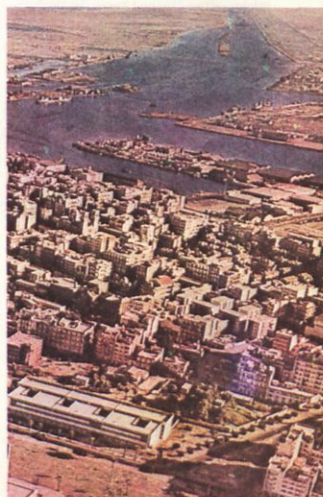
Όρυκτός πλούτος: περιλαμβάνει μικρά μόνο κοιτάσματα
σιδήρου, φωσφορούχα καί όρυκτά άλατα.

Η βιομηχανία δέν είναι άναπτυγμένη καί περιορίζεται
κυρίως στήν έπεξεργασία βαμβακιού (έκκοκκιστήρια-ύ-
φαντήρια), έργοστάσια ζάχαρης καί έπεξεργασίας δη-
μητριακών.

Κάιρο: Η πρωτεύουσα τής Αι-
γύπτου καί ή μεγαλύτερη πόλη
τής 'Αφρικής.

Πόρτ-Σάιντ: στό βάθος διακρι-
νεται ή είσοδος τής διώρυγας
του Σουέζ.

ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Είναι τό τμήμα τῆς ἡπείρου πού βρίσκεται στά νότια τοῦ Μαρόκου καί τῆς Ἀλγερίας, καί φτάνει μέχρι τόν κόλπο τῆς Γουϊνέας.

Τό ἔδαφος εἶναι γενικά ἐπίπεδο χωρίς μεγάλα βουνά καί διασχίζεται ἀπό τούς ποταμούς Νίγηρα καί Σε-νεγάλη. Τό βορειότερο τμήμα τῆς Δ. Ἀφρικῆς καταλαμβάνει ἡ ἔρημος Σαχάρα, ἐνῶ νοτιότερα συναντᾶμε στεππῶδεις ἐκτάσεις καί σαβάνες. Στίς σαβάνες εἶναι ἀναπτυγμένη ἡ κτηνοτροφία, γιατί, ὑπάρχει ἀφθονο χόρτο.

Οἱ κάτοικοι, στά βόρεια τμήματα εἶναι Ἀραβες, Βερβερίνοι καί Μαυριτανοί, ἐνῶ πρὸς τόν Ἰσημερινό ζοῦν σχεδόν μόνο Νέγροι.

Τά κράτη τῆς Δ. Ἀφρικῆς ἦταν ἀποικίες, κυρίως γαλλικές, ἀλλά ἀπό τό 1958 ἄρχισαν νά ἐλευθερώνονται καί σήμερα ὅλα σχεδόν εἶναι ἀνεξάρτητα κράτη.

ΔΥΤΙΚΗ ΣΑΧΑΡΑ

Βρίσκεται στά νότια τοῦ Μαρόκου, στίς ἀκτές τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καί εἶναι τμήμα τῆς ἐρήμου Σαχάρας. Εἶναι πολύ ἀραιοκατοικημένη, μέ πληθυσμό 70.000 καί πρωτεύουσα τό Ἐλ Ἀγιούν.

Ἡ οἰκονομία δέν εἶναι ἀναπτυγμένη· τελευταῖα ἀνακαλύφθηκαν φωσφοροῦχα κοιτάσματα.

ΜΑΥΡΙΤΑΝΙΑ

ΜΑΥΡΙΤΑΝΙΑ
1,3 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Νουακόντ.

Ἀνεξάρτητο κράτος ἀπό τό 1960, ἦταν παλιά γαλλική ἀποικία. Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν στή λευκή φυλή (Μαυριτανοί). Ἔχουν γιά θρησκεία τόν Ἰσλαμισμό καί ἀσχολοῦνται μέ τή γεωργία καί τήν κτηνοτροφία. Στό ὑπέδαφος ὑπάρχουν μεταλλεύματα σιδήρου καί χαλκοῦ.

ΣΕΝΕΓΑΛΗ

ΣΕΝΕΓΑΛΗ
4,4 ἑκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ντακάρ.

Πρώην γαλλική ἀποικία, ἀνεξάρτητο κράτος ἀπό τό 1960.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι καί μουσουλμάνοι στό θρησκευμα. Ζοῦν ὅμως καί ἀρκετές χιλιάδες Εὐρωπαῖοι, κυρίως Γάλλοι.

Ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ κράτους εἶναι ἡ γαλλική. Πρω-

τεύουσα είναι τό Ντακάρ, πού είναι τό σημαντικότερο λιμάνι τής δυτικής Ἀφρικής.

Ἡ Σενεγάλη εἶναι γεωργική χώρα μέ μεγάλη παραγωγή φιστικιών. Καλλιεργοῦνται ἐπίσης ρύζι, βαμβάκι, φασόλια.

ΓΚΑΜΠΙΑ

Μέχρι τό 1965 ἦταν βρετανικό προτεκτοράτο. Σήμερα εἶναι ἀνεξάρτητο κράτος καί μέλος τής κοινοπολιτείας.

Ἡ Γκάμπια, πού ἔχει ἔκταση ὅσο ἡ μισή Πελοπόννησος, εἶναι μιά στενή λουρίδα γῆς μέσα στό ἔδαφος τής Σενεγάλης.

Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μέ τή γεωργία καί τήν κτηνοτροφία.

ΜΑΛΙ

Πρώην γαλλική ἀποικία, ἀνεξάρτητο κράτος ἀπό τό 1960. Τήν περισσότερη ἀπό τή μισή ἔκταση αὐτῆς τῆς χώρας τήν καλύπτει ἡ ἔρημος τῆς Σαχάρας. Στό νότιο τμήμα τῆς ὑπάρχουν στέππες καί σαβάνες.

Ἡ οἰκονομία τῆς στηρίζεται στή γεωργία καί κτηνοτροφία. Παράγει βαμβάκι, φιστίκια, ρύζι καί ἀραβικό κόμμι.

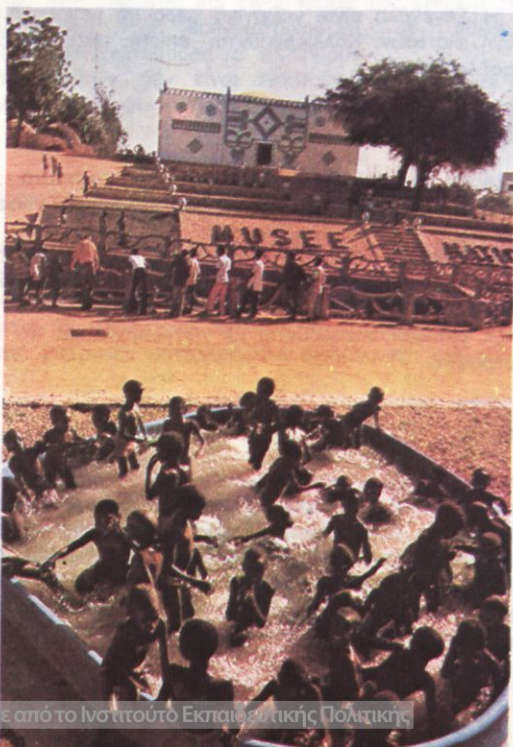
ΓΚΑΜΠΙΑ
390.000 κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Μπατιόρστ.

ΜΑΛΙ
5,4 ἑκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Μπαμάκο.

Μαλί: Ένα από τα σπουδαιότε-
ρα προϊόντα είναι το βαμβάκι.

Τά παιδιά ενός σχολείου της
Νιαμέης κάνουν τό μπάνιο τους.

ΝΙΓΗΡ

Ανεξάρτητο κράτος από το 1960, πρώην γαλική άποικία. Το βόρειο τμήμα της καταλαμβάνει η Σαχάρα, ενώ καλλιεργήσιμα εδάφη υπάρχουν στα νότια και κυρίως στην κοιλάδα του Νίγηρα ποταμού. Είναι γεωργική χώρα. Τελευταία στο υπέδαφος ανακαλύφθηκε ένα μεγάλο κοιτάσμα ουρανίου.

ΓΟΥΙΝΕΑ

Ανεξάρτητο κράτος από το 1958, ήταν πρώην γαλική άποικία. Λόγω των πολλών βροχοπτώσεων υπάρχουν μεγάλα δάση και σαβάνες.

Γεωργικά προϊόντα έχει: μπανάνες, καφέ ανανά. Στο υπέδαφος υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα σιδήρου και βωξίτη.

ΓΟΥΙΝΕΑ-ΜΠΙΣΑΟΥ

Νεοσύστατο μικρό αφρικανικό κράτος με 500.000 κατ., που βρίσκεται στα βόρεια της Γουινέας. Μέχρι το 1974 ήταν πορτογαλική άποικία. Πρωτεύουσα είναι η Μπίσάου στις άκτες του Ατλαντικού.

ΣΙΕΡΡΑ ΛΕΟΝΕ

Ήταν βρετανική άποικία μέχρι το 1961. Σήμερα είναι ανεξάρτητο κράτος που ανήκει στην κοινοπολιτεία. Σέ έκταση είναι όσο η μισή Ελλάδα. Είναι η τέταρτη χώρα σε παραγωγή διαμαντιών. Έχει επίσης κοιτάσματα σιδήρου.

ΛΙΒΕΡΙΑ

Είναι ανεξάρτητο κράτος που ιδρύθηκε το 1847 από νέγρους των Η.Π.Α. Η έκτασή της είναι λίγο μικρότερη από της Ελλάδας.

Έχει πολλά και πυκνά δάση από κοκκοφοίνικες, καουτσουκόδεντρα, δέντρα που δίνουν μαόνι κ.ά. Μία σημαντική πηγή πλούτου για τη Λιβερία είναι ο πρώτος στον κόσμο έμπορικός στόλος της. Έταιρειες από όλο τον κόσμο ύψωνουν τη Λιβεριανή σημαία, γιατί έχουν φορολογικές διευκολύνσεις.

Η πρωτεύουσα Μονρόβια είναι το σπουδαιότερο λιμάνι της.

ΝΙΓΗΡ

4,4 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Νιαμέρ.

ΓΟΥΙΝΕΑ

4,2 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κονακρυ

ΣΙΕΡΡΑ ΛΕΟΝΕ

2,7 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Φρητάουν.

ΛΙΒΕΡΙΑ

1,7 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Μονρόβια.

ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΔΟΝΤΟΣ
4,7 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Άμπιτζάν.

ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΔΟΝΤΟΣ

Πρώην γαλλική άποικία, έγινε ανεξάρτητο κράτος από τό 1960. Είναι χώρα γεωργική μέ μεγάλα δάση. Παράγει καφέ, κακάο, έβενο, μαόνι. Υπάρχουν επίσης καί άδαμαντοφόρα κοιτάσματα.

0012

ΓΚΑΝΑ

ΓΚΑΝΑ
9,4 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Άκκρα.

Βρετανική άποικία μέχρι τό 1960. Σήμερα είναι ανεξάρτητη καί μέλος τής κοινοπολιτείας. Η γεωργία της είναι αναπτυγμένη. Είναι ή πρώτη χώρα στόν κόσμο σέ παραγωγή κακάο.

Τό υπέδαφος είναι πλούσιο σέ χρυσό, διαμάντια, σίδηρο, βωξίτη καί μαγγάνιο.

Διαθέτει επίσης αξιόλογη βιομηχανία παραγωγής αλουμινίου.

Υπαίθρια αγορά στή Νιγηρία.

ΑΝΩ ΒΟΛΤΑ

Πρώην γαλλική άποικία, ανεξάρτητη από τό 1960. Οί κάτοικοί της άσχοιοϋνται μέ τή γεωργία καί τήν κτηνοτροφία. Είναι μία από τίς φτωχότερες χώρες τοϋ κόσμου.

ΤΟΓΚΟ

Άνεξάρτητο κράτος από τό 1960. Άρχικά ήταν γερμανική άποικία καί μετά κάτω από γαλλική κηδεμονία. Προϊόντα: παρόμοια μέ τής Γκάνας.

ΜΠΕΝΙΝ (πρώην ΔΑΧΟΜΕΝ)

Άνεξάρτητη από τό 1960, πρώην γαλλική άποικία. Προϊόντα παρόμοια μέ τής Γκάνας.

ΝΙΓΗΡΙΑ

Είναι τό μεγαλύτερο σέ πληθυσμό κράτος τής Άφρικής. Έχει έκταση 7 φορές μεγαλύτερη από τήν Έλλάδα. Η Νιγηρία κατοικείται από τήν πρώτη χιλιετηρίδα π.Χ. καί οί κάτοικοί της είχαν αναπτύξει ένα πρωτόγονο πολιτισμό. Η πρώτη μορφή κράτους εμφανίζεται μετά τήν εξέλιξη τού Ισλαμισμού κατά τόν 5ο αιώνα μ.Χ.

Άργότερα, κατά τό 15ο αιώνα, άρχισε ή κατάκτηση τής χώρας από τούς Εϋρωπαίους. Τό δουλεμπόριο, πού άρχισε από τότε καί διατηρήθηκε μέχρι τό 19ο αιώνα, έγινε σέ μεγάλη έκταση καί ερήμωσε όλόκληρες περιοχές από τούς κατοίκους.

Μέχρι τό 1960 ή χώρα ήταν άποικία τών Άγγλων. Σήμερα, μετά τήν ανεξαρτησία της, παραμένει μέλος τής Βρετανικής κοινοπολιτείας. Για τήν οικονομική ανάπτυξη τής χώρας έχουν γίνει πολλές προσπάθειες. Από τά μέχρι σήμερα άποτελέσματα φαίνεται ότι υπάρχει μία σταθερή άνοδος, τόσο στήν παραγωγή γεωργικών προϊόντων, πού προορίζονται για εξαγωγή, όσο καί στήν εξόρυξη όρυκτων.

Παρόλο πού ή έκμετάλλευση τού όρυκτοϋ πλούτου δέ γίνεται ακόμη σέ όλη του τήν έκταση, ή Νιγηρία είναι ή δεϋ-

ΑΝΩ ΒΟΛΤΑ

5,7 εκατομμύρια κάτοικοι
Πρωτ. Ούαγκαντουγκού

ΤΟΓΚΟ

2,2 εκατομμύρια κάτοικοι
Πρωτεύουσα Λομέ

ΜΠΕΝΙΝ (πρώην ΔΑΧΟΜΕΝ)

2,9 εκατομμύρια κάτοικοι
Πρωτ. Πόρτο Νουόβο

ΝΙΓΗΡΙΑ

70 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Λάγκος.

τερη Αφρικανική χώρα, μετά τη Λιβύη, στην παραγωγή πετρελαίου. Στο υπέδαφος βρίσκονται πλούσια κοιτάσματα λιθανθράκων, και σε μικρότερες ποσότητες χρυσός, μόλυβδος, βωξίτης.

Η βιομηχανία στηρίζεται κυρίως στην επεξεργασία του πετρελαίου και στον εμπλουτισμό των μεταλλευμάτων (κασσίτερος). Υπάρχουν επίσης έλαιουργικές βιομηχανίες (φοινικέλαια) βυρσοδεψίες, ύφαντουργίες, ξυλουργίες, βιομηχανίες ηλεκτρικών ειδών και κατασκευής εργαλείων.

Οι βιομηχανίες αυτές, παρόλο που αναπτύσσονται γρήγορα τα τελευταία χρόνια, δεν έχουν καταφέρει να αλλάξουν το χαρακτήρα της οικονομίας της χώρας, που είναι ακόμη αγροτική - εξορυκτική και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα ξένα κεφάλαια και το ξένο ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό.

Πραγματικά, το μεγαλύτερο μέρος του εργατικού δυναμικού (70%) ασχολείται με τη γεωργία και μόνο ένα 15% με τη βιομηχανία, τις εξορύξεις και τις μεταφορές ενώ το υπόλοιπο 15% απασχολείται με τη διοίκηση, το εμπόριο και διάφορα άλλα επαγγέλματα.

Η γεωργία είναι αναπτυγμένη σε όλη τη χώρα και στηρίζεται κυρίως στις τροπικές καλλιέργειες. Η Νι-

Νιγηρία: Μουσουλμάνοι της φυλής Χαουσά ενώ προσεύχονται.

γηρία είναι η πρώτη χώρα στον κόσμο εξαγωγής φιστικιών και παραγωγής φοινικελαίου, παράγει επίσης κακάο, καουτσούκ, βαμβάκι κ. ά.

Από τα μεγάλα τροπικά δάση εξάγεται άρκετή ξυλεία, καθώς και όρσιμένα πολύτιμα είδη ξυλείας όπως ο έβενος και τό μαόνι. Η κτηνοτροφία είναι άναπτυγμένη στις σαβάνες και έκτρέφονται βοοειδή, τά όποία χρησιμοποιούνται άντί της μηχανικής καλλιέργειας στις γεωργικές έργασίες.

Οι κάτοικοι της Νιγηρίας, πού είναι νέγροι, διακρίνονται σέ τρείς φυλές:

α) Η φυλή τών Χάουσα: είναι η πολυαριθμότερη και άποτελείται από μουσουλμάνους γεωργούς και κτηνοτρόφους. Κατοικούν στά βόρεια της χώρας.

β) Η φυλή Ίμπο: κατοικεί στά δυτικά του δέλτα του Νίγηρα και είναι κατά ένα μεγάλο μέρος Χριστιανοί. Η έπιθυμία τους νά ιδρύσουν άνεξάρτητο κράτος, τήν Μπιάφρα, προκάλεσε τό φοβερό πόλεμο γενοκτονία του 1967 - 1970 (2 έκατομ. θύματα κυρίως από πείνα).

γ) Η φυλή Γιορούμπα: κατοικεί στά δυτικά της κοιλάδας του Νίγηρα. Είναι μουσουλμάνοι και άσχολούνται μέ τό έμπόριο. Στην περιοχή τους βρίσκονται οι σπουδαιότερες πόλεις, καθώς και η πρωτεύουσα, τό Λάγκος, πού έχει 1 έκατομμύριο κατοίκους.

Τό Λάγκος, πού βρίσκεται κοντά στά σύνορα μέ τή Δαχομέη, έχει χτιστεί από τούς Πορτογάλους. Είναι μία μεγάλη πόλη μέ Πανεπιστήμιο, άεροδρόμιο και τό λιμάνι του συγκεντρώνει τή μεγαλύτερη έμπορική κίνηση της χώρας.

Η δεύτερη πόλη της χώρας είναι τό Ίμπαντάν (800.000 κατ.) πού βρίσκεται λίγο βορειότερα από τό Λάγκος. Έχει μεγάλη έμπορική κίνηση και ένα μεγάλο Πανεπιστήμιο, από τά μεγαλύτερα της Άφρικής, τό όποιο διαθέτει τίς καλύτερες νοσοκομειακές έγκαταστάσεις της Δυτικής Άφρικής.

Η εκπαίδευση, έκτός από τίς μεγάλες πόλεις, βρίσκεται σέ χαμηλό επίπεδο. Η έπίσημη γλώσσα του κράτους είναι η Άγγλική πού διδάσκεται στά άνωτερα σχολεία και τήν όποία μιλούν οι κάτοικοι στις πόλεις και οι μορφωμένοι. Ο ύπόλοιπος πληθυσμός μιλά διάφορες άφρικανικές γλώσσες και διαλέκτους.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Τά κράτη της Δυτικής Άφρικής ήταν άποικίες πού πρόσφατα απέκτησαν τήν άνεξαρτησία τους.

● Είναι κράτη γεωργικά και κτηνοτροφικά. Κυριότερα προϊόντα: φιστίκια, καφές, κακάο, βαμβάκι, μπανάνες.

● Άρκετά έχουν πλούσιο ύπεδαφος σέ μεταλλεύματα (βωξίτες, σίδηρος, διαμάντια, χρυσός).

● Οι κάτοικοι στη βορειοδυτική Άφρική είναι λευκοί και νέγροι στις περιοχές του κόλπου της Γουινέας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Δείξε στο χάρτη τή θέση τών μεγαλύτερων κρατών της Δυτικής Άφρικής.
2. Ποιά από τά κράτη αυτά περιλαμβάνουν έκτασεις της Σαχάρας;
3. Γιατί η Λιβερία έχει μεγάλο έμπορικό στόλο;
4. Ποιά είναι τά μεγαλύτερα ποτάμια της δυτικής Άφρικής και ποιά κράτη διασχίζουν;

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Είναι η περιοχή του λεκανοπεδίου του ποταμού Κογκό (Ζαΐρ) και της λίμνης Τσάντ.

Τό μεγαλύτερο τμήμα της Κεντρικής Αφρικής καταλαμβάνουν τα μεγάλα τροπικά δάση, ακολουθούν οι σαβάνες, κατόπιν οι στέπες και τέλος οι έρημικές εκτάσεις.

Οι κάτοικοι είναι νέγροι και ανήκουν σε διάφορες φυλές από τις οποίες η μεγαλύτερη είναι η φυλή των Μπαντού. Στά δάση ζούν οι πυγμαίοι, που είναι οι λιγότερο πολιτισμένοι κάτοικοι της Αφρικής. Έχουν μικρό ανάστημα (1,50 μ. περίπου), μακρυά μαλλιά και σοκολατί χρώμα.

Καμηλοπάρδαλη: Ο μακρύς λαιμός της επιτρέπει να φθάνει τα κλαδιά των δέντρων όταν, κατά την εποχή της ξηρασίας, τό χόρτο της σαβάνας δεν υπάρχει πιά.

ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

ΤΣΑΝΤ

Τό όνομά του προέρχεται από τή λίμνη Τσαντ. Ήταν μέχρι τό 1960 γαλλική αποικία. Τό βόρειο τμήμα τής χώρας καταλαμβάνεται από τό ήφαιστειακό βουνό Τιμπέστι (3.400 μ.).

Οί κάτοικοι ασχολούνται μέ τή γωργία καί τήν κτηνοτροφία.

ΚΑΜΕΡΟΥΝ

Ανεξάρτητο από τό 1960. Μέχρι τότε ήταν κάτω από γαλλική κηδεμονία.

Είναι χώρα γεωργική καί κτηνοτροφική. Προϊόντα τής είναι ό καφές, τό κακάο, ή μανιόκα καί οί μπανάνες.

ΤΣΑΝΤ

3,4 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρώτ. Φόρτ Λαμύ.

ΚΑΜΕΡΟΥΝ

6 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρώτ. Γιαουντέ.

Μπαομπάμπ: Είναι δέντρο-γίγαντας της αφρικανικής στέπας με ώραία άνθη και μεγάλους καρπούς που τρώγονται. Στόν κορμό του αποθηκεύει μεγάλες ποσότητες νερού και έτσι μπορεί νά άντιμετωπίσει τήν ξηρασία.

αδχι

ΙΣΗΜΕΡΙΝΗ ΓΟΥΙΝΕΑ

Πρώην ισπανική άποικία, άνεξάρτητη από τό 1968. Έχει έκταση λίγο μεγαλύτερη από τήν Πελοπόννησο και πληθυσμό 300.000. Πρωτεύουσα είναι ή Σάντα Ίζαμπέλ.

αδχι

ΚΕΝΤΡΟΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Γαλλική άποικία μέχρι τό 1960. Είναι γεωργική χώρα (καφέ, βαμβάκι). Τό ύπέδαφός της έχει χρυσό και διαμάντια.

αδχι

ΓΚΑΜΠΟΝ

Γαλλική άποικία μέχρι τό 1960. Έκτός από γεωργικά προϊόντα έχει και πλούσια κοιτάσματα σιδήρου, χρυσού, ούρανίου καθώς και ένα από τά μεγαλύτερα κοιτάσματα μαγγανίου στόν κόσμο.

α0χι

ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΚΟΓΚΟ

Γαλλική άποικία μέχρι τό 1960. Είναι χώρα πολύ άραι-
οκατοικημένη. Ή πρωτεύουσα Μπράζαβιλ ήταν άλλοτε ή
πρωτεύουσα όλων τών γαλλικών κτήσεων τής Ίσημερινής
Άφρικής.

υ0χι

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΖΑΪΡ

Βελγική άποικία μέχρι τό 1960. Έχει έκταση 18 φορές
μεγαλύτερη από τήν Έλλάδα. Οί κάτοικοι είναι νέγροι
(Μπαντού καί Πυγμαΐοι). Πρίν ή χώρα γίνει άνεξάρτητη,
ζούσαν εκεί πολλοί Εύρωπαίοι, πού μετά τήν άνεξαρτήσια
άναγκάστηκαν νά φύγουν..

Ή χώρα έχει πλουσιότατο σέ μετάλλευμα υπέδαφος
Ύπάρχουν πολλά κοιτάσματα χρυσού καί διαμαντιών. Ή
περιοχή Σάμπα (πρώην Κατάγκα) είναι ή πιό πλούσια
σέ μεταλλεύματα χαλκού, ή παραγωγή του όποιου είναι
ή μεγαλύτερη στόν κόσμο, καθώς καί ψευδαργύρου, μαγ-
νίου καί ούρανίου.

Μεγάλα όρυχεία χαλκού στό Ζαΐρ.

ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟΥ ΚΟΓΚΟ

1 έκατομμύριο κάτοικοι.
Πρωτ. Μπράζαβιλ.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΖΑΪΡ
24,4 έκατομ. κάτοικοί.
Πρωτ. Κινσάσα.

ΑΓΚΟΛΑ

Είναι από τις τελευταίες χώρες, που απέκτησαν την ανεξαρτησία τους. Ήταν πορτογαλική αποικία μέχρι το 1975. Έχει έκταση 9 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα και πληθυσμό 6 εκατομ. Πρωτεύουσα είναι η Λουάντα. Από τα γεωργικά προϊόντα εξάγεται καφές. Υπάρχουν κοιτάσματα πετρελαίου και διαμάντια.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποι ζουν οι Πυγμαίοι και τι λαός είναι;
2. Ποιές περιοχές της Κεντρικής Αφρικής καλύπτονται από μεγάλα δάση;
3. Ποιά είναι τα σπουδαιότερα μεταλλεύματα του Ζαΐρ;
4. Εκτός από τον Τιμπέστι, ποιά άλλα ήφαιστειακά βουνά της Αφρικής γνωρίζετε;

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Οι κάτοικοι της Κεντρικής Αφρικής είναι νέγροι.
- Στο Ζαΐρ βρίσκονται μεγάλα κοιτάσματα χαλκού, χρυσού, διαμαντιών, ουρανίου, ψευδαργύρου και μαγγανίου.
- Ο ποταμός Κόγκο είναι ο δεύτερος του κόσμου σε όγκο νερών μετά τον Αμαζόνιο.

Ανατολική Αφρική. Ο κρατήρας του έσβεσμένου ήφαιστείου Νγκορρυγκόρο (Τανζανία) που έχει έκταση 415 τ.χμ.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

(Περιοχή
τῶν μεγάλων
λιμνῶν)

ΑΙΘΙΟΠΙΑ

Έχει έκταση 9 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα. Τό μεγαλύτερο τμήμα της χώρας είναι ένα ψηλό όροπέδιο. Στις ακτές της Ερυθράς θάλασσας βρίσκεται η Ερυθραία, που έχει προσαρτηθεί στην Αίθιοπία από τό 1961. Οί κάτοικοι είναι χαμιτικής καταγωγής καί στό θρήσκειμα χριστιανοί μονοφυσίτες (κόπτες).

Είναι γεωργική χώρα μέ κύριο προϊόν τόν καφέ.

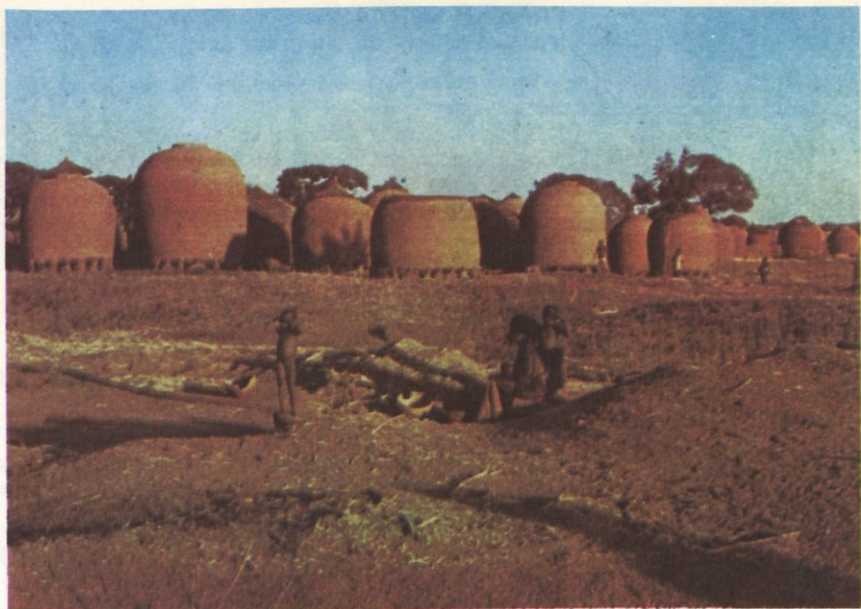
ΑΙΘΙΟΠΙΑ
27 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Αντίς Αμπέμπα.

Στήν 'Αντίς-Άμπέμπα βρίσκεται τό μέγαρο του 'Οργανισμού 'Αφρικανικής 'Ενότητας (Ο.Υ.Α.).

Σουδάν: Κροκόδειλοι στίς όχθες του Νείλου.

Στίς περιοχές γύρω από τή Σαχάρα, πού βρέχει σπάνια, τά σπίτια είναι φτιαγμένα από λάσπη. Στή φωτογραφία ένα χαρακτηριστικό χωριό στο Σουδάν.

u Oxi

ΣΟΥΔΑΝ

Ἀνεξάρτητο κράτος από τό 1956. Είναι τό μεγαλύτερο σέ έκταση κράτος τῆς Ἀφρικῆς, 18 φορές μεγαλύτερο από τήν Ἑλλάδα.

Τό μεγαλύτερο μέρος τῆς χώρας, ἐκτός από τήν κοιλάδα τοῦ Νεῖλου, εἶναι ἔρημος.

Εἶναι χώρα γεωργική μέ κύριο προϊόν τό βαμβάκι.

u Oxi

ΣΟΜΑΛΙΑ

Τό κράτος τῆς Σομαλίας προέρχεται από τήν ἔνωση τῆς ἰταλικῆς καί βρετανικῆς Σομαλίας, καί εἶναι ἀνεξάρτητο από τό 1960. Βρέχεται από τόν Ἰνδικό ὠκεανό καί τόν κόλπο τοῦ Ἄντεν.

Εἶναι χώρα γεωργική καί παράγει βαμβάκι καί καλαμπόκι.

ΣΟΥΔΑΝ

17 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Χαρτούμ.

ΣΟΜΑΛΙΑ

3 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Μογκαντίσιο.

ΓΑΛΛΙΚΗ ΣΟΜΑΛΙΑ

(Γαλλικά έδαφη του Άφάρ και Ίσά)

Ήταν παλιά Γαλλική άποικία· από τό 1946 είναι Γαλλικό υπερέπόντιο έδαφος.

Βρίσκεται μεταξύ Αίθιοπίας και Σομαλίας, κοντά στον πορθμό Μπάμπ-έλ-Μαντέμπ και βρέχεται από την Έρυθρά Θάλασσα.

Έχει έκταση όσο περίπου ή Πελοπόννησος και 100.000 κατοίκους.

Η πρωτεύουσα της χώρας, τό Τζιμπουτί, είναι σημαντικό έμπορικό λιμάνι πού έξυπηρετεί τίς ανάγκες και της Αίθιοπίας μέ την όποία συνδέεται σιδηροδρομικώς.

KENYA

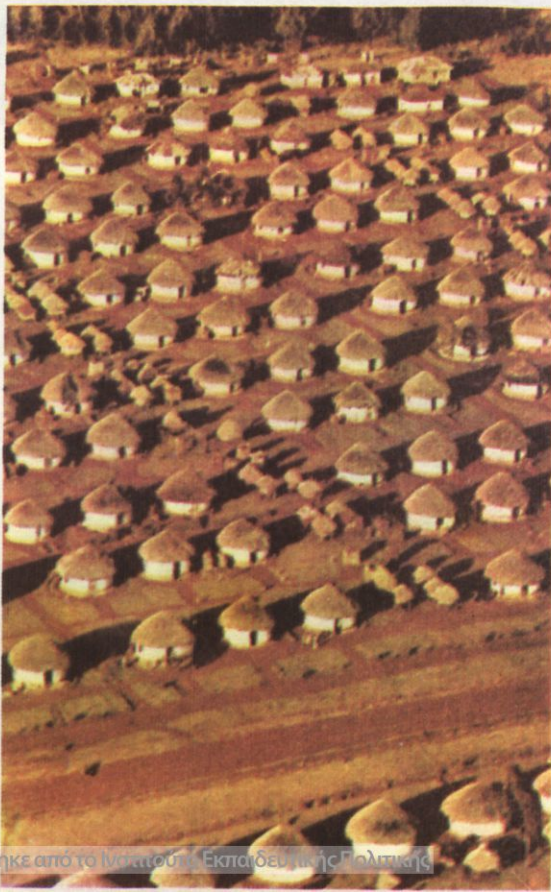
Βρετανική άποικία μέχρι τό 1962.

Είναι χώρα γεωργική και παράγει κυρίως καφέ, τσαΐ και ζαχαροκάλαμο.

KENYA

12,5 έκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ναϊρόμπι.

Χωριό τών Κικούγιου κοντά στό
Ναϊρόμπι.

ΡΟΥΑΝΤΑ

4,1 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κιγκαλύ.
Προϊόντα: καφές, τσαΐ,
βαμβάκι.

ΜΠΟΥΡΟΥΝΤΙ

3,8 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Ούζουμπούρα.
Προϊόντα: καφές, βαμβάκι.

ΜΑΛΑΟΥΙ

4,8 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ζόμπα.
Προϊόντα: Βαμβάκι, καφές,
καπνός.

TANZANIA

Ἡ Τανζανία περιλαμβάνει καὶ τὰ νησιά Ζανζιβάρη καὶ Πέμπα. Ἦταν βρετανικὴ ἀποικία μέχρι τὸ 1964. Προϊόντα: καφές, ζάχαρη, καπνός, βαμβάκι.

MOZAMBIKH

Πορτογαλική ἀποικία μέχρι τὸ 1975. Ἔχει 8,4 εκατομ-
μύρια κατ. καὶ πρωτεύουσα τὸ Λορέντσο Μαρκές. Εἶναι
γεωργικὴ χώρα πού διασχίζεται ἀπὸ τὸν ποταμὸ Ζαμπέζη.

ΟΥΓΚΑΝΤΑ

Ἀνεξάρτητο κράτος ἀπὸ τὸ 1962. Πρώην βρετανικὴ
ἀποικία.

Ἔχει γεωργικὰ προϊόντα: καφέ, τσαΐ, ζαχαροκάλαμο καὶ
μεταλλεύματα: χαλκὸ καὶ κασσίτερο.

TANZANIA

14,5 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Ντάρ-ελ-Σαλάμ.

ΟΥΓΚΑΝΤΑ

11 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Καμπάλα.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Ἡ Ἀνατολική Ἀφρική εἶναι ὀρεινή περιοχή.
- Ἀπὸ τίς μεγάλες λίμνες πηγάζει ὁ Νεῖλος ποταμός.
- Ἐδῶ βρίσκεται τὸ πιο ψηλὸ βουνό τῆς Ἀφρικής, τὸ Κιλι-
μάντζαρο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιές εἶναι οἱ λίμνες τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικής;
2. Ποιά εἶναι τὰ πιο ψηλά βουνά;
3. Ποὺ βρίσκονται οἱ πηγές τοῦ Γαλάζιου καὶ τοῦ Λευκοῦ Νεῖλου;
4. Ποιὸς πορθμὸς χωρίζει τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα ἀπὸ τὸν κόλπο τοῦ Ἄντεν;

ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ

Είναι το νοτιότερο τμήμα της 'Αφρικής. Στή μέση περίπου της περιοχής βρίσκεται το όροπέδιο της έρημου Καλαχάρι και στα βόρεια ο Ζαμπέζης ποταμός.

ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ Ν. ΑΦΡΙΚΗΣ

ΖΑΜΠΙΑ

ΖΑΜΠΙΑ
4,5 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Λουζάκα.

ΡΟΔΕΣΙΑ

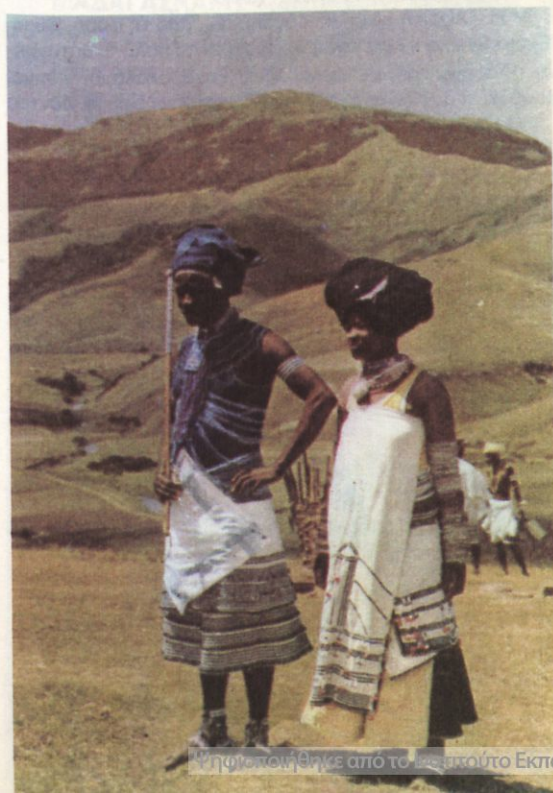
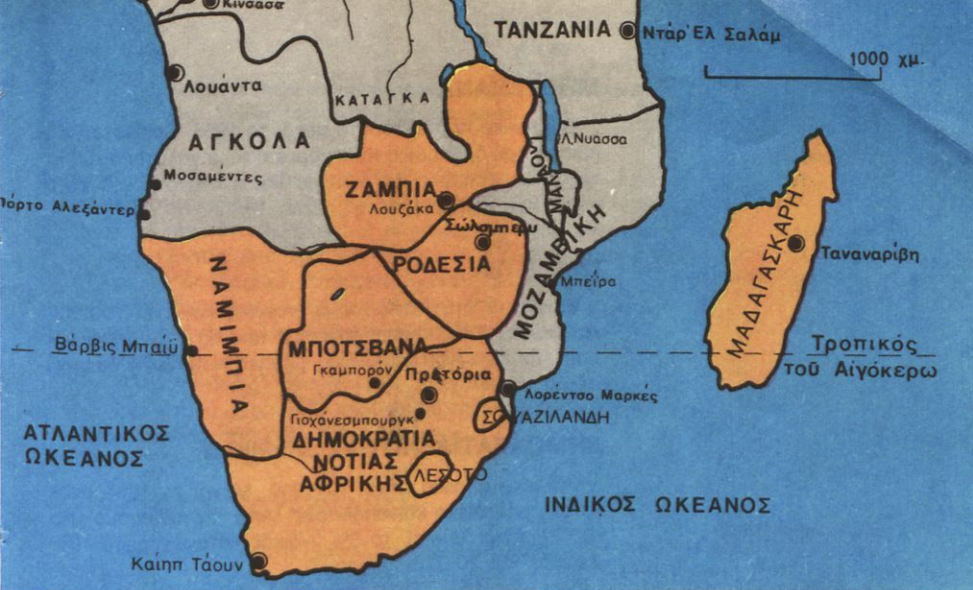

ΡΟΔΕΣΙΑ
5,9 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Σώλσπερυ.

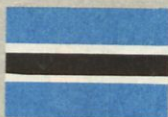
Βρετανική αποικία μέχρι το 1965. Σήμερα είναι ανεξάρτητο κράτος που κυβερνιέται όμως από μία μειονότητα 300.000 Εύρωπαίων. Οί νέγροι κάτοικοι είναι υποχρεωμένοι να κατοικούν σε «γκέτο». Υπάρχει, όπως και στη Νοτιοαφρικανική Δημοκρατία, μεγάλο φυλετικό πρόβλημα. Κυριότερο προϊόν: καπνός.

Ροδεσία: Χαρακτηριστική σκηνή σε ένα δρόμο του Σώλσπερυ.

Χαρακτηριστικές φορεσιές ιθαγενών της Ν. Αφρικής.

ΜΠΟΤΣΒΑΝΑ
700.000 κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Γκαμπορόν.

αδχ, ΜΠΟΤΣΒΑΝΑ

Βρετανικό προτεκτοράτο μέχρι το 1966. Βρίσκεται στο κέντρο του όροπεδίου Καλαχάρι και το μεγαλύτερο τμήμα της είναι έρημος. Η γεωργία και η κτηνοτροφία είναι πολύ λίγο αναπτυγμένες.

αδχ, ΝΑΜΙΒΓΙΑ

Βρίσκεται στη Νοτιοδυτική Αφρική και έχει 700.000 κατοίκους. Στην ουσία αποτελεί αποικία της Δημοκρατίας της Ν. Αφρικής. Έχει μεγάλη παραγωγή διαμαντιών.

Ναι Ναι μεν αὐτὸ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Αγγλική αποικία μέχρι το 1910. Μέχρι το 1961 ανήκε στη βρετανική κοινοπολιτεία. Από τον πληθυσμό της το 17% είναι λευκοί, το 3% Ινδικής καταγωγής, το 10% μιγάδες και το 70% νέγροι.

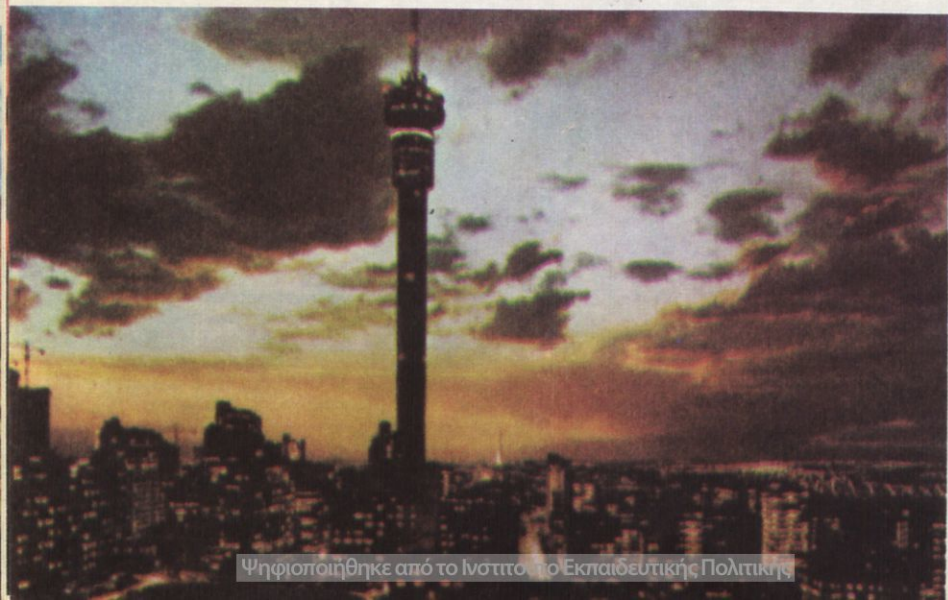
Είναι ένα κατ' έξοχή ρατσιστικό κράτος και τη διακυβέρνηση της χώρας έχουν μόνο οι λευκοί. Οι νέγροι ζουν σε ξεχωριστά αποκλεισμένα χωριά.

Η Ν. Αφρική είναι μία εύνοημένη, από τη φύση, χώρα. Έχει εύνοικό κλίμα και η γεωργία είναι πολύ αναπτυγμένη. Παράγει σιτάρι, καλαμπόκι, ζαχαροκάλαμο, καπνό, βαμβάκι κ.ά. Καλλιεργούνται επίσης όπωροφόρα δέντρα

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Ν. ΑΦΡΙΚΗΣ
23,5 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Πρετόρια.

Γιοχάνεσμπουργκ.

Καινούρια σπίτια που αντικατέστησαν καλύβες στη Φλακβον-
χέκμ, 80 μίλια βορειοδυτικά της Πρετόριας.

καί άμπέλια. Ή κτηνοτροφία είναι άναπτυγμένη καί έχει
τεράστια κοπάδια βοοειδών καί πρόβατα, πού δίνουν στή
χώρα τήν τέταρτη θέση σέ παραγωγή μαλλιού στόν κό-
σμο. Έκτός άπό όλα αυτά, έχει ένα πλουσιότατο ρέ
όρυκτά υπέδαφος. Υπάρχουν χαλκός, κασσίτερος, μαγ-
γάνιο, άνθρακες, σίδηρος, πλατίνα, καί κυρίως χρυσός
καί διαμάντια. Είναι ή πρώτη χώρα σέ παραγωγή χρυσού
καί ή δεύτερη, μετά τό Ζαΐρ, σέ διαμάντια.

Παρόλο όμως πού είναι ένα τόσο πλούσιο κράτος, τό
μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της, οι Νέγροι (70%),
ζούν κάτω άπό άθλιες συνθήκες.

ΛΕΣΟΤΟ - ΣΟΥΑΖΙΛΑΝΔΗ

Είναι μικρά κράτη (βασιλεια), πού βρίσκονται μέσα στό
έδαφος της Δημοκρατίας της Ν. Άφρικής.

ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ (Δημοκρατία Μαλγκάς)

Γαλλική άποικία μέχρι τό 1960. Είναι νησί καί έχει έκταση
τέσσερις φορές μεγαλύτερη άπό της Έλλάδας.

Βρίσκεται στόν Ίνδικό ώκεανό, άνατολικά της Άφρικής.

Οι κάτοικοι είναι νέγροι, υπάρχουν όμως άρκετοι Άσιά-
τες καί Εύρωπαίοι. Γεωργικά προϊόντα: ρύζι, καφέ μανιόκα,
μπαχαρικά, κινίνο. Όρυκτά: πολύτιμους λίθους, χρυσό καί
οϋράνιο.

Νέγρος εργάτης σέ χρυσωρυχείο της περιοχής Τράναβαλ.

ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ
7,2 έκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Ταναναρίβη.

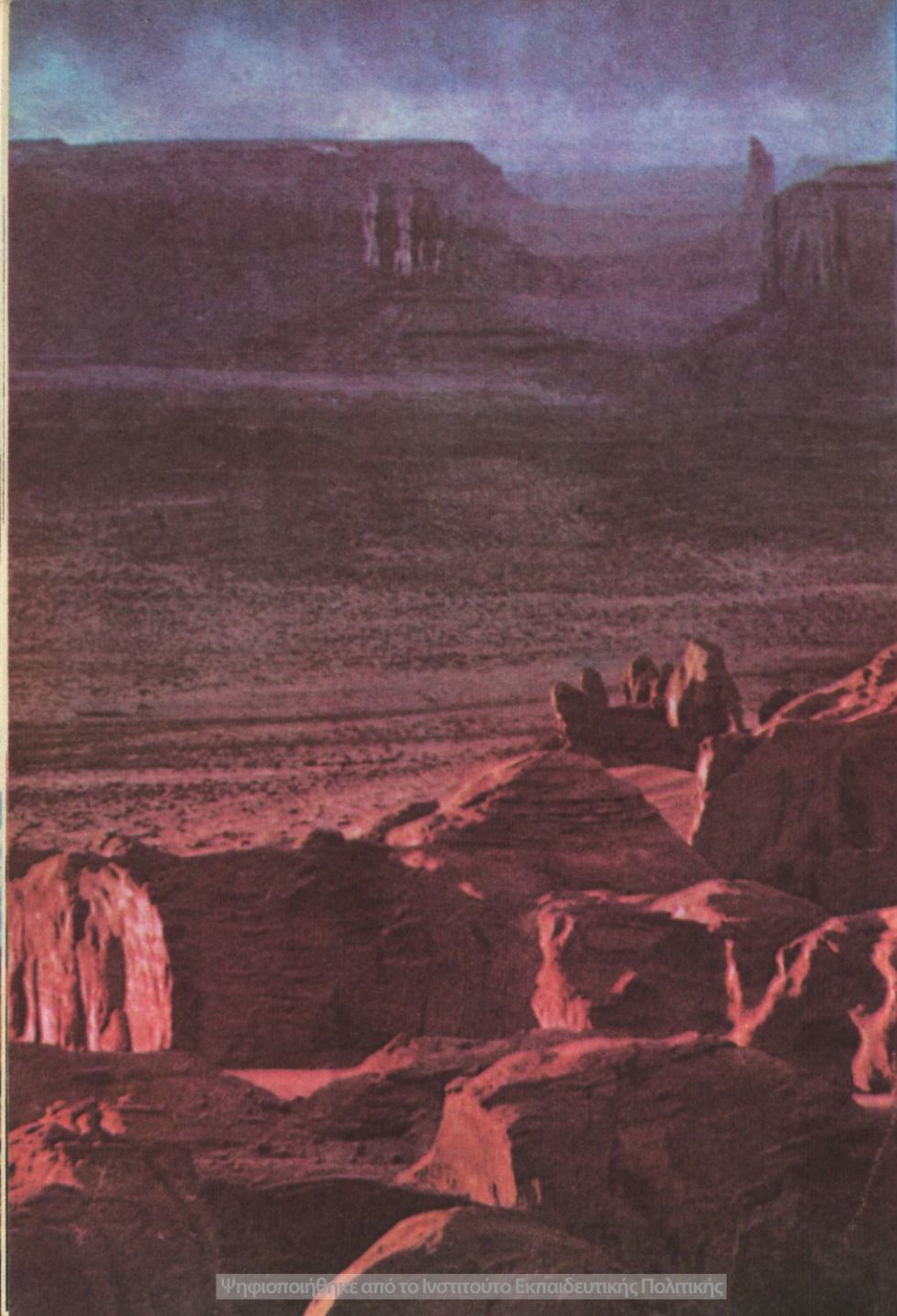
ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Στή Νότια Άφρική βρίσκεται ή έρημος Καλαχάρι καί ό ποταμός Ζαμβέζη.
- Ή Δημοκρατία της Νότιας Άφρικής είναι τό πλουσιό-
τερο άφρικανικό κράτος.
- Ή Μαδαγασκάρη είναι τό
πιό μεγάλο νησί της Άφρι-
κής.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- ① Ποιός είναι ό όρυκτός πλού-
τος της Νότιας Άφρικής;
- ② Πού βρίσκονται οι μεγάλοι κα-
ταρράκτες του Ζαμβέζη;
- ③ Γιατί τό Άκρωτήριο της Κα-
λής Έλπίδας πήρε αυτό τό
όνομα;

MARK

ΑΜΕΡΙΚΗ

AMERIKH

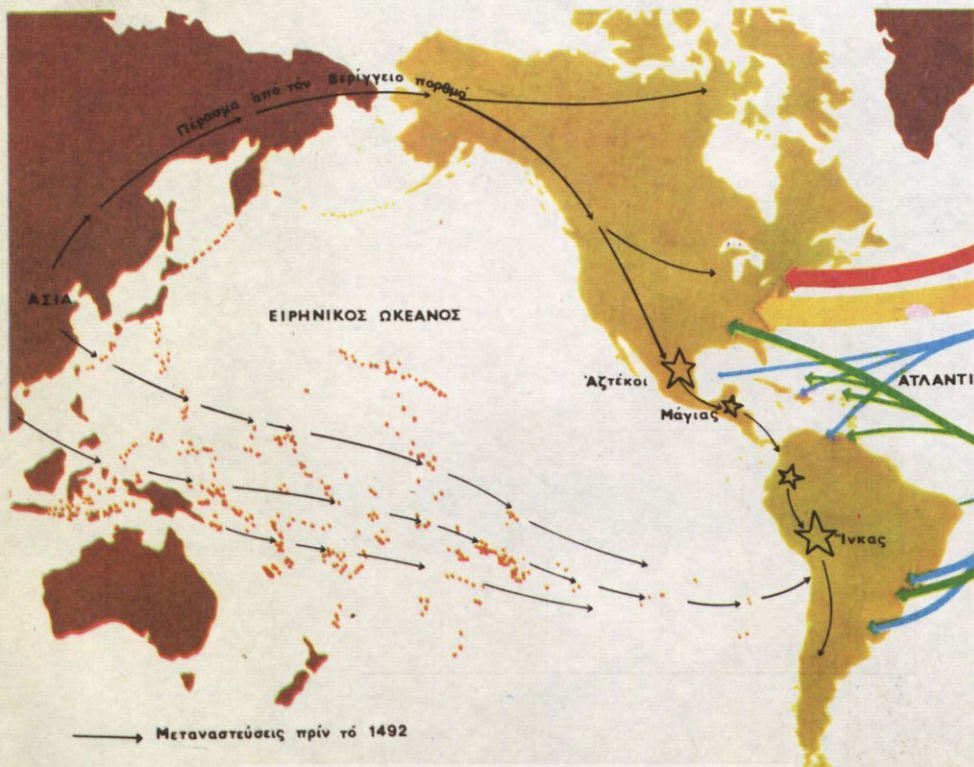
Nai

Ἡ Ἀμερική εἶναι ἡ μόνη ἡπειρος πού βρίσκεται στό δυτικό ἡμισφαίριο, ἀπομακρυσμένη ἀπό τίς ἄλλες ἡπείρους ἀνάμεσα στόν Εἰρηνικό καί τόν Ἀτλαντικό ὠκεανό. Ἡ Εὐρώπη, ἡ Ἀφρική καί ἡ Ἀσία γειτονεῦουν ἡ ἀπέχουν ἐλάχιστα μεταξύ τους καί ἀποτελοῦν τόν Παλαιό Κόσμο. Ἀντίθετα ἡ Ἀμερική ἦταν σχεδόν ἀγνωστή σ' αὐτόν μέχρι τό 15ο αἰώνα, γι' αὐτό καί ὀνομάστηκε Νέος Κόσμος.

Οἱ πρῶτοι κάτοικοί της ἦλθαν ἀπό τήν Ἀσία. Ἐγκαταστάθηκαν στήν Ἀμερικανική Ἠπειρο, ἀφοῦ πέρασαν τό Βερίγγιο πορθμό, καί κατόπιν προχώρησαν σέ νοτιότερες περιοχές. Ὅλοι, ὅπωςδήποτε, ἔφτασαν ἐδῶ ἀπό τή θάλασσα μέ σχεδίες. Αὐτοί ὑπῆρξαν οἱ πρόγονοι τῶν Ἰνδιάνων τῆς Ἀμερικής, οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν σέ μιά ὑποδιαίρεση τῆς κίτρινης φυλῆς. Σέ ὀρισμένες περιοχές οἱ Ἰνδιάνοι ἀνέπτυξαν σημαντικούς πολιτισμούς, ὅπως στό Μεξικό οἱ Ἀτζέκοι καί οἱ Μάγιας καί στό Περού οἱ Ἴνκας.

Οἱ Εὐρωπαῖοι ἀρχισαν νά ἐγκαθίστανται στήν Ἀμερική μετά τήν ἀνακάλυψή της ἀπό τό Χριστόφορο Κολόμβο (1492).

Πρὶν ἀπό τήν ἀνακάλυψη τῆς Ἀμερικής ἀπό τόν Κολόμβο, ὑπῆρχαν ἐκεῖ τρεῖς μεγάλες αὐτοκρατορίες: τῶν Ἀτζέκων τῶν Μάγιας καί τῶν Ἴνκας. Οἱ πρῶτοι Εὐρωπαῖοι, κάτοικοι τῆς Ἀμερικής, ἦλθαν ἀπό τήν Ἰσπανία καί τήν Πορτογαλία.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπό το Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἡ Ἀμερική ἐξερευνήθηκε σχετικά γρήγορα, γιατί ἡ μορφολογία της καὶ οἱ πλωτοὶ ποταμοὶ της διευκόλυναν τὶς μετακινήσεις στὸ ἐσωτερικὸ της. Οἱ νέοι κάτοικοι καταδίδωσαν τοὺς Ἰθαγενεῖς Ἰνδιάνους, μὲ ἀποτέλεσμα, στὴ βόρεια Ἀμερική, σχεδὸν νὰ τοὺς ἐξαφανίσουν. Στὴ νότια Ἀμερική ὅμως διατηρήθηκαν, καὶ σήμερα οἱ περισσότεροι κάτοικοι της εἶναι Ἰνδιάνοι ἢ μιγάδες Ἰνδιάνων καὶ λευκῶν.

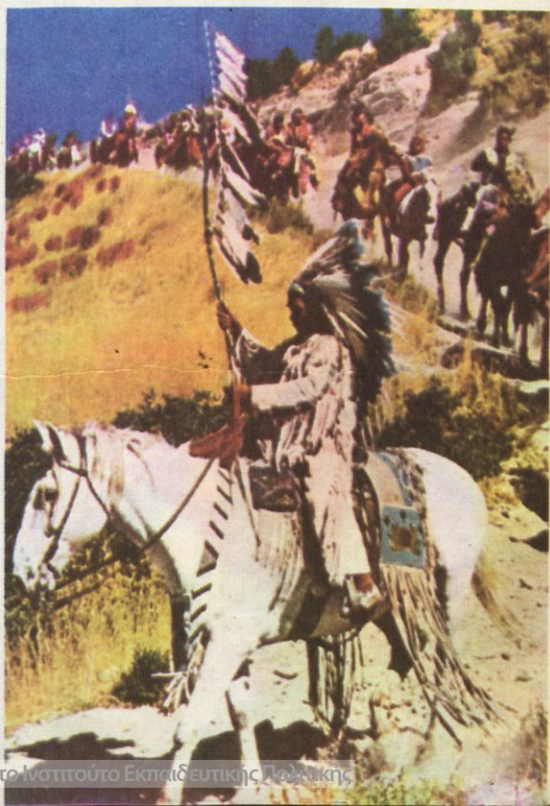
Ἀπὸ τὸ 16ο αἰῶνα ὁ πληθυσμὸς εἶναι κυρίως μετανάστες ἀπὸ τὴ Δύση. Στὴ βόρεια Ἀμερική ἐγκαταστάθηκαν Ἀγγλοὶ καὶ Γάλλοι, ἐνῶ στὴ νότια καὶ κεντρικὴ Ἀμερική, Ἰσπανοὶ καὶ Πορτογάλοι. Ἐπίσης, κατὰ τὴν περίοδο πού τὸ δουλεμπόριο εἶχε πάρει μεγάλες διαστάσεις, ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς Νέγρων μεταφέρθηκε στὴ νέα ἡπειρο ἀπὸ τὴν Ἀφρική.

Ἀπὸ τὸ 1850 ὡς τὸ 1914 ἔχουμε τὸ μεγαλύτερο μεταναστευτικὸ ρεῦμα ἀπὸ τὴν Εὐρώπη πρὸς τὴν Ἀμερική. Ἡ νέα ἡπειρος μὲ τὶς ἀχανεῖς καὶ ἀνεκμετάλλευτες ἐκτάσεις της προσέφερε πολλὰς δυνατότητες ἀπασχόλησης στοὺς Εὐρωπαίους ἀποίκους. Σήμερα ὁ πληθυσμὸς ἔχει ξεπεράσει τὰ 500 ἑκατομμύρια κατοίκους.

Μία ὁμάδα Ἰνδιάνων ἀπ' αὐτοὺς πού συνάντησαν στὴν Ἀμερική οἱ πρῶτοι Εὐρωπαῖοι κάτοικοι.

Δουλεμπόριο
Μεταναστεύσεις
Εὐρωπαίων

ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΗ

Ἡ Ἀμερική, μέ ἑκταση 42.000.000 τετρ. χμ., εἶναι λίγο μικρότερη ἀπό τήν Ἀσία καί 4 φορές μεγαλύτερη ἀπό τήν Εὐρώπη. Ἐκτείνεται, τόσο στό βόρειο ὅσο καί στό νότιο ἡμισφαίριο, ἀνάμεσα στόν Ἀτλαντικό καί στόν Εἰρηνικό Ὠκεανό. Στά βόρεια βρέχεται ἀπό τό Βόρειο Παγωμένο Ὠκεανό καί στά νότια ἀπό τόν Ἀνταρκτικό.

Ἀποτελεῖται ἀπό δύο μεγάλα τμήματα, τή Βόρεια καί τή Νότια Ἀμερική, πού συνδέονται μεταξύ τους μέ μία στενή λουρίδα ξηρᾶς, τήν Κεντρική Ἀμερική.

ΤΟ ΑΝΑΓΛΥΦΟ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

α) Στή δυτική ἀκτὴ τῆς Ἀμερικῆς, κατὰ μήκος τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ὑπάρχουν ὄροσειρές πού ἀνάμεσά τους δημιουργοῦνται ψηλά ὄροπέδια. Στή Βόρεια Ἀμερική εἶναι τά **Βραχώδη ὄρη** μέ ψηλότερη κορυφή τό βουνό **Μάκ-Κίνλεϋ** (6.337 μ.).

Στή Νότια Ἀμερική ἡ ὄροσειρά τῶν **Ἀνδεων, Δυτικῶν καί Ἀνατολικῶν**, μέ ψηλότερη κορυφή τό βουνό **Ἀκονγκάρας** (7.034 μ.), πού εἶναι καί ἡ ψηλότερη κορυφή τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου. Οἱ ὄροσειρές τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς συνδέουν τά Βραχώδη ὄρη μέ τίς Ἀνδεις.

β) Στά ἀνατολικά καί κατὰ μήκος τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ὑπάρχουν ὄροπέδια καί χαμηλά ὄρη, τά Ἀππαλάχια. Αὐτά ἔχουν σχηματιστεῖ παλαιότερα ἀπό τίς δυτικές ὄροσειρές καί ἔχουν ὑποστεῖ μεγάλες διαβρώσεις. Ἐχουν στρογγυλεμένες κορυφές καί μέσο ὕψος 1.000 μ. Στή Βόρεια Ἀμερική εἶναι τά ὄροπέδια τοῦ Καναδά καί στή Νότια Ἀμερική τά ὄροπέδια τῆς Βραζιλίας.

γ) Ἀνάμεσα στίς ὄροσειρές τῆς δυτικῆς παραλίας καί στά ἀνατολικά χαμηλά ὄροπέδια ὑπάρχουν ἀπέραντες πεδιάδες, πού διαρρέονται ἀπό μεγάλους ποταμούς. Ὁ Μισισσιππὴς μέ τούς παραπόταμούς του διασχίζει τήν πεδιάδα τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς καί καταλήγει στόν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ. Στή Νότια Ἀμερική δημιουργεῖται μιὰ μεγάλη λεκάνη, τήν ὁποία διασχίζει ὁ Ἀμαζόνιος. Νοτιότερα ὁ Παρανάς καί οἱ παραπόταμοί του διαρρέουν τήν πεδιάδα ἀνάμεσα στίς Ἀνδεις καί στά Βραζιλιανὰ ὄροπέδια.

Δάσος ἀπό κωνοφόρα στοὺς πρόποδες τῶν Βραχωδῶν Ὁρέων.

Ένα τοπίο από τις μεγάλες Αμερικανικές πεδιάδες κατά την εποχή του θερισμού.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΣΤΗ ΒΛΑΣΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΚΛΙΜΑ

Επειδή η Αμερική εκτείνεται από την πολική ζώνη ως τη Νότια Εύκρατη ζώνη, υπάρχουν μεγάλες διαφορές στο κλίμα και στη βλάστηση.

1. Στα βόρεια παράλια υπάρχει η ζώνη της Τούνδρας. Χαρακτηριστικά του κλίματος είναι οι παγετώνες, μακροί χειμώνες, δυνατοί άνεμοι. Η βλάστηση είναι φτωχή και περιορίζεται σε βρύα και λειχήνες.

2. Ένα μεγάλο μέρος της Βόρειας Αμερικής σκεπάζεται από δάση κωνοφόρων δέντρων (έλατα, πεύκα). Τό κλίμα είναι ψυχρό με βαρύ χειμώνα. Έδω οι συνθήκες δεν εύνοουν την καλλιέργεια. Στις νοτιότερες περιοχές όμως τα κωνοφόρα δέντρα αντικαθίστανται από δάση φυλλοβόλων δέντρων, όπως οι καστανιές και οι όξιές. Ένα μεγάλο μέρος των δασών αυτών έχει κοπεϊ και έχουν δημιουργηθεί εύφορες εκτάσεις, που καλλιεργούνται έντατικά. Στα ανατολικά παράλια οι θερμοκρασίες είναι επίσης πολύ χαμηλές, κι αυτό γιατί κοντά από αυτές περνά το **ψυχρό**

θαλάσσιο ρεύμα του Λαμπραντόρ, πού κινείται από τον Άρκτικό πρὸς τὸν Ἀτλαντικό Ὠκεανό.

3. Στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς ὑπάρχουν ἐκτεταμένες πεδιάδες καὶ λιβάδια. Ἐκεῖ τὸ κλίμα εἶναι ἡπειρωτικὸ μὲ ψυχροὺς χειμῶνες καὶ θερμὰ καλοκαίρια. Στὶς πιά ξηρὲς περιοχὲς δημιουργοῦνται στέππες. Λιβάδια συναντᾶμε ἐπίσης στὸ νοτιότερο τμῆμα τῆς Νότιας Ἀμερικῆς.

4. Ἐρημοὶ ὑπάρχουν ἐκεῖ, ὅπου τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ καὶ ξηρὸ, ἀλλὰ ἔχουν περιορισμένη ἔκταση. Ἡ μεγαλύτερη ἔρημος τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς εἶναι ἡ Μοχάβε τῆς Καλιφόρνιας.

5. Οἱ περιοχὲς τῆς Νότιας Ἀμερικῆς, πού βρίσκονται γύρω ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸ καὶ κυρίως ἡ λεκάνη τοῦ Ἀμαζονίου, ὅπου τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ καὶ ὑγρὸ, καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ παρθένα δάση (ζοῦγκλες).

6. Τέλος, στὶς τροπικὲς περιοχὲς, ὅπου τὸ κλίμα εἶναι ξηρὸ καὶ θερμὸ, ὑπάρχουν οἱ **σαβάνες**, περιοχὲς μὲ θαμνώδη βλάστηση.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι μιά ἀπειραυτὴ ἡπειρὸς (42 ἑκατομύρια τετρ. χλμ.) πού ἀργησε νά κατοικηθεῖ. Σήμερα ἔχει 500 ἑκατομύρια κατοίκους, πού εἶναι κυρίως ἀπόγονοι τῶν Εὐρωπαίων ἀποίκων τοῦ περασμένου αἰῶνα, Νέγροι καὶ Ἰθαγενεῖς Ἰνδιάνοι, πού ζοῦν κυρίως στὸ Μεξικὸ καὶ στὴ Νότια Ἀμερικῇ.

● Τὸ ἀνάγλυφο τῆς Ἀμερικῆς χαρακτηρίζεται ἀπὸ μεγάλες ὀροσειρές (Βραχώδη ὄρη, Ἀνδεις), ἐκτεταμένες πεδιάδες, λιβάδια καὶ χαμηλά ὀροπέδια, πού εἶναι παλαιότεροι σχηματισμοί.

● Ἐκτείνεται στὸ Βόρειο καὶ Νότιο ἡμισφαίριο καὶ ὑπάρχουν μεγάλες διαφορὲς στὸ κλίμα καὶ στὴ βλάστηση.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΚΡΑΤΗ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ

Ἀργεντινὴ	25	Κούβα	9,3
Βενεζουέλα	11,4	Μεξικὸ	55
Βολιβία	5,5	Νικαράγουα	2,4
Βραζιλία	102	Ὀνδούρα	2,9
Γουατεμάλα	5,7	Οὐρουγουάη	3
Γουιάνες	1,3	Παναμάς	1,6
Δημ. Αἰτῆς	5,3	Παραγουάη	2,5
Δομινικανικὴ Δημ.	4,6	Περοῦ	15,2
Η.Π.Α.	210	Πόρτο-ΡΙκο	3
Ἰσημερινός	7	Σαλβαντόρ	4
Καναδάς	22	Τζαμάικα	2
Κολομβία	25	Χιλή	10
Κόστα-ΡΙκα	2		

ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

(*Handwritten signature*) *Ναι*
ΚΑΝΑΔΑΣ

ΚΑΝΑΔΑΣ

22 εκατομ. κάτοικοι.
Πρώτεύουσα Όττάβα.

Είναι η δεύτερη σέ έκταση χώρα στόν κόσμο. Έχει περίπου 10.000.000 τετρ. χμ., δηλαδή όσο ολόκληρη ή Εύρώπη καί καταλαμβάνει τό 1/4 σχεδόν τής έκτάσεως όλης τής 'Αμερικής. Κατέχει τό βορειότερο τμήμα τής άμερικανικής ήπείρου, μέ εξαίρεση τήν 'Αλάσκα, πού άνήκει στίς Η.Π.Α.

Παρ' όλη τήν τεράστια έκταση ό πληθυσμός είναι μόνο 22 εκατ. κάτοικοι. Τά βόρεια τμήματα μέ τό μεγάλο ψύχος είναι άκατοίκητα, ένω τό «ώφέλιμο» καί κατοικήσιμο έδαφος περιορίζεται στίς νότιες περιοχές καί κυρίως στήν κοιλάδα του ποταμού 'Αγίου Λαυρεντίου καί στίς όχθες τών Μεγάλων Λιμνών τής ίδιας περιοχής, άκόμη στά λιβάδια καί στίς πεδιάδες, όπου τό έδαφος είναι πολύ εύφορο.

Σέ όλο τόν κεντρικό Καναδά υπάρχουν πολλές λίμνες, μικρές καί μεγάλες, πού σχηματίστηκαν από τούς παγετώνες, πού σκέπαζαν τίς περιοχές αυτές κατά τήν παγετώδη περίοδο.

Ή ξυλεία είναι μιά από τίς μεγάλες πηγές πλούτου του Καναδά. Οί κορμοί τών δένδρων πλέοντας πάνω στό νερό τών ποταμών μεταφέρονται στά πριονιστήρια καί στά εργοστάσια χαρτοποιίας.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Τά δάση καταλαμβάνουν τό μεγαλύτερο μέρος τής χώρας. Ἡ ξυλεία εἶναι ἀφθονη καί γίνεται συστηματική ἐκμετάλλευση. Ὁ Καναδός εἶναι ἡ πρώτη χώρα στήν παραγωγή χαρτιοῦ. Στή ζώνη τῶν δασῶν ὑπάρχει ἀφθονος ὀρυκτός πλοῦτος, ὅπως χρυσός, νικέλιο, ἀσήμι, λευκόχρυσος καί τό πολύτιμο οὐράνιο. Στή χερσόνησο τοῦ Λαμπραντόρ ὑπάρχουν πλούσια σιδηρομεταλλεύματα.

ΠΕΔΙΑΔΕΣ ΚΑΙ ΛΙΒΑΔΙΑ

Στίς κεντρικές πεδιάδες καλλιεργεῖται κυρίως σιτάρι. Εἶναι ἡ τρίτη χώρα στόν κόσμο σέ παραγωγή σίτου. Στόν κεντρικό Καναδά ὑπάρχουν ἀκόμη πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου καί φυσικῶν ἀερίων. Στά λιβάδια τοῦ ἀνατολικοῦ Καναδά εἶναι ἀναπτυγμένη ἡ κτηνοτροφία.

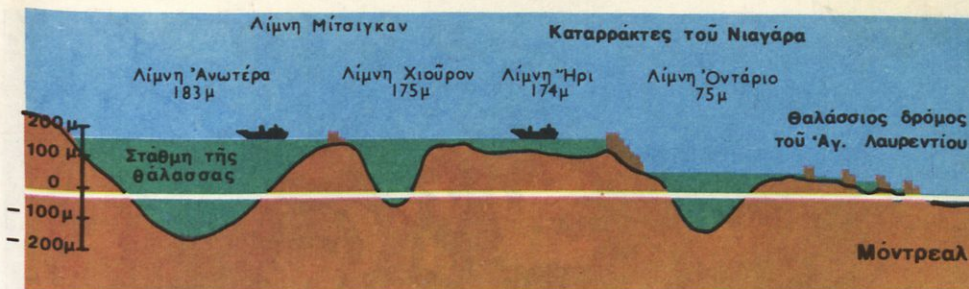
Μιά ἔκταση καλλιεργημένη μέ σιτάρι στόν Καναδά. Στό βάθος φαίνονται οἱ μεγάλες ἀποθήκες (σιλό) μέσα στίς ὁποῖες φυλάγεται ὁ καρπός.

Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΛΙΜΝΩΝ

Στά νότια σύνορα του Καναδά είναι οι Μεγάλες Λίμνες, που ανήκουν στον Καναδά και στις Η.Π.Α. Πρόκειται για τις λίμνες **Άνωτέρα** (Σουπήριωρ), που είναι ή μεγαλύτερη λίμνη στη γη με γλυκό νερό, **Μίτσιγκαν** (άνήκει στις Η.Π.Α.), **Χιούρον**, **Ήρι** και **Οντάριο**. Οι λίμνες αυτές δε βρίσκονται στο ίδιο ύψος και συγκοινωνούν μεταξύ τους με μικρά ποτάμια. Τα νερά τους συγκεντρώνονται τελικά στον ποταμό του Αγίου Λαυρεντίου και χύνονται στον ομώνυμο κόλπο. Κατά τη διαδρομή, ανάμεσα στις λίμνες **Ήρι** και **Οντάριο**, τα νερά πέφτουν από ύψος 52 μ. και

Για να μπορεί να γίνεται η ναυσιπλοία στην περιοχή των Μεγάλων Λιμνών, πού η στάθμη τους βρίσκεται σε διαφορετικά επίπεδα, χρειάστηκε να κατασκευαστούν κανάλια και ύδατοφράκτες, ώστε τα πλοία να μπορούν να περνούν από τη μία λίμνη στην άλλη και να φθάνουν στη θάλασσα. Τό χειμώνα ή έπικοινωνία σταματά γιατί οι λίμνες παγώνουν.

σχηματίζουν τούς περίφημους καταρράκτες του **Νιαγάρα**. Πρόκειται για δύο καταρράκτες, από τούς οποίους ό ένας ανήκει στον Καναδά και ό άλλος στις Η.Π.Α.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ή άφθονία των πλουτοπαραγωγικών πόρων του Καναδά, ή μεγάλη γεωργική παραγωγή και ή άλματώδης βιομηχανική ανάπτυξη τόν κατατάσσουν ανάμεσα στις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες. Είναι από τά μεγαλύτερα κέντρα εξαγωγής σίτου και άλλων γεωργικών προϊόντων. Παράγονται άφθονα γαλακτοκομικά προϊόντα, επίσης είναι πολύ αναπτυγμένη ή άλιεία. Παράγει τό 80% τής παγκόσμιας παραγωγής χαρτιού. Έχει ακόμη πολύ αναπτυγμένο έμπορο γουναρικών.

Στήν περιοχή των Μεγάλων Λιμνών, μέ τίς ύδατοπτώσεις, παράγονται μεγάλα ποσά ηλεκτρικής ενέργειας και υπάρχουν πολλά εργοστάσια, πού χρησιμοποιούν αυτή τήν ενέργεια. Ό Καναδάς είναι μία χώρα μέ συνεχή ανάπτυξη τής βιομηχανίας.

Πυκνό σιδηροδρομικό δίκτυο έξυπηρετεί τίς μεταφορές, κυρίως στό Νότιο Καναδά. Ή συγκοινωνία διευκολύνεται ακόμη μέ τούς πλωτούς ποταμούς και κυρίως μέ τόν ποταμό του Άγιου Λαυρεντίου.

Οι περίφημοι καταρράκτες του Νιαγάρα.

(ΚΑΤΟΙΚΟΙ - ΠΟΛΕΙΣ)

Οι πρώτοι άποικοι του Καναδά ήταν Γάλλοι (1604). Αργότερα εγκαταστάθηκαν Άγγλοι και ανάμεσά τους άρχισε ο ανταγωνισμός για την κατάκτηση της χώρας. Τέλος το 1763 έγινε Άγγλική άποικία. Οι Γάλλοι διατήρησαν τη γλώσσα και τα έθιμά τους και αντιπροσωπεύουν σήμερα το 1/3 του πληθυσμού.

Τό 1926 ο Καναδάς έγινε ανεξάρτητο κράτος, εξακολουθεί όμως νά ανήκει στη Βρετανική Κοινοπολιτεία.

Οι μεγαλύτερες πόλεις βρίσκονται στην περιοχή των Μεγάλων Λιμνών και είναι ή Όττάβα (πρωτεύουσα) μέ 550.000 κατοίκους, τό Τορόντο (2,3 εκατ. κατ.), τό Μόντρεαλ (2,6 εκατ.), τό Κεμπέκ (430.000). Οι δύο τελευταίες έχουν κατοίκους Γαλλικής καταγωγής. Στα δυτικά παράλια είναι τό Βανκούβερ, μεγάλο λιμάνι στον Ειρηνικό.

Άποψη του κέντρου του Τορόντο, με το Δημαρχείο.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Ο Καναδάς είναι μιά άπέραντη χώρα, αλλά ο πληθυσμός δέν ξεπερνά τά 22 έκατομ. κατοίκους. Τό μεγαλύτερο μέρος καταλαμβάνει ή Τούνδρα καί ή ζώνη τών δασών, πού δίνει άφθονη ξυλεία.
- Ο κεντρικός Καναδάς έχει μεγάλη παραγωγή σιταριού καί πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου. Υπάρχουν άφθονα όρυκτά καί μεταλλεύματα.
- Τό Μόντρεαλ είναι ή μεγαλύτερη πόλη. Ένα μεγάλο μέρος τών κατοίκων του Καναδά έχουν Γαλλική καταγωγή (31%).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σέ ποιές περιοχές του Καναδά συγκεντρώνεται τό μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού καί γιατί;
2. Ποιός είναι ό όρυκτός πλούτος του Καναδά;
3. Σέ ποιούς τομείς της οικονομίας, ό Καναδάς έχει σημαντική θέση;
4. Ποιές είναι οι Μεγάλες Λίμνες καί πού σχηματίζονται οι καταρράκτες του Νιαγάρα;
5. Οι καταρράκτες του Νιαγάρα είναι οι μεγαλύτεροι στον κόσμο;
6. Δειξτε στό χάρτη τις σπουδαιότερες πόλεις.

MM

Ναι

ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ (Η.Π.Α)

(ΠΡΙΝ ΔΥΟ ΑΙΩΝΕΣ ΥΠΗΡΧΑΝ 13 ΜΙΚΡΕΣ ΑΠΟΙΚΙΕΣ)

ΣΗΜΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΟ ΚΡΑΤΟΣ 50 ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ.

Η.Π.Α.
210 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Ουάσινγκτον.

Ο Λευκός Οίκος, πού βρίσκεται στην Ουάσινγκτον, είναι από τό 1800 ή κατοικία του Προέδρου των Η.Π.Α.

Μετά τίς εξερευνήσεις Ίσπανών, Γάλλων καί Ἀγγλων, ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 18ου αἰώνα, τό ἔδαφος τῶν Η.Π.Α. ἀρχισε νά ἐποικίζεται ἀπό τοὺς Ἀγγλους. Ἐτσι, στίς ἀκτές τοῦ Ἀτλαντικοῦ δημιουργήθηκαν 13 μικρές ἀποικίες. Ὄταν ὅμως ἡ μητρόπολη θέλησε νά ἐπιβάλεϊ βαριά φορολογία, οἱ ἀποικοὶ ἐξεγέρθηκαν καί στίς 4 Ἰουλίου 1776 κήρυξαν τήν ἀνεξαρτησία τῶν ἀποικιῶν. Μé τήν ἱκανή ἡγεσία τοῦ Γεωργίου Οὐάσινγκτον καί τῇ βοήθεια τῶν Γάλλων οἱ Ἀμερικανοὶ νίκησαν τίς Ἀγγλικές δυνάμεις καί πέτυχαν τήν ἀναγνώριση τῆς ἀνεξαρτησίας τους (Πόλεμος Ἀνεξαρτησίας).

Οἱ 13 ἀποικίες, ὅταν ἐγίναν ἀνεξάρτητες, θέλοντας νά διατηρήσουν τήν αὐτονομία τους, ἀπέτελεσαν ἓνα ὁμόσπονδο κράτος. Σ' αὐτές προστέθηκαν καί ἄλλες ἀργότερα. Τό 1861 ἡ ἀνάπτυξη τῶν Η.Π.Α. διακόπηκε προσωρινά ἀπό τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Οἱ νότιες πολιτείες προσπάθησαν νά ἀποχωριστοῦν, γιὰτί δέ δέχονταν τήν κατάργηση

της δουλείας. Ο πόλεμος αυτός έληξε τό 1865 μέ νίκη τοῦ Βορά.

Σήμερα οἱ Η.Π.Α. ἀποτελοῦνται ἀπό 50 πολιτείες μαζί μέ τήν Ἀλάσκα, πού προστέθηκε τό 1958, καί τά νησιά Χαβάη, πού προστέθηκαν τό 1959. Ἀποτελοῦν μία ὁμόσπονδη δημοκρατία, ὅπου κάθε πολιτεία ἔχει δική της κυβέρνηση, νόμους, βουλή. Ὅλες ὅμως ἀναγνωρίζουν μία Ὁμόσπονδη Κυβέρνηση, πού ἐδρεύει στήν Οὐάσιγκτον. Ἀκόμη, ὑπάρχει ἓνας πρόεδρος, καθώς καί μία ὁμόσπονδη Βουλή καί Γερουσία πού εἶναι τό Κογκρέσσο.

Οἱ 13 ἀποικίες, πού ὑπῆρξαν ἡ βάση τοῦ Κράτους, συμβολίζονται στή σημαία τους μέ 13 γραμμές (κόκκινες καί ἀσπρες), ἐνῶ οἱ 50 πολιτείες συμβολίζονται μέ 50 λευκά ἀστρα.

Οἱ Η.Π.Α. ἔχουν ἑκτασῇ 9.300.000 τετρ. χμ., περίπου ὅσο ἡ Εὐρώπη. Δέν εἶναι τό μεγαλύτερο κράτος τῆς γῆς, οὔτε τῆς ἀμερικανικῆς ἡπείρου, εἶναι ὅμως ἡ πιό ἰσχυρή καί ἡ πιό πλούσια χώρα στόν κόσμο.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ - ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Οἱ Η.Π.Α. εἶναι ἀπό παράδοση ἡ χώρα τῶν μεταναστών. Μετά τήν ἀνεξαρτησία τους, χιλιάδες μετανάστες ἄρρισαν νά καταφθάνουν. Στήν ἀρχή ἦταν κυρίως Ἀγγλοι καί Ἰρλανδοί, μετά ἦρθαν Γερμανοί καί Σκανδιναβοί καί ἄργότερα, μετά τό 1890, ἄρρισε ἡ ἄθροια μετανάστευση ἀπό τίς χώρες τῆς νότιας, κεντρικῆς καί ἀνατολικῆς Εὐρώπης, Ἰταλία, Ἑλλάδα, Αὐστροουγγαρία καί Ρωσία. Τό μεταναστευτικό κύμα ἀνακόπτεται ἀπό τόν Α' παγκόσμιο πόλεμο, ἐπαναλαμβάνεται, περιορισμένο ὅμως ἀπό τό 1921, καί ἀρχίζει νά διογκώνεται πάλι ἀπό τό 1946.

Υπολογίζεται ὅτι ἀπό τό 1820 ὥς τό 1960 ἐγκαταστάθηκαν στίς Η.Π.Α 30 ἑκατομμύρια Εὐρωπαῖοι. Οἱ Ἀμερικανοί πολῖτες μέ Ἑλληνική καταγωγή φτάνουν τό 1.000.000. Σήμερα ἡ μετανάστευση ἐλέγχεται ἀπό αὐστηροῦς νόμους καί ἐπιτρέπεται ἡ εἴσοδος μόνο σέ 150.000 μετανάστες τό χρόνο.

Οἱ χιλιάδες αὐτοί ἄνθρωποι ἀπό διάφορες χώρες καί μέ διάφορες ἐθνικότητες δημιούργησαν τόν ἀμερικάνικο λαό. Ὁ πληθυσμός τῶν Η.Π.Α. φτάνει τά 210. ἑκατομ. Ἀνάμεσα τους ὑπάρχουν πολλοί νέγροι (10%), ἀπόγονοι τῶν μαύρων δούλων πού μεταφέρθηκαν ἀπό τήν Ἀφρική. Οἱ Ἰνδιάνοι εἶναι περίπου 300.000 καί ζοῦν συγκεντρωμένοι σέ ὀρισμένες περιοχές. Ὑπάρχουν ἀκόμη καί ἄρκετοί Ἀσιάτες (Ἰάπωνες, Κινέζοι).

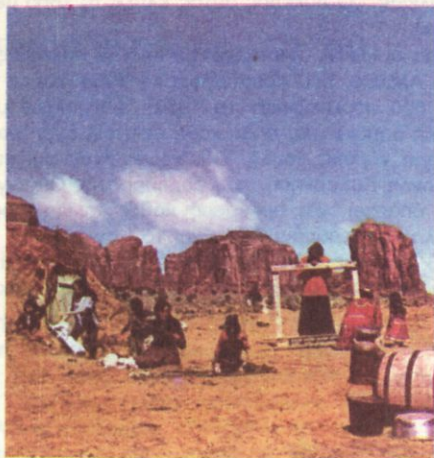
ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΑΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΟΙ Η.Π.Α. ΙΣΧΥΡΗ ΔΥΝΑΜΗ:

1. Ἐγκαταστάθηκαν σέ μεγάλη ἑκτασῇ χωρίς νά ὑποχρεωθοῦν νά πολεμήσουν μέ ἰσχυροῦς ἀντίπαλους.
2. Τά εὐφωρα ἐδάφη πού καλλιέργησαν, ἀπομακρύνοντας τοὺς Ἰνδιάνους, εἶχαν μεγάλη ἀπόδοση.
3. Προσέλκυαν χιλιάδες ἐργάτες ἀπό τήν Εὐρώπη, πού τοὺς ἐγκατάστησαν στίς ἀπέραντες καλλιεργήσιμες ἐκτάσεις.
4. Προσέλκυαν ἀπό τήν Εὐρώπη σημαντικά κεφάλαια, ἀπαραιτήτα γιά τήν ἐκμετάλλευση τοῦ ὑπόγειου πλούτου.
5. Ἐνῶ τά κράτη τῆς Εὐρώπης καταστράφηκαν ἀπό τοὺς δύο παγκόσμιους πολέμους, στό ἐδαφος τῶν Η.Π.Α. δέν ἐγίναν πολεμικῆς ἐπιχειρήσεις.

Ἰνδιάνοι Ναβάχο σ' ἓνα καταυλισμό. Σήμερα ζοῦν ἀπὸ τὴν κατασκευὴ διαφόρων ἀντικειμένων πού πουλᾶνε στοὺς τουρίστες.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Οἱ Η.Π.Α., μὲ ἑκτασὴ σχεδὸν ἴση πρὸς τὴν Εὐρώπῃ καὶ πληθυσμὸ 210 ἑκατομμύρια εἶναι ἡ πρὶ πλούσια καὶ πρὶ ἰσχυρὴ χώρα στὸν κόσμον. Εἶναι ὁμόσπονδο κράτος μὲ πρωτεύουσα τὴν Οὐάσιγκτον.
- Ἡ ἀνάπτυξη τῶν Η.Π.Α. εὐνοήθηκε ἀπὸ τὰ ἑκατομμύρια Εὐρωπαίων, πού ἤρθαν ἐδῶ καὶ ἐγκαταστάθηκαν.
- Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν κατοίκων ζεῖ στὰ ἀνατολικά τῆς χώρας. Ὁ ἀμερικανικὸς λαὸς πρὶέρχεται ἀπὸ διάφορους λαοὺς μὲ διάφορες ἐθνικότητες.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

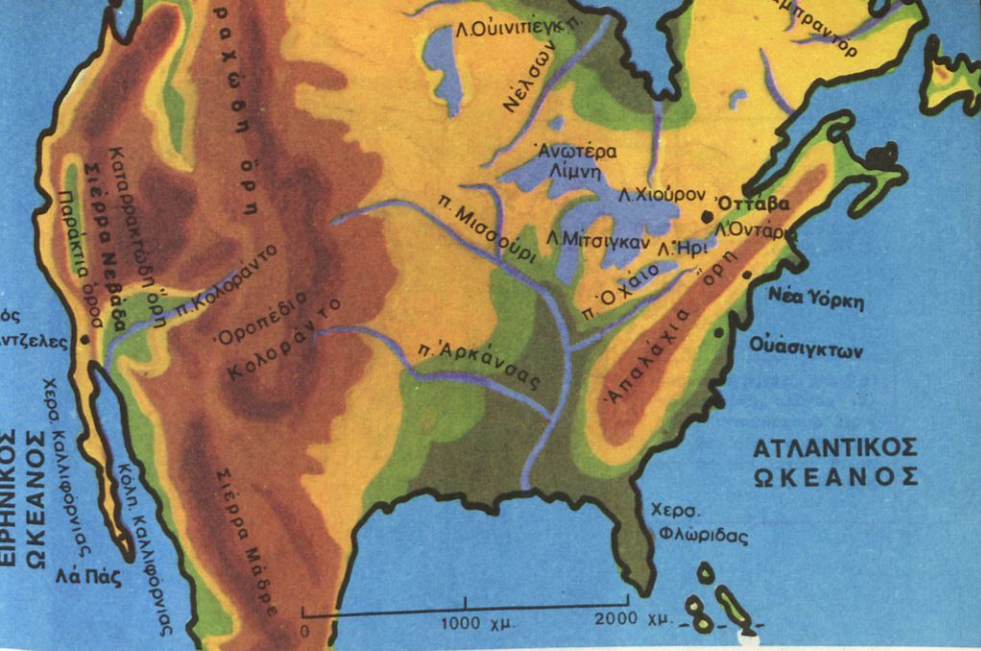
Οἱ πρῶτοι Εὐρωπαῖοι ἀποικοὶ ἦταν συγκεντρωμένοι στὰ ἀνατολικά παράλια, στὶς ἀκτὲς τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Ἀργότερα ὅμως ἀρχισαν νὰ μετακινοῦνται πρὸς τὴ Δύση ἀναζητώντας νέες ἐκτάσεις γιὰ καλλιέργεια.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν κατοίκων ζεῖ στὰ βορειοανατολικά τῶν Η.Π.Α. Οἱ δυτικὲς πολιτείες εἶναι σχετικὰ ἀραιοκατοικημένες μὲ ἐξαίρεση τίς ἀκτὲς τοῦ Εἰρηνικοῦ.

ΦΥΣΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ - ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Στὰ ἀνατολικά ἐκτείνονται τὰ Ἀππαλάχια ὄρη. Δὲν ἔχουν μεγάλο ὕψος καὶ εἶναι σκεπασμένα μὲ πυκνὰ δάση. Στὶς ἀκτὲς τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὑπάρχουν εὐφορες πεδιάδες πυκνοκατοικημένες. Στὰ νοτιοανατολικά σχηματίζεται ἡ χερσόνησος τῆς Φλόριντας, ὅπου τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ καὶ ὁ χειμῶνας σχεδὸν ἀγνωστος.

Στὸ δυτικὸ τμήμα τῶν Η.Π.Α. συναντᾶμε: α) Κατὰ μῆκος τοῦ Εἰρηνικοῦ συνέχεια τῶν Βραχωδῶν, τὴν Παράκτια

όροσειρά, τὰ Καταρρακτώδη όρη καί τή Σιέρρα Νεβάδα. Ἀνάμεσά τους εἶναι ἡ εὐφορη κοιλάδα τῆς Καλιφόρνιας, όπου ὑπάρχει πυκνή βλάστηση, γιατί πέφτουν πολλές βροχές.

β) Δυτικότερα, ψηλά όροπέδια πού διασχίζονται ἀπό βαθιές χαράδρες μέ ἀπότομα τοιχώματα, τὰ Κάνυον, ὅπως τό περίφημο Μεγάλο Κάνυον τοῦ ποταμοῦ Κολοράντο (Grand Canyon), πού φτάνει σέ βάθος τὰ 2.000 μ. Οἱ χαράδρες αὐτές ἔχουν σχηματιστεῖ ἀπό τή διάβρωση τῶν ποταμῶν πού περνοῦν ἀπό τὰ όροπέδια αὐτά.

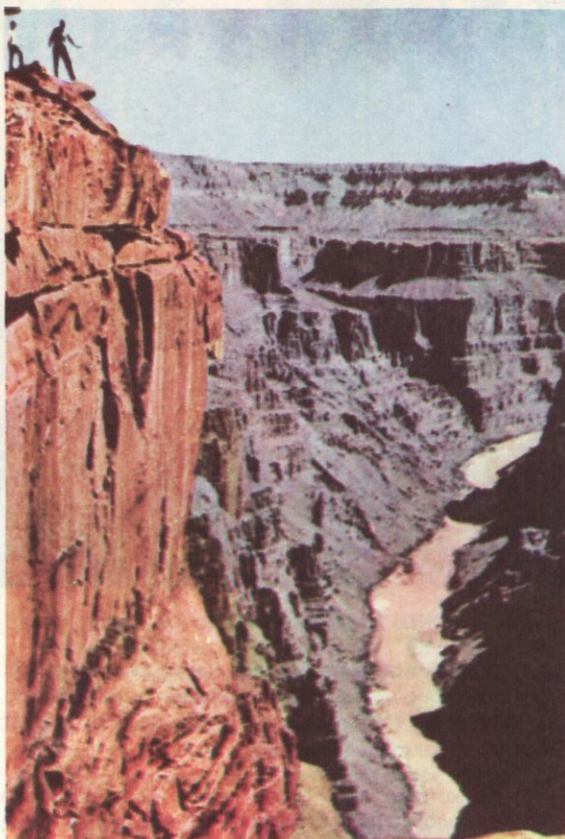
Τό κλίμα εἶναι ξηρό καί μεγάλες ἐκτάσεις εἶναι ἔρημοι, κυρίως στή Νότια Καλιφόρνια, στήν Ἀριζόνα καί στό Νέο Μεξικό, ἐπειδὴ ἡ Παράκτια όροσειρά ἐμποδίζει τοὺς θαλάσσιους ἀνέμους νά φτάσουν ὡς ἐδῶ.

γ) Τέλος τὰ Βραχώδη όρη, πού φτάνουν ὡς τήν κεντρική πεδιάδα. Ἐδῶ ἔχουν τίς πηγές τους πολλοί ποταμοί ὅπως ὁ **Κολούμπια** καί ὁ **Κολοράντο**, οἱ ὁποῖοι στή διαδρομῇ τους σχηματίζουν μεγαλειώδεις καταρράκτες.

Ἀνάμεσα στά Βραχώδη όρη καί στά Ἀπαλάχια όρη ὑπάρχει μία ἀπέραντη πεδινή ἔκταση, πού φτάνει νότια ὡς

Μιά άποψη του Grand Canyon
του Κολοράντο.

Τό Grand Canyon παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον, γιατί αποκαλύπτει σειρά στρωμάτων από τά πιό παλιά μέχρι καί τά πιό πρόσφατα.

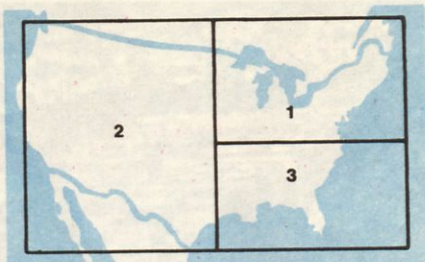

τόν Κόλπο του Μεξικού καί πρὸς βορά συνεχίζεται στόν Καναδά. Ὁ ποταμός Ρίο Γκράντε ἀποτελεῖ στά νότια ἓνα φυσικό σύνορο τῶν Η.Π.Α. μέ τό Μεξικό.

ΠΟΤΑΜΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΜΙΣΣΙΣΣΙΠΠΗ

Ὁ Μισσισιππής καί οἱ παραπόταμοί του διαρρέουν τήν κεντρική πεδιάδα. Πηγάζει ἀπό τά Βραχώδη ὄρη καί χύνεται στόν Κόλπο τοῦ Μεξικού. Εἶναι ἓνας ἀπό τούς μεγαλύτερους καί μακρύτερους ποταμούς τοῦ κόσμου. Εἶναι πλωτός σχεδόν μέχρι τίς πηγές του καί στίς ἐκβολές σχηματίζει ἓνα πολύ εὐφορο Δέλτα. Σπουδαιότεροι παραπόταμοι πού δέχεται εἶναι ὁ Μισσούρη, ὁ Ἀρκάνσας καί ὁ Ὁχάιο μαζί μέ τόν παραπόταμό του Τέννεση.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ - ΠΟΛΕΙΣ

ΒΟΡΕΙΟ-ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΤΩΝ Η.Π.Α.

Είναι τό πιο πυκνοκατοικημένο τμήμα της χώρας, όπου βρίσκονται και οι μεγαλύτερες πόλεις. Στα δυτικά, στην κεντρική πεδιάδα, καλλιεργείται κυρίως καλαμπόκι και είναι ανεπτυγμένη η χοιροτροφία, ενώ στην περιοχή των Μεγάλων Λιμνών βρίσκονται οι μεγαλύτερες βιομηχανικές πόλεις και ιδίως στις λίμνες Μίτσιγκαν και Ήρι. Ακόμη έ-δω έκτρεφονται αγελάδες για παραγωγή γάλακτος.

ΠΟΛΕΙΣ ΣΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΠΑΡΑΛΙΑ

Από τη Βοστώνη ως την Ουάσιγκτον εκτείνονται μερικώς από τις μεγαλύτερες πόλεις των Ήνωμένων Πολιτειών.

Είναι η Νέα Υόρκη (12.300.000 κάτ.), η Βοστώνη (3.000.000) σημαντικό λιμάνι, η Φιλαδέλφεια (5.000.000 κάτ.), η Βαλτιμόρη (1.200.000 κάτ.) και η Ουάσιγκτον (2.800.000), πού είναι η πρωτεύουσα και βρίσκεται στην πολιτεία της Κολούμπια. Τά προάστια τών πόλεων αύτών έχουν ένωθει

Ένα χαρακτηριστικό Αμερικάνικο σπίτι από αυτά που συναντά κανείς κατά χιλιάδες στά προάστια τών μεγαλουπόλεων.

Μιά άποψη της Ουάσιγκτον με
τό Καπιτώλιο.

μεταξύ τους και υπάρχει σήμερα μία τεράστια κατοικημένη
έκταση 600 χμ. από Βορά προς Νότο και 100 χμ. από τη
Δύση προς την Ανατολή, όπου ζουν συνολικά περίπου 40
έκατομμύρια άνθρωποι.

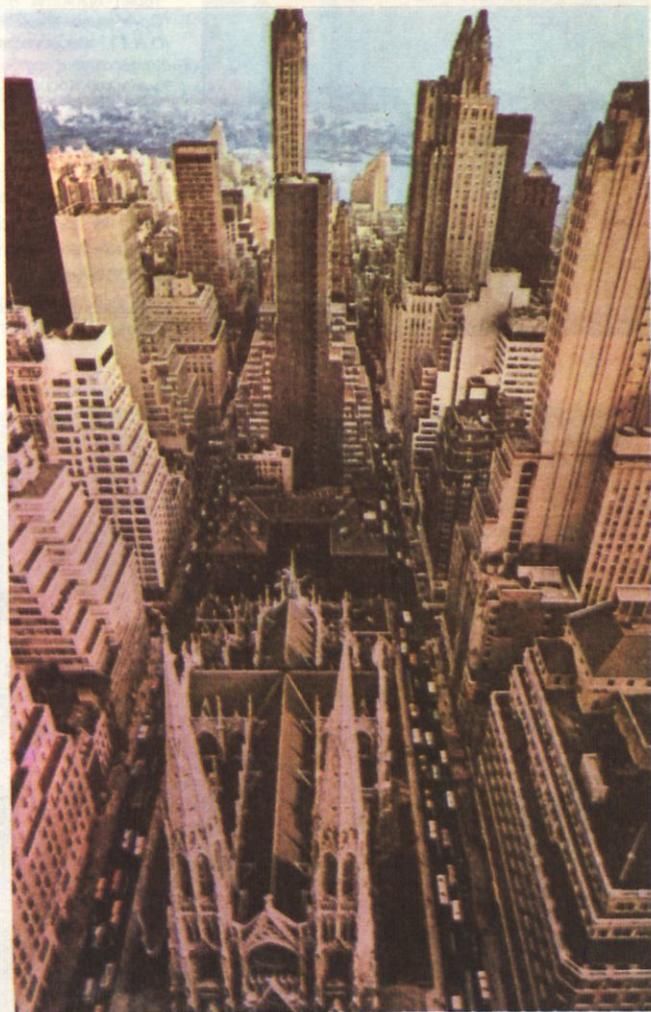
ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Ἡ μεγαλύτερη πόλη τῆς Ἀμερικῆς, τό οἰκονομικό,
ἐμπορικό καί πνευματικό κέντρο τῶν Η.Π.Α. βρίσκεται στίς
ἐκβολές τοῦ ποταμοῦ Χάντσον (Hudson).

Στά μέσα τοῦ 19ου αἰῶνα ἦταν μία μικρή πόλη. Ὅταν
ὁμως ἀναπτύχθηκε ἡ θαλάσσια συγκοινωνία μέ τήν Εὐρώ-

πη, τό ασφαλισμένο λιμάνι της καί ἡ εὐκόλο ἐπικοινωνία μέ τό ἐσωτερικό τήν ἔκαναν σύντομα τή δεύτερη πόλη τοῦ κόσμου. Ἀποτελεῖται ἀπό πολλές συνοικίες, ὅπως εἶναι τό Μανχάταν, στό κέντρο τῆς πόλης στό ὁμώνυμο ἐπίμηκες νησί μέ τούς οὐρανοξύστες, τό Μπρούκλιν, πού συγκεντρώνει τόν περισσότερο πληθυσμό, τό Μπρόνξ, τό Κουήνς, καθώς καί τό Χάρλεμ, πού εἶναι ἡ συνοικία τῶν Νέγρων.

*Ἀποψη τῆς Ν. Ὑόρκης
μέ τόν Καθεδρικό Ναό τῆς.*

Στό κτίριο αυτό που είναι στη Ν. Υόρκη, βρίσκεται η έδρα του Όργανισμου Έθνών (Ο.Η.Ε.), που συγκετρώνει τους αντιπροσώπους σχεδόν όλων των Χωρών του Κόσμου.

Ένα μέρος από τό λιμάνι της Ν. Υόρκης.

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΛΙΜΝΩΝ

Η μεγάλη βιομηχανική ανάπτυξη της περιοχής οφείλεται στα πλούσια κοιτάσματα γαιάνθρακα που υπάρχουν στα Άππαλάχια όρη και στη δυνατότητα μεταφοράς, με πλωτά μέσα στις όχθες των λιμνών, του σιδηρομεταλλεύματος από τόν Καναδά και τις άλλες χώρες.

Εδώ ζούν συνολικά 25.000.000 άνθρωποι και παράγονται τα 3/4 του χάλυβα των Η.Π.Α.

Τό Πίτσμπουργκ (2.400.000 κατ.) είναι μεγάλο κέντρο χαλυβουργίας. Τό Σικάγο (7.000.000 κατ.) είναι η δεύτερη σέ πληθυσμό πόλη και μεγάλο λιμάνι στή λίμνη Μίτσιγκαν. Τό Κλήβελαντ (2.000.000 κατ.) είναι επίσης μεταλλουργικό κέντρο στή λίμνη Ήρι. Τό Νητρώϊτ (4.000.000 κατ.) έχει τις μεγαλύτερες βιομηχανίες αυτοκινήτων. Ο Χένρυ Φόρντ δημιούργησε εκεί τό 1902 τό πρώτο του εργοστάσιο αυτοκινήτων και γρήγορα τόν μιμήθηκαν πολλοί άλλοι. Σήμερα τά περισσότερα από τά 8.000.000 αυτοκίνητα, που παράγονται τό χρόνο, στίς Η.Π.Α., προέρχονται από τό Νητρώϊτ.

Ένα από τά εργοστάσια Φόρντ στο Νητρώϊτ.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Κατά μήκος του Άτλαντικού είναι συγκεντρωμένες μερικές από τις μεγαλύτερες πόλεις των Η.Π.Α. Η Νέα Υόρκη είναι η μεγαλύτερη πόλη της Αμερικής και η δεύτερη στον κόσμο μετά τό Τόκυο.

● Στά Άππαλάχια όρη υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα γαιάνθρακα, που συντέλεσαν στήν ανάπτυξη της μεταλλουργίας και χαλυβουργίας στήν περιοχή των Μεγάλων Λιμνών.

● Τό Σικάγο είναι η δεύτερη πόλη των Ήνωμένων Πολιτειών, ενώ τό Νητρώϊτ είναι η πόλη των αυτοκινήτων.

ΤΟ ΔΥΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΤΩΝ Η.Π.Α.

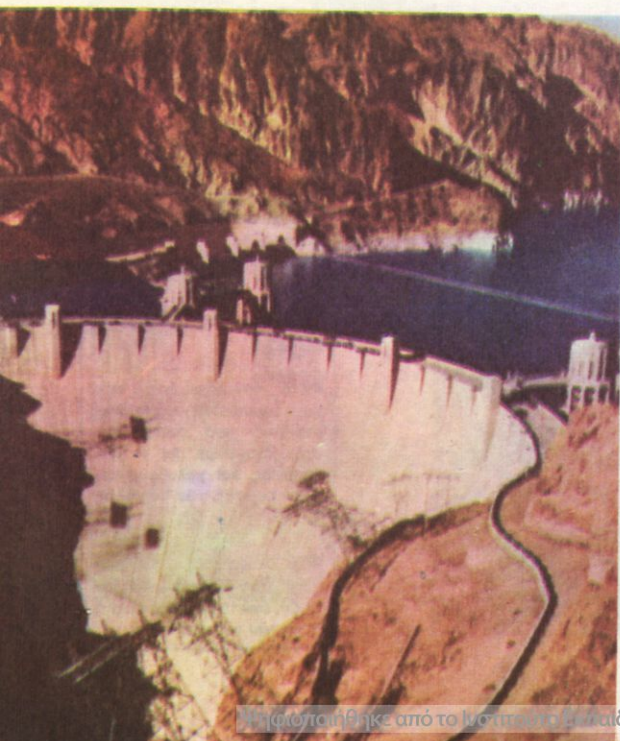
ΕΚΔΟΣΗ

Ανατολικά από τα Βραχώδη όρη και ως την πεδιάδα που διασχίζει ο Μισισσιππής υπάρχουν έκτεταμένα βοσκοτόπια και μεγάλη καλλιέργεια σιταριού. Στα ψηλά όροπέδια και κυρίως στα νότια, όπου η ξηρασία είναι μεγάλη, υπάρχει χαμηλή βλάστηση, όπου τρέφονται κοπάδια από πρόβατα και βόδια. Βορειότερα πέφτουν περισσότερες βροχές και υπάρχουν καλλιεργήσιμες εκτάσεις που παράγουν σιτάρι. Στις εύφορες κοιλάδες και στα Κάνυον καλλιεργούνται όπωροφόρα δέντρα και βαμβάκι.

Τό σημαντικότερο όμως είναι ότι σ' αυτές τις περιοχές υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα χρυσού, χαλκού, μολύβδου και ούρανιου.

Πρός τις ακτές του Ειρηνικού υπάρχουν άφθονες βροχές και πλούσια βλάστηση και τα νερά των ποταμών χρησιμοποιούνται για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Στην πόλη Σηάτλ βρίσκονται μεγάλα εργοστάσια κατασκευής αεροπλάνων (Μπόϊνγκ).

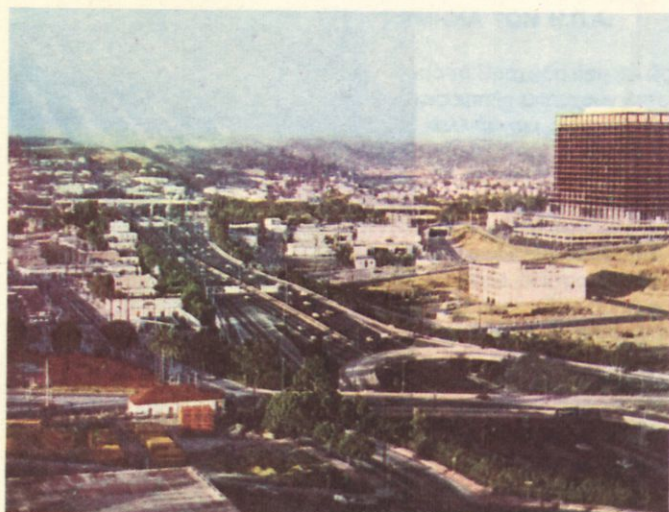
Στην κοιλάδα της Καλιφόρνιας τό ζεστό και υγρό κλίμα ευνοεί μία πλούσια γεωργική παραγωγή. Καλλιεργούνται βαμβάκι, λαχανικά, όπωροφόρα δέντρα και άμπελια.

Τό φράγμα Χούβερ στόν ποταμό Κολοράντο, είναι από τά μεγαλύτερα φράγματα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας τής Αμερικής και χτίστηκε τό 1936.

Πορτοκαλεώνας στην Καλιφόρνια.

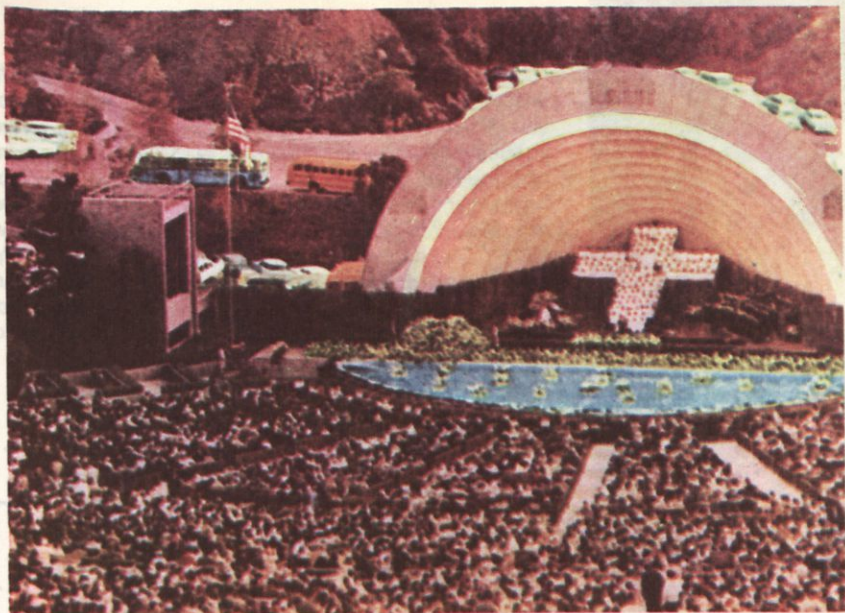
Μιά άποψη του Λός Άντζελες.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑΣ. ΤΟ ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ

Ἡ Πολιτεία τῆς Καλιφόρνιας ἀναπτύχθηκε πολύ γρήγορα, χάρη στά πλούσια κοιτάσματα χρυσοῦ. Ὑπάρχουν πολλές βιομηχανίες καί τό Σάν Φραντσίσκο (3.000.000 κάτ.) ἤταν ἄλλοτε ἡ μεγαλύτερη πόλη. Σήμερα ὅμως ξεπεράστηκε ἀπό τό Λός Ἀντζελες. Τό Λός Ἀντζελες (7.000.000 κάτ.) εἶναι ἡ τρίτη σέ πληθυσμό πόλη τῶν Η.Π.Α., πού ὀφείλει τήν ἀνάπτυξή της στίς πλούσιες πετρελαιοπηγές. Ἐχει βιομηχανίες ἀεροπλάνων, ὀπλων, χημικῶν προϊόντων καί ἠλεκτρονικῶν. Ἐνα ἀπό τά προάστιά του, τό Χόλλυγουντ, εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἀμερικάνικου κίνηματογράφου.

Σχηματική τομή τῆς Καλιφόρνιας, ἀπό τό Σάν Φραντσίσκο, δυτικά, μέχρι τίς κορυφές τῆς Σιέρρα Νεβάδα, στά Ἀνατολικά.

ΤΟ ΝΟΤΙΟ ΤΜΗΜΑ ΤΩΝ Η.Π.Α.

Στά νότια τῶν Η.Π.Α. τὸ θερμὸ καὶ ὑγρὸ κλίμα εὐνοεῖ τὴν καλλιέργεια φυτῶν ποὺ εὐδοκιμοῦν σὲ τροπικὲς καὶ ἡμιτροπικὲς χώρες. Στὸ δέλτα τοῦ Μισισσιππὶ, ὅπου βρίσκεται καὶ ἡ πόλη τῆς Νέας Ὁρλεάνης, καλλιεργεῖται ρύζι καὶ ζαχαροκάλαμο.

Ἡ κυριότερη ὁμῶς καλλιέργεια τοῦ νότου εἶναι τὸ βαμβάκι, ποὺ καλλιεργεῖται σήμερα κυρίως στὰ δυτικὰ τοῦ Μισισσιππὶ.

Στὶς πλαγιὲς τῶν Βραχωδῶν βουνῶν, παράγεται σιτάρη καὶ εἶναι ἀναπτυγμένη ἡ κτηνοτροφία, ἐνῶ στὰ Ἀππαλάχια ὄρη καλλιεργεῖται καπνός.

Ἡ χειρσόνησος τῆς Φλόριντας εἶναι μία ἀπὸ τὶς πλουσιότερες περιοχὲς τοῦ κόσμου, ὅπου ὑπάρχουν μεγάλες φυτεῖες μέ ὀπωροφόρα δέντρα. Φημίζεται ἀκόμη γιὰ τὶς ὠρεῖες παραλίες τῆς.

Τέλος ἡ Φλόριντα εἶναι γνωστὴ καὶ γιὰ τὴ βάση στοῦ Ἀκρωτήριου Κέννεντυ, ἀπὸ ὅπου ἐκτοξεύονται οἱ πύραυλοι καὶ οἱ δορυφόροι στοῦ διάστημα.

Τὸ «Χόλυγουντ Μπόουλ» εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ γνωστότερα ὑπαίθρια θέατρα συναυλιῶν στὸν κόσμο.

Ἡ ἐκτόξευση ἑνός πυραύλου ἀπὸ τὴν θάση τοῦ ἀκρωτηρίου Κέννεντυ.

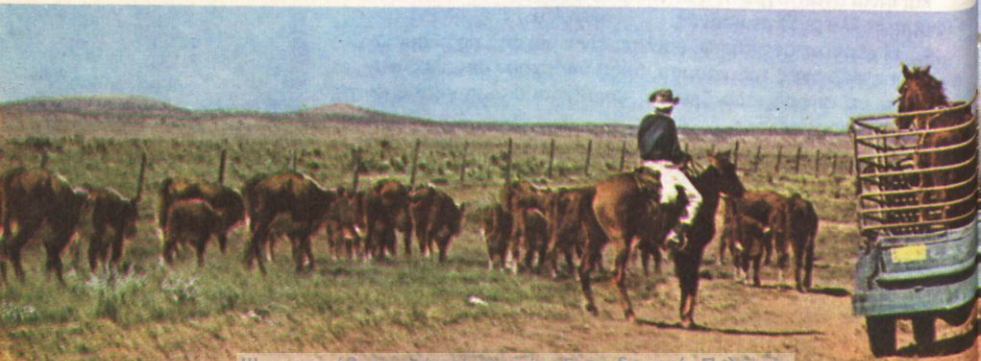
ΤΕΞΑΣ

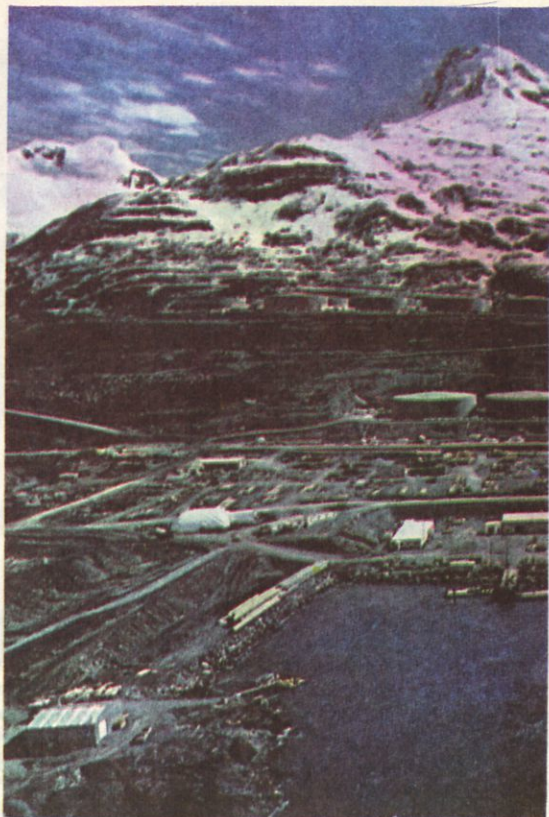
Ἄλλοτε τὸ Τέξας ἦταν γνωστό ἀπὸ τὰ μεγάλα ἀγροκτήματα (ράντς) καὶ τὰ ἀμέτρητα κοπάδια ζώων, ποὺ τὰ φύλαγαν οἱ περίφημοι «κάου-μπόυζ». Ἀργότερα ἄρχισαν νὰ καλλιεργοῦν σιτάρι καὶ βαμβάκι. Ἀλλὰ ἡ κυριότερη πηγὴ πλούτου εἶναι τὸ πετρέλαιο. Τὸ Τέξας μαζί μὲ τὴ γειτονικὴ πολιτεία τῆς Λουϊζιάνας παράγει περισσότερο ἀπὸ τὸ μισό πετρέλαιο τῶν Η.Π.Α. καὶ τὸ 80% τῶν φυσικῶν ἀερίων. Ἔτσι τὸ Τέξας ἔγινε ἡ χώρα τῶν ἑκατομμυριούχων. Γρήγορα ἀναπτύχθηκαν μεγάλες βιομηχανίες, κυρίως διυλιστήρια, χημικὲς βιομηχανίες, ἐργοστάσια ἀεροπλάνων καὶ ὀπλων. Τὸ Χιούστον καὶ τὸ Ντάλλας εἶναι οἱ μεγαλύτερες πόλεις.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Στὰ δυτικά καλλιεργεῖται σιτάρι, ὑπάρχει κτηνοτροφία καὶ τὰ ὁροπέδια εἶναι πλούσια σὲ ὄρυκτά.
- Στὰ παράλια τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ κυρίως στὴν κοιλάδα τῆς Καλλιφόρνιας καλλιεργοῦνται ὀπωροφόρα δέντρα καὶ βαμβάκι. Τὸ Λὸς Ἀντζελες ἔγινε ἡ τρίτη πόλη τῶν Η.Π.Α. χάρη στὸ πετρέλαιο.
- Ἡ Φλόριντα ἔχει μεγάλες φυτεῖες καὶ ὠραίες παραλίες, ποὺ συγκεντρώνουν πολλοὺς ἐπισκέπτες. Τὸ Τέξας ὀφείλει τὴν ἀνάπτυξή του στὴ μεγάλη παραγωγή πετρελαίου.

Παραδοσιακὲς μορφές γιὰ τὸ Τέξας οἱ «Κάου-Μπόυζ» ἐξακολουθοῦν καὶ σήμερα νὰ θόσσουν τὰ μενάλια κοπάδια.

Διυλιστήρια πετρελαίου στην
Άλσκα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

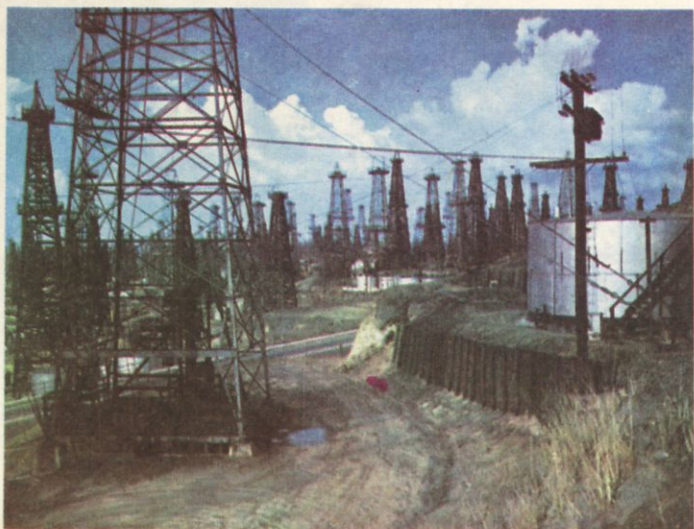
1. Σε ποιές εποχές έγιναν τα μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα προς τις Η.Π.Α. και πώς γίνεται σήμερα η μετανάστευση;
2. Τι είναι το Κάνυον και πού βρίσκεται το Grand Canyon;
3. Ποιό είναι το πιο πυκνοκατοικημένο τμήμα της χώρας και ποιές πόλεις βρίσκονται εκεί;
4. Παραπόταμοι του Μισισσιππή. Ποιά είναι η σημασία τους για τη συγκοινωνία;
5. Ποιές είναι οι σπουδαιότερες καλλιέργειες των Η.Π.Α.;
6. Πού όφειλεται η μεγάλη βιομηχανική ανάπτυξη της περιοχής των Μεγάλων Λιμνών;
7. Ποιές πόλεις είναι κέντρα βαριάς βιομηχανίας;
8. Τι γνωρίζετε για τη βιομηχανία αυτοκινήτων των Η.Π.Α.;
9. Ποιός είναι ο κυριότερος πλούτος του Τέξας;
10. Θέση της Άλάσκας, και όρυκτος πλούτος.

ΑΛΑΣΚΑ

Η χερσόνησος της Άλάσκας βρίσκεται στο βορειότερο άκρο της Αμερικής και χωρίζεται από την Ασία με το Βερίγγειο πορθμό. Ανήκε κάποτε στη Ρωσία, από την οποία την αγόρασαν οι Αμερικανοί το 1867.

Από το 1958 είναι η 49η πολιτεία των Η.Π.Α. Παρ' όλο ότι έχει τεράστια έκταση (1.518.000 τετρ. χμ.) οι κάτοικοι δέν ξεπερνούν τις 900.000, λόγω του πολικού ψύχους που επικρατεί. Έχει όμως μεγάλη οικονομική σημασία γιατί διαθέτει μεγάλα αποθέματα χρυσού, χαλκού, κασσίτερου, μολύβδου κτλ.

mm
11

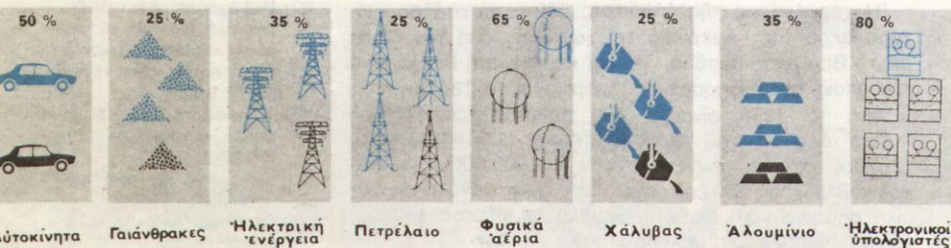
Πετρελαιοπηγές στο Τέξας.

Η.Π.Α. ΠΡΩΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Τὰ 210 ἑκατομμύρια τῶν κατοίκων τῶν Η.Π.Α. ἀποτελοῦν τὸ 6% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γῆς, ἀλλὰ ἡ ἐτήσια παραγωγή τῆς χώρας φτάνει τὸ 40% τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας. Ἡ Εὐρώπη (μαζί με τὴ Σοβιετικὴ Ἑνωση) ἔχει τὸ 25% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γῆς, ἀλλὰ ἡ ἐτήσια παραγωγή ἀποτελεῖ τὸ 35% τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας.

Ἡ σχέση τῆς Βιομηχανικῆς παραγωγῆς τῶν Η.Π.Α. μετὴν παγκόσμια. Μὲ μαῦρο χρῶμα αὐτὰ ποὺ παράγουν μόνες τους οἱ Η.Π.Α. Μὲ μπλέ χρῶμα αὐτὰ ποὺ παράγουν ὅλες οἱ ἄλλες χώρες μαζί.

Ἄν καὶ ἡ παραγωγή τους εἶναι τόσο σημαντικὴ, οἱ Ἀμερικανοὶ εἰσάγουν καὶ ἀπὸ ἄλλες χώρες προϊόντα, τὰ ὁποῖα ἀγοράζουν φθηνότερα, ὅπως χαλκὸ, πετρέλαιο, νικέλιο, μαλλί, ζάχαρη, καφέ κτλ. Αὐτὰ τὰ προϊόν-

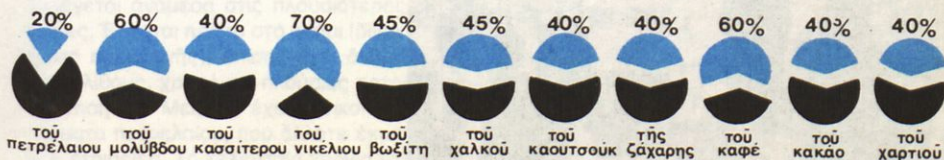
Ένας τεράστιος οδικός κόμβος με ανισόπεδους δρόμους.

τα, πού προέρχονται από άλλες χώρες συχνά τὰ ἐκμεταλλεύονται ἀμερικανικοί ὀργανισμοί, πού εἶναι ἐγκατεστημένοι στίς ξένες αὐτές χώρες. Οἱ Η.Π.Α. διεξάγουν τὸ 20% τοῦ παγκόσμιου ἐμπορίου.

Ἡ γεωργία γίνεται μέ ὅλα τὰ σύγχρονα μέσα καὶ ὑπάρχει ἀρίστη ἀπόδοση. Ἀλλὰ ἡ οἰκονομία τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν στηρίζεται στὴ βιομηχανία. Τὰ ἐργοστάσιά τους εἶναι κολοσσιαῖα καὶ ἡ δραστηριότητά τους ξαπλώνεται σ' ὅλο τὸν κόσμο.

Οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες ἀγοράζουν :

πού πωλοῦνται κάθε χρόνο στὸν κόσμο

α257

Nau

ΜΕΞΙΚΟ

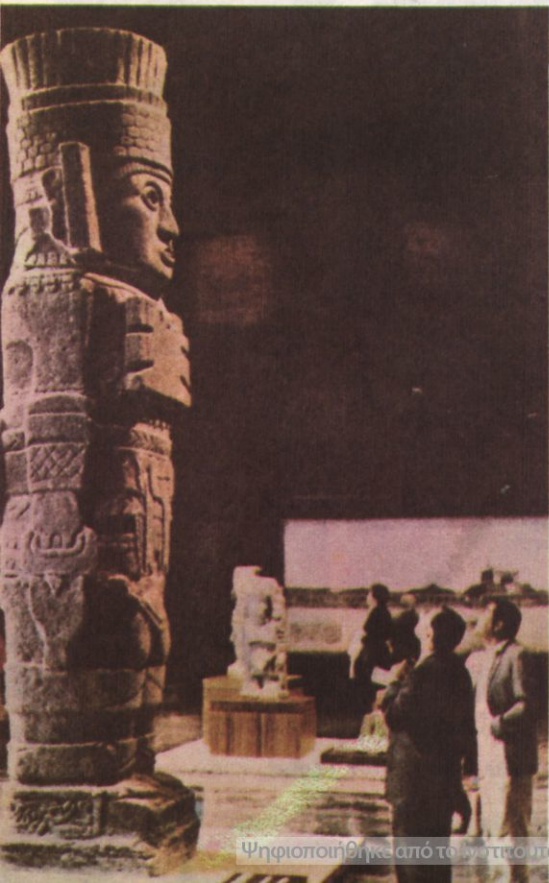
ΜΕΞΙΚΟ

55έκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Μεξικό.

Ἡ ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τοῦ Μεξικοῦ κατέχει τὸ νότιο τμῆμα τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς καὶ ἐκτείνεται καὶ στὴν Κεντρικὴ Ἀμερικὴ.

Ἡ χώρα εἶναι κυρίως ὄρεινὴ, ἐκτός ἀπὸ τὰ ἐπίπεδα ἀσβεστολιθικά ἐδάφη τῆς χερσονήσου Γιουκατάν. Οἱ δύο ὄροσειρές τῆς Σιέρρα Μάντρε, ποὺ κατευθύνονται ἀπὸ τὸ Βορὰ πρὸς τὸ Νότο, ἀφήνουν στενές παραλιακές πεδιάδες στὶς ἀκτές τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ. Οἱ ψηλότερες κορυφές τῶν μεξικανικῶν βουνῶν εἶναι ἡφαίστεια.

Ἀνάμεσα στὶς δύο ὄροσειρές στὸ κέντρο τῆς χώρας καὶ σὲ ὕψος 1.500 ὥς 2.500 μέτρα βρίσκεται τὸ ὁροπέδιο τοῦ Μεξικοῦ μέ πολλές κοιλάδες καὶ λεκανοπέδια.

Αὐτὸ τὸ πέτρινο ἀγαλμα τρεῖς φορές πιο ψηλὸ ἀπὸ ἓναν ἄνθρωπο, ἦταν μιὰ ἀπὸ τίς κολόνες ποὺ συγκρατοῦσαν τὴ στέγη ἑνὸς μεγάλου Ναοῦ τῶν Τολτέκων στὴν πόλη Τούλα. Τὴν αὐτοκρατορία τῶν Τολτέκων, ποὺ ἀναπτύχθηκε ἐδῶ καὶ 1000 χρόνια στὸ Μεξικό, διαδέχθηκε ἡ αὐτοκρατορία τῶν Ἀζτέκων.

Τό Μεξικό διασχίζεται από τόν Τροπικό τοῦ Καρκίνου καί εἶναι χώρα θερμή, ἀλλά παρουσιάζει ποικιλία στό κλίμα. Στά βόρεια ὑπάρχει μεγάλη ξηρασία, ἐνῶ στίς παραλιακές πεδιάδες καί κυρίως στόν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ τό κλίμα εἶναι τροπικό, θερμό καί ὑγρό.

Στό κεντρικό ὁροπέδιο τό κλίμα εἶναι ἥπιο μέ βλάστηση τῶν εὐκρατῶν ζωνῶν. Ἐκεῖ συγκεντρώνεται τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ καί στά εὐφορα ἡφαιστειακά ἐδάφη οἱ Ἰνδιάνοι καλλιέργησαν πρῶτοι ὀρισμένα εἶδη πού κατόπιν διαδόθηκαν σ' ὅλο τόν κόσμο, ὅπως καλαμπόκι, ντομάτες, καπνό, φασόλια.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΞΙΚΟΥ

Πρίν ἀπό τήν ἀνακάλυψη τῆς Ἀμερικής, οἱ Ἰνδιάνοι τοῦ Μεξικοῦ εἶχαν ἀναπτύξει ἐκεῖ ἀξιόλογους πολιτισμούς καί κυρίως οἱ Τολτέκοι καί κατόπιν οἱ Ἀτζέκοι στό κεντρικό ὁροπέδιο καί οἱ Μάγιας στή χερσόνησο Γιουκατάν.

Οἱ πρῶτοι Ἰσπανοί ἀποβιβάστηκαν στό μεξικανικό ἔδαφος τό 1517. Κατέλαβαν τὰ ἐδάφη πού ἀνήκαν στούς Ἰνδιάνους καί ἐπέβαλαν τήν Ἰσπανική κυριαρχία.

Ὑστερα ἀπό αἰῶνες καταπιέσεων, ὁ μεξικάνικος λαός ἐπαναστάτησε καί μετὰ ἀπό πολλοῦς ἀγῶνες ἀπόκτησε τήν ἀνεξαρτησία του στίς ἀρχές τοῦ αἰῶνα μας.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΠΟΛΕΙΣ

Μετὰ τήν ἀνεξαρτησία τοῦ Μεξικοῦ, ἄρχισαν νά σημειώνονται μεγάλες πρόοδοι στήν οἰκονομία τῆς χώρας. Μὲ τὰ ἀρδευτικά ἔργα αὐξήθηκε σημαντικά ἡ γεωργική παραγωγή. Στά βόρεια καί δυτικά καλλιεργεῖται κυρίως βαμβάκι, ἐνῶ στίς πεδιάδες τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ ζαχαρόκαλαμο, ρύζι καί καπνός.

Κυρίως ὁμως τό Μεξικό ἔχει πλούσιο ὑπέδαφος. Συγκαταλέγεται ἀνάμεσα στίς πλουσιότερες σέ μεταλλεύματα χώρες. Ἐρχεται πρῶτο στό ἀσήμι (δίνει τό 40% τῆς παγκόσμιας παραγωγῆς), ἐπίσης ἔχει ἀνθρακα, χαλκό, πολύτιμους λίθους, χρυσό καί πλούσιες πετρελαιοπηγές. Ἡ κυβέρνηση τοῦ Μεξικοῦ ἔχει ἐθνικοποιήσει τὰ πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου, πού ἄλλοτε ἐκμεταλλεύονταν οἱ ξένες ἐταιρεῖες. Τά τελευταῖα χρόνια ἔχει ἀναπτυχθεῖ καί ἡ βιομηχανία σιδήρου, χάλυβα καί χημικῶν προϊόντων. Παρ'

Ἀντιπροσωπευτικός τύπος Μεξικανοῦ Χωρικοῦ.

Μιά άποψη του κέντρου της
Πόλης του Μεξικού.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

●Τό μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ζει στο κεντρικό όροπέδιο, όπου τό κλίμα είναι ήπιο. Στα βόρεια της χώρας ή ξηρασία είναι μεγάλη, ενώ στα παράλια τό κλίμα είναι άνθυγιεινό, θερμό και υγρό.

●Έχει άφθονες πρώτες ύλες, κυρίως άσήμι καθώς και πετρέλαιο και άνθρακα, αλλά τό βιοτικό επίπεδο των κατοίκων είναι χαμηλό.

όλη την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, τό βιοτικό επίπεδο των κατοίκων είναι πολύ χαμηλό. Αυτό όφείλεται κυρίως στή μεγάλη αύξηση του πληθυσμού, πού φτάνει σήμερα τά 5 έκατομ. κατοίκους και στήν πολιτική άσάθεια πού υπάρχει.

Τό Μεξικό είναι όμόσπονδο κράτος αποτελούμενο από 29 αυτόδιοικούμενες πολιτείες μέ πρωτεύουσα την Πόλη του Μεξικού (7 έκατ. κάτ.), πού βρίσκεται στο κεντρικό όροπέδιο σε ύψος 2.278 μ. Δεύτερη σε πληθυσμό πόλη είναι ή Γκουανταλαχάρα. Άλλες πόλεις είναι : ή Πουέμπλα, τό Άκαπούλκο και ή Βέρα Κρούζ.

Ἡ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ εἶναι ἓνας ἰσθμός, μία στενὴ λουρίδα ξηρᾶς, ποὺ συνδέει τὴ βόρεια καὶ τὴ νότια Ἀμερικὴ. Ἐχει μῆκος περίπου 1.800 χμ. καὶ πλάτος ποὺ ποικίλλει ἀπὸ 50 ἕως 500 χμ. Εἶναι τὸ μεγαλύτερο τμῆμα τῆς ὀρεινῆς. Οἱ ὄροσειρές ποὺ τὴ διασχίζουν ἔχουν κορυφές πάνω ἀπὸ 3.500 μ. καὶ καταλήγουν στὴν πλευρὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ σὲ μιά συνεχὴ σειρὰ ἀπὸ σβησμένα καὶ ἐνεργὰ ἡφαίστεια. Ἀνάμεσα στὰ βουνὰ υπάρχουν περάσματα, ποὺ ἐπιτρέπουν τὴν ἐπικοινωνία ἀπὸ τὴ μιά ἀκτὴ στὴν ἄλλη.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικὸ, ζεστὸ καὶ ὑγρὸ στὶς παραλιακές πεδιάδες, εὐκρατο στὰ ὄροπέδια καὶ ψυχρὸ στὶς κορυφές τῶν ὄροσειρῶν. Οἱ ἀκτές τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἔχουν εὐφορὰ ἐδάφη, ἀλλὰ ἀνθυγιεινὸ κλίμα καὶ εἶναι ἀραιοκατοικημένες. Ὁ πληθυσμὸς ζεῖ κυρίως στὰ ὄροπέδια καὶ στὶς ἀκτές τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Οἱ χώρες τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς ἦταν Ἰσπανικὲς ἀποικίες. Ἡ Ἰσπανικὴ κατάκτηση ἄφησε παντοῦ τὰ ἴχνη τῆς τὴν καθολικὴ θρησκεία, τὴ γλῶσσα, τὰ ἔθιμα, ἀλλὰ δὲν ἐξαφάνισε τοὺς Ἰνδιάνους. Οἱ Ἰνδιάνοι ἀποτελοῦν στὰ περισσότερα κράτη τὴν πλειοψηφία ἢ ἓνα σημαντικὸ τμῆ-

ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ
5,7 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Γουατεμάλα

ΣΑΛΒΑΝΤΟΡ
4 εκατομμύρια κάτοικοι...
Πρωτ. Σαν Σαλβαντόρ.

ΟΝΔΟΥΡΑ
2,9 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Τεγκουσιγκάλα.

ΕΦΤΑ ΜΙΚΡΑ ΚΡΑΤΗ ΜΟΙΡΑΖΟΝΤΑΙ ΑΥΤΗ ΤΗ ΣΤΕΝΗ ΛΟΥΡΙΔΑ ΓΗΣ

Στην Κεντρική Αμερική υπάρχουν 6 κράτη και μία αγγλική άποικία, ή Μπελιζ (πρώην Βρετανική Όνδούρα), που έχει 130.000 κάτ. και πρωτεύουσα την Μπελιζ.

Η οικονομία των κρατών αυτών στηρίζεται κυρίως στη γεωργία. Τα σπουδαιότερα προϊόντα που παράγουν είναι καφές και μπανάνες.

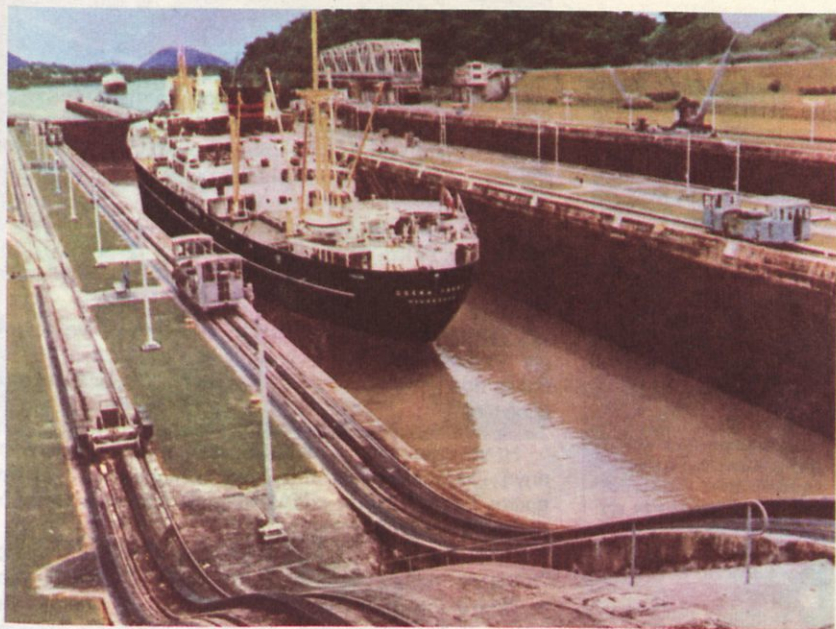
ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ
2,4 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Μαγάνγκουα.

ΚΟΣΤΑ ΡΙΚΑ
2 εκατομμύρια κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Σάν Χοσέ.

ΠΑΝΑΜΑΣ
1,6 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Παναμάς.

Ἡ διώρυγα τοῦ Παναμᾶ.

ΔΙΩΡΥΓΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΜΑ

Ἡ διώρυγα τοῦ Παναμᾶ ἐπιτρέπει στά πλοῖα νά περάσουν ἀπό τόν Ἀτλαντικό Ὑκεανό (Καραϊβική θάλασσα) στόν Εἰρηνικό, χωρίς νά περιπλεύσουν ὅλη τή Νότια Ἀμερική.

Ἡ διώρυγα καθὼς καί μία ζώνη ξηρᾶς πλάτους 16 χμ. ἀνήκουν στίς Η.Π.Α., πού ἀγόρασαν τό τμήμα αὐτό ἀπό τή Δημοκρατία τοῦ Παναμᾶ τό 1903.

Τά ἔργα γιά τή διάνοιξη τῆς διώρυγας ἀρχισαν τό 1906 καί τελειώσαν τό 1914. Ἡ διώρυγα ἔχει συνολικό μήκος 80 χμ. καί διασχίζει τήν ἡπειρωτική ὄροσειρά. Ἡ διώρυγα ἀποτελεῖται ἀπό μία σειρά ὑδατοφράκτες, πού σχηματίζουν δεξαμενές μέ διαφορετικό ὕψος στάθμης. Ἐτοί τὰ πλοῖα πού διασχίζουν τή διώρυγα ἀνεβαίνουν διαδοχικά σέ ὕψος 30 μ. καί στά ἄκρα κατεβαίνουν πάλι στή στάθμη τῶν Ὑκεανῶν.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Τά κυριότερα προϊόντα τῶν κρατῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς εἶναι καφέ καί μπανάνες.
- Ἡ διώρυγα τοῦ Παναμᾶ, πού ἐξυπηρετεῖ τήν ἐπικοινωνία ἀνάμεσα στόν Ἀτλαντικό καί τόν Εἰρηνικό Ὑκεανό, βρίσκεται κάτω ἀπό τήν κυριαρχία τῶν Η.Π.Α.

ΑΝΤΙΛΛΕΣ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΜΕΣ

ΚΟΥΒΑ
9,3 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Άβάνα.

ΤΖΑΜΑΙΚΑ
2 εκατομμύρια κάτοικοι
Πρωτεύουσα Κίνγκστον.

ΠΟΡΤΟ - ΡΙΚΟ
3 εκατομμύρια κάτοικοι
Πρωτεύουσα Σάν Χουάν.

ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
4,6 εκατ. κάτοικοι.
Πρωτ. Σάντο Ντομίγκο.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΑΙΤΗΣ
5,3 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Πόρτ-ο-Πρένς.

Τά νησιά Μπαχάμες και Άντιλλες έκτείνονται στά ανατολικά τής Αμερικής, από τή χερσόνησο τής Φλόριντα ως τίς άκτές τής Βενεζουέλα. Σχηματίζουν ένα νησιωτικό τόξο μήκους 4.000 χμ. καί χωρίζουν τόν κόλπο του Μεξικού καί τήν Καραϊβική θάλασσα, από τόν Άτλαντικό ώκεανό.

Βρίσκονται στήν ύποτροπική ζώνη καί δέχονται τήν επίδραση τών άληγών ανέμων πού πνέουν από τά ανατολικά. Τό κλίμα είναι θερμό καί κυρίως πολύ ύγρό. Κατά τήν θερμή περίοδο ισχυροί άνεμοι, οί κυκλώνες, προξενούν μεγάλες καταστροφές.

Οί κάτοικοι, πού φθάνουν τά 25 εκατομ., είναι λευκοί καί νέγροι, απόγονοι τών μαύρων πού μεταφέρθηκαν παλιά από τήν Αφρική. Οί ιθαγενείς Καραίβες έχουν εξαφανιστεί τελείως.

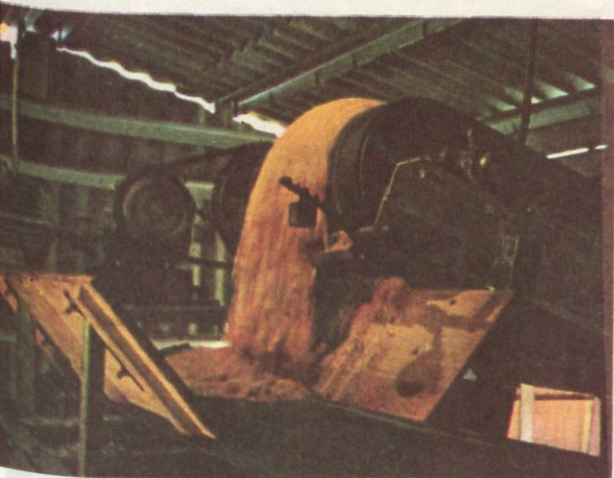
Η γεωργία είναι ή σπουδαιότερη πλουτοπαραγωγική πηγή. Η καλλιέργεια του ζαχαροκάλαμου κατέχει τήν πρώτη θέση. Ακόμη καλλιεργούνται μπανάνες, καφεόδεντρα καί κακαόδεντρα.

Στό δυτικό τμήμα τών Άντιλλών βρίσκονται οί Μεγάλες, Άντιλλες, πού περιλαμβάνουν τά νησιά Κούβα, Τζαμάικα, τό Πόρτο-ΡΙκο καί τό νησί του Αγίου Δομίνικου, πού διαιρείται σε δύο κράτη: τήν Αϊτή καί τή Δομινικανή Δημοκρατία.

Στά ανατολικά, ανάμεσα στό Πόρτο-ΡΙκο καί τίς άκτές τής Βενεζουέλας, βρίσκονται οί Μικρές Άντιλλες πού οί περισσότερες είναι ήφαιστειογενείς.

Μιά άποψη τής Άβάνας.

Ἡ κατεργασία τῆς ζάχαρης στὴν Κούβα.

Ἡ κοπή τοῦ ζαχαροκάλαμου στὴν Κούβα.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Μεγάλες Ἀντίλλες εἶναι τὰ νησιά Κούβα, Τζαμάικα, Πόρτο-ΡΙκο καὶ Ἀγ. Δομίνικος. Οἱ Μικρές Ἀντίλλες βρίσκονται ἀνατολικότερα.

● Ἀπὸ τὰ 25 ἑκατομμύρια οἱ περισσότεροι εἶναι ἀπόγονοι τῶν μαύρων σκλάβων ποὺ εἶχαν μεταφερθεῖ ἀπὸ τὴν Ἀφρική. Σπουδαιότερη ἀσχολία τους εἶναι ἡ καλλιέργεια κυρίως τοῦ ζαχαροκάλαμου.

● Ἡ Κούβα ἔρχεται πρώτη στὸν κόσμο στὴν παραγωγή ζάχαρης ἀπὸ ζαχαροκάλαμο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιά εἶναι τὰ γεωργικὰ προϊόντα ποὺ ἔχουν πατρίδα τους τὸ Μεξικό;
2. Ποιοὶ ἀξιόλογοι πολιτισμοὶ ἀναπτύχθηκαν στὸ Μεξικό πρὶν ἀπὸ τὴν ἀφίξη τῶν Εὐρωπαίων;
3. Τί γνωρίζετε γιὰ τὸ ὑπέδαφος τῆς χώρας τοῦ Μεξικοῦ;
4. Ποιά εἶναι τὰ κράτη τῆς Κ. Ἀμερικής καὶ ποιές οἱ πρωτεύουσές τους;
5. Πότε ἀνοίχθηκε ἡ διώρυγα τοῦ Παναμᾶ καὶ ποῦ ἀνήκει;
6. Ποιὸ ὑπῆρξε τὸ βασικὸ πρόβλημα κατὰ τὴ διάνοιξη τῆς διώρυγας καὶ πῶς τὸ ἀντιμετώπισαν;
7. Ποιά νησιά ἀποτελοῦν τὶς Μεγάλες Ἀντίλλες;

Μικρότερη σέ έκταση από τή Βόρεια Ἀμερική καί στό σύνολό της άραιοκατοικημένη ή Νότια Ἀμερική άνήκει σχεδόν όλόκληρη στό νότιο ήμισφαίριο.

Τό έδαφός της χωρίζεται σέ τρεῖς φυσικές περιοχές:

Ἡ όροσειρά τών Ἀνδεων χαρακτηρίζει τή μορφολογία τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς Ν. Ἀμερικῆς.

α) Τά άνατολικά όροπέδια. Ἐδῶ άνήκουν τά ύψίπεδα τῆς Γουιάνας καί τό Βραζιλιανό όροπέδιο. Τά ύψίπεδα τῆς Γουιάνας έκτείνονται άνάμεσα στους ποταμούς Ὁρενόκο καί Ἀμαζόνιο, ένῶ τό Βραζιλιανό όροπέδιο διαρρέεται από τούς παραπόταμους τοῦ ποταμοῦ Λά Πλάτα, τόν Παρανά καί τόν Οὔραγουάη.

β) Στο κέντρο οἱ άπέραντες πεδιάδες πού είναι από τίς πιό πλατιές καί όμοιόμορφες περιοχές τῆς Νότιας Ἀμερικῆς. Στά βόρεια καί δυτικά τοῦ Ὁρενόκου έκτείνονται οἱ «λάνος», βοσκοτόπια πού φημίζονται γιά τήν έντατική κτηνοτροφία. Ὁ Ὁρενόκο στίς έκβολές του σχηματίζει εὐφορο δέλτα. Ὁ Ἀμαζόνιος είναι ένας από τούς μεγαλύτερους ποταμούς τοῦ κόσμου, από τά νερά τοῦ όποίου άρδεύεται ένα λεκανοπέδιο 5.180.000 τετρ. χμ.

Οἱ ποταμοί Παρανάς καί Οὔραγουάης διασχίζουν στό νότιό της τμήμα τή μεγάλη πεδιάδα τῆς Νότιας Ἀμερικῆς. Μαζί μέ τόν Παραγουάη καταλήγουν στόν πλατῦ ποταμό Λά Πλάτα.

Ἡ άργεντινή «Πάμπα», μία μονότονη καί άδεντρη πεδιάδα μέ πλούσια χλόη, πρόσφέρει κατάλληλες συνθήκες γιά τήν ανάπτυξη τῆς κτηνοτροφίας, ένῶ στό νοτιότερο τμήμα τῆς άμερικανικῆς ήπείρου έκτείνεται ή ψυχρή καί έρημική στέππα τῆς Παταγονίας. Στήν πιό νότια άκρη τῆς Νότιας Ἀμερικῆς βρίσκεται μία ομάδα νησιῶν, πού τό μεγαλύτερο είναι ή Γῆ τοῦ Πυρός μέ τό Ἀκρωτήριο Χόρν. Χωρίζεται από τήν Ἀμερική μέ τόν Πορθμό τοῦ Μαγγελάνου.

γ) Ἡ όροσειρά τών Ἀνδεων, πού έκτείνεται σ' όλόκληρο τό μήκος τών δυτικών άκτῶν είναι προέκταση τών όροσειρῶν τῆς Κεντρικῆς καί Βόρειας Ἀμερικῆς. Οἱ Ἀνδεις έχουν τήν ψηλότερη κορυφή τῆς Ἀμερικῆς, τό όρος Ἀκονγκάουα (7.121 μ.) καί μία σειρά από ένεργά καί σβησμένα ήφαιστεια, πού ύψώνονται πάνω από 5.000 μ. Σέ ύψόμετρο 3.000 μ. καί άνω υπάρχουν έκτεταμένα όροπέδια, όπου βρίσκονται καί μεγάλες λίμνες, όπως ή Τιτικάκα. Αὐτή τή λίμνη τῆ θεωροῦν κοιτίδα μιάς φυλῆς ιθαγενῶν ινδιάνων, τών Ἴνκας, πού είχαν άρκετά άναπτυγμένο πολιτισμό.

Καραϊβική θαλ.

ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ
ΩΚΕΑΝΟΣ

ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

Παναμά
Αιώρα

Ορενόνιος π.

Πεδιάδα Αμαζονίου

Αμαζόνιος π.

Κορδιλιέρα Αντάντι

π. Παραγουάης

Όρη
Βραζιλιάνα

Όροπέδιο
Μάτο Γκρόσσο

Ρίο Ιανέιρο

Μπουένος Άιρες

Πάμπας

Μπουένος Άιρες

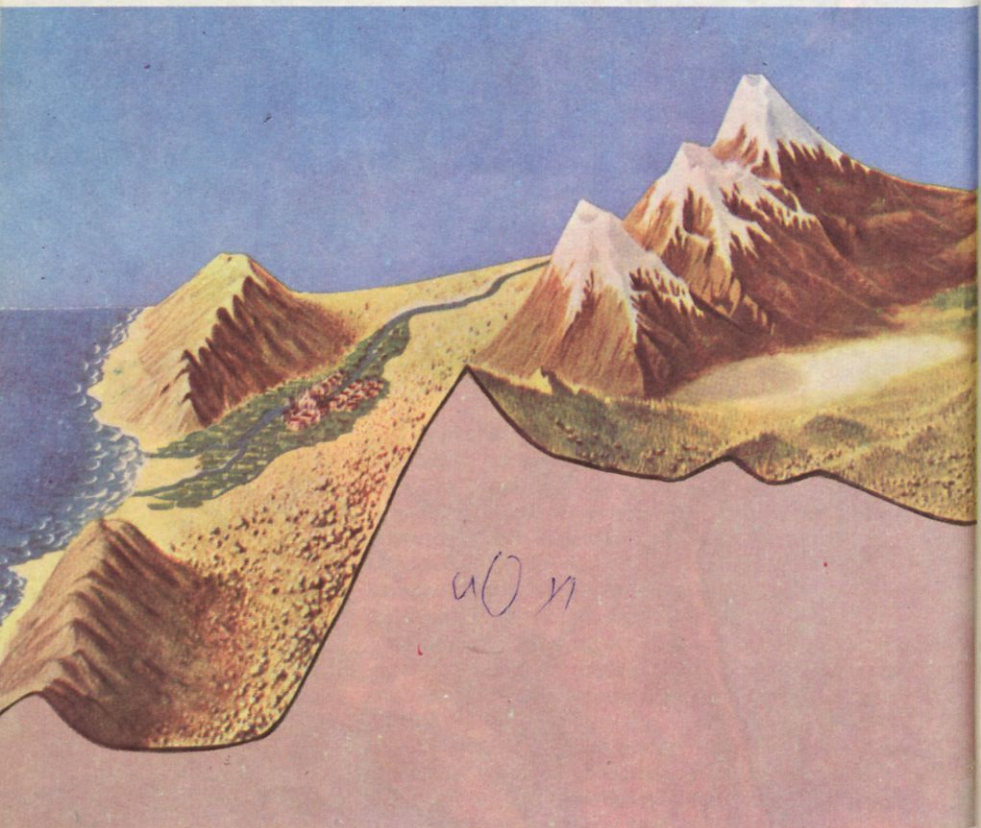
Μπουένος Άιρες

0 1000 2000 χμ.

Πορθμός
Μαγγελάνου

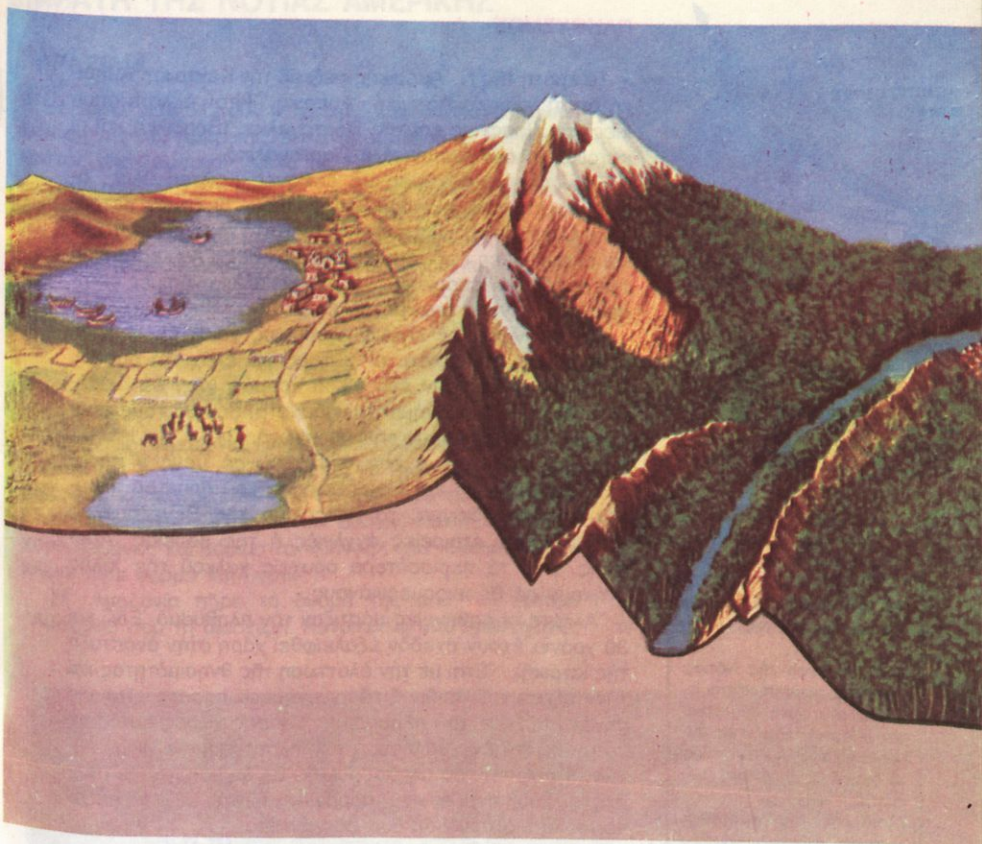
ΓΗ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ

Άκρ. Χόρν

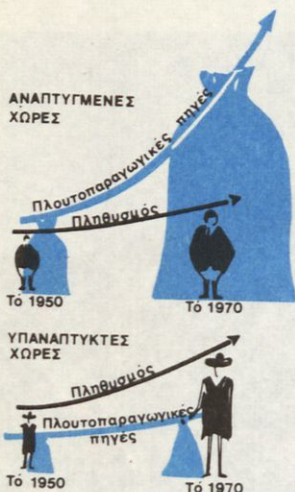
Στην παράκτια περιοχή τό κλίμα είναι ήρημικό. Οί μόνες κατοικημένες καί καλλιεργημένες έκτάσεις είναι οί κοιλάδες τών ποταμών πού κατεβαίνουν από τά βουνά. Αύτες οί κοιλάδες σχηματίζουν πραγματικές όάσεις όπου ή άρδευση είναι όργανωμένη από πολύ παλιά. Πολύ πρίν από τόν έρχομό τών Ίσπανών άποίκων, οί Ίνδιάνοι είχαν άνοιξει κανάλια γιά νά έπεκτείνουν τίς άρδευόμενες έκτάσεις. Σήμερα, στίς κοιλάδες, καλλιεργοϋν κυρίως βαμβάκι καί ζαχαροκάλαμο. Τά μικρά παράκτια βουνά πού βλέπουμε στό σχέδιο, δέν προχωροϋν σ' όλο τό μήκος τής άκτής. Έμφανίζονται στά Ν. τοϋ Περού καί έπεκτείνονται στή Χιλή.

Ή «Σιέρρα» δηλαδή τό βουνό, είναι ακόμα καί σήμερα ή πύο πυκνοκατοικημένη περιοχή τοϋ Περού καί τής Βολιβίας. Στούς πρόποδες τών μεγάλων ήφαιστειών πού είναι σκεπασμένα από χιόνι καί πάγους άπλώνονται ψηλά όροπέδια μέ κλίμα άρκετά κρύο καί ξηρό. Μεγάλες έκτάσεις καλύπτονται από μία άσθενή ποώδη βλάστηση στέππας (τήν Runa), πού παρέχει βοσκή σέ κοπάδια Λάμας. Αύτά τά ζώα πού ήταν τά μόνα πρίν έλθουν οί Εϋρωπαίοι, παρέχουν γάλα, κρέας, δέρματα καί χρησιμεϋουν καί γιά μεταφορές. Σήμερα ύπάρχουν έδώ κοπάδια προβάτων. Σ' αύτές τίς περιοχές, μεγάλες έκτάσεις καλύπτονται από άλάτι. Αυτό γίνεται λόγω τής εξάτμισης τών νερών πού έχουν διασχίσει άλατοϋχα έδάφη.

υπάρχουν πολλές μεγάλες λίμνες πάνω στα ψηλά όροπέδια των Άνδεων. Οι όχθες τους είναι απότομες ή είναι χαμηλές, ελώδεις και σκεπασμένες από καλάμια. Οι περιοχές γύρω από τις λίμνες, είναι συχνά πολύ πυκνοκατοικημένες. Πολύ πριν από τον έρχομό των Ισπανών, είχαν κτίσει πάνω στις πλαγιές μικρούς τοίχους για να εμποδίσουν το έδαφος να παρασυρθεί από τη διάβρωση. Πάνω σ' αυτές τις τεχνητές αναβαθμιδές κάνουν διάφορες καλλιέργειες (κριθάρι, άραβόσιτο, πατάτες). Οι λίμνες έχουν πολλά ψάρια και οι ψαράδες χρησιμοποιούν βάρκες από καλάμια.

Τό ανατολικό τμήμα του Περού και της Βολιβίας είναι τελείως διαφορετικό από την παράκτια περιοχή. Οι πλαγιές των βουνών που δεσπόζουν της λεκάνης της Άμαζονίας δέχονται πολλές βροχές και έτσι αναπτύσσονται πάνω σ' αυτές δάση, που τα δένδρα τους είναι σκεπασμένα από βρύα. Μέσα στην πεδιάδα υπάρχει το μεγάλο θερμό και υγρό δάσος, όπου τα ποτάμια είναι τα μόνα μέσα επικοινωνίας. Είναι μία περιοχή πάρα πολύ άραιοκατοικημένη, με εξαίρεση μερικές πόλεις που βρίσκονται κοντά στους ποταμούς.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

●Τό ανάγλυφο της Νότιας 'Αμερικής χαρακτηρίζεται από τὰ άνατολικά όροπέδια, τήν κεντρική πεδιάδα και τήν όροσειρά τών 'Ανδεων πρός τὰ δυτικά. Στίς 'Ανδεις βρίσκεται ή ψηλότερη κορυφή όλόκληρης τής 'Αμερικής, τό όρος 'Ακονγκάουα.

●Οι περισσότεροι κάτοικοι είναι φτωχοί, μολοντί υπάρχουν άφθονες πλουτοπαραγωγικές πηγές, εύφορα έδάφη και πλούσιος όρυκτός πλούτος. 'Η βιομηχανία είναι περιορισμένη, γιατί δέν υπάρχει ζήτηση και κατανάλωση τών προϊόντων από τούς κατοίκους.

●Τά τελευταία 30 χρόνια παρατηρείται σημαντική αύξηση τού πληθυσμού. Οι χώρες τής Ν. 'Αμερικής είναι στην πλειονότητα οικονομικά ύποανάπτυκτες.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Τά κράτη τής Ν. 'Αμερικής μαζί μέ τήν Κεντρική 'Αμερική αποτελούν τή Λατινική 'Αμερική. 'Ηταν άλλοτε άποικίες τής 'Ισπανίας και τής Πορτογαλίας (Βραζιλία) και οι κάτοικοι μιλούν 'Ισπανικά ή Πορτογαλικά.

Είναι πλούσιες χώρες μέ άφθονες πρώτες ύλες, όπως κοιτάσματα σιδήρου και χαλκού, βωξίτες, πετρέλαιο. Οι κάτοικοι όμως στην πλειονότητά τους είναι φτωχοί και οι συνθήκες ζωής τους πολύ άσχημες. 'Αν και τὰ είδη διατροφής δέν έπαρκούν, υπάρχουν καλλιεργήσιμες εκτάσεις πού μένουν άνεκμετάλλευτες.

'Η γή ανήκει σέ λίγους πλούσιους γαιοκτήμονες και οι άγρότες εργάζονται σ' αυτούς μέ έλάχιστη άμοιβή. 'Όσοι χωρικοί έχουν ένα μικρό κομμάτι γής, δέ διαθέτουν τὰ μέσα (μηχανήματα, λιπάσματα) πού θά τούς επέτρεπαν νά βελτιώσουν τήν παραγωγή.

Ξένες εταιρείες έχουν αναλάβει, σέ μεγάλο ποσοστό, τήν εξόρυξη και εκμετάλλευση τού όρυκτου πλούτου. Γιά παράδειγμα, τό πετρέλαιο τής Βενεζουέλας εξάγεται από εταιρείες άγγλικές ή τής βόρειας 'Αμερικής, ενώ τὰ περισσότερα όρυχεία χαλκού τής Χιλής ανήκουν σέ Βορειοαμερικάνους.

'Αλλοτε οι άσθένειες μάστιζαν τόν πληθυσμό. 'Εδω και 30 χρόνια έχουν σχεδόν εξαλειφθεί χάρη στην ανάπτυξη τής ιατρικής. 'Ετσι μέ τήν ελάττωση τής θνησιμότητας και τήν αύξηση τού αριθμού τών γεννήσεων παρατηρείται μία μεγάλη αύξηση τού πληθυσμού. 'Αν στίς χώρες αυτές γινόταν σωστή εκμετάλλευση τών πλουτοπαραγωγικών πηγών, ή αύξηση τού πληθυσμού δέ θά δημιουργούσε πρόβλημα. Συμβαίνει όμως ή παραγωγή τών αγαθών νά αύξάνει πολύ πιό άργά άπ' όσο οι άνθρωποι.

mm

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1 Ποιοί είναι οι σπουδαιότεροι ποταμοί τής Ν. 'Αμερικής;
- 2 Ποιά είναι και πού βρίσκεται ή ψηλότερη κορυφή τής 'Αμερικής;
- 3 Γιατί, παρ' όλη τήν άφθονία πρώτων ύλών, οι περισσότερες χώρες είναι οικονομικά ύποανάπτυκτες;

αρχή

ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΒΡΑΖΙΛΙΑ

Ἡ Βραζιλία (8.512.000 τετρ. χμ.) καταλαμβάνει τή μισή έκταση τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Εἶναι τό δεύτερο σέ πληθυσμό κράτος τῆς Ἀμερικῆς μετά τίς Η.Π.Α.

Ἦταν πορτογαλική ἀποικία μέχρι τό 1822.Οἱ κάτοικοι μιλοῦν πορτογαλικά καί στήν πλειονότητά τους εἶναι λευκοί (61%), εὐρωπαϊκῆς καταγωγῆς (Πορτογάλοι, Γερμανοί, Ἰταλοί κ.ἄ).Οἱ ὑπόλοιποι εἶναι μιγάδες, νέγροι καί Ἰνδιάνοι.

Ἡ Βραζιλία ἀποτελεῖται ἀπό περιοχές πού διαφέρουν πολύ μεταξύ τους.

ΒΡΑΖΙΛΙΑ
102 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Μπραζιλία.

AMAZONIA

Λέγοντας Ἀμαζονία ἐννοοῦμε τά βόρεια τμήματα τῆς χώρας, μία ἑκταση πού καλύπτει τό 45% τοῦ συνολικοῦ ἐδάφους καί κατοικεῖται ἀπό τό 4% μόνο τῶν κατοίκων. Εἶναι ἡ περιοχή τῶν παρθένων δασῶν. Νοτιότερα ὑπάρχουν σαβάνες καί βόρεια τό «λιάνος» τοῦ Ὁρενόκου. Τό κλίμα εἶναι θερμό καί ὑγρό.

Ἡ Ἀμαζονία πήρε τό ὄνομά της ἀπό τόν ποταμό Ἀμαζόνιο πού τή διασχίζει. Κατοικεῖται ἀπό πρωτόγονες

Ὁ Ἀμαζόνιος πλημμυρισμένος. Μποροῦμε νά διακρίνουμε κομμάτια τοῦ δάσους ἐκχερωμένα καί στά ἀριστερά τῆς φωτογραφίας, κατοικίες ἀκριβῶς δίπλα στήν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ.

φυλές Ίνδιάνων και μιγάδων, που ζούν από τό κυνήγι και τήν άλιεία και άποφεύγουν κάθε έπικοινωνία μέ τόν πολιτισμένο κόσμο.

Άμαζόνιος: Είναι ό ποταμός μέ τό περισσότερο νερό στή γή και πηγάζει από τίς Άνδεις. Έχει μήκος 3.400 χμ. και τό πλάτος του είναι 3 χμ. στά σύνορα Βραζιλίας και Κολομβίας, και 6 χμ. στήν πόλη Μανάους. Στίς έκβολές του γίνεται μιά πραγματική θάλασσα σέ πλάτος 30 χμ. και χύνεται στόν Άτλαντικό.

Έχει ήσυχη ροή, έπειδή διασχίζει πεδινή έκταση. Μαζί μέ τούς 200 παραπόταμούς του άποτελεϊ ένα θαυμάσιο και έκτεταμένο πλωτό δίκτυο, που έξυπηρετεί όμως μιά περιοχή άραιοκατοικημένη και άνεκμετάλλευτη. Έκτός από τό άεροπλάνο δέν ύπάρχει άλλος τρόπος έπικοινωνίας μέ τό έσωτερικό.

Ή Βραζιλία καταβάλλει προσπάθειες γιά τήν άξιοποίηση τής Άμαζονίας μέ τήν άνάπτυξη τής καλλιέργειας του ρυζιού και τών βιομηχανικών φυτών (γιούτα).

Μιά φυτεία καφέ στήν περιοχή του Σάο Πάολο.

ΒΡΑΖΙΛΙΑΝΑ ΟΡΟΠΕΔΙΑ

Ύψώνονται από τήν Άμαζονία πρός τίς νοτιοανατολικές άκτές, όπου μεγάλα ύψίπεδα δεσπόζουν σέ μιά στενή άμμουδερή παραλιακή πεδιάδα. Στο δυτικό τμήμα σχηματίζεται τό όροπέδιο του Μάττο Γκρόσσο. Τό κλίμα είναι περισσότερο ξηρό. Γιά νά άναπτυχθεϊ ή περιοχή αύτή, που είναι ακόμη άραιοκατοικημένη, μετάφεραν τήν πρωτεύουσα σέ μιά νέα σύγχρονη πόλη του έσωτερικού, τήν Μπραζίλια.

ΠΑΡΑΛΙΑΚΗ ΖΩΝΗ

Στίς βορειοανατολικές άκτές βρίσκονται οι παλιότερες πόλεις, όπως ή Νατάλ και ή Ρεσίφε. Είναι ή περιοχή που

πρώτη κατακτήθηκε και αξιοποιήθηκε από τούς Πορτογάλους. Έδω κατοικούν και αρκετοί Νέγροι.

Νοτιότερα γύρω από τό Ρίο 'Ιανέιρο και ως τό Σάο Πάολο ζει τό μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και εκεί βρίσκονται και οι μεγαλύτερες πόλεις.

Οι καταρράκτες του ποταμού 'Ικουασού, παραπόταμου του Παράνα.

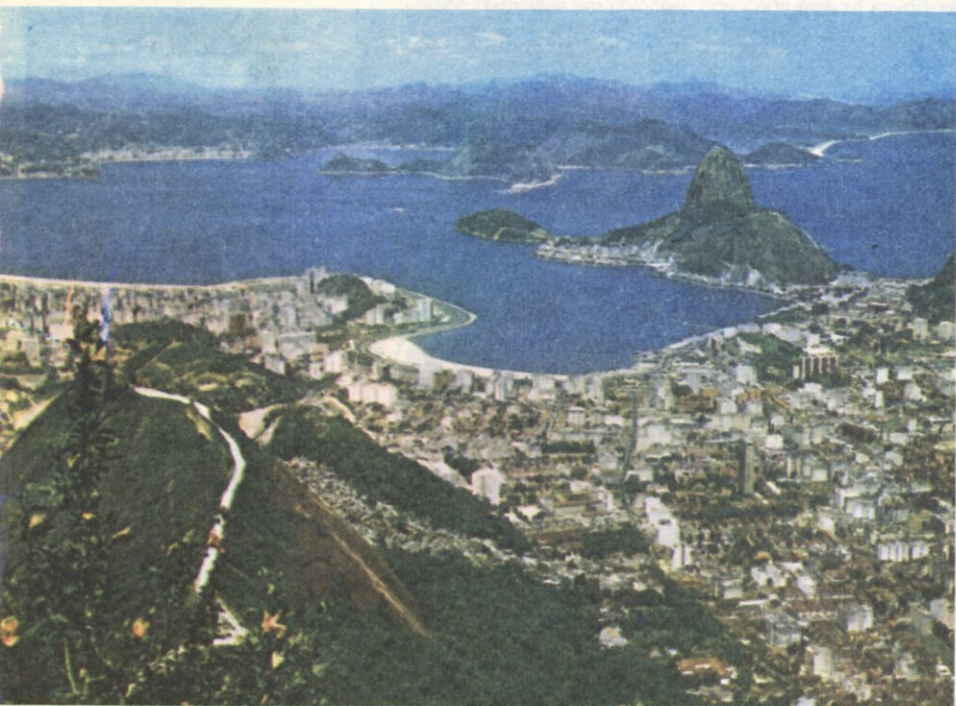
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ

Η Βραζιλία είναι χώρα αγροτική, αν και καλλιεργείται μόνο ένα μικρό τμήμα της. Εκτός από τα εύφορα εδάφη της διαθέτει ανεξάντλητο και σημαντικό δασικό πλούτο. Στα δάση της Αμαζονίας υπάρχουν μερικά είδη δέντρων μεγάλης αξίας, όπως δέντρα που δίνουν σκληρή ξυλεία, φυσικό ελαστικό (καουτσούκ), βαφικές και φαρμακευτικές ύλες κ.ά. Στις λιγότερο υγρές περιοχές υπάρχουν κακαόδέντρα και οι παλιανδρες, που δίνουν ξυλεία για έπιπλα.

Οι σαβάνες, τα βραζιλιανά «κάμπος», είναι κατάλληλες για κτηνοτροφία. Έχει τα περισσότερα βοοειδή στον κόσμο (μετά τις Η.Π.Α. και τη Σοβιετική Ένωση).

Έπίσης τρέφουν πολλά πρόβατα, χοίρους και κατσίκες.

Η γεωργία είναι αναπτυγμένη στα ύψιπεδα και την

Άποψη του Ρίο-Ίανέιρο.

παραλιακή ζώνη. Καλλιεργούνται κυρίως ζαχαροκάλαμο, βαμβάκι, όπωροφόρα δέντρα καί καπνός. Γύρω από τó Σάο Πάολο είναι αναπτυγμένη ή καλλιέργεια του καφέ, στην παραγωγή του όποιου κατέχει σταθερά τήν πρώτη θέση στον κόσμο.

Άλλοτε έδινε τó 1/2 τής παγκόσμιας παραγωγής. Σήμερα παράγει τó 1/3, γιατί ή καλλιέργεια αύτή αναπτύχθηκε επίσης στην Άφρική καί σέ άλλες χώρες τής Λατινικής Άμερικής.

Στά νότια φυτρώνει τó δέντρο ματέ, τά φύλλα του ό-ποιου δίνουν ένα ρόφημα ανάλογο πρós τó τσαί.

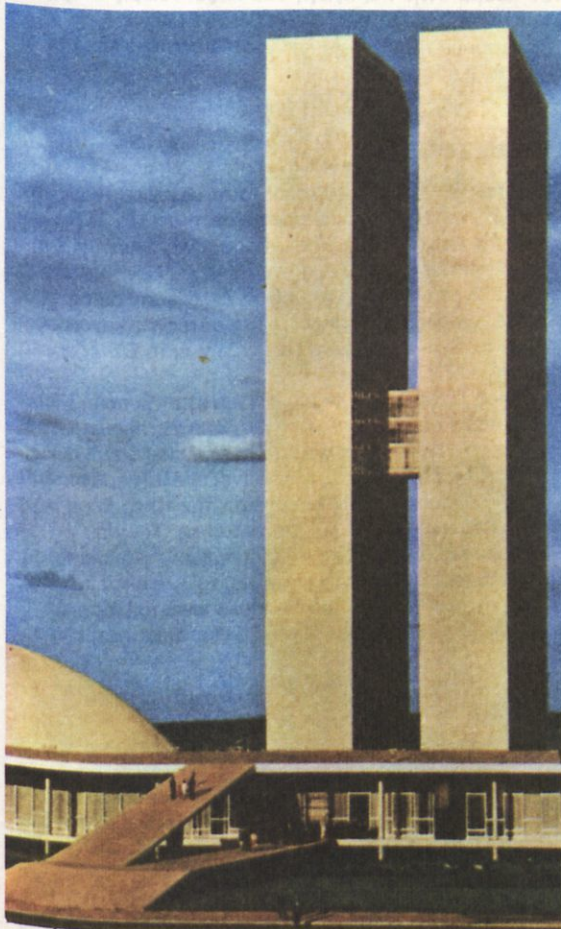
Τό υπέδαφος τής Βραζιλίας είναι πλούσιο σέ όρυκτά. Έχει χρυσό, διαμάντια, κασσίτερο, μαγνήσιο καί κυρίως έκτεταμένα κοιτάσματα σιδήρου.

Ή βιομηχανία άρχισε νά αναπτύσσεται έδω καί 40 χρόνια περίπου, αλλά βρίσκεται ακόμη σέ χαμηλό επίπεδο, παρ' όδες τís άφθονες πλουτοπαραγωγικές πηγές. Οί περισσότερες βιομηχανίες βρίσκονται στην πόλη Σάο Πάολο

καί είναι ποικίλες, όπως τροφίμων, χημικών προϊόντων, ύφαντουργίας, αυτοκινήτων κ.ά.

Πρωτεύουσα είναι η Μπραζιλία με 500.000 κατοίκους, αλλά μεγαλύτερες πόλεις είναι: τό Ρίο Ίανέιρο (5 εκατ. κατ.), πού είναι η παλιά πρωτεύουσα, βιομηχανική πόλη και ένα από τα μεγαλύτερα λιμάνια του κόσμου. Τό Σάο Πάολο (7 εκατομ. κάτοικοι) πού είναι η κατ' έξοχήν βιομηχανική πόλη.

Χτισμένη λίγο πριν τό 1960, η πρωτεύουσα της Βραζιλίας Μπραζιλία είναι μία τελείως σύγχρονη πόλη.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

● Η Βραζιλία είναι μία άπειρα μεγάλη χώρα, της οποίας τό μεγαλύτερο μέρος είναι σχεδόν άκατοικητό. Τά 102 εκατ. κάτοικοι ζούν στις ακτές και κυρίως στό τμήμα της χώρας ανάμεσα στό Ρίο Ίανέιρο και τό Σάο Πάολο.

● Στά βόρεια εκτείνονται τά δάση της Άμαζονίας, ενώ τά όροπέδια καλύπτονται από χαμηλά δέντρα και σαβάνες. Κύρια πλουτοπαραγωγική πηγή είναι τά όρυκτα (μαγνήσιο, σίδηρος).

● Στά βορειοανατολικά καλλιεργείται κυρίως ζαχαροκάλαμο, ενώ γύρω από τό Σάο Πάολο καφέ, πού είναι τό σπουδαιότερο είδος εξαγωγής.

● Τό Ρίο Ίανέιρο και τό Σάο Πάολο είναι μεγάλες βιομηχανικές πόλεις. Η πρωτεύουσα Μπραζιλία βρίσκεται στό έσωτερικό της χώρας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιά περιοχή ονομάζεται Άμαζονία και τί βλάστηση έχει;
2. Τί γνωρίζετε γιά τόν Άμαζόνιο;
3. Σέ ποιές πόλεις συγκεντρώνεται τό μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων;
4. Τί γνωρίζετε γιά τήν καλλιέργεια του καφέ;
5. Ποιοί λόγοι οδήγησαν στην δημιουργία της σημερινής πρωτεύουσας Μπραζιλίας;

ΒΟΡΕΙΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. ΚΟΛΟΜΒΙΑ

ΚΟΛΟΜΒΙΑ
25 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Μπογκότα.

Τό έδαφός της καλύπτεται από πυκνά δάση και τό κλίμα είναι θερμό καί υγρό. Οί κάτοικοι (25.000.000) είναι κυρίως 'Ινδιάνοι καί μιγάδες καί ζοῦν στά δυτικά τής χώρας στά όροπέδια, όπου τό κλίμα είναι περισσότερο εύκρατο.

Στίς κοιλάδες καλλιεργοῦνται ζαχαροκάλαμο, μπανάνες, κακάο, βαμβάκι καί κυρίως καφές. Είναι ἡ δεύτερη χώρα στόν κόσμο στήν παραγωγή τοῦ καφέ. Ἀκόμη υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου.

Πρωτεύουσα είναι ἡ Μπογκότα (2 εκατομ. κάτ.) σέ ὑψόμετρο 2.600 μ.

2. ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ
11,4 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Καράκας.

Στά πυκνά δάση πού καλύπτουν μεγάλο μέρος τοῦ ἐδάφους της ζοῦν ἀκόμη πρωτόγονες φυλές 'Ινδιάνων. Στό κέντρο είναι τά «λιάνος», όπου είναι ἀναπτυγμένη ἡ κτηνοτροφία. Στίς ἀκτές υπάρχουν ἔλη καί λιμνοθάλασσες, όπου οί 'Ινδιάνοι ψαράδες είχαν ἄλλοτε τά σπίτια τους πάνω σέ πασάλους. Ἀντικρύζοντας αὐτές τίς κατοικίες οί πρῶτοι 'Ισπανοί ἀποικοι ὀνόμασαν τήν ἀκτή Βενεζουέλα, δηλαδή μικρή Βενετία.

Σ' αὐτές ἀκριβῶς τίς ἀκτές καί κοντά στήν πόλη Μαρακάμπο υπάρχουν πετρελαιοπηγές, ἀπό τίς πλουσιότερες στόν κόσμο. Πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου υπάρχουν καί στά ἀνατολικά τής χώρας. Ἡ Βενεζουέλα παράγει 200.000.000 τόνους πετρέλαιο καί ἔχει τήν τρίτη θέση στόν κόσμο μετά τίς Η.Π.Α. καί τή Σοβιετική Ἐνωση.

Στήν κοιλάδα τοῦ Ὁρενόκο υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα σιδήρου. Πρωτεύουσα είναι τό Καράκας μέ 2 ἐκατομ. κατοίκους. Ἀλλή μεγάλη πόλη είναι τό Μαρακάμπο (500.000), όπου υπάρχουν πολλά διύλισηρια πετρελαίου.

3. ΓΟΥΙΑΝΕΣ

Ἐκτείνονται ἀνάμεσα στό δέλτα τοῦ Ὁρενόκου καί τοῦ Ἀμαζονίου καί είναι τρεῖς ἀποικίες Γάλλων, Ὁλλανδῶν καί Ἀγγλων:

α) ΓΑΛΛΙΚΗ ΓΟΥΙΑΝΑ (52.000 κάτ.)

Βρίσκεται στά ἀνατολικά. Πρωτεύουσά της είναι ἡ Καυένη

Μιά ἀποψη τοῦ Καράκας.

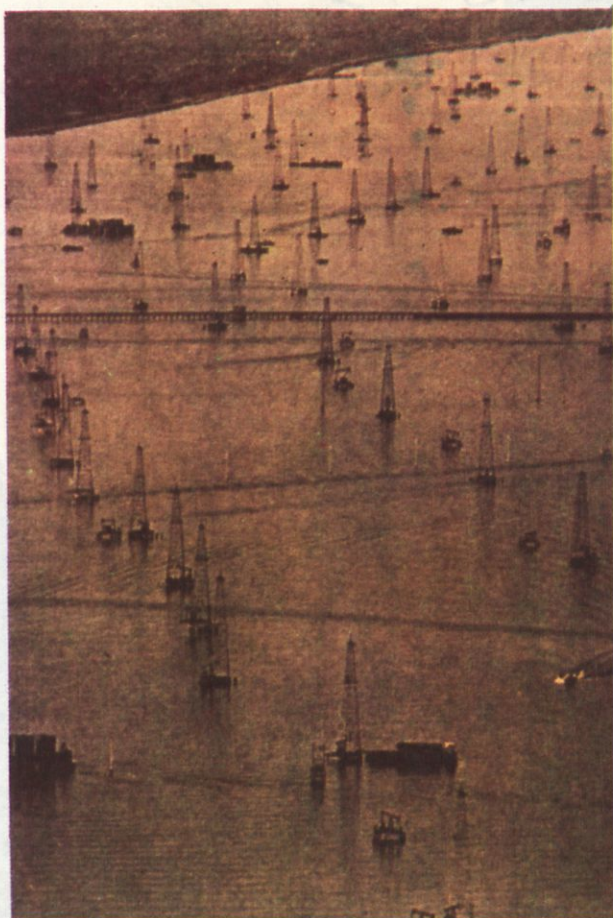

(Cayenne). Έκεί ήταν τὰ κάτεργα, όπου οί Γάλλοι έστελ-
ναν τούς βαρυποινίτες.

β) ΣΟΥΡΙΝΑΜ Η ΟΛΛΑΝΔΙΚΗ ΓΟΥΙΑΝΑ (460.000 κατ.)
Πρωτεύουσα είναι τό Παραμαρίμπο. Έχει κυρίως βωξίτες.

γ) ΓΟΥΙΑΝΑ (πρώην Βρετανική Γουιάνα) (800.000 κατ.)
Άνήκει στή βρετανική Κοινοπολιτεία. Πρωτεύουσα είναι ή
Τζώρτζ - Τάουν. Εξάγει επίσης βωξίτες.

*Πετρελαιοπηγές μέσα στή λιμνο-
θάλασσα του Μαρακάμπο.*

ΔΥΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ

Βρίσκεται πάνω στόν 'Ισημερινό. Είναι ένα από τὰ μικρότερα κράτη τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς. Ἡ πρωτεύουσα Κίτο είναι σέ ὑψόμετρο 2850 μ.

Ἐπάρχουν μεγάλες φυτεῖες μπανάνας.

ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ
7 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Κίτο.

2. ΠΕΡΟΥ

Ἐπῆρξε τό κέντρο τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Ἰνκας. Είναι ἡ χώρα τῶν ὀρυχείων. Ἐχει πλούσια κοιτάσματα χρυσοῦ καί ἀσημιοῦ. Ἀκόμη ἐξάγει χαλκό, μόλυβδο, σίδηρο καί σπάνια μέταλλα.

Οἱ κάτοικοι (15.200.000) στήν πλειονότητά τους ζοῦν στά ὄροπέδια καλλιεργώντας πατάτες, καλαμπόκι καί κριθάρι. Ἕνα μεγάλο ποσοστό ὁμῶς μετακινεῖται σήμερα στίς ἀκτές, ὅπου παρ' ὅλη τήν ξηρασία, καλλιεργοῦν ζαχαροκάλαμο καί βαμβάκι στίς περιοχές πού εἶναι δυνατή ἡ ἄρδευση.

ΠΕΡΟΥ
15,2 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Λίμα.

Ἡ λίμνη Τιτικάκα πού βρίσκεται σέ ὑψόμετρο 3.812μ.

Μία μητέρα με τὰ παιδιά της στὴ
Βολιβία.

Ἡ ἔρημος Ἀτακάμα →

ΒΟΛΙΒΙΑ
5,5 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Λά Πάζ.

3. ΒΟΛΙΒΙΑ

Εἶναι ἀραιοκατοικημένη χώρα. Ἐχει ἑκταση 1.100.000 τετρ. χμ., ἀλλὰ ὁ πληθυσμός της εἶναι μόνο 5,5 ἑκατομ. κατ. Δέ βρέχεται ἀπὸ θάλασσα. Οἱ κάτοικοι, Ἰνδιάνοι καὶ Μιγάδες, ζοῦν κυρίως στὰ ὄροπέδια. Ἡ Πρωτεύουσα Λά Πάζ βρίσκεται σὲ ὑψόμετρο 3.640 μ. Ὁ πληθυσμός τῆς Βολιβίας εἶναι ἀπὸ τοὺς πρὶν φτωχοὺς τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς. Καλλιεργοῦν κυρίως πατάτες καὶ κριθάρι. Εἶναι ὁμως ἡ δεύτερη χώρα στὸν κόσμον στὴν παραγωγή κασσίτερου.

ΧΙΛΗ
10 ἑκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Σαντιάγο.

4. ΧΙΛΗ

Ἐχει σχῆμα ἐπίμηκες καὶ ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῶν δυτικῶν ἀκτῶν σὲ ἀπόσταση 4.300 χμ. Τὸ πλάτος ὁμως κυμαίνεται ἀνάμεσα στὰ 100 καὶ 400 χμ.

Κατὰ μῆκος τῆς παραλίας ὑπάρχει ἡ ἔρημος Ἀτακάμα. Ὑπάρχουν πλούσια κοιτάσματα σιδήρου καὶ κυρίως χαλκοῦ

(τρίτη χώρα στόν κόσμο). Έχει ακόμη νιτρικά άλατα (νίτρο Χιλής) πού χρησιμοποιούνται στήν κατασκευή λιπασμάτων.

Οι περισσότεροι από τούς 10 έκατομμύρια κατοίκους ζούν στό κέντρο τής χώρας, όπου τό κλίμα είναι όμοιο μέ τό μεσογειακό καί καλλιεργούν όπωροφόρα δέντρα, άμπέλια καί δημητριακά. Έκεϊ βρίσκεται καί ή πρωτεύουσα Σαντιάγο (2 έκατομ. κατ.) πού έχει έξελιχθεί σέ βιομηχανικό κέντρο.

Τό σπουδαιότερο λιμάνι είναι τό Βαλπαράιζο. Στή Χιλή ανήκει καί τό δυτικό τμήμα του νησιού Γή του Πυρός καθώς καί μερικά ακόμη νησιά του Ειρηνικού, μέ σπουδαιότερο τό νησί του Πάσχα (2.300 χμ. δυτικά του Βαλπαράιζο).

Χιλιανές χωρικές έχουν έλθει νά πουλήσουν τά προϊόντα τους στήν αγορά τής πόλης Τεμούκο.

ΝΟΤΙΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

25 εκατομ. κάτοικοι.

Πρωτ. Μπουένος Άϊρες.

Είναι η δεύτερη σέ έκταση χώρα τής Ν. Αμερικής. Τό έδαφός της καλύπτεται κυρίως από πεδιάδες, σχετικά άραιοκατοικημένες. Στά βόρεια, όπου ή ξηρασία είναι μεγάλη, έκτείνεται τό Χάκο, περιοχή στεππώδης, κατάλληλη γιά κτηνοτρόφια. Στά άνατολικά, άνάμεσα στους ποταμούς Ούραγουάη καί Παρανά, ύπάρχουν ελώδεις πεδιάδες, ένώ στά δυτικά χάρη στους ποταμούς πού κατεβαίνουν από τίς Άνδεις δημιουργούνται εύφορες περιοχές, όπου καλλιεργούνται όπωροφόρα δέντρα, βαμβάκι καί ζαχαροκάλαμο. Στό κέντρο έκτείνεται ή «πάμπα», μιά τεράστια όμαλή πεδιάδα πού είναι ή πιό παραγωγική καί πυκνοκατοικημένη περιοχή. Είναι ό σιτοβολώνας τής Άργεντινής καί παράγει σιτάρι καί καλαμπόκι.

Σημαντική είναι επίσης ή κτηνοτροφία χάρη στήν όποία ή Άργεντινή κατέχει μία από τίς πρώτες θέσεις στήν παραγωγή κρεάτων καί κονσερβών.

Νοτιότερα έκτείνεται ή Παταγονία, όπου στά στεππώδη έδάφη της τρέφονται μεγάλα κοπάδια από πρόβατα.

Οί κάτοικοι (25.000.000) είναι συγκεντρωμένοι κυρίως γύρω από τό Μπουένος Άϊρες πού είναι καί ή πρωτεύουσα μέ 8 εκατομμύρια κατοίκους. Άλλες πόλεις είναι ή Κόρδοβα καί ή Λά Πλάτα.

Ένα τμήμα του κέντρου του Μπουένος Άϊρες.

Η Αργεντινή είναι μία χώρα που βρίσκεται σέ ανάπτυξη. Στην Παταγονία έχουν βρεθεί κοιτάσματα πετρελαίου, ενώ στο Μπουένος Άϊρες έχουν δημιουργηθεί μεγάλες βιομηχανίες.

2. ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΝ

Απέναντι από τό Μπουένος Άϊρες, στην άλλη άκρϊβώς όχθη τών έκβολών του ποταμού Λά Πλάτα, βρίσκεται τό Μοντεβίδεο (1,2 έκατομ. κάτ.), ή πρωτεύουσα τής Ούρουγουάης, που συγκεντρώνει τό μισό πληθυσμό τής χώρας. Η κτηνοτροφία άποτελεί τή βάση τής οικονομίας.

3. ΠΑΡΑΓΟΥΑΝ

Δέν έχει διέξοδο στή θάλασσα. Οί κάτοικοί της είναι κυρίως φτωχοί Ινδιάνοι καί Μιγάδες. Οί άσכולίες τους είναι ή έκτροφή βοδιών καί ή καλλιέργεια του βαμβακιού καί του ματέ, που είναι ένα ρόφημα σαν τό τσάϊ.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Η Κολομβία είναι ή δεύτερη χώρα στον κόσμο στην παραγωγή του καφέ.
- Στην Βενεζουέλα, στο Μαρακάμπο, υπάρχουν πετρελαιοπηγές από τις πλουσιότερες στον κόσμο.
- Τό Περού είναι ή χώρα των όρυχείων μέ κοιτάσματα χρυσοϋ, άσημιϋ, χαλκοϋ, μολύβδου, σιδήρου, καί σπανίων μετάλλων.
- Η Βολιβία είναι ή δεύτερη χώρα στον κόσμο στην παραγωγή κασσίτερου.
- Η Χιλή έχει πλούσια κοιτάσματα σιδήρου καί είναι ή τρίτη χώρα στον κόσμο σέ κοιτάσματα χαλκοϋ.
- Η Αργεντινή κατέχει μία άπ' τις πρώτες θέσεις στην παγκόσμια παραγωγή κρεάτων.
- Γενικά όλες οι χώρες τής Λατινικής Αμερικής διαθέτουν τεράστιο όρυκτό πλούτο καί μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης τής γεωργικής παραγωγής. Έχουν όμως πολύ χαμηλό βιοτικό επίπεδο. Αυτό συμβαίνει γιατί όλες τις πλουτοπαραγωγικές πηγές έκμεταλλεύονται ξένες εταιρείες που έλέγχουν την οικονομική ζωή των χωρών αυτών.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιά είναι τά κράτη στο βόρειο τμήμα τής Ν. Αμερικής καί ποιές οι πρωτεύουσές τους;
2. Ποιά είναι τά κράτη στα δυτικά τής Ν. Αμερικής καί ποιές οι πρωτεύουσές τους;
3. Τι είναι ή «πάμπα» τής Αργεντινής;
4. Ποιό τμήμα τής Αργεντινής ονομάζεται Παταγονία καί τί βλάστηση έχει;
5. Ποιά είναι τά σπουδαιότερα μεταλλεύματα τής Ν. Αμερικής καί σέ ποιές χώρες βρίσκονται;

ΩΚΕΑΝΙΑ

ΩΚΕΑΝΙΑ

ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

Ο Ειρηνικός ωκεανός είναι μία τεράστια θαλάσσια έκταση, που καταλαμβάνει τό 1/3 της γήινης επιφάνειας. Είναι ο μεγαλύτερος και βαθύτερος ωκεανός. Τά μεγαλύτερα βάθη της ύδρογειού βρίσκονται στον Ειρηνικό, κοντά στά νησιά της Ιαπωνίας και τών Φιλιππίνων (11.022 μ.) και κοντά στίς όροσειρές τών Άνδεων τής Νότιας Αμερικής.

Είναί ή μικρότερη ήπειρος τής γής. Έχει έκταση 9 έκατομμύρια τετρ. χμ. και πληθυσμό 20 έκατομμύρια. Ένώ οί άλλες ήπειροι είναι έκτάσεις ξηράς πού βρέχονται ή περιβάλλονται από θάλασσες, ή Ώκεανία είναι ένα σύμπλεγμα μεγάλων και μικρών νησιών, πού βρίσκονται στόν Ειρηνικό Ώκεανό, στά ανατολικά και νοτιοανατολικά τής Ασίας. Σ' αυτόν, άλλωστε, όφείλει και τήν όνομασία της.

Η Ώκεανία περιλαμβάνει τήν Αυστραλία, τή Νέα Ζηλανδία και τό πλήθος τών μικρών νησιών τών Ώκεανείων συμπλεγμάτων: Μελανησία, Πολυνησία, Μικρονησία.

Η Ώκεανία άνήκει στήν τροπική ζώνη και τό κλίμα της έπηρεάζεται από τούς άληγεΐς άνέμους και τούς μουσώνες, πού κατά τούς θερινούς μήνες (Ίανουάριο-Φεβρουάριο γιά τό νότιο ήμισφαίριο) φέρνουν άφθονες βροχές.

Στή ζώνη μεταξύ τών τροπικών, ξεσπούν επίσης ισχυροί κυκλώνες, πού προκαλοΰν μεγάλες καταστροφές. Ξεριζώνουν δέντρα, ρίχνουν σπΐτια, προκαλοΰν φοβερή θαλασσοταραχή και φέρνουν καταρακτώδεις βροχές.

Τροπικό δάσος στήν Ώκεανία.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Είναι ένα από τα μεγαλύτερα, σέ έκταση, κράτη της γής. Ανήκει στη βρετανική Κοινοπολιτεία. Είναι όμοσπονδο κράτος αποτελούμενο από 6 πολιτείες, μία από τις οποίες είναι τό νησί Τασμανία στά νότια.

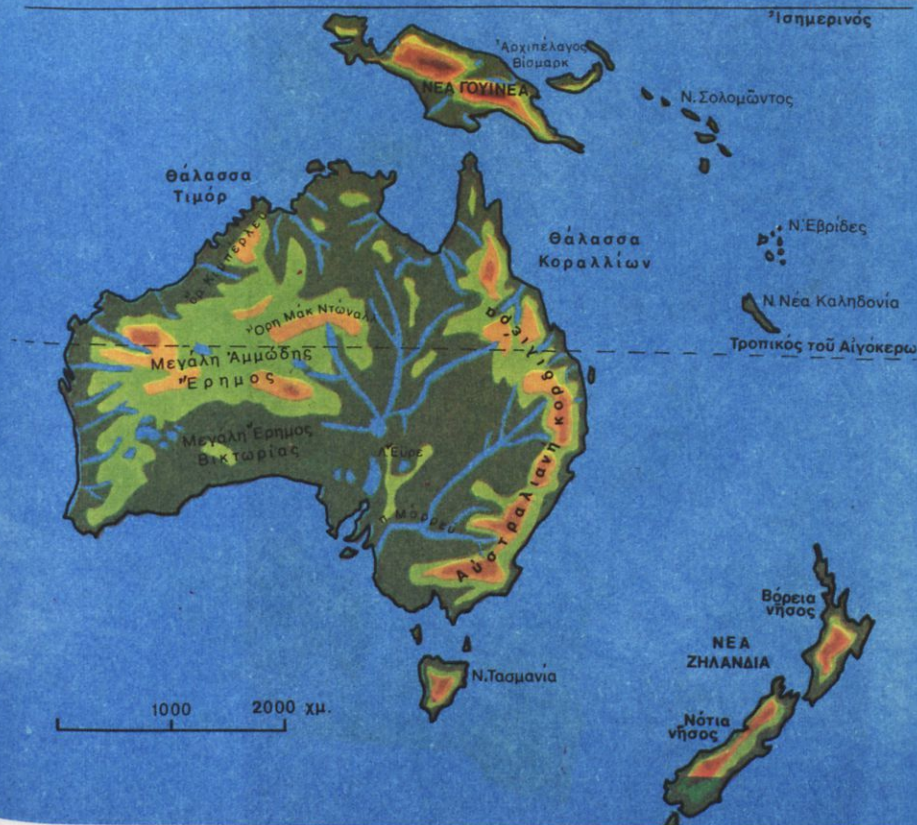
Τό έδαφος χαρακτηρίζεται από χαμηλές επίπεδες εκτάσεις καί όροπέδια πού έχουν ύποστει μεγάλες διαβρώσεις. Στά Άνατολικά εκτείνεται μία έπιμήκης όροσειρά, ή Αυστραλιανή Κορδιλιέρα, πού οί κορυφές της δέν ξεπερνούν τά 2.300 μ. Στά δυτικά σχηματίζεται ένα άπέραντο όροπέδιο μέ ύψος 200-600 μ.

Η Αυστραλία διασχίζεται από τόν τροπικό του Αιγόκερω καί περιλαμβάνει μεγάλες έρημικές περιοχές στη δύση καί

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

13,5 έκατομ. κάτοικοι.
Πρωτεύουσα Καμπέρα.

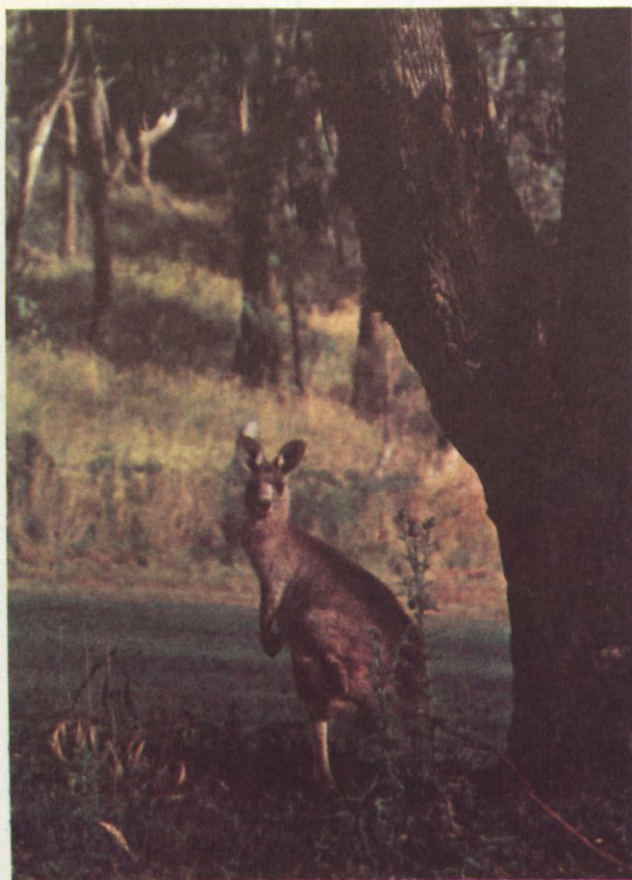

στό νότο. Τό 40% τοῦ ἐδάφους τῆς εἶναι ἔρημος. Οἱ μόνες ὑγρές περιοχές βρίσκονται στά ἀνατολικά.

Τά βορειοανατολικά τμήματα ἔχουν κλίμα τροπικό μέ ἄφθονες βροχές. Παρθένα δάση ἀπό ἀκακίες καί τεράστιους εὐκαλύπτους καλύπτουν τήν παραλιακή ζώνη. Τά νοτιοανατολικά παράλια ἔχουν κλίμα ἥπιο, ἀνάλογο μέ τό μεσογειακό. Ὁ ποταμός Μόρεϋ, στά νότια, κάνει εὐφορες τίς ἐκτάσεις πού διασχίζει μέ τούς παραποτάμους του.

Ἡ Αὐστραλία εἶναι ἡ χώρα τῶν καγκουρώ καί πολλῶν περιέργων ζώων καί φυτῶν, πού ἐξαφανίστηκαν ἀπό τίς ἄλλες ἡπείρους.

Τά καγκουρώ εἶναι μαρσιποφόρα θηλαστικά πού ζοῦν μόνο στήν Αὐστραλία.

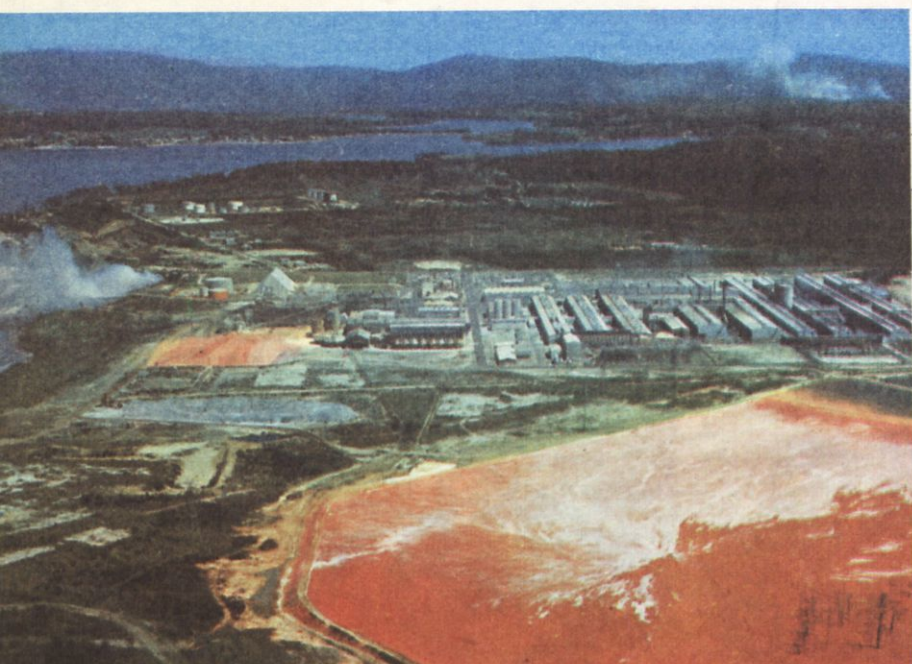
ΓΕΩΡΓΙΑ-ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Παρ' ὅλη τὴν ξηρασία πού ἐπικρατεῖ στό μεγαλύτερο μέρος τοῦ νησιοῦ, ἡ γεωργία εἶναι ἀναπτυγμένη. Στά νοτιοανατολικά κυριαρχεῖ ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου. Ἡ Αὐστραλία εἶναι πλούσια σιτοπαραγωγός χώρα καί ἐπειδὴ εἶναι ἀραιοκατοικημένη, περισσεύουν μεγάλες ποσότητες σιταριοῦ πού ἐξάγονται. Στά νότια ἐκτός ἀπό σιτάρι καλλιεργοῦνται ἀμπέλια καί ὀπωροφόρα δέντρα, ἐνῶ στά βορειοανατολικά παράλια ὑπάρχουν μεγάλες φυτεῖες μέ μπανανιές καί ζαχαροκάλαμο.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἐπίσης ἀναπτυγμένη. Τρέφουν κυρίως πρόβατα καί βόδια καί εἶναι ἡ πρώτη χώρα στὸν κόσμο στὴν παραγωγή μαλλιῦ.

Ἀμπέλια στὴν κοιλάδα Μπαρόσσα, τῆς Ν. Αὐστραλίας.

Μεγάλες εγκαταστάσεις παραγωγής αλουμινίου στην Τασμανία

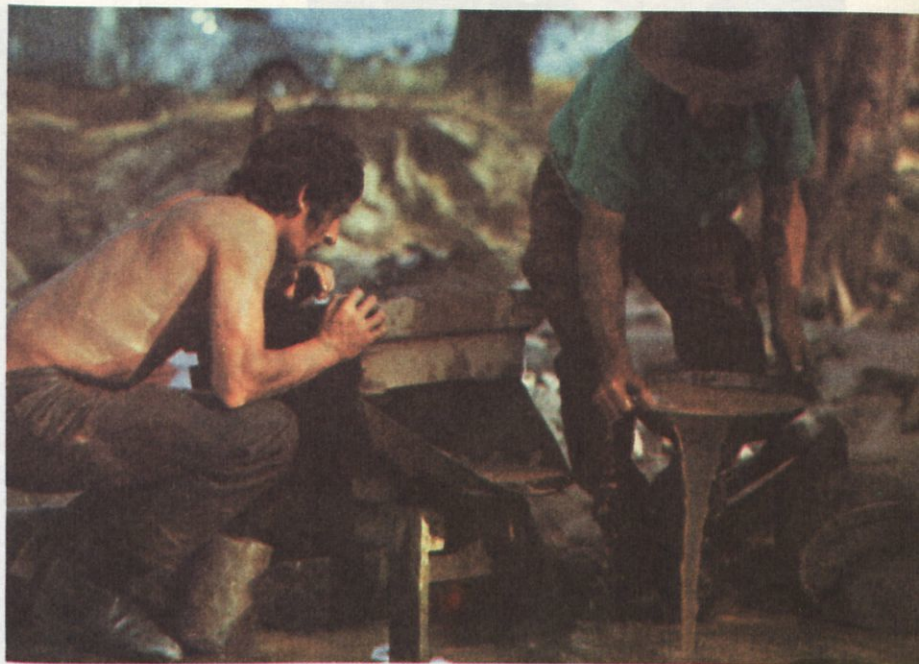
ΥΠΟΓΕΙΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

Ἡ Αὐστραλία εἶναι χώρα πλούσια σέ ὀρυκτά. Τά πλούσια κοιτάσματα χρυσοῦ, πού βρέθηκαν, προσέλκυσαν πολλούς Εὐρωπαίους στό τέλος τοῦ 19ου αἰῶνα. Παρ' ὅλη τήν ἐντατική ἐκμετάλλευση πού ἐγινε, ἀκόμη καί σήμερα ἡ παραγωγή χρυσοῦ εἶναι μεγάλη καί κατέχει τήν 4η θέση στόν κόσμο. Ὑπάρχουν ἀκόμη ἄργυρος, χαλκός, οὐράνιο καί βωξίτες. Κατέχει μιά ἀπό τίς πρῶτες θέσεις στό μόλυβδο καί τόν κασσίτερο.

Στά βορειοανατολικά βρίσκονται πλούσια κοιτάσματα σιδήρου, πού ἐξάγονται κυρίως στήν Ἰαπωνία. Τά πλούσια κοιτάσματα γαιανθράκων, πού βρίσκονται στήν περιοχή τοῦ Σίδνεϋ, συντέλεσαν στήν ἀνάπτυξη τῆς μεταλλουργίας.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Οἱ πρωτόγονοι πληθυσμοί πού κατοικοῦσαν στήν Αὐστραλία πρὶν ἀπό τόν ἐρχομό τῶν Εὐρωπαίων, ἀπωθήθη-

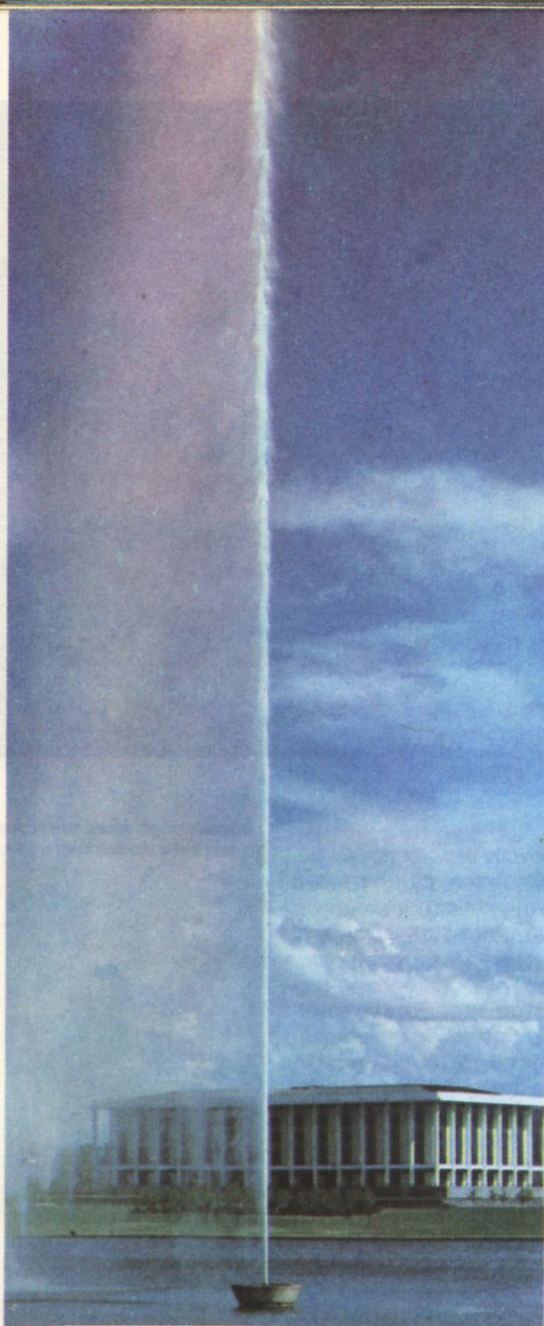
Ψάχνοντας για χρυσό σε κάποια περιοχή της Αυστραλίας.

καν στο έσωτερικό και δεν ξεπερνούν σήμερα τις 80.000. Έχουν μελαψό χρώμα και ζούν ακόμη σε πρωτόγονη κατάσταση. Δέ γνωρίζουν ούτε την κτηνοτροφία ούτε τη γεωργία. Συντηρούνται με τό κυνήγι, χωρίς μόνιμη κατοικία και μετακινούνται αδιάκοπα αναζητώντας την τροφή τους.

Οι πρώτοι λευκοί άποικοι ήταν Άγγλοι κατάδικοι, που αποβιβάστηκαν εκεί τό 1788. Άργότερα άρχισαν νά πηγαίνουν έλεύθεροι άποικοι. Μεγάλη ώθηση όμως στή μετανάστευση έδωσε ή ανακάλυψη χρυσού τό 1851. Για πολλά χρόνια άπαγορεύονταν ή είσοδος στους Άσιάτες και τούς μή Άγγλοσάξονες λευκούς, μέ άποτέλεσμα οί περισσότεροι Αυστραλοί νά είναι άγγλικής καταγωγής.

Η κατανομή τού πληθυσμού δεν είναι όμοιόμορφη. Τά 70% τών κατοίκων ζούν σε πόλεις στά νοτιοανατολικά όπου ή διαμονή είναι πιό εύνοϊκή γιά τούς λευκούς, ένω ή ύπόλοιπη χώρα είναι άραιοκατοικημένη.

Πρωτεύουσα είναι μιά μικρή πόλη, ή Καμπέρα (80.000 κατ.). Άλλες πόλεις είναι: ή Μελβούρνη, που έχει 2,5 έκατομ. κατ. και τό Σίδνεϊ μέ 300.000 περίπου κατοίκους.

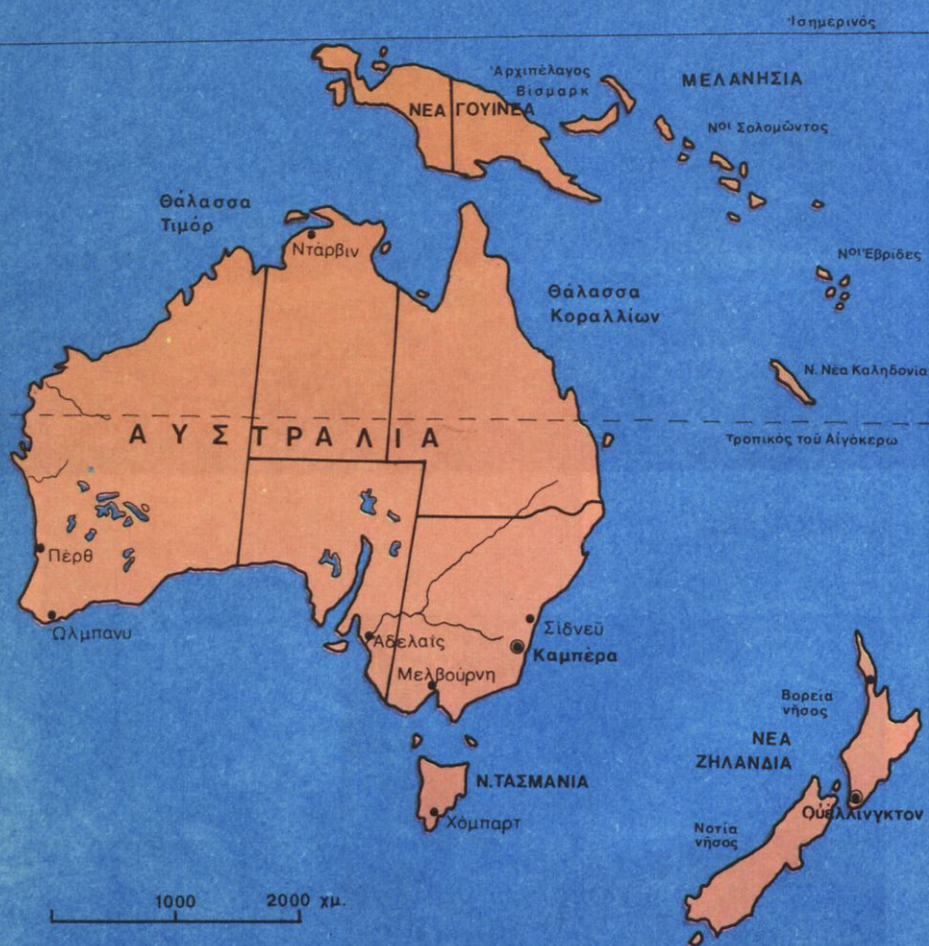
Καμπέρα. Τό κτίριο τής Έθνικής
βιβλιοθήκης.

Μιά άποψη του Σύδνεϊ

Μιά άποψη της Μελβούρνης.
Στό βάθος φαίνεται τό μέγαρο
του Κοινοβουλίου.

ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ

Βρίσκεται στα νοτιοανατολικά της Αυστραλίας από την οποία απέχει 1.500 χμ. και ανήκει επίσης στη βρετανική Κοινοπολιτεία.

Αποτελείται από δύο μεγάλα νησιά: τό Βόρειο, πού είναι ήφαιστειογενές με πυκνή βλάστηση, καί τό Νότιο, μέ ψηλά βουνά πού οί κορυφές τους σκεπάζονται πάντοτε από χιόνια.

Οί κάτοικοι είναι σχεδόν όλοι άγγλικής καταγωγής. Άσχολούνται κυρίως μέ την κτηνοτροφία. Έκτρέφουν 7 εκατομ. βόδια καί περισσότερα από 50 εκατομ. πρόβατα. Ή Νέα Ζηλανδία εξάγει κυρίως μαλλί, κρέας, βούτυρο καί τυρί.

ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ
3 εκατομ. κάτοικοι.
Πρωτ. Ουέλλιγκτον

Μιά άποψη από τό λιμάνι του
Ουέλλιγκτον

Ποσότητες μαλλιού επιθεωρούνται και ταξινομούνται πριν δοθούν στα εργοστάσια ύφαντουργίας.

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Η Ώκεανία είναι η πέμπτη και η μικρότερη ήπειρος της γης. Αποτελείται από νησιά μικρά και μεγάλα, που βρίσκονται στα ανατολικά νοτιο-ανατολικά της Ασίας.

- Το κλίμα είναι θερμό και χαρακτηρίζεται από τούς άληγείς ανέμους και τούς μουσώνες. Ίσχυροί κυκλώνες προξενούν μεγάλες καταστροφές.

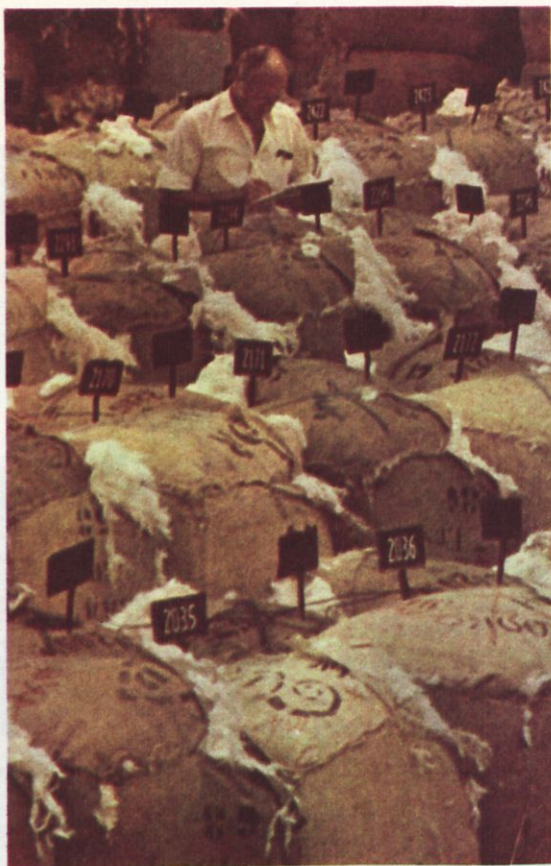
- Η Αυστραλία είναι μία άπειραντη χώρα, που το 40% του εδάφους της είναι έρημος.

- Η έκτροφη προβάτων και βοδιών είναι μία από τις κυριότερες πηγές πλούτου.

- Υπάρχουν πλούσια κοιτάσματα χρυσού, μολύβδου, κασιτέρου, σιδήρου, και γαιάνθρακες.

- Οι κάτοικοι είναι ευρωπαϊκής καταγωγής.

- Στα δύο νησιά, που αποτελούν τη Νέα Ζηλανδία, τρέφονται μεγάλα κοπάδια από πρόβατα και βόδια.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιοι άνεμοι επηρεάζουν το κλίμα της Ώκεανίας;
2. Πώς είναι το έδαφος της Αυστραλίας;
3. Τι γνωρίζετε για την κτηνοτροφία της Αυστραλίας;
4. Ποιά είναι τα κυριότερα όρυκτά;
5. Δείξτε στο χάρτη τις σπουδαιότερες πόλεις της Αυστραλίας.
6. Ποιά είναι η κύρια άσχολία των κατοίκων της Ν. Ζηλανδίας;

ΩΚΕΑΝΕΙΑ ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ

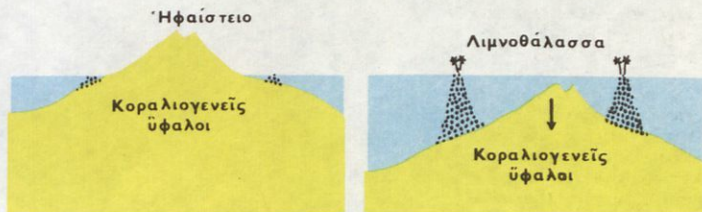
Τά 10.000 περίπου μεγάλα καί μικρά νησιά, πού άποτε-
λοϋν τά νησιωτικά συμπλέγματα του Ειρηνικού, είναι κυριο-
λεκτικά σπαρμένα μέσα στην άπεραντοςύνη του ωκεανού.
Από άποψη μορφολογίας τά νησιά αυτά χωρίζονται σε
δύο γενικές κατηγορίες: στά όρεινά καί στά επίπεδα νησιά.

Τά όρεινά νησιά είναι συνήθως κορυφές υποθαλάσσιων
ήφαιστειών ή υπολείμματα παλιάς ήπείρου, πού προϋπήρ-
χε. Τά χαμηλά ή επίπεδα νησιά είναι κοραλλιογενείς
ύφαλοι, πού μόλις έξέχουν από τή θάλασσα.

Τά κοράλια είναι μικροσκοπικά ζώα, πού διαθέτουν ένα χοντρό
άσβεστολιθικό περίβλημα. Ζούν κατά άποικίες, σε ζεστές θάλασ-
σες καί σε μικρό βάθος.

Άριστερά: Χιλιάδες κοράλια κολημένα τό ένα στο άλλο σχη-
ματίζουν ύφαλους σάν φράγματα πού έμποδίζουν τό πέρασμα ως τις
άκτές.

Δεξιά: Τά κοράλια σχηματίζουν επίσης άτόλλες. Πρόκειται για
νησιά μέ πολύ περίεργη μορφή. Ένας μεγάλος δακτύλιος από
κοράλια περιβάλλει μιά λιμνοθάλασσα μέ ήσυχα νερά.

Πώς σχηματίζονται οι άτόλλες;

Τά ήφαιστειογενή νησιά στην περιοχή κοντά στον Ίσημερινό
περιβάλλονται από ένα φράγμα κοραλιών. Αυτά, μερικές φορές,
καί κυρίως όταν τό ήφαιστειο αβύσσει βυθίζονται σιγά σιγά καί
έξαφανίζονται κάτω από τή θάλασσα. Όμως τά κοράλια, πού
σχημάτιζαν τή ζώνη των ύφαλων γύρω από τό νησί, συνεχίζουν νά
αυξάνουν προς τά πάνω. Έτσι τά ζωντανά κοράλια συσσωρεύουν-
ται πάνω στους σκελετούς των νεκρών κοραλιών για νά είναι
πάντα κοντά στην επιφάνεια.

Τά νησιά τοῦ Εἰρηνικοῦ βρίσκονται κυρίως κοντά στήν Ἀσία καί πῆν Αὐστραλία ἢ στήν περιοχή τοῦ κεντρικοῦ Εἰρηνικοῦ. Κατά μήκος τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχει μιὰ ζώνη μέ πλάτος 5.000 χμ., ὅπου δέν ὑπάρχουν νησιά μέ ἐξαίρεση τό νησί τοῦ Πάσχα, διάσημο γιά τά γιγάντια καί μυστηριακῆς προελεύσεως πέτρινα ἀγάλματά του. Τά νησιά τοῦ Εἰρηνικοῦ κατατάσσονται σε 4 ὁμάδες.

1. ΜΕΛΑΝΗΣΙΑ

1. Μελανησία. Εἶναι τό σύνολο τῶν νησιῶν, πού κατοικοῦνται ἀπό μαύρους πληθυσμούς, τούς Παπούα καί τούς Κανάκους. Στό συγκρότημα αὐτό ἀνήκουν τά μεγαλύτερα καί πιό πυκνοκατοικημένα νησιά.

Νέα Γουινέα. Εἶναι τό μεγαλύτερο ἀπό τά νησιά τῆς

Τά τεράστια μονολιθικά ἀγάλματα τῆς νήσου τοῦ Πάσχα, βουβοί μάρτυρες ἐνός ξεχασμένου πολιτισμοῦ.

*Παραδοσιακή τελετή σέ χωριό
ιθαγενών της Ν. Γουινέας.*

Μελανησίας και δεύτερο σέ μέγεθος στόν κόσμο, μετά τή Γροιλανδία. Έχει ψηλά βουνά (ύψος 4.000 μ.), μεγάλα και πυκνά δάση, χωρίς νά έχει εξερευνηθεῖ ἀκόμη ὁλόκληρη.

Τό δυτικό μέρος τοῦ νησιοῦ, ἡ ἄλλοτε Ὀλλανδική Γουινέα, ἀνήκει στήν Ἰνδονησία. Ἡ βορειοανατολική Γουινέα διοικεῖται ἀπό τήν Αὐστραλία, ἐνῶ ἡ νοτιοανατολική ἀνήκει στήν Αὐστραλία.

Νέα Καληδονία. Θεωρεῖται ὑπερπόντιο ἔδαφος τῆς Γαλλίας καί ἔρχεται τρίτη στήν παγκόσμια παραγωγή νικελίου.

2. ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ

Ἀποτελεῖται ἀπό ἓνα μεγάλο ἀριθμό (περίπου 1.000) μικρῶν νησιῶν, πού βρίσκονται στά βόρεια καί βορειοανα-

τολικά της Μελανησίας και νότια της 'Ιαπωνίας. Πολλά είναι έρημα και σέ ένα άπ' αυτά, τό **Μπικίνι**, έγιναν οι πρώτες δοκιμές άτομικών έκρήξεων. Τά περισσότερα από τά νησιά της Μικρονησίας βρίσκονται κάτω από τόν έλεγχο τών Η.Π.Α., πού έχουν εγκαταστήσει μιά μεγάλη άεροπορική βάση στο νησί Γκουάμ.

3. ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ

Άποτελείται από πλῆθος νησιά πού βρίσκονται στά νότια του 'Ισημερινού, στο κεντρικό τμήμα του Ειρηνικού. Οι Πολυνήσιοι είναι εξαιρετικοί ναυτικοί, δέν άνήκουν στη μαύρη φυλή, αλλά στην κίτρινη. Έχουν εξασθενημένα μογγολικά χαρακτηριστικά και χρώμα δέρματος σχεδόν λευκό. Η δυτική Πολυνησία βρίσκεται κάτω από Άγγλικό έλεγχο, ενώ η ανατολική κάτω από Γαλλικό. Τό γνωστότερο νησί της Γαλλικής Πολυνησίας είναι ή Ταϊτή.

4. ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΧΑΒΑΪ

Βρίσκονται στον κεντρικό Ειρηνικό, στα βόρεια του 'Ισημερινού και αποτελούν την 50η πολιτεία των Η.Π.Α. Αυτά τά νησιά έχουν σχηματιστεί από τεράστια ύψαιστεια (τό Μάουνα Λόα έχει πάνω από 4.000 μ. ύψος). Ό πληθυσμός αποτελείται από Πολυνησίους, Γιαπωνέζους, Κινέζους, Φιλιπινέζους, αλλά κυριαρχούν οι Άμερικανοί.

Είναι πολύ πλούσια νησιά λόγω του τουρισμού και των μεγάλων φυτειών ζαχαροκαλάμου και άνανά. Μεγαλύτερη πόλη ή Χονολουλού (περίπου 400.000 κατ.).

ΑΣ ΞΕΧΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΙΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

- Τά 'Ωκεάνεια νησιώτικα συμπλέγματα αποτελούνται από νησιά σπαρμένα μέσα στον Ειρηνικό ώκεανό, πού μόνος του καλύπτει τό 1/3 της επιφάνειας της Γης. Αυτά τά νησιά, πού τά περισσότερα είναι ήφαιστειακά, χωρίζονται σέ 4 ομάδες.

- Η Μελανησία συγκεντρώνει τά μεγάλα νησιά, πού κατοικούνται από μαύρους.

- Η Μικρονησία αποτελείται από πολύ μικρά νησιά, πού βρίσκονται στα νότια της 'Ιαπωνίας.

- Η Πολυνησία βρίσκεται στον κεντρικό Ειρηνικό, στα νότια του 'Ισημερινού.

- Τά νησιά Χαβάι, πού ανήκουν στις Η.Π.Α., έχουν μεγάλες φυτείες άνανά και ζαχαροκαλάμου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Australia in color by Fritz Prenzel. 1976.
2. ΓΑΒΡΕΣΣΑ, Π. Γεωγραφία Ἠπειρώων. Ἀθήναι 1976.
3. ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ, Α. Στοιχεία Σεισμολογίας καὶ Φυσικῆς τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς. Ἀθήναι 1971.
4. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ, Σ. Παγκόσμιος Γεωγραφία Ἀτλας. Ἀθήναι 1974.
5. ΔΡΑΝΔΑΚΗ, Π., Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια. Ἀθήναι.
6. Enciclopedia Italiana della Scienze Tecniche. Novara (Italia) 1970.
7. Encyclopedia Americana. New York, 1965.
8. Encyclopedia Britannica. Chicago, 1967.
9. Encyclopédie géographique. Milan 1969.
10. Grosser Weltatlas. München 1963.
11. Haases Atlas. Kobenhavn, 1975.
12. ΚΟΥΒΑΡΗΣ, Α. Νέα Παγκόσμιος Εἰκονογραφημένη Γεωγραφία Ἀτλας. Ἀθήναι 1963.
13. LACOSTE, Y. - GHIRARDI, R. - COQUELIN, B. Géographie 5e. Paris 1974.
14. LACOSTE, Y. - GHIRARDI, R. - COQUELIN, B. Géographie 6e. Paris 1974.
15. Le million. L'encyclopédie de tous les pays du monde. Paris.
16. LEOPOLD, S. The Desert. Life nature Library. Amsterdam, 1969.
17. National Geographic. Official Journal of the National Geogr. Society. Washington, D.C.
18. Our Wonderful World. New York, 1966.
19. Παγκόσμιος Γεωγραφικὸς Ἀτλας Παπύρου. Ἀθήναι 1968.
20. Scientific American. Oceanography. San Francisco 1971.
21. ΨΑΡΙΑΝΟΥ, Π. Ἐπίτομος Φυσικὴ Γεωγραφία. Ἀθήναι 1969.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς		Σελίς
Ο ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΜΑΣ	6	Ίνδική χερσόνησος (Νότιος Ά-	
Ή ζωή στή γή	8	σία)	62
Ή περιστροφή τής γής. Ή ημέρα	11	Δημοκρατία τής Ίνδίας	64
καί ή νύχτα. Οί εποχές	12	Πακιστάν	68
Ή άξονας περιστροφής. Επίπεδο	12	Μπάγκλα-Ντές	68
περιφοράς	12	Νεπάλ	68
Ίσημερίες	12	Σρί-Λάνκα (Κεϋλάνη)	69
Ήλιοστάσια	13	Μπουτάν	69
Οί κλιματικές ζώνες	14	Κίνα	70
Θερμικές ζώνες	15	Λαϊκή Δημοκρατία Β. Κορέας ...	77
Άνεμοι	16	Φορμόζα ή Ταιβάν	77
Κύματα-Παλίρροιες-Θαλάσσια ρεύ-	19	Μογγολία	77
ματα	19	Ίνδοκίνα	79
Τό έσωτερικό τής γής	22	Μαλαισία	80
Κατανομή ξηράς καί θάλασσας στήν	22	Σιγγαπούρη	80
έπιφάνεια τής γής	22	Βιρμανία	80
Τό Ήπειρωτικό ανάγλυφο	23	Ταϊλάνδη	81
Τό Ύποθαλάσσιο ανάγλυφο	23	Καμπότζη (Χμέρ)	81
Σχηματισμός όροσειρών	26	Λάος	81
ΠΟΛΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	28	Βιετνάμ	82
Άρκτικές περιοχές	28	Ίνδονησία	83
Άνταρκτικές περιοχές	33	Φιλιππίνες	83
Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ	36	Ίαπωνία	84
Μορφολογία	38	Η ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ	94
Τό κλίμα καί ή βλάστηση τής Ά-	40	Μορφολογία	96
σίας	40	Λίμνες-Ποταμοί	98
Ή πληθυσμός τής Άσίας	41	Κλίμα-Βλάστηση	99
Ίράκ	49	Ή εξερεύνηση τής Άφρικής καί	
Σαουδική Άραβία	51	οί λαοί τής	107
Κουβέιτ	51	Βόρεια Άφρική	110
Κατάρ	51	Μαρόκο	115
Μπαχρέιν	51	Τυνησία	116
Ίορδανία	52	Λιβύη	117
Λίβανος	52	Αίγυπτος	118
Συρία	52	Δυτική Άφρική	124
Ύεμένη	52	Δυτική Σαχάρα	124
Δημοκρατία Ν. Ύεμένης	53	Μαυριτανία	124
Όμάν	53	Σενεγάλη	124
Ίσραήλ	54	Γκάμπια	125
Κύπρος	55	Μαλί	125
Τουρκία	58	Νιγηρας	127
Ίράν	60	Γουινέα	127
Άφγανιστάν	61		

Γουινέα-Μπισσάου	127	Βόρεια Ἀμερική	156
Σιέρρα-Λεόνε	127	Καναδάς	156
Λιβερία	127	Ἡνωμένες Πολιτεῖες Ἀμερικής	162
Ἀκτή Ἐλεφαντόδοντος	128	Μεξικό	180
Γκάνα	128	Κεντρική Ἀμερική	183
Ἀνω Βόλτα	129	Γουατεμάλα - Σαλβαντόρ - Ὀν- δούρα - Νικαράγουα - Κόστα Ρί- κα - Παναμάς	184
Τόγκο	129	Διώρυγα τοῦ Παναμά	185
Μπενίν (Δαχομέη)	129	Ἀντίλλες καί Μπαχάμες	186
Νιγηρία	129	Κούβα - Τζαμάικα - Δημοκρατία Ἀϊ- τής - Δομινικανή Δημοκρατία - Πόρτο Ρίκο	186
Κεντρική Ἀφρική	130	Νότια Ἀμερική	188
Τσάντ	133	Βραζιλία	193
Καμερούν	133	Κολομβία	198
Ἰσημερινή Γουινέα	134	Βενεζουέλα	198
Κεντροαφρικανική Δημοκρατία ..	134	Γουιάνες	198
Γκαμπόν	134	Ἰσημερινός	201
Λαϊκή Δημοκρατία τοῦ Κογκό ..	135	Περου	201
Δημοκρατία τοῦ Ζαῖρ	135	Βολιβία	202
Ἀγκόλα	136	Χιλή	202
Ἀνατολική Ἀφρική	137	Ἀργεντινή	204
Αἰθιοπία	137	Ούρουγουάη	205
Σουδάν	139	Παραγουάη	205
Σομαλία	139	ΩΚΕΑΝΙΑ	208
Γαλλική Σομαλία	140	Αὔστραλια	209
Κένυα	140	Ὠκεάνια νησιώτικα συμπλέγμα- τα	219
Οὐγκάντα	141	Νέα Ζηλανδία	217
Ρουάντα	141	Μελανησία	220
Μπουρούντι	141	Νέα Γουινέα	220
Μαλαουΐ	141	Νέα Καληδονία	221
Τανζανία	141	Μικρονησία	221
Μοζαμβίκη	141	Πολυνησία	223
Νότια Ἀφρική	142	Τά νησιά Χαβάη	223
Ζάμπια	142	ΑΜΕΡΙΚΗ	148
Ροδεσία	142	Τό ανάγλυφο τῆς Ἀμερικανικῆς Ἡ- πείρου	150
Μποτσβάνα	144	Βλάστηση καί κλίμα	152
Ναμίμπια	144		
Δημοκρατία Νότιας Ἀφρικής ..	144		
Λεσότο-Σουαζιλάνδη	145		
Μαδαγασκάρη	145		

Εκδόση Β' 1975 (IV) Αντίτυπα 185 000 Εισόδημα 3022/3-9-78

Εκτύπων — (B) — Εισόδημα 1 ΔΙΑΝΟΜΗ Α.Ε.

